

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 17. februar 2023
(OR. en)

6597/23
ADD 1

Interinstitutionel sag:
2023/0037(NLE)

POLCOM 24
SERVICES 4
FDI 3
COASI 36

FORSLAG

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	17. februar 2023
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2023) 82 final - ANNEX 1
Vedr.:	BILAG til Forslag til Rådets afgørelse om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af frihandelsaftalen mellem Den Europæiske Union og New Zealand

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2023) 82 final - ANNEX 1.

Bilag: COM(2023) 82 final - ANNEX 1

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 17.2.2023
COM(2023) 82 final

ANNEX 1

BILAG

til

Forslag til Rådets afgørelse

**om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af frihandelsaftalen mellem Den
Europæiske Union og New Zealand**

FRIHANDELSAFTALE
MELLEM DEN EUROPÆISKE UNION
OG NEW ZEALAND

PRÆAMBEL

Den Europæiske Union, i det følgende benævnt "Unionen",

og

New Zealand,

i det følgende hver for sig benævnt "part" eller under ét benævnt "parterne",

SOM ANERKENDER deres langvarige og stærke partnerskab baseret på de fælles principper og værdier, der kommer til udtryk i partnerskabsaftalen om forbindelser og samarbejde mellem Den Europæiske Union og dens medlemsstater på den ene side og New Zealand på den anden side, udfærdiget i Bruxelles den 5. oktober 2016, og deres tætte forbindelser på det økonomiske område samt inden for handel og investeringer,

SOM ER BESLUTTET PÅ at styrke deres økonomiske forbindelser og udvide den bilaterale handel og de bilaterale investeringer,

SOM ANERKENDER betydningen af globalt samarbejde for at løse spørgsmål af fælles interesse,

SOM ANERKENDER betydningen af gennemsigtighed i international handel og investering til gavn for alle berørte parter,

SOM SØGER at skabe stabile og forudsigelige vilkår med klare og gensidigt fordelagtige regler for handel og investeringer mellem parterne og at mindske eller fjerne hindringer herfor,

SOM ANERKENDER, at te Tiriti o Waitangi/Waitangitraktaten er et grundlæggende dokument med fatningsmæssig betydning for New Zealand,

SOM ØNSKER at hæve levestandarden, fremme inklusiv økonomisk vækst og stabilitet, skabe nye beskæftigelsesmuligheder og forbedre den generelle velfærd, og med henblik herpå bekræfter deres vilje til at fremme liberalisering af handel og investeringer,

SOM ER OVERBEVIST OM, at denne aftale vil skabe et udvidet og sikkert marked for varer og tjenesteydelser og dermed styrke deres virksomheders konkurrenceevne på de globale markeder,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ at styrke deres forbindelser på det økonomiske område samt inden for handel og investeringer i overensstemmelse med målsætningen om bæredygtig udvikling i økonomisk, social og miljømæssig forstand og på at fremme handel og investeringer i overensstemmelse med målene om høje niveauer for miljø- og arbejdstagerbeskyttelse og relevante internationalt anerkendte standarder og aftaler, hvori de er part,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ at øge forbrugernes velfærd gennem politikker, der sikrer en høj grad af forbrugerbeskyttelse, valgmuligheder for forbrugerne og økonomisk velstand,

SOM BEKRÆFTER parternes ret til at regulere inden for deres territorier med henblik på at nå legitime politiske mål, såsom beskyttelsen af menneskers, dyrs og planter liv og sundhed, sociale tjenesteydelser, offentlig uddannelse, sikkerhed, miljøet, herunder klimaændringer, den offentlige moral, social- eller forbrugerbeskyttelse, dyrevelfærd, privatlivets fred og databeskyttelse, fremme og beskyttelse af den kulturelle mangfoldighed, og, for New Zealands vedkommende, fremme og beskyttelse af maoriernes rettigheder, interesser, forpligtelser og ansvarsområder,

SOM FORPLIGTER SIG TIL at kommunikere med samtlige relevante interessenter fra civilsamfundet, herunder den private sektor, fagforeninger og andre ikkestatslige organisationer,

SOM ANERKENDER betydningen af at fremme inklusiv deltagelse i international handel og adressere hindringer og andre udfordringer for indenlandske interessenter i forbindelse med adgangen til international handel og økonomiske muligheder, herunder inden for digital handel,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ at adressere de særlige udfordringer, som små og mellemstore virksomheder står over for, ved at bidrage til udviklingen inden for handel og udenlandske direkte investeringer,

SOM ANERKENDER betydningen af international handel, når det gælder om at sikre og fremme maoriernes velfærd, og de udfordringer, maorierne står over for, herunder wāhine Māori, med hensyn til at få adgang til handels- og investeringsmulighederne som følge af international handel, herunder de muligheder og fordele, som skabes ved denne aftale,

SOM SØGER at fremme ligestilling mellem kønnene og kvinders økonomiske selvstændiggørelse ved at fremhæve betydningen af kønsinkluderende politikker og praksis i de økonomiske aktiviteter, herunder international handel, for at fjerne alle former for kønsbaseret forskelsbehandling,

SOM BEKRÆFTER deres vilje til at overholde De Forenede Nationers pagt, undertegnet i San Francisco den 26. juni 1945, og tage hensyn til principperne i verdenserklæringen om menneskerettigheder, vedtaget af De Forenede Nationers generalforsamling den 10. december 1948,

SOM TAGER UDGANGSPUNKT i deres respektive rettigheder og forpligtelser i henhold til overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen, udfærdiget i Marrakesh den 15. april 1994, og andre multilaterale og bilaterale samarbejdsinstrumenter, som begge parter er part i

—
ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

KAPITEL 1

INDLEDENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 1.1

Aftalens formål

Denne aftale har til formål at liberalisere og lette handel og investeringer samt at fremme tættere økonomiske forbindelser mellem parterne.

ARTIKEL 1.2

Generelle definitioner

Med henblik på denne aftale anvendes følgende definitioner:

- a) "landbrugsvare": et produkt, som er opført i landbrugsaftalens bilag 1
- b) "aftalen om samarbejde og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål": aftalen mellem Unionen og New Zealand om samarbejde og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål, udfærdiget i Bruxelles den 3. juli 2017

- c) "toldmyndighed":
- i) for så vidt angår New Zealand, New Zealands toldmyndigheder, og
 - ii) for så vidt angår Unionen, Europa-Kommissionens tjenestegrene med ansvar for toldanliggender eller, hvor det er relevant, de toldmyndigheder og øvrige myndigheder i medlemsstaterne, der har beføjelse til at gennemføre og håndhæve toldlovgivningen
- d) "told": enhver form for told eller afgift, der pålægges ved eller i forbindelse med import af en vare, undtagen:
- i) afgifter, der svarer til en national skat, der pålægges i overensstemmelse med artikel III, stk. 2, i GATT 1994
 - ii) antidumping- eller udligningstold, der pålægges i overensstemmelse med GATT 1994, antidumpingaftalen og aftalen om subsidier og udligningsforanstaltninger, og
 - iii) gebyrer eller andre afgifter, der pålægges ved eller i forbindelse med import, som beløbsmæssigt er begrænset til de anslåede omkostninger ved de ydede tjenester
- e) "CPC": den foreløbige centrale produktnomenklatur (Statistical Papers Series M No. 77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991)

- f) "dag": en kalenderdag
- g) "virksomhed": en juridisk person eller en filial eller en juridisk persons repræsentationskontor
- h) "EU" eller "Unionen": Den Europæiske Union
- i) "eksisterende": allerede gældende på datoen for denne aftales ikrafttræden, medmindre andet er fastsat i denne aftale
- j) "en parts vare": en indenlandsk vare som defineret i GATT 1994, hvilket omfatter varer med oprindelse i den pågældende part
- k) "det harmoniserede system" eller "HS": det harmoniserede varebeskrivelses- og varenomenklatursystem, herunder alle bemærkninger og ændringer hertil, udviklet af Verdenstoldorganisationen
- l) "position": de første fire cifre i tarifieringsnummeret i det harmoniserede system
- m) "ILO": Den Internationale Arbejdsorganisation
- n) "juridisk person": enhver retlig enhed, der lovligt er oprettet eller på anden måde organiseret i henhold til en parts lovgivning, uanset om formålet er at skabe fortjeneste eller ej, og uanset om den er privat eller offentligt-ejet, herunder enhver/ethvert selskab, trust, partnerskab, joint venture, enkeltmandsvirksomhed eller sammenslutning

- o) "foranstaltning": enhver foranstaltning truffet af en part, det være sig i form af en lov, forskrift, regel, procedure, beslutning, administrativ handling, krav eller praksis mv.¹
- p) "en parts foranstaltninger": alle foranstaltninger indført eller opretholdt af²:
 - i) centrale, regionale eller lokale myndigheder og
 - ii) ikkestatslige organer under udøvelse af beføjelser, der er delegeret af centrale, regionale eller lokale myndigheder
- q) "medlemsstat": en medlemsstat i Unionen
- r) "fysisk person fra en part":
 - i) for så vidt angår Unionen, en statsborger i en af medlemsstaterne i henhold til dens lovgivning³, og
 - ii) for så vidt angår New Zealand, en statsborger i New Zealand i henhold til dets lovgivning⁴

¹ Det præciseres, at udtrykket "foranstaltning" omfatter udtrykket "udeladelse".

² Det præciseres, at "en parts foranstaltninger" omfatter foranstaltninger, som er indført eller opretholdt ved at instruere, styre eller kontrollere andre enheders adfærd.

³ Udtrykket "fysisk person fra en part" omfatter også personer, som er fast bosiddende i Republikken Letland, og som ikke er statsborgere i Republikken Letland eller nogen anden stat, men som i henhold til Republikken Letlands lovgivning er berettiget til at modtage et pas for ikkestatsborgere.

⁴ Unionen bekræfter sine forpligtelser med hensyn til permanent bosiddende personer i New Zealand i henhold til GATS. I den forbindelse omfatter udtrykket "fysisk person fra en part" også personer, der har ret til tidsubegrænset ophold i New Zealand, og som ikke er statsborgere i New Zealand, i det omfang sådanne fysiske personer er omfattet af Unionens forpligtelser i henhold til GATS.

- s) "OECD": Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling
- t) "oprindelse": som har oprindelsesstatus i henhold til oprindelsesreglerne i kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer)
- u) "vare med oprindelsesstatus" eller "vare med oprindelse i en part": en vare, som har oprindelsesstatus i henhold til oprindelsesreglerne i kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer)
- v) "person": en fysisk eller en juridisk person
- w) "præferencetoldbehandling": den gældende toldsats for en vare med oprindelsesstatus i overensstemmelse med toldafviklingsplanerne i bilag 2-A (Toldafviklingsplaner)
- x) "sundhedsaftale": aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og New Zealand om sundhedsforanstaltninger i samhandelen med levende dyr og animalske produkter, udfærdiget i Bruxelles den 17. december 1996¹
- y) "sundheds- eller plantesundhedsforanstaltning": en foranstaltning som omhandlet i punkt 1 i bilag A til SPS-aftalen
- z) "SDR": særlige trækningsrettigheder

¹ EFT L 57 af 26.2.1997, s. 5.

- aa) "tjenesteyder": en person, der leverer eller søger at levere en tjenesteydelse
- bb) "SMV'er": små og mellemstore virksomheder
- cc) "territorium": for så vidt angår hver af parterne, det område, hvor denne aftale finder anvendelse i overensstemmelse med artikel 1.4 (Territorialt anvendelsesområde)
- dd) "TEUF": traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
- ee) "Parisaftalen": Parisaftalen i henhold til De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer, udfærdiget i Paris den 12. december 2015
- ff) "partnerskabsaftalen": partnerskabsaftalen om forbindelser og samarbejde mellem Den Europæiske Union og dens medlemsstater på den ene side og New Zealand på den anden side, udfærdiget i Bruxelles den 5. oktober 2016
- gg) "tredjeland": et land eller et territorium uden for denne aftales geografiske anvendelsesområde og
- hh) "WTO": Verdenshandelsorganisationen.

ARTIKEL 1.3

WTO-aftaler

Med henblik på denne aftale anvendes følgende definitioner:

- a) "landbrugsaftalen": den aftale om landbrug, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- b) "aftalen om beskyttelsesforanstaltninger": den aftale om beskyttelsesforanstaltninger, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- c) "antidumpingaftalen": den aftale om anvendelse af artikel VI i den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel 1994, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- d) "toldværdiansættelsesaftalen": den aftale om anvendelsen af artikel VII i den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel 1994, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- e) "DSU": den forståelse vedrørende reglerne og procedurerne for tvistbilæggelse, der er indeholdt i bilag 2 til WTO-overenskomsten
- f) "GATS": den almindelige overenskomst om handel med tjenesteydelser, der er indeholdt i bilag 1B til WTO-overenskomsten

- g) "GATT 1994": den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel 1994, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- h) "GPA": aftalen om offentlige udbud som ændret ved protokollen om ændring af aftalen om offentlige udbud, udfærdiget i Genève den 30. marts 2012
- i) "importlicensaftalen": den aftale om importlicensprocedurer, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- j) "SCM-aftalen": den aftale om subsidier og udligningsforanstaltninger, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- k) "SPS-aftalen": den aftale om anvendelse af sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- l) "TBT-aftalen": den aftale om tekniske handelshindringer, der er indeholdt i bilag 1A til WTO-overenskomsten
- m) "TRIPS-aftalen": den aftale om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder, der er indeholdt i bilag 1C til WTO-overenskomsten, og
- n) "WTO-overenskomsten": overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen, udfærdiget i Marrakesh den 15. april 1994.

ARTIKEL 1.4

Territorialt anvendelsesområde

1. Denne aftale finder anvendelse:
 - a) på de territorier, der er omfattet af traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de betingelser, der er fastsat i disse traktater, og
 - b) på New Zealands territorium og den eksklusive økonomiske zone, havbunden og undergrunden, hvor New Zealand udøver sine suveræne rettigheder for så vidt angår naturressourcer i overensstemmelse med international ret, med undtagelse af Tokelau.
2. For så vidt angår denne aftales bestemmelser vedrørende toldbehandling af varer, herunder oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer, finder denne aftale også anvendelse på de områder af Unionens toldområde, der er omhandlet i artikel 4 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 952/2013¹, og som ikke er omfattet af nærværende artikels stk. 1, litra a).
3. Begrebet "territorium" i denne aftale skal forstås med den i i stk. 1 og 2 anførte betydning, medmindre andet er udtrykkeligt fastsat.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 952/2013 af 9. oktober 2013 om EU-toldkodeksen (EUT L 269 af 10.10.2013, s. 1).

ARTIKEL 1.5

Forhold til andre internationale aftaler

1. Denne aftale træder ikke i stedet for eller ophæver eksisterende aftaler mellem EU-medlemsstaterne, Det Europæiske Fællesskab eller Unionen på den ene side og New Zealand på den anden side, medmindre andet er fastsat i denne aftale.
2. Denne aftale udgør en integrerende del af de samlede bilaterale forbindelser, der er underlagt partnerskabsaftalen, og er en del af den fælles institutionelle ramme.
3. Parterne bekræfter deres rettigheder og forpligtelser over for hinanden i henhold til WTO-overenskomsten. Det præciseres, at intet i denne aftale forpligter en part til at handle i modstrid med sine forpligtelser i henhold til WTO-overenskomsten.
4. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem denne aftale og enhver international aftale, bortset fra WTO-overenskomsten, som begge parter er part i, skal parterne straks konsultere hinanden med henblik på at finde en gensidigt tilfredsstillende løsning.
5. Hvis der helt eller delvist henvises til internationale aftaler eller de helt eller delvist indarbejdes i nærværende aftale, skal de forstås således, at de omfatter ændringer heraf eller deres efterfølgeraftaler, som træder i kraft for begge parter på eller efter datoen for nærværende aftales ikrafttræden, medmindre andet er fastsat.

6. Hvis der opstår spørgsmål i forbindelse med gennemførelsen eller anvendelsen af nærværende aftale som følge af ændringer eller efterfølgeraftaler som omhandlet i stk. 5, kan parterne efter anmodning fra en af parterne konsultere hinanden med henblik på at finde en gensidigt tilfredsstillende løsning på dette spørgsmål, hvis det er nødvendigt.

ARTIKEL 1.6

Oprettelse af et frihandelsområde

Parterne opretter herved et frihandelsområde i overensstemmelse med artikel XXIV i GATT 1994 og artikel V i GATS.

KAPITEL 2

NATIONAL BEHANDLING OG MARKEDSADGANG FOR VARER

ARTIKEL 2.1

Formål

Parterne liberaliserer gradvist og gensidigt handelen med varer i overensstemmelse med denne aftale.

ARTIKEL 2.2

Anvendelsesområde

Medmindre andet er fastsat i denne aftale, finder dette kapitel anvendelse på en parts handel med varer.

ARTIKEL 2.3

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) "A.T.A.-carnet": det dokument, der er udarbejdet i overensstemmelse med bilaget til toldkonventionen om A.T.A.- carnet for midlertidig indførsel af varer, udfærdiget i Bruxelles den 6. december 1961
- b) "konsulatsforretning": proceduren for indhentning hos en konsul fra den importerende part på den eksporterende parts territorium eller på et tredjelandes territorium af en konsulatsfaktura eller et konsulatscertifikat for en handelsfaktura, et oprindelsescertifikat, en fragtliste, en "shippers' export declaration" eller enhver anden tolldokumentation i forbindelse med importen af varen
- c) "eksportlicensprocedure": en administrativ procedure, som kræver indgivelse af en ansøgning eller anden dokumentation, bortset fra den, der generelt kræves til toldprocedurer, til de(t) relevante administrative organ(er) som en forudgående betingelse for eksport fra den eksporterende parts territorium

- d) "importlicensprocedure": en administrativ procedure, som kræver indgivelse af en ansøgning eller anden dokumentation, bortset fra den, der generelt kræves til toldprocedurer, til de(t) relevante administrative organ(er) som en forudgående betingelse for import til den importerende parts territorium
- e) "genfremstillet vare": en vare henhørende under HS-kapitel 84-90 eller pos. 94.02 i det harmoniserede system, og som:
 - i) helt eller delvist består af dele fra brugte varer
 - ii) har ydeevne og driftsstand, der svarer til de tilsvarende varer, når de er nye, og
 - iii) har en garanti svarende til den, der gælder for tilsvarende varer, når de er nye
- f) "reparation eller ændring": enhver behandling af en vare, uanset en eventuel stigning i varens værdi, som foretages for at udbedre funktionsfejl eller materielle skader for således at genetablere varens oprindelige funktion eller sikre, at den er i overensstemmelse med de tekniske krav til anvendelsen, og uden hvilken varen ikke længere kan anvendes på normal måde til det formål, den er bestemt til. Reparation eller ændring af en vare omfatter genetablering og vedligeholdelse, men ikke en behandling eller en proces, hvorved:
 - i) varens grundlæggende karakteristika tilintetgøres, eller der skabes en ny eller kommercielt anderledes vare

- ii) et halvfabrikata omformes til helfabrikata, eller
- iii) der foretages en væsentlig ændring af en vares funktion
- g) "afviklingskategori": tidsrammen for afskaffelse af told, varierende fra nul til syv år, hvorefter en vare er fritaget for told, medmindre andet er angivet i bilag 2-A (Toldafviklingsplaner).

ARTIKEL 2.4

National behandling ved intern beskatning og regulering

Hver part indrømmer national behandling for varer fra den anden part i henhold til artikel III i GATT 1994, inklusive fortolkende bemærkninger og supplerende bestemmelser hertil. Med henblik herpå er artikel III i GATT 1994 samt fortolkende bemærkninger og supplerende bestemmelser hertil indarbejdet i og gjort til en del af denne aftale med de fornødne ændringer.

ARTIKEL 2.5

Afskaffelse af told

1. Medmindre andet er fastsat i denne aftale, skal hver part nedsætte eller afskaffe told på varer med oprindelse i den anden part i overensstemmelse med bilag 2-A (Toldafviklingsplaner).

2. Med henblik på stk. 1 skal basistoldsatsen være den basissats, der er angivet for hver vare i bilag 2-A (Toldafviklingsplaner).
3. Hvis en part nedsætter sin mestbegunstigelsestoldsats, finder toldsatsen anvendelse på varer med oprindelse i den anden part, så længe den er lavere end den fastsatte toldsats i henhold til bilag 2-A (Toldafviklingsplaner).
4. To år efter datoen for denne aftales ikrafttræden skal parterne efter anmodning fra en part afholde konsultationer for at overveje en fremskyndelse af nedsættelsen eller afskaffelsen af told som fastsat i bilag 2-A (Toldafviklingsplaner). Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse om ændring af bilag 2-A (Toldafviklingsplaner) for at fremskynde nedsættelsen eller afskaffelsen af told.
5. En part kan til enhver tid selvstændigt fremskynde afskaffelsen af told som fastsat i bilag 2-A (Toldafviklingsplaner) på varer med oprindelse i den anden part. Denne part skal informere den anden part så hurtigt som muligt, inden den nye toldsats får virkning.
6. Hvis en part selvstændigt fremskynder afskaffelsen af told i overensstemmelse med stk. 5, kan denne part forhøje en told til det niveau, der er fastsat i bilag 2-A (Toldafviklingsplaner) for det pågældende år efter en selvstændig nedsættelse.

ARTIKEL 2.6

Standstill

Medmindre andet er fastsat i denne aftale, må en part ikke forhøje en told, der er anført som basissats i bilag 2-A (Toldafviklingsplaner), eller indføre ny told på varer med oprindelse i den anden part.

ARTIKEL 2.7

Told, skatter og andre afgifter ved eksport

1. En part må ikke indføre eller opretholde:
 - a) told, skatter eller andre afgifter, der pålægges ved eller i forbindelse med eksport af varer til den anden part, eller
 - b) interne skatter eller andre afgifter ved eksport af varer til den anden part, der overstiger den told eller de afgifter, som pålægges tilsvarende varer bestemt til indenlandsk forbrug.
2. Intet i denne artikel er til hinder for, at en part kan pålægge eksport af en vare et gebyr eller en afgift, der er tilladt i henhold til artikel 2.8 (Gebyrer og formaliteter).

ARTIKEL 2.8

Gebyrer og formaliteter

1. Hver part sikrer i overensstemmelse med artikel VIII, stk. 1, i GATT 1994, herunder fortolkende bemærkninger og supplerende bestemmelser hertil, at alle gebyrer og afgifter af enhver art, der pålægges af en part ved eller i forbindelse med import eller eksport af varer, begrænses beløbsmæssigt til de anslåede omkostninger ved de ydede tjenester og ikke udgør en indirekte beskyttelse af indenlandske varer eller en beskatning af import eller eksport til fiskale formål.
2. En part må ikke opkræve gebyrer og afgifter af enhver art som omhandlet i stk. 1 på et *ad valorem*-grundlag.
3. Hver part offentliggør straks alle gebyrer og afgifter af enhver art, som den pålægger i forbindelse med import eller eksport af varer, således at myndigheder, erhvervsdrivende og andre interesserede parter kan stifte bekendtskab med dem.
4. En part må ikke kræve udførelse af konsulatsforretninger, herunder vedrørende gebyrer og afgifter af enhver art, i forbindelse med import af varer fra den anden part.
5. Med henblik på denne artikel omfatter gebyrer eller afgifter af enhver art ikke eksportafgifter, told, afgifter, der svarer til en intern afgift, eller andre indenlandske afgifter, der pålægges i overensstemmelse med artikel III, stk. 2, i GATT 1994, eller antidumping- og udligningstold.

ARTIKEL 2.9

Reparerede eller ændrede varer

1. En part må uanset varens oprindelse ikke lægge told på en vare, som genindføres på partens territorium, efter at varen har været midlertidigt eksporteret fra dens territorium til den anden parts territorium med henblik på reparation eller ændring, uanset om en sådan reparation eller ændring kunne være blevet udført på den parts territorium, hvorfra varen blev eksporteret med henblik på reparation eller ændring.
2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på varer, der mod kaution importeres til frihandelszoner eller med tilsvarende status, og som efterfølgende eksporteres med henblik på reparation eller ændring og ikke genindføres mod kaution til frihandelszoner eller med tilsvarende status.
3. En part må ikke lægge told på en vare, uanset oprindelse, der importeres midlertidigt fra den anden parts territorium med henblik på reparation eller ændring.

ARTIKEL 2.10

Genfremstillede varer

1. En part må ikke indrømme den anden parts genfremstillede varer en behandling, der er mindre gunstig end den behandling, den giver tilsvarende varer i ny stand.

2. Det præciseres, at artikel 2.11 (Import- og eksportrestriktioner) gælder for import- og eksportforbud eller -restriktioner ved import og eksport af genfremstillede varer. Hvis en part indfører eller opretholder import- og eksportforbud eller -restriktioner ved import eller eksport af brugte varer, må den ikke indføre sådanne foranstaltninger for genfremstillede varer.

3. En part kan kræve, at genfremstillede varer udpeges som sådanne med henblik på distribution eller salg på dennes territorium, og at varerne opfylder alle gældende tekniske krav, der finder anvendelse på tilsvarende varer i ny stand.

ARTIKEL 2.11

Import- og eksportrestriktioner

1. En part må ikke indføre eller opretholde forbud eller restriktioner ved import af varer fra den anden part eller ved eksport eller salg til eksport af en vare bestemt til den anden parts territorium, jf. dog artikel XI i GATT 1994, inklusive fortolkende bemærkninger og supplerende bestemmelser hertil. Med henblik herpå er artikel XI i GATT 1994 og de fortolkende bemærkninger og supplerende bestemmelser hertil indarbejdet i og gjort til en del af denne aftale med de fornødne ændringer.

2. En part må ikke indføre eller opretholde:
 - a) krav vedrørende eksport- og importpriser¹, medmindre det er tilladt i forbindelse med håndhævelse af påbud og tilsagn om udlignings- og antidumpingtold, eller
 - b) importlicenser, der er betinget af opfyldelsen af et resultatkrav.

ARTIKEL 2.12

Oprindelsesmærkning

1. Hvis New Zealand kræver et oprindelsesmærke ved import af varer fra Unionen, skal New Zealand acceptere oprindelsesmærket "Made in the EU" på betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for oprindelsesmærker i en medlemsstat.
2. For så vidt angår oprindelsesmærket "Made in the EU" behandler New Zealand Den Europæiske Union som et enkelt territorium.

¹ Det præciseres, at denne bestemmelse ikke har til formål at forhindre en part i at basere sig på importprisen med henblik på at fastsætte den gældende toldsats i overensstemmelse med denne aftale.

ARTIKEL 2.13

Importlicensprocedurer

1. Hver part indfører og forvalter importlicensprocedurer i henhold til artikel 1-3 i aftalen om importlicensprocedurer. Med henblik herpå er artikel 1-3 i aftalen om importlicensprocedurer indarbejdet i og gjort til en del af denne aftale med de fornødne ændringer.
2. En part, der indfører en ny importlicensprocedure eller ændrer en eksisterende importlicensprocedure, underretter straks den anden part herom og under alle omstændigheder senest 60 dage efter datoen for offentliggørelsen af den relevante procedure. Underretningen skal indeholde de oplysninger, der er anført i importlicensaftalens artikel 5, stk. 2. En part anses for at overholde sin forpligtelse, såfremt den underretter WTO's importlicenskomité om en ny importlicensprocedure eller en ændring af en eksisterende importlicensprocedure i overensstemmelse med importlicensaftalens artikel 4, herunder de oplysninger, der er anført i nævnte aftales artikel 5, stk. 2.
3. Efter anmodning fra en part skal den anden part straks afgive relevante oplysninger, herunder de oplysninger, der er angivet i importlicensaftalens artikel 5, stk. 2, om eventuelle importlicensprocedurer, som den agter at indføre eller opretholder, samt enhver ændring til en eksisterende importlicensprocedure.

4. Hvis en part giver afslag på en ansøgning om importlicens for så vidt angår en vare fra den anden part, skal den inden for en rimelig frist efter modtagelsen af anmodningen give ansøgeren en skriftlig begrundelse for afslaget.

ARTIKEL 2.14

Eksportlicensprocedurer

1. Hver part offentliggør nye eksportlicensprocedurer eller ændringer af eksisterende eksportlicensprocedurer, således at myndigheder, erhvervsdrivende og andre interesserede parter kan stifte bekendtskab med dem. Denne offentliggørelse skal så vidt muligt finde sted 45 dage, inden den nye eksportlicensprocedure eller ændring af en eksisterende eksportlicensprocedure får virkning og under alle omstændigheder senest på den dato, hvor den nye eksportlicensprocedure eller ændring får virkning.
2. Hver part sikrer, at følgende oplysninger indgår i offentliggørelsen af eksportlicensprocedurer:
 - a) ordlyden af partens eksportlicensprocedurer eller af eventuelle ændringer af disse procedurer foretaget af parten
 - b) de varer, der er underlagt hver eksportlicensprocedure

- c) for hver eksportlicensprocedure en beskrivelse af processen for ansøgning om en licens og eventuelle kriterier, som en ansøger skal opfylde for at være berettiget til at ansøge om en licens, f.eks. krav om en virksomhedslicens, etablering eller vedligeholdelse af en investering eller drift gennem en særlig virksomhedsform på en parts territorium
- d) et eller flere kontaktpunkter, hvor interesserede kan få yderligere oplysninger om betingelserne for at opnå en eksportlicens
- e) det eller de administrative organer, hvortil en ansøgning om en licens eller anden relevant dokumentation skal indgives
- f) en beskrivelse af den eller de foranstaltninger, der gennemføres i forbindelse med eksportlicensproceduren
- g) den periode, hvor hver enkelt eksportlicensprocedure vil være gældende, medmindre eksportlicensproceduren forbliver gældende, indtil den trækkes tilbage eller revideres i en ny offentliggørelse
- h) hvis parten agter at anvende en eksportlicensprocedure til at forvalte en eksportkvote, den samlede mængde og, hvis det er relevant, kvoteværdien og kvotens begyndelses- og slutdato, og
- i) enhver fritagelse eller undtagelse fra eksportlicenskravet, og hvordan man anmoder om eller anvender disse fritagelser eller undtagelser, samt kriterierne for deres tildeling.

3. Senest 30 dage efter datoen for denne aftales ikrafttræden skal hver part underrette den anden part om dens eksisterende eksportlicensprocedurer. En part, der indfører nye eksportlicensprocedurer eller foretager ændringer af eksisterende importlicensprocedurer, underretter den anden part herom senest 60 dage efter offentliggørelsen af en ny eksportlicensprocedure eller en ændring af en eksisterende licensprocedure. Underretningen skal inkludere en henvisning til den eller de kilder, hvor de i stk. 2 krævede oplysninger er offentliggjort, og om nødvendigt inkludere adressen på den pågældende myndigheds website(s).

4. Det præciseres, at intet i denne artikel forpligter en part til at udstede en eksportlicens eller forhindrer en part i at opfylde sine tilsagn i henhold til FN's Sikkerhedsråds resolutioner samt multilaterale ikkespredningsordninger og eksportkontrolordninger, herunder:

- a) Wassenaararrangementet om kontrol med eksporten af konventionelle våben og varer og teknologier med dobbelt anvendelse, udfærdiget i Haag den 19. december 1995
- b) konventionen om forbud mod udvikling, fremstilling, oplagring og anvendelse af kemiske våben og sådanne våbens tilintetgørelse, udfærdiget i Paris den 13. januar 1993
- c) konventionen om forbud mod udvikling, fremstilling og oplagring af bakteriologiske (biologiske) våben og toksinvåben samt om disse våbens tilintetgørelse, udfærdiget i London, Moskva og Washington den 10. april 1972
- d) traktaten om ikkespredning af kernevåben, udfærdiget i London, Moskva og Washington den 1. juli 1968, og

- e) Australiengruppen, Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale og missilteknologikontrolregimet.

ARTIKEL 2.15

Præferenceudnyttelse

1. Med henblik på at overvåge denne aftales virkemåde og beregne præferenceudnyttelsesgraden udveksler parterne hvert år omfattende importstatistikker i en periode, der begynder et år efter datoen for denne aftales ikrafttræden og varer indtil 10 år efter toldafviklingens afslutning for alle varer i overensstemmelse med bilag 2-A (Toldafviklingsplaner). Medmindre andet besluttet af Handelsudvalget, forlænges denne periode automatisk i fem år, hvorefter Handelsudvalget kan beslutte at forlænge den yderligere.
2. Udvekslingen af importstatistikker omfatter oplysninger vedrørende det senest tilgængelige dataår, herunder værdi og, hvis det er relevant, volumen, baseret på toldpositionsniveauet for importen af varer fra den anden part, som drager fordel af præferencetoldbehandling i henhold til denne aftale, og for importen af varer, der ikke er indrømmet præferencetoldbehandling, også inden for rammerne af de forskellige ordninger, som anvendes af parterne ved import. Sådanne statistikker samt præferenceudnyttelsesgraden kan forelægges Handelsudvalget med henblik på en udveksling af synspunkter.

ARTIKEL 2.16

Midlertidig indførsel

1. Med henblik på denne artikel forstås ved "midlertidig indførsel" den toldprocedure, hvorefter visse varer, herunder transportmidler, kan føres ind på en parts territorium med betinget fritagelse for betaling af importafgifter og skatter og uden anvendelse af importforbud eller -restriktioner af økonomisk art, forudsat at varerne indføres til et bestemt formål og er bestemt til genudførsel inden for en bestemt periode uden at have undergået nogen ændring bortset fra normal værdiforringelse som følge af anvendelsen af disse varer.
2. Hvert part bevilger midlertidig indførsel i overensstemmelse med dens love, forskrifter eller procedurer for følgende varer, uanset oprindelse:
 - a) professionelt udstyr, herunder udstyr til brug for pressen eller TV, software, sendeudstyr og kinematografisk udstyr, som kræves, for at en person, der indrejser på en anden parts territorium, kan udøve sin erhvervsmæssige virksomhed med henblik på at løse en bestemt opgave
 - b) varer, herunder dele heraf, apparater til brug i sådant udstyr og tilbehør hertil, beregnet til forevisning eller anvendelse på udstillinger, messer, kongresser eller lignende arrangementer

- c) kommercielle prøver og reklamefilm og -optagelser (visuelle optagelser eller lydoptagelser, primært bestående af billeder eller lyd, der viser arten eller funktionen af varer eller tjenesteydelser, som udbydes til salg af en person, der er etableret eller er bosiddende i en parts territorium, forudsat at det pågældende materiale er af en sådan art, at det er egnet til fremvisning for eventuelle kunder, men ikke til fremvisning for den brede offentlighed) og
- d) varer, der importeres i sportsøjemed, herunder konkurrencer, opvisninger, træning, væddeløb eller lignende begivenheder.

3. For midlertidig indførsel af de varer, der er omhandlet i artikel 2, og uanset deres oprindelse, skal hver part acceptere de A.T.A.-carnet'er, der er udstedt i den anden part, og som er påtegnet dér og garanteret af en sammenslutning, der indgår i den internationale garantikæde, og som er attesteret af de kompetente myndigheder og gyldigt på den importerende parts territorium.

4. Hver part fastsætter den periode, inden for hvilken varer kan forblive under proceduren for midlertidig indførsel. Den oprindelige periode kan forlænges selvstændigt af en part.

5. Hver part kan kræve, at de varer, der er omfattet af midlertidig indførsel i overensstemmelse med stk. 1:

- a) udelukkende anvendes af en person, der er statsborger eller er bosiddende i den anden part, eller under vedkommendes tilsyn, i forbindelse med udøvelsen af dennes erhvervsmæssige virksomhed eller sportsgren
- b) ikke må sælges, leases, bortskaffes eller overføres, mens de befinder sig på dens territorium

- c) ledsages af en sikkerhedsforanstaltning, der er i overensstemmelse med den importerende parts forpligtelser i henhold til de relevante internationale toldkonventioner, som den har tiltrådt
 - d) identificeres ved import og eksport
 - e) eksporteres i forbindelse med eller inden den i litra a) omhandlede statsborgers eller bosiddendes udrejse eller inden for en periode, der er relateret til formålet med den midlertidige indførsel, og som kan fastsættes af den pågældende part, eller inden for et år, medmindre perioden forlænges
 - f) indføres i en mængde, der ikke overstiger, hvad der er nødvendigt for den påtænkte anvendelse, eller
 - g) indføres på anden vis på den pågældende parts territorium i henhold til dennes lovgivning.
6. Hvis de betingelser, der pålægges af en part i henhold til stk. 5, ikke er opfyldt, kan den pågældende part lægge told og andre skyldige afgifter på varen samt øvrige gebyrer eller sanktioner, der kan pålægges efter national ret.
7. Hver part tillader, at en midlertidigt indført vare i henhold til denne artikel genudføres via et andet toldgodkendt afgangssted end det, der blev brugt i forbindelse med indførslen.
8. En part fritager importøren eller en anden person, der er ansvarlig for en indført vare i henhold til denne artikel, for ansvaret for manglende eksport af en midlertidigt indført vare, såfremt den importerende part af den pågældende part forelægges fyldestgørende dokumentation for, at varen er blevet tilintetgjort eller gået uigenkaldeligt tabt, i overensstemmelse med denne parts toldlovgivning.

ARTIKEL 2.17

Toldfri indførsel af vareprøver af ringe værdi og reklametryksager

1. Hver part indrømmer, i overensstemmelse med dennes love, forskrifter eller procedurer, toldfri indførsel for vareprøver af ringe værdi og reklametryksager, der importeres fra den anden part, uanset deres oprindelse.
2. En part kan definere vareprøver af ringe værdi som:
 - a) vareprøver med en værdi, individuelt eller samlet som ved levering, der ikke overstiger det beløb, der er fastsat i en parts lovgivning, eller
 - b) varer, som er mærket, iturevet eller gennemhullet på en sådan måde eller på anden vis behandlet således, at de er uegnede til salg eller brug, undtagen som vareprøver.
3. Reklametryksager defineres som varer henhørende under HS-kapitel 49, herunder brochurer, pjecer, småblade, varekataloger, årbøger udgivet af brancheforeninger, turistpropaganda og plakater, der anvendes til at fremme, udbrede kendskabet til eller reklamere for en vare eller tjenesteydelse, med det primære formål at reklamere for en vare eller tjenesteydelse, og som udleveres gratis.

ARTIKEL 2.18

Særlige foranstaltninger vedrørende forvaltning af præferencebehandling

1. Parterne samarbejder om forebyggelse, afsløring og bekæmpelse af overtrædelser af toldlovgivningen i forbindelse med den præferencebehandling, der indrømmes i henhold til dette kapitel i medfør af kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer) og afsnit I, III, IV og V i aftalen om samarbejde og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål.
2. En part kan midlertidigt suspendere den pågældende præferencebehandling af varer i overensstemmelse med proceduren i stk. 3-5, hvis:
 - a) den på grundlag af objektive, tvingende og verificerbare oplysninger konstaterer, at der er begået systematiske og sektorspecifikke overtrædelser af toldlovgivningen i forbindelse med den præferencebehandling, der indrømmes i henhold til dette kapitel, som medfører et betydeligt indtægtstab for den pågældende part, og
 - b) den anden part gentagne gange og uberettiget nægter eller på anden måde undlader at samarbejde for så vidt angår overtrædelserne af toldlovgivningen som omhandlet i litra a).
3. Den part, der har foretaget en konstatering som omhandlet i stk. 2, litra a), underretter uden unødigt ophold Handelsudvalget og indleder konsultationer med den anden part i Handelsudvalget med henblik på at nå til en løsning, der er acceptabel for begge parter.

4. Hvis parterne ikke når til enighed om en acceptabel løsning senest tre måneder efter underretningen som omhandlet i stk. 3, kan den part, der har foretaget konstateringen, beslutte midlertidigt at suspendere den pågældende præferencebehandling af de pågældende varer. Den midlertidige suspension gælder kun de erhvervsdrivende, som begge parter under de i stk. 3 omhandlede konsultationer identificerede og blev enige om var involveret i overtrædelserne af toldlovgivningen. Handelsudvalget underrettes uden unødigt ophold om denne midlertidige suspension.

5. Hvis en part foretager en konstatering som omhandlet i stk. 2, litra a), og senest tre måneder efter den i stk. 4 omhandlede underretning har fastslået, at den midlertidige suspension som omhandlet i stk. 4 ikke har været tilstrækkelig til at bekæmpe overtrædelser af toldlovgivningen i forbindelse med den præferencebehandling, der indrømmes i henhold til dette kapitel, kan denne part beslutte midlertidigt at suspendere den pågældende præferencebehandling af de berørte varer. Denne part kan også beslutte midlertidigt at suspendere den pågældende præferencebehandling af de berørte varer, hvis parterne under konsultationerne som omhandlet i stk. 3 ikke var i stand til at identificere og blive enige om, hvilke erhvervsdrivende der var involveret i overtrædelserne af toldlovgivningen. Handelsudvalget underrettes uden unødigt ophold om denne midlertidige suspension.

6. De midlertidige suspensioner, som er omhandlet i denne artikel, finder kun anvendelse, så længe det er nødvendigt for at beskytte den pågældende parts økonomiske interesser, og må under alle omstændigheder højst anvendes i seks måneder. Består de omstændigheder, der gav anledning til den oprindelige midlertidige suspension, fortsat ved udløbet af seksmånedersperioden, kan den pågældende part beslutte at forlænge den midlertidige suspension efter at have underrettet den anden part. En sådan suspension skal være genstand for regelmæssige konsultationer i Handelsudvalget.

7. Hver part offentliggør i overensstemmelse med sine interne procedurer bekendtgørelser til importørerne om enhver afgørelse om midlertidige suspensioner som omhandlet i denne artikel.

8. Uanset stk. 5 tillader den importerende part, såfremt importøren kan godtgøre over for den importerende parts importmyndighed, at de pågældende varer er i fuld overensstemmelse med den importerende parts toldlovgivning, kravene i denne aftale og andre betingelser vedrørende den midlertidige suspension fastsat af den importerende part i overensstemmelse med dennes love og forskrifter, importøren at ansøge om præferencebehandling og få refunderet overskydende told i forhold til de gældende præferencetoldsatser på importtidspunktet.

ARTIKEL 2.19

Udvalget om Handel med Varer

1. Denne artikel supplerer og præciserer artikel 24.4 (Specialudvalg).
2. De opgaver, der varetages af Udvalget om Handel med Varer, for så vidt angår dette kapitel, omfatter:
 - a) fremme af handel med varer mellem parterne, herunder via konsultationer om fremskyndelse af afskaffelsen af told i henhold til denne aftale
 - b) hurtig indsats over for hindringer for varehandelen mellem parterne

- c) med forbehold af kapitel 26 (Tvistbilæggelse), konsultation om og forsøg på at løse problemer vedrørende dette kapitel, herunder uoverensstemmelser, der måtte opstå parterne imellem i forbindelse med spørgsmål, der vedrører tarifieringen af varer i henhold til det harmoniserede system og bilag 2-A (Toldafviklingsplaner), eller ændring af kodestrukturen for det harmoniserede system eller parternes respektive nomenklaturer, med henblik på at sikre, at hver parts forpligtelser i henhold til bilag 2-A (Toldafviklingsplaner) ikke ændres
- d) overvågning af præferenceudnyttelsesgraden og statistiske data, som af udvalget om handel med varer kan fremlægges for Handelsudvalget med henblik på udveksling af synspunkter, og
- e) samarbejde med specialudvalg eller andre hjælpeorganer, som er oprettet eller bemyndiget til at handle i medfør af denne aftale i spørgsmål, der i givet fald kan være relevante for det pågældende specialudvalg eller organ.

ARTIKEL 2.20

Kontaktpunkter

Senest 90 dage efter datoen for denne aftales ikrafttræden udpeger hver part et kontaktpunkt, som er ansvarligt for at lette kommunikationen mellem parterne vedrørende forhold, der falder ind under dette kapitel, og underrette den anden part om kontaktoplysningerne for kontaktpunktet. Hver part underretter straks den anden part om enhver ændring af disse kontaktoplysninger.

KAPITEL 3

OPRINDELSESREGLER OG OPRINDELSESPROCEDURER

AFDELING A

OPRINDELSESREGLER

ARTIKEL 3.1

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) "sending": et produkt, som enten sendes samtidigt fra en bestemt afsender til en bestemt modtager eller er omfattet af et gennemgående transportdokument, der dækker transporten fra afsenderen til modtageren, eller, såfremt et sådant dokument ikke foreligger, af en samlet faktura
- b) "eksportør": en person, der er hjemmehørende i en af parterne, og som i overensstemmelse med de krav, der er fastsat i denne parts love og forskrifter, eksporterer eller producerer produktet med oprindelsesstatus og udfærdiger en udtalelse om oprindelse
- c) "importør": en person, der importerer produktet med oprindelsesstatus og anmoder om præferencetoldbehandling for det

- d) "materiale": ethvert stof, der anvendes i produktionen af et produkt, herunder alle ingredienser, råmaterialer, komponenter eller dele
- e) "materiale uden oprindelsesstatus": et materiale uden oprindelsesstatus i henhold til dette kapitel, herunder materiale, hvis oprindelse ikke kan bestemmes
- f) "produkt": resultatet af produktion, selv når det er bestemt til anvendelse som materiale i produktionen af et andet produkt, og
- g) "produktion": alle former for bearbejdning eller forarbejdning, herunder også samling.

ARTIKEL 3.2

Generelle krav til produkter med oprindelsesstatus

1. Med henblik på en parts anvendelse af præferencetoldbehandling på en vare med oprindelse i den anden part i overensstemmelse med denne aftale, forudsat at et produkt opfylder alle andre gældende krav i dette kapitel, anses et produkt for at have oprindelse i den anden part, hvis det:
 - a) er fuldt ud fremstillet i den pågældende part som omhandlet i artikel 3.4 (Fuldt ud fremstillede produkter)
 - b) er produceret i den pågældende part udelukkende af materialer med oprindelsesstatus eller

- c) er fremstillet i den pågældende part og indeholder materialer uden oprindelsesstatus, forudsat at produktet opfylder kravene i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler).
- 2. Hvis et produkt har opnået oprindelsesstatus, anses de materialer uden oprindelsesstatus, der anvendes i produktionen af det pågældende produkt, ikke som materialer uden oprindelsesstatus, når det pågældende produkt indgår som materiale i et andet produkt.
- 3. Erhvervelse af oprindelsesstatus skal ske uden afbrydelse i New Zealand eller Unionen.

ARTIKEL 3.3

Kumulation af oprindelse

- 1. Et produkt med oprindelse i en part anses for at have oprindelse i den anden part, hvis produktet anvendes som materiale i produktionen af et andet produkt i den anden part.
- 2. Produktion, der udføres i en part på et materiale uden oprindelsesstatus, kan tages i betragtning med henblik på at fastslå, om et produkt har oprindelse i den anden part.
- 3. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse, hvis den produktion, der udføres i den anden part, ikke er mere vidtgående end en eller flere af de aktiviteter, der er omhandlet i artikel 3.6 (Utilstrækkelig bearbejdning eller forarbejdning).

4. For at en eksportør kan udfærdige udtalelsen om oprindelse som omhandlet i artikel 3.16, stk. 2, litra a), (Anmodning om præferencetoldbehandling), for et materiale uden oprindelsesstatus, jf. stk. 2, skal eksportøren fra sin leverandør fremskaffe en leverandørerklæring som omhandlet i bilag 3-D (Leverandørerklæring omhandlet i artikel 3.3, stk. 4 (Kumulation af oprindelse)), eller et tilsvarende dokument, der indeholder de samme oplysninger og beskriver de pågældende materialer uden oprindelsesstatus tilstrækkelig detaljeret til, at de kan identificeres.

ARTIKEL 3.4

Fuldt ud fremstillede produkter

1. Følgende anses for at være fuldt ud fremstillet i en part:
 - a) et mineral eller et naturligt forekommende stof, som er udvundet eller hentet fra jord- eller havbunden i en part
 - b) en plante eller grøntsag, der er dyrket eller høstet i en part
 - c) et levende dyr, som er født og opdrættet i en part
 - d) et produkt fra et levende dyr, som er opdrættet i en part
 - e) et produkt fra et slagtet dyr, som er født og opdrættet i en part

- f) et produkt fra jagt eller fiskeri drevet i en part, men ikke uden for de ydre grænser for partens territorialfarvand
- g) et produkt fra akvakultur i en part, såfremt akvatiske organismer, herunder fisk, bløddyr, krebsdyr, andre hvirvelløse vanddyr samt vandplanter, er opdrættet og dyrket på basis af f.eks. æg, rogn, fiskeyngel, sættefisk eller larver gennem produktionsfremmende indgreb i opdræts- eller vækstprocesserne, f.eks. ved regelmæssig udsætning, fodring eller beskyttelse mod rovdyr
- h) et produkt fra havfiskeri og andre produkter, som i overensstemmelse med international ret er hentet op fra havet af en parts fartøjer uden for dennes territorialfarvand
- i) et produkt, som er fremstillet på en parts fabriksskibe udelukkende på grundlag af et produkt som omhandlet i litra h)
- j) et produkt, som en part eller en person i en part henter fra havbunden eller undergrunden uden for territorialfarvandene, forudsat at den pågældende part eller person i den pågældende part har ret til at udnytte denne havbund eller undergrund i overensstemmelse med international ret
- k) affald eller skrot hidrørende fra fremstillingsprocesser, som udføres i en part
- l) et brugt produkt indsamlet i en part, og som kun er egnet til genindvinding af råmaterialer, herunder sådanne råmaterialer, og
- m) et produkt fremstillet i en part udelukkende på grundlag af de i litra a)-l) omhandlede produkter.

2. Ved "en parts fartøj" og "en parts fabriksskib" i stk. 1, litra h) og i), forstås udelukkende et fartøj eller et fabriksskib, som:

a) er registreret i en medlemsstat eller i New Zealand

b) sejler under en medlemsstats eller New Zealands flag og

c) opfylder én af følgende betingelser:

i) det er mindst 50 procent ejet af statsborgere i en medlemsstat eller i New Zealand, eller

ii) det er ejet af en eller flere juridiske personer, som hver:

A) har deres hovedkontor og vigtigste forretningssted i en medlemsstat eller i New Zealand og

B) er mindst 50 procent ejet af offentlige enheder eller personer i en medlemsstat eller i New Zealand.

ARTIKEL 3.5

Tolerancer

1. Hvis materialer uden oprindelsesstatus, der er anvendt i fremstillingen af et produkt, ikke opfylder kravene i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler), betragtes produktet som et produkt med oprindelse i en part, forudsat at:
 - a) værdien af disse materialer uden oprindelsesstatus, der er anvendt i fremstillingen af de pågældende produkter, for så vidt angår samtlige produkter, undtagen produkter henhørende under HS-kapitel 50-63, ikke overstiger 10 % af produktets pris af fabrik
 - b) de tolerancer, der er fastsat i bemærkning 7 og 8 i bilag 3-A (Indledende bemærkninger til produktspecifikke oprindelsesregler), gælder for produkter henhørende under HS-kapitel 50-63.
2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis værdien eller vægten af materialer uden oprindelsesstatus, der anvendes i produktionen af et produkt, overstiger procentsatserne for maksimumsværdien eller -vægten af materialer uden oprindelsesstatus, jf. kravene i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler).
3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på produkter, der er fuldt ud fremstillet i en part som omhandlet i artikel 3.4 (Fuldt ud fremstillede produkter). Hvis det i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler) kræves, at de materialer, der anvendes til produktionen af et produkt, er fuldt ud fremstillet, finder stk. 1 og 2 anvendelse.

ARTIKEL 3.6

Utilstrækkelig bearbejdning eller forarbejdning

1. Uanset artikel 3.2, stk. 1, litra c) (Generelle krav til produkter med oprindelsesstatus), anses et produkt ikke for at have oprindelse i en part, hvis produktionen af produktet i den pågældende part kun omfatter en eller flere af følgende aktiviteter udført på materialer uden oprindelsesstatus:

- a) konserverende processer som f.eks. tørring, frysning, opbevaring i saltlage og andre lignende aktiviteter, hvis deres eneste formål er at sikre, at produkterne forbliver i god stand under transport og oplagring¹
- b) adskillelse eller samling af kolli
- c) vask eller rensning, afstøvning samt fjernelse af oxidlag, olie, maling eller andre belægninger
- d) strygning eller presning af tekstiler og tekstilvarer
- e) enkel maling og polering
- f) afskalning og hel eller delvis slibning af ris; polering og glasering af korn og ris

¹ Inden for rammerne af litra a) anses konserverende processer som f.eks. nedkøling, frysning eller ventilation for utilstrækkelige, hvorimod processer som f.eks. anbringelse i saltlage, tørring eller rygning, der har til formål at give et produkt særlige eller forskellige egenskaber, ikke anses for utilstrækkelige.

- g) farvning af sukker, tilsætning af smagsstoffer til sukker eller formning af sukker i stykker, hel eller delvis formaling af krystalsukker
- h) skrælning, udstening og afskalning/udbælgning af frugter, nødder og grøntsager
- i) hvæsning, enkel slibning eller enkel tilskæring
- j) sigtning, sortering, klassificering eller tilpasning (herunder samling i sæt)
- k) enkel aftapning på flasker, påfyldning af dåser, flakoner, anbringelse i sække, kasser, æsker, på bræt, plader eller bakker samt alle andre enkle emballeringsarbejder
- l) anbringelse eller trykning af mærker, etiketter, logoer og andre lignende kendetegn på selve produkterne eller deres emballage
- m) enkel blanding af produkter, også af forskellig art; blanding af sukker med ethvert materiale
- n) enkel tilsætning af vand eller fortynding med vand eller et andet stof, der ikke ændrer produktets egenskaber væsentligt, eller dehydrering eller denaturering af produkter
- o) enkel samling af dele for at kunne danne et komplet produkt eller adskillelse af produkter i dele eller

p) slagtning af dyr.

2. I forbindelse med stk. 1 anses aktiviteter for at være enkle, når der hverken kræves særlige færdigheder eller maskiner, apparater eller udstyr, som er specielt produceret eller installeret til gennemførelsen deraf.

ARTIKEL 3.7

Kvalificerende enhed

1. I forbindelse med dette kapitel forstås ved kvalificerende enhed det produkt, der anses for at være basisenheden ved tarifiering af produktet i det harmoniserede system.

2. Hvis en sending består af et antal identiske produkter, der tariferes under samme position i det harmoniserede system, tages hvert enkelt produkt i betragtning ved anvendelsen af dette kapitel.

ARTIKEL 3.8

Emballeringsmateriale og beholdere til forsendelse

Emballeringsmateriale og beholdere til forsendelse, som anvendes til beskyttelse af et produkt under transporten, lades ude af betragtning ved bestemmelsen af, om et produkt har oprindelsesstatus.

ARTIKEL 3.9

Emballeringsmateriale og beholdere til detailsalg

1. Hvis emballeringsmateriale eller beholdere, hvori et produkt er pakket til detailsalg, tariferes sammen med produktet, lades sådant materiale eller sådanne beholdere ude af betragtning ved bestemmelse af, om alle de materialer uden oprindelsesstatus, der anvendes ved produktionen af produktet, er blevet underkastet den relevante ændring af tarifieringen eller en specifik fremstillings- eller forarbejdningsproces som omhandlet i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler), eller om produktet er fuldt ud fremstillet.
2. Hvis et produkt er omfattet af et værdikrav som fastsat i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler), tages værdien af emballeringsmaterialet og beholderne, hvori produktet er pakket til detailsalg, hvis sådant materiale eller sådanne beholdere tariferes sammen med produktet, i betragtning som materialer med oprindelsesstatus eller materialer uden oprindelsesstatus, alt efter omstændighederne, ved beregningen med henblik på anvendelsen af værdikravet til produktet.

ARTIKEL 3.10

Tilbehør, reservedele og værktøj

1. Med henblik på denne artikel er tilbehør, reservedele, værktøj og instruktions- eller andet informationsmateriale omfattet, hvis de:
 - a) tariferes, leveres og faktureres med produktet og

b) er af den type, kvantitet og værdi, der er sædvanlig for det pågældende produkt.

2. Ved vurderingen af, om et produkt:

a) er fuldt ud fremstillet eller opfylder et krav vedrørende produktionsproces eller ændring af tarifieringen som omhandlet i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler), ses der bort fra tilbehør, reservedele, værktøj og instruktions- eller andet informationsmateriale til det pågældende produkt, og

b) opfylder et værdikrav som fastsat i bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler), tages værdien af tilbehør, reservedele, værktøj og instruktions- eller andet informationsmateriale til det pågældende produkt i betragtning som materialer med oprindelsesstatus eller materialer uden oprindelsesstatus, alt efter omstændighederne, ved beregningen med henblik på anvendelsen af værdikravet til produktet.

ARTIKEL 3.11

Sæt

Sæt, der er tariferet i henhold til bestemmelse 3 b) og c) i de almindelige tariferingsbestemmelser vedrørende det harmoniserede system, betragtes som produkter med oprindelse i en part, hvis alle deres komponenter har oprindelsesstatus. Når et sæt består af komponenter med og uden oprindelsesstatus, anses sættet som helhed for at have oprindelse i en part, hvis værdien af komponenterne uden oprindelsesstatus ikke overstiger 15 % af sættets pris af fabrik.

ARTIKEL 3.12

Neutrale elementer

Ved bestemmelse af, om et produkt har oprindelse i en part, er det ikke nødvendigt at fastslå oprindelsesstatus for følgende neutrale elementer:

- a) energi og brændsel
- b) anlæg og udstyr, herunder produkter til vedligeholdelse heraf
- c) maskiner, værktøj, matricer og forme
- d) reservedele og materialer, der anvendes til vedligeholdelse af udstyr og bygninger
- e) smøremidler, fedtstoffer, kompositmaterialer og andre materialer, der anvendes i produktionen eller i forbindelse med drift af udstyr og bygninger
- f) handsker, briller, fodtøj, beklædning, sikkerhedsudstyr og tilbehør
- g) udstyr, anordninger og tilbehør til prøvning eller inspektion af produktet
- h) katalysatorer og opløsninger og

- i) andre materialer, der hverken indgår eller bestemt til at indgå i produktets endelige sammensætning.

ARTIKEL 3.13

Regnskabsmæssig adskillelse af fungible materialer eller produkter

1. Med henblik på denne artikel forstås ved "fungible materialer" eller "fungible produkter" materialer eller produkter af samme art og kommercielle kvalitet med samme tekniske og fysiske egenskaber, som ikke kan skelnes fra hinanden med hensyn til oprindelse.
2. Fungible materialer eller fungible produkter med og uden oprindelsesstatus skal være fysisk adskilt under oplagringen for at opretholde deres oprindelsesstatus.
3. Uanset stk. 2 kan fungible materialer med og uden oprindelsesstatus anvendes ved produktionen af et produkt uden at være fysisk adskilt under oplagringen, hvis der anvendes en metode med regnskabsmæssig adskillelse.
4. Uanset stk. 2 kan fungible produkter med og uden oprindelsesstatus henhørende under kapitel 10, 15, 27, 28, 29, position 32.01-32.07 eller position 39.01-39.14 i det harmoniserede system oplagres i en part inden eksport til den anden part uden at være fysisk adskilt, hvis der anvendes en metode med regnskabsmæssig adskillelse.

5. Den i stk. 3 og 4 omhandlede metode med regnskabsmæssig adskillelse skal anvendes i overensstemmelse med en lagerstyringsmetode i henhold til regnskabsprincipper, som er generelt accepteret i den part, hvor metoden anvendes.
6. Metoden med regnskabsmæssig adskillelse er enhver metode, som sikrer, at der til enhver tid ikke er flere produkter, som får oprindelsesstatus, end det ville have været tilfældet, hvis materialerne eller produkterne var blevet fysisk adskilt.

ARTIKEL 3.14

Returnerede varer

Hvis et produkt med oprindelsesstatus i en part, som er eksporteret fra den pågældende part til et tredjeland, returnerer til den pågældende part, anses det som værende uden oprindelsesstatus, medmindre det returnerede produkt:

- a) er det samme som det eksporterede og
- b) ikke har undergået nogen behandling, ud over hvad der var nødvendigt for at bevare det i god stand, mens det befandt sig i det tredjeland, det blev eksporteret til, eller under eksporten.

ARTIKEL 3.15

Uændret tilstand

1. Et produkt med oprindelsesstatus, som angives til frit forbrug i den importerende part, må ikke efter eksporten, og før det angives til frit forbrug, være blevet ændret eller omdannet på nogen måde eller have undergået anden behandling end behandling, der har til formål at bevare det i god stand eller at påføre mærker, etiketter, segl eller anden dokumentation for at sikre overensstemmelse med specifikke krav i den importerende part.
2. Oplagring eller udstilling af et produkt med oprindelsesstatus kan finde sted i et tredjeland, hvis det pågældende produkt med oprindelsesstatus ikke er fortoldet til frit forbrug i det pågældende tredjeland.
3. Uden at det berører afdeling B (Oprindelsesprocedurer), kan opdeling af sendinger finde sted i et tredjeland, hvis sendingerne ikke er fortoldet til frit forbrug i det pågældende tredjeland.
4. Hvis der er tvivl om, hvorvidt kravene i stk. 1–3 er overholdt, kan toldmyndigheden i den importerende part kræve, at importøren dokumenterer overholdelsen af disse krav, hvilket bl.a. kan gøres ved hjælp af kontraktmæssige transportdokumenter som f.eks. konnossementer eller faktuelle eller konkrete beviser på grundlag af mærkning eller nummerering af kolli eller enhver form for bevis med tilknytning til selve produktet.

AFDELING B

OPRINDELSESPROCEDURER

ARTIKEL 3.16

Anmodning om præferencetoldbehandling

1. Den importerende part indrømmer præferencetoldbehandling til en vare med oprindelse i den anden part som omhandlet i dette kapitel på grundlag af en anmodning fra importøren om præferencetoldbehandling. Importøren er ansvarlig for rigtigheden af anmodningen om præferencetoldbehandling og for overholdelse af de krav, der er fastsat i dette kapitel.
2. En anmodning om præferencetoldbehandling skal enten være baseret på:
 - a) en af eksportøren udfærdiget udtalelse om oprindelse, hvoraf det fremgår, at produktet har oprindelsesstatus, eller
 - b) importørens kendskab til, at produktet har oprindelsesstatus.
3. En anmodning om præferencetoldbehandling og dens grundlag som omhandlet i stk. 2, litra a) og b), skal indgå i toldimportangivelsen i overensstemmelse med den importerende parts lovgivning.

4. En importør, der fremsætter en anmodning om præferencetoldbehandling på grundlag af en udtalelse om oprindelse som omhandlet i stk. 2, litra a), skal opbevare udtalelsen om oprindelse og, hvis det kræves af den importerende parts toldmyndighed, forelægge en kopi heraf til denne toldmyndighed.

ARTIKEL 3.17

Anmodning om præferencetoldbehandling efter import

1. Hvis importøren ikke indgav en anmodning om præferencetoldbehandling på importtidspunktet, og produktet havde kunnet opnå præferencetoldbehandling på importtidspunktet, skal den importerende part indrømme præferencetoldbehandling og yde godtgørelse af eller fritagelse for overskydende told.
2. Den importerende part kan som en betingelse for indrømmelse af præferencetoldbehandling i henhold til stk. 1 kræve, at importøren indgiver en anmodning om præferencetoldbehandling og tilvejebringer grundlaget for anmodningen som omhandlet i artikel 3.16, stk. 2 (Anmodning om præferencetoldbehandling). En sådan anmodning skal indgives senest tre år efter importtidspunktet eller inden for en længere frist, hvis dette er fastsat i den importerende parts lovgivning.

ARTIKEL 3.18

Udtalelse om oprindelse

1. En udtalelse om oprindelse udfærdiges af en eksportør af et produkt på grundlag af oplysninger, der dokumenterer, at produktet har oprindelsesstatus, herunder, hvor det er relevant, oplysninger om oprindelsesstatus for de materialer, der er anvendt ved produktionen af det pågældende produkt. Eksportøren er ansvarlig for, at udtalelsen om oprindelse og oplysningerne er korrekte.
2. En udtalelse om oprindelse udfærdiges på et af sprogene i bilag 3-C (Teksten til udtalelsen om oprindelse) på en faktura eller ethvert andet dokument, som beskriver produktet med oprindelsesstatus tilstrækkelig detaljeret til, at det kan identificeres¹. Den importerende part må ikke kræve, at importøren fremlægger en oversættelse af udtalelsen om oprindelse.
3. En udtalelse om oprindelse er gyldig i et år fra udfærdigelsesdatoen.
4. En udtalelse om oprindelse kan anvendes til:
 - a) en enkelt forsendelse af et eller flere produkter, der importeres til en part, eller

¹ Det præciseres, at selv om udtalelsen om oprindelse skal udfærdiges af eksportøren, og eksportøren er ansvarlig for at give tilstrækkelige oplysninger til, at produktet med oprindelsesstatus kan identificeres, er der ikke noget krav vedrørende hverken identitet eller etableringssted for den person, der udfærdiger fakturaen eller andre dokumenter, hvis det pågældende dokument muliggør en tydelig identificering af eksportøren.

b) flere forsendelser af identiske produkter, der importeres til en part inden for den periode, der er anført i udtalelsen om oprindelse, og som ikke overstiger 12 måneder.

5. Efter importørens anmodning og med forbehold af eventuelle krav, som fastsættes af den importerende part, giver den importerende part mulighed for, at der kan anvendes en enkelt udtalelse om oprindelse for ikkesamlede eller adskilte produkter henhørende under afsnit XV-XXI i det harmoniserede system, der importeres i delforsendelser, som omhandlet i bestemmelse 2 a) i de almindelige tariferingsbestemmelser vedrørende det harmoniserede system.

ARTIKEL 3.19

Mindre fejl eller mindre uoverensstemmelser

Den importerende parts toldmyndighed må ikke afvise en anmodning om præferencetoldbehandling på grund af mindre fejl eller mindre uoverensstemmelser i udtalelsen om oprindelse.

ARTIKEL 3.20

Importørens kendskab

Importørens kendskab til, at et produkt har oprindelse i den eksporterende part, skal baseres på oplysninger, der dokumenterer, at produktet har oprindelsesstatus og opfylder kravene i dette kapitel.

ARTIKEL 3.21

Registreringsforpligtelser

1. En importør, der anmoder om præferencetoldbehandling for et produkt importeret til den importerende part skal i mindst tre år efter den dato, hvor der blev indrømmet præferencetoldbehandling, jf. artikel 3.16, stk. 1 (Anmodning om præferencetoldbehandling efter import) eller artikel 3.17 (Anmodning om præferencetoldbehandling efter import), eller i en længere periode som fastsat i den importerende parts lovgivning, opbevare følgende:
 - a) udtalelsen om oprindelse udfærdiget af eksportøren, hvis anmodningen var baseret på en udtalelse om oprindelse, eller
 - b) al dokumentation for, at et produkt opfylder kravene for at opnå oprindelsesstatus, hvis anmodningen var baseret på importørens kendskab.
2. En eksportør, der har udfærdiget en udtalelse om oprindelse, skal i en periode på mindst fire år efter udfærdigelsen af udtalelsen eller i en længere periode, som fastsættes i den eksporterende parts lovgivning, opbevare en kopi af denne udtalelse og alle andre dokumenter, som godtgør, at produktet opfylder kravene for at opnå oprindelsesstatus.
3. Hvis en eksportør ikke er producenten af produkterne og har støttet sig på oplysninger fra en leverandør for så vidt angår produkternes oprindelsesstatus, skal eksportøren opbevare oplysningerne fra den pågældende leverandør.

4. De fortegnelser, der skal opbevares i henhold til denne artikel, kan opbevares i elektronisk form.

ARTIKEL 3.22

Fritagelse for proceduremæssige krav

1. Uanset artikel 3.16-3.21 skal den importerende part indrømme præferencetoldbehandling til:
 - a) produkter, der indgår i småforsendelser fra private afsendere til private modtagere, eller
 - b) produkter, der medbringes af rejsende i deres personlige bagage.
2. Stk. 1 finder udelukkende anvendelse på produkter, der er underlagt toldangivelse, og som er erklæret i overensstemmelse med kravene i dette kapitel, og for hvilke den importerende parts toldmyndighed ikke nærer tvivl om denne erklærings rigtighed.
3. Følgende produkter er ikke omfattet af stk. 1:
 - a) import af handelsmæssig karakter, undtagen lejlighedsvis import, der udelukkende består af produkter bestemt til personlig brug for modtagerne eller de rejsende eller deres familie, hvis produkternes beskaffenhed og mængde ikke giver anledning til tvivl om, at importen sker i ikkeerhvervsmæssigt øjemed

- b) produkter, der importeres som led i en række importtransaktioner, der med rimelighed kan anses for at være blevet foretaget særskilt for at undgå kravene i artikel 3.16 (Anmodning om præferencetoldbehandling)
- c) produkter, hvis samlede værdi overstiger:
 - i) for Unionen, 500 EUR i tilfælde af produkter, der indgår i småforsendelser, og 1 200 EUR i tilfælde af produkter, der medbringes af rejsende i deres personlige bagage. De beløb, der skal benyttes i en given national valuta, er modværdien i den pågældende nationale valuta af de i euro udtrykte beløb på den første hverdag i oktober. Den Europæiske Centralbank offentliggør vekselkursbeløbene for den pågældende dag, medmindre et andet beløb er meddelt Europa-Kommissionen senest den 15. oktober, og anvendes fra den 1. januar det følgende år. Europa-Kommissionen underretter New Zealand om de pågældende beløb
 - ii) for New Zealand, 1 000 NZD både i tilfælde af produkter, der indgår i småforsendelser, og i tilfælde af produkter, der medbringes af rejsende i deres personlige bagage.

4. Importøren er ansvarlig for, at den i stk. 2 omhandlede erklæring er korrekt.

Registreringsforpligtelserne i artikel 3.21 (Registreringsforpligtelser) gælder ikke for importøren ved anvendelsen af denne artikel.

ARTIKEL 3.23

Verifikation

1. Den importerende parts toldmyndighed kan foretage en verifikation af, om et produkt har oprindelsesstatus, eller om de andre krav i dette kapitel er opfyldt, på grundlag af risikovurderingsmetoder, som kan omfatte stikprøver. En sådan verifikation kan foretages ved hjælp af en anmodning om oplysninger fra den importør, som fremsatte anmodningen som omhandlet i artikel 3.16 (Anmodning om præferencetoldbehandling), på tidspunktet for importangivelsen, enten før eller efter frigivelsen af produkterne.
2. De oplysninger, der anmodes om i henhold til stk. 1, omfatter højst følgende elementer:
 - a) hvis anmodningen var baseret på en udtalelse om oprindelse som omhandlet i artikel 3.16, stk. 2, litra a) (Anmodning om præferencetoldbehandling) – den pågældende udtalelse om oprindelse
 - b) hvis oprindelseskriteriet er:
 - i) "fuldt ud fremstillet" – den relevante kategori (f.eks. høst, minedrift, fiskeri) og produktionsstedet
 - ii) baseret på en ændring af tarifieringen – en liste over alle materialerne uden oprindelsesstatus, herunder deres tarifiering (i format med to, fire eller seks cifre alt afhængigt af oprindelseskriteriet)

- iii) baseret på en værdimetode – værdien af det færdige produkt samt værdien af alle de materialer uden oprindelsesstatus, der er anvendt i produktionen af det færdige produkt
- iv) baseret på vægt – vægten af det færdige produkt samt vægten af alle de relevante materialer uden oprindelsesstatus, der er anvendt i produktionen af det færdige produkt
- v) baseret på en specifik produktionsproces – en specifik beskrivelse af denne produktionsproces.

3. Ved forelæggelse af de oplysninger, der anmodes om, kan importøren tilføje eventuelle andre oplysninger, som anses for relevante med henblik på verifikation.

4. Hvis anmodningen om præferencetoldbehandling er baseret på en udtalelse om oprindelse, underretter importøren toldmyndigheden i den importerende part, såfremt importøren ikke har de anmodede oplysninger som omhandlet i artikel 3.16, stk. 2, litra a) (Anmodning om præferencetoldbehandling). I dette tilfælde kan importøren oplyse toldmyndigheden om, at de ønskede oplysninger fremlægges direkte af eksportøren.

5. Hvis anmodningen om præferencetoldbehandling er baseret på importørens kendskab, som omhandlet i artikel 3.16, stk. 2, litra b) (Anmodning om præferencetoldbehandling), kan toldmyndigheden i den importerende part, der gennemfører verifikationen, efter først at have anmodet om oplysninger i henhold til nærværende artikels stk. 1, sende en anmodning om oplysninger til importøren, hvis den finder, at der er behov for supplerende oplysninger med henblik på at verificere, om et produkt har oprindelsesstatus, eller om de øvrige krav i dette kapitel er opfyldt. Den importerende parts toldmyndighed kan anmode importøren om særlig dokumentation og information, hvis det er relevant.

6. Under verifikationen giver den importerende part mulighed for frigivelse af de pågældende produkter. Den importerende part kan gøre en sådan frigivelse afhængig af, at importøren stiller en garanti eller træffer andre passende forholdsregler som krævet af toldmyndighederne. Enhver suspension af præferencetoldbehandlingen ophæves hurtigst muligt, efter at det pågældende produkts oprindelsesstatus eller opfyldelsen af de øvrige betingelser i dette kapitel er blevet fastslået af den importerende parts toldmyndighed.

ARTIKEL 3.24

Administrativt samarbejde

1. For at sikre korrekt anvendelse af dette kapitel samarbejder parterne gennem toldmyndighederne i hver part ved at verificere, om et produkt har oprindelsesstatus og overholder de øvrige krav, der er fastsat i dette kapitel.
2. Hvis anmodningen om præferencetoldbehandling er baseret på en udtalelse om oprindelse, kan den importerende parts toldmyndighed, der gennemfører verifikationen, efter først at have anmodet om oplysninger i henhold til artikel 3.23, stk. 1 (Verifikation), også anmode om oplysninger fra den eksporterende parts toldmyndighed inden for en periode på to år efter den dato, hvor der blev anmodet om præferencetoldbehandling i henhold til artikel 3.16, stk. 2, litra a) (Anmodning om præferencetoldbehandling) eller artikel 3.17, stk. 2 (Anmodning om præferencetoldbehandling efter import), hvis den importerende parts toldmyndighed finder, at den har behov for yderligere oplysninger for at verificere produktets oprindelsesstatus, eller om de øvrige krav i dette kapitel er opfyldt. Den importerende parts toldmyndighed kan anmode om særlig dokumentation og information fra den eksporterende parts toldmyndighed, hvis det er relevant.

3. Den i stk. 2 omhandlede anmodning om oplysninger skal omfatte følgende elementer:

- a) udtalelsen om oprindelse
- b) identiteten på den toldmyndighed, der foretager anmodningen
- c) eksportørens navn
- d) verifikationens emne og omfang og
- e) eventuel relevant dokumentation.

4. Den eksporterende parts toldmyndighed kan i overensstemmelse med dens lovgivning anmode om dokumentation eller undersøgelser ved at kræve enhver form for oplysninger eller ved at aflægge besøg hos eksportøren for at gennemgå registre og inspicere de anlæg, der anvendes ved produktionen af produktet.

5. Med forbehold af stk. 6 skal den eksporterende parts toldmyndighed, som modtager en anmodning som omhandlet i stk. 2, forelægge den importerende parts toldmyndighed følgende oplysninger:

- a) de ønskede oplysninger, hvis de er til rådighed
- b) en udtalelse om produktets oprindelsesstatus

- c) en beskrivelse af det produkt, der er genstand for undersøgelsen, og den tarifiering, som er relevant for anvendelsen af dette kapitel
- d) en beskrivelse af og en redegørelse for produktionsprocessen for at underbygge produktets oprindelsesstatus
- e) oplysninger om den måde, hvorpå undersøgelsen blev gennemført, og
- f) eventuelt supplerende dokumentation.

6. Den eksporterende parts toldmyndighed må ikke videregive de i stk. 5 omhandlede oplysninger til den importerende parts toldmyndighed uden eksportørens godkendelse.

7. Hver part giver den anden part kontaktoplysningerne for dens toldmyndigheder og underretter den anden part om eventuelle ændringer af disse oplysninger senest 30 dage efter datoen for ændringen. For så vidt angår Unionen er Europa-Kommissionen ansvarlig for underretningerne som omhandlet i dette stykke.

ARTIKEL 3.25

Afslag på anmodning om præferencetoldbehandling

1. Med forbehold af kravene i stk. 3 kan den importerende parts toldmyndighed give afslag på anmodninger om præferencetoldbehandling, hvis:
 - a) der senest tre måneder efter datoen for anmodningen om oplysninger som omhandlet i artikel 3.23, stk. 1 (Verifikation):
 - i) ikke er indkommet svar fra importøren
 - ii) ikke er forelagt nogen udtalelse om oprindelse, såfremt anmodningen om præferencetoldbehandling er baseret på en udtalelse om oprindelse, eller
 - iii) ikke er forelagt tilstrækkelige oplysninger fra importøren til at bekræfte, at det pågældende produkt har oprindelsesstatus, såfremt anmodningen om præferencetoldbehandling er baseret på importørens kendskab
 - b) der senest tre måneder efter datoen for anmodningen om yderligere oplysninger i henhold til artikel 3.23, stk. 5 (Verifikation):
 - i) ikke er indkommet svar fra importøren, eller

- ii) ikke er forelagt tilstrækkelige oplysninger fra importøren til at bekræfte, at det pågældende produkt har oprindelsesstatus
- c) der senest ti måneder efter datoen for indgivelse af en anmodning om oplysninger i henhold til artikel 3.24, stk. 2 (Administrativt samarbejde):
 - i) ikke er indkommet svar fra den eksporterende parts toldmyndighed, eller
 - ii) ikke er forelagt tilstrækkelige oplysninger fra den eksporterende parts toldmyndighed til at bekræfte, at det pågældende produkt har oprindelsesstatus.

2. Den importerende parts toldmyndighed kan give afslag på en anmodning om præferencetoldbehandling for et produkt, for hvilket en importør anmoder om præferencetoldbehandling, hvis importøren ikke opfylder andre krav i dette kapitel end kravene vedrørende produkternes oprindelsesstatus.

3. Hvis den importerende parts toldmyndighed har tilstrækkelig begrundelse til at give afslag på en anmodning om præferencetoldbehandling i henhold til nærværende artikels stk. 1 i tilfælde, hvor den eksporterende parts toldmyndighed har afgivet en udtalelse i henhold til artikel 3.24, stk. 5, litra b) (Administrativt samarbejde), som bekræfter, at produkterne har oprindelsesstatus, skal den importerende parts toldmyndighed underrette den eksporterende parts toldmyndighed om sin begrundelse for og hensigt om at give afslag på anmodningen om præferencetoldbehandling senest to måneder efter modtagelsen af udtalelsen.

4. Hvis underretningen som omhandlet i stk. 3 har fundet sted, skal der afholdes konsultationer efter anmodning fra en af parterne senest tre måneder efter datoen for den pågældende underretning. Perioden for konsultationer kan udvides fra sag til sag efter aftale mellem parternes toldmyndigheder. Konsultationerne finder sted i overensstemmelse med den procedure, der er fastsat af Det Blandede Toldsamarbejdsudvalg, medmindre andet er aftalt mellem parternes toldmyndigheder.

5. Den importerende parts toldmyndighed kan efter udløbet af perioden for konsultationer, såfremt den ikke kan bekræfte, at produktet har oprindelsesstatus, give afslag på anmodningen om præferencetoldbehandling, hvis den har tilstrækkelig begrundelse herfor og efter at have indrømmet importøren ret til at blive hørt. Når den eksporterende parts toldmyndighed bekræfter produkternes oprindelsesstatus og begrunder en sådan konklusion, må den importerende parts toldmyndighed imidlertid ikke give afslag på en anmodning om præferencetoldbehandling for et produkt alene af den grund, at artikel 3.24, stk. 6 (Administrativt samarbejde) er blevet anvendt.

6. Den importerende parts toldmyndighed underretter senest to måneder efter datoen for dens endelige afgørelse om produktets oprindelsesstatus den eksporterende parts toldmyndighed, som afgav en udtalelse i henhold til artikel 3.24, stk. 5, litra b) (Administrativt samarbejde), om den endelige afgørelse.

ARTIKEL 3.26

Fortrolighed

1. Hver part skal i overensstemmelse med sin lovgivning bevare fortroligheden af de oplysninger, som den har modtaget fra den anden part eller en person fra denne part i henhold til dette kapitel, og beskytte disse oplysninger mod videregivelse.
2. Oplysninger, der indhentes af myndighederne i den importerende part, må kun anvendes i forbindelse med dette kapitel. En part kan anvende oplysninger, som indsamles i henhold til dette kapitel, i forbindelse med alle administrative, retlige eller domstolslignende procedurer, der indledes på grund af manglende overholdelse af kravene i dette kapitel. En part underretter den person eller part, der afgav oplysningerne, forud for en sådan anvendelse.
3. Hver part sikrer, at fortrolige oplysninger, der indsamles i henhold til dette kapitel, ikke anvendes til andre formål end administration og håndhævelse af afgørelser og bestemmelse af oprindelse og toldspørgsmål, undtagen med tilladelse fra den person eller part, som har afgivet de fortrolige oplysninger. Hvis der anmodes om fortrolige oplysninger i forbindelse med retlige procedurer, som ikke vedrører oprindelse og toldspørgsmål, med henblik på overholdelse af en parts lovgivning, og forudsat at den pågældende part forinden underretter den person eller part, der afgav oplysningerne, om de lovgivningsmæssige krav vedrørende en sådan anvendelse, kræves der ikke tilladelse fra den person eller part, som har afgivet de fortrolige oplysninger.

ARTIKEL 3.27

Administrative foranstaltninger og sanktioner

Hver part sikrer en effektiv håndhævelse af dette kapitel. Hver part sikrer, at de kompetente myndigheder er i stand til at pålægge administrative foranstaltninger og i givet fald sanktioner for overtrædelser af forpligtelserne i henhold til dette kapitel i overensstemmelse med dens lovgivning.

AFDELING C

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 3.28

Ceuta og Melilla

1. Med henblik på anvendelsen af dette kapitel omfatter udtrykket "part" ikke Ceuta og Melilla.

2. Når produkter med oprindelse i New Zealand importeres til Ceuta og Melilla, skal de i enhver henseende indrømmes samme toldbehandling, herunder præferencetoldbehandling, som der indrømmes produkter med oprindelse i Unionens toldområde i henhold til protokol nr. 2 til tiltrædelsesakten af 1985¹. New Zealand anvender samme toldordning, herunder præferencetoldbehandling, ved import af produkter, der er omfattet af denne aftale, og som har oprindelse i Ceuta og Melilla, som den, der anvendes ved import af produkter fra og med oprindelse i Unionen.
3. De oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer, der finder anvendelse på New Zealand i henhold til dette kapitel, finder anvendelse på bestemmelse af oprindelse af produkter, som eksporteres fra New Zealand til Ceuta og Melilla. De oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer, der finder anvendelse på Unionen i henhold til dette kapitel, finder anvendelse på bestemmelse af oprindelse af produkter, som eksporteres fra Ceuta og Melilla til New Zealand.
4. Ceuta og Melilla betragtes som et enkelt territorium.
5. De spanske toldmyndigheder er ansvarlige for anvendelsen af dette kapitel i Ceuta og Melilla.

¹ EFT L 302 af 15.11.1985, s. 9.

ARTIKEL 3.29

Overgangsbestemmelser for produkter under forsendelse eller oplagring

Denne aftale kan anvendes på produkter, der er i overensstemmelse med dette kapitel, og som på datoen for denne aftales ikrafttræden enten er under forsendelse fra den eksporterende part til den importerende part eller under toldkontrol i den importerende part uden betaling af importafgifter og skatter, forudsat at der fremsættes en anmodning om præferencetoldbehandling som omhandlet i artikel 3.16 (Anmodning om præferencetoldbehandling) til den importerende parts toldmyndighed senest 12 måneder efter nævnte dato.

ARTIKEL 3.30

Det Blandede Toldsamarbejdsudvalg

1. Denne artikel supplerer og præciserer artikel 24.4 (Specialudvalg).
2. Det Blandede Toldsamarbejdsudvalg, som er oprettet i henhold til aftalen mellem Den Europæiske Union og New Zealand om samarbejde og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål, udfærdiget i Bruxelles den 3. juli 2017, har i forbindelse med dette kapitel til opgave at:
 - a) overveje eventuelle ændringer af dette kapitel, herunder ændringer som følge af revisionen af det harmoniserede system

- b) træffe afgørelse om vedtagelse af forklarende bemærkninger for at lette gennemførelsen af dette kapitel og
- c) vedtage en afgørelse om etablering af den konsultationsprocedure, der er omhandlet i artikel 3.25, stk. 4 (Afslag på anmodninger om præferencetoldbehandling).

KAPITEL 4

TOLD OG HANDELSLETTELSER

ARTIKEL 4.1

Formål

Formålene med dette kapitel er at:

- a) fremme handelslettelser for varer, der handles mellem parterne, samtidig med at der sikres en effektiv toldkontrol under hensyntagen til udviklingen i handelspraksis
- b) sikre gennemsigtighed i hver parts love og forskrifter vedrørende kravene til import, eksport og transit af varer og disses overensstemmelse med gældende internationale standarder

- c) sikre, at hver parts toldlove og -forskrifter vedrørende kravene til import, eksport og transit af varer anvendes på en forudsigelig, konsekvent og ikkediskriminerende måde
- d) fremme forenkling og modernisering af hver parts toldprocedurer og -praksis
- e) yderligere udvikle risikostyringsteknikker med henblik på at lette den lovlige handel og samtidig sikre den internationale handelsforsyningskæde og
- f) styrke samarbejdet mellem parterne inden for toldanliggender og handelslettelser.

ARTIKEL 4.2

Toldsamarbejde og gensidig administrativ bistand

1. Parternes kompetente myndigheder skal samarbejde på toldområdet for at sikre, at målsætningerne i artikel 4.1 (Formål) opfyldes.
2. Ud over toldsamarbejdet og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål udvikler parterne samarbejdet, bl.a. på følgende områder:
 - a) udveksling af oplysninger om toldlove og -forskrifter, gennemførelsen heraf samt om toldprocedurer, særlig med hensyn til:
 - i) toldmyndighedernes håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder

- ii) lettelse af transitforsendelser og omladning og
 - iii) forbindelser med erhvervslivet
-
- b) styrkelse af deres samarbejde på toldområdet i internationale organisationer som f.eks. WTO og Verdenstoldorganisationen (i det følgende benævnt "WCO")
 - c) bestræbelser på at harmonisere deres datakrav vedrørende import-, eksport- og andre toldprocedurer ved at gennemføre fælles standarder og dataelementer i overensstemmelse med WCO's datamodel
 - d) udveksling, når det er relevant og hensigtsmæssigt, gennem struktureret og periodisk kommunikation mellem parternes toldmyndigheder af visse kategorier af toldrelaterede oplysninger med henblik på at forbedre risikostyringen og effektiviteten af toldkontrollen, med fokus på højrisikovarer og fremme af lovlig handel. Udvekslinger i henhold til dette litra berører ikke udvekslingen af oplysninger mellem parterne i henhold til bestemmelserne om gensidig administrativ bistand i aftalen om tolsamarbejde og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål
 - e) styrkelse af samarbejdet om risikostyringsteknikker, herunder udveksling af bedste praksis og, hvis det er relevant, oplysninger om risici og kontrolresultater, og
 - f) når det er relevant og hensigtsmæssigt, etablering af gensidig anderkendelse af programmer for autoriserede økonomiske operatører og toldkontrol, herunder tilsvarende handelsfremmende foranstaltninger.

3. Uden at det berører andre former for samarbejde, som er omhandlet i denne aftale, samarbejder parternes toldmyndigheder, herunder gennem udveksling af oplysninger, og yder hinanden gensidig administrativ bistand i de spørgsmål, der falder ind under dette kapitel, i overensstemmelse med bestemmelserne i aftalen om toldsamarbejde og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål. Enhver udveksling af oplysninger mellem parterne i henhold til dette kapitel er med de fornødne ændringer underlagt de krav om fortrolighed og beskyttelse af oplysninger, der er fastsat i artikel 17 om gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål i aftalen om toldsamarbejde og gensidig administrativ bistand i toldspørgsmål, samt eventuelle bestemmelser om fortrolighed og beskyttelse af privatlivets fred, som skal vedtages af parterne.

ARTIKEL 4.3

Toldbestemmelser og -procedurer

1. Hver part sikrer, at dens toldbestemmelser og -procedurer er baseret på:
 - a) de internationale instrumenter og standarder, som gælder på told- og handelsområdet, som hver part har accepteret, herunder de væsentlige elementer i den reviderede Kyotokonvention om forenkling og harmonisering af toldprocedurerne, den internationale konvention om det harmoniserede varebeskrivelses- og varenomenklatursystem samt rammestandarderne til sikring og fremme af den globale samhandel (Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade) og WCO's tolldatamodel
 - b) beskyttelse og fremme af lovlig handel gennem en effektiv håndhævelse og efterlevelse af de gældende krav i henhold til dens lovgivning

- c) toldlove og -forskrifter, som er forholdsmæssige og ikkediskriminerende, idet man undgår unødvendige byrder for økonomiske aktører, giver mulighed for yderligere lettelser for operatører med højt efterlevelsese niveau, herunder fordelagtig behandling for så vidt angår toldkontrol inden varenes frigivelse, og sikrer beskyttelsesforanstaltninger mod svig og ulovlige eller skadevoldende aktiviteter, og
 - d) bestemmelser, der sikrer, at sanktioner for overtrædelse af toldlove og -forskrifter er forholdsmæssige og ikkediskriminerende, og at pålæggelsen af sådanne sanktioner ikke forsinker varenes frigivelse unødigt.
2. Hver part bør regelmæssigt gennemgå sine toldlove, -forskrifter og -procedurer. Toldprocedurer skal anvendes på en forudsigelig, konsekvent og gennemsigtig måde.
3. For at forbedre arbejdsmetoderne og sikre ikkediskrimination, gennemsigtighed, effektivitet, integritet og ansvarlighed i transaktionerne skal hver part:
- a) hvor det er muligt, forenkle og revidere krav og formaliteter med henblik på hurtig frigivelse og fortoldning af varer og
 - b) tilstræbe yderligere at forenkle og standardisere de oplysninger og den dokumentation, der kræves af toldmyndigheder og andre organer.

ARTIKEL 4.4

Frigivelse af varer

1. Hver part indfører eller opretholder toldprocedurer, der:
 - a) muliggør hurtig frigivelse af varer inden for en periode, der ikke er længere end nødvendigt for at sikre efterlevelse af dens love og forskrifter, og så vidt muligt ved varernes ankomst
 - b) giver mulighed for forudgående elektronisk indsendelse og behandling af dokumentation og andre nødvendige oplysninger inden varernes ankomst, således at varerne kan frigives ved ankomsten
 - c) muliggør frigivelse af varer før den endelige fastsættelse af told, skatter, gebyrer og afgifter, hvis en sådan fastsættelse ikke sker før eller ved ankomsten eller så hurtigt som muligt efter ankomsten, og forudsat at alle andre forskrifter er opfyldt. Som en betingelse for denne frigivelse kan hver part kræve en garanti for ethvert beløb, der endnu ikke er fastsat, i form af en kaution, et depositum eller et andet egnet middel, der er fastsat i partens love og forskrifter. En sådan garanti må ikke overstige det beløb, den pågældende part kræver for at sikre betaling af den told samt de skatter, gebyrer og afgifter, som i sidste ende skal betales for de varer, der er omfattet af garantien. Garantien frigives, når den ikke længere er påkrævet, og

- d) giver mulighed for frigivelse af varerne ved det første ankomststed uden midlertidig overførsel til lagerhuse eller andre faciliteter, forudsat at varerne ellers er berettiget til frigivelse.
2. Hver part minimerer så vidt muligt omfanget af den dokumentation, der kræves med henblik på frigivelse af varerne.
3. Hver part tilstræber af give mulighed for en hurtig frigivelse af varer, når der er behov for hastetoldbehandling, også uden for toldmyndighedernes eller andre myndigheders normale arbejdstid.
4. Hver part skal så vidt muligt indføre eller opretholde toldprocedurer, der sikrer hurtig frigivelse af visse sendinger, samtidig med at der opretholdes en passende toldkontrol, herunder muligheden for at indsende et enkelt dokument, om muligt elektronisk, der omfatter samtlige varer i forsendelsen.

ARTIKEL 4.5

Letfordærlige varer

1. Med henblik på denne artikel forstås ved "letfordærlige varer": varer, der hurtigt går i forrådnelse som følge af deres naturlige egenskaber, navnlig uden hensigtsmæssige lagerbetingelser.
2. For at forhindre, at letfordærlige varer går tabt eller forringes, giver hver part passende prioritet til letfordærlige varer ved planlægningen og gennemførelsen af de undersøgelser, som måtte være nødvendige.

3. Foruden artikel 4.4, stk. 1, litra a) (Frigivelse af varer), og efter anmodning fra den økonomiske operatør skal hver part, hvis det er praktisk muligt og i overensstemmelse med dennes love og forskrifter:

- a) sikre toldklarering af en sending af letfordærlige varer uden for toldmyndighedernes eller andre myndigheders normale arbejdstid og
- b) muliggøre flytning til og toldbehandling af sendinger med letfordærlige varer hos den økonomiske operatør.

ARTIKEL 4.6

Forenklede toldprocedurer

Hver part indfører eller opretholder foranstaltninger, der tillader erhvervsdrivende, som opfylder de kriterier, der er fastsat i partens love og forskrifter, at drage fordel af en yderligere forenkling af toldprocedurerne. Sådanne foranstaltninger kan omfatte:

- a) toldangivelser med et reduceret sæt data eller dokumentation eller
- b) periodiske toldangivelser med henblik på fastsættelse og betaling af told og skatter, der dækker flere importtransaktioner inden for et bestemt tidsrum, efter frigivelsen af de pågældende importerede varer.

ARTIKEL 4.7

Transit og omladning

1. Parterne sikrer, at omladning og transit gennem deres respektive territorier lettes og kontrolleres effektivt.
2. Parterne sikrer samarbejde og koordinering mellem alle berørte myndigheder og organer på deres respektive territorier for at lette transittrafikken.
3. Forudsat at alle forskrifter er opfyldt, tillader hver part, at varer bestemt til import forsendes på dens område under toldkontrol fra et indgangstoldsted til et andet toldsted på dens område, hvorfra varerne frigives eller fortoldes.

ARTIKEL 4.8

Risikostyring

1. Hver part indfører eller opretholder et risikostyringssystem for toldkontrol.
2. Hvert part udformer og anvender risikostyring således, at vilkårlig eller uberettiget diskrimination eller skjulte hindringer af den internationale handel undgås.

3. Hver part fokuserer toldkontrollen og anden relevant grænsekontrol på højrisikoforsendelser og fremskynder frigivelsen af lavrisikoforsendelser. Hver part kan også udtage vilkårligt udvalgte sendinger til en sådan kontrol som led i sin risikostyring.
4. Hver part baserer sin risikostyring på en risikovurdering, der foretages ved hjælp af passende udvælgelseskriterier.

ARTIKEL 4.9

Efterfølgende kontrol af toldbehandlingen

1. For at fremskynde frigivelsen af varer indfører eller opretholder hver part efterfølgende kontrol af toldbehandlingen for at sikre overholdelsen af toldbestemmelserne og andre dermed forbundne love og forskrifter.
2. Hver part udvælger en person eller en sending til efterfølgende kontrol af toldbehandlingen på grundlag af en risikovurdering, hvilket kan omfatte passende udvælgelseskriterier. Hver part foretager en efterfølgende kontrol af toldbehandlingen på en gennemsigtig måde. Når der er opnået afgørende resultater om en person, der er involveret i kontrolprocessen, underretter parten uden unødigt ophold den pågældende person, hvis registre er blevet underlagt kontrol, om resultaterne, personens rettigheder og forpligtelser og baggrunden for resultaterne.
3. De oplysninger, der indhentes i forbindelse med en efterfølgende kontrol af toldbehandlingen, kan anvendes i forbindelse med efterfølgende administrative eller retlige procedurer.

4. Parterne anvender, når det er praktisk muligt, resultatet af en efterfølgende kontrol af toldbehandlingen ved gennemførelsen af risikostyring.

ARTIKEL 4.10

Autoriserede økonomiske operatører

1. Hver part opretter eller opretholder et partnerskabsprogram for operatører, der opfylder specifikke kriterier (i det følgende benævnt "autoriserede økonomiske operatører").
2. De specifikke kriterier for godkendelse som autoriseret økonomisk operatør offentliggøres, og de skal vedrøre overholdelsen af de krav, der er fastsat i parternes respektive love, forskrifter eller procedurer. Disse kriterier kan omfatte:
 - a) tidligere tilfredsstillende overholdelse af toldbestemmelserne og andre dermed forbundne love og forskrifter
 - b) et registerforvaltningssystem, som muliggør alle nødvendige interne kontroller
 - c) økonomisk solvens, herunder i givet fald tilstrækkelig sikkerheds- eller garantistillelse, og
 - d) sikring af forsyningskæden.

3. De fastsatte kriterier for godkendelse som autoriseret økonomisk operatør udformes eller anvendes ikke med henblik på at udøve eller give anledning til vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling af operatører, hvor de samme forhold gør sig gældende, og muliggør deltagelse af SMV'er.

4. Programmet for autoriserede økonomiske operatører indeholder specifikke fordele for en autoriseret økonomisk operatør som f.eks.:

- a) begrænsede fysiske kontroller og undersøgelser, hvis det er relevant
- b) prioriteret behandling ved udvælgelse til kontrol
- c) kort frigivelsestid, hvis det er relevant
- d) henstand med betaling af told, skatter, afgifter og gebyrer
- e) anvendelse af omfattende garantier eller reducerede garantier
- f) en enkelt toldangivelse for al import eller eksport i en given periode og
- g) fortoldning af varer hos den godkendte økonomisk operatør eller et andet sted, som er godkendt af toldmyndighederne.

5. Uanset stk. 1-4 kan en part tilbyde de i stk. 4 nævnte fordele gennem de toldprocedurer, der generelt er til rådighed for alle operatører, og er i så fald ikke forpligtet til at oprette en særskilt ordning for autoriserede økonomiske operatører.

6. Parterne kan fremme samarbejdet mellem toldmyndighederne og andre statslige myndigheder eller organer i en part i forbindelse med programmer for autoriserede økonomiske operatører. Dette samarbejde kan bl.a. gennemføres ved at tilpasse kravene, lette adgangen til fordele og minimere unødvendig overlapning.

ARTIKEL 4.11

Offentliggørelse og tilgængelighed af oplysninger

1. Hver part offentliggør straks på en ikkediskriminerende og let tilgængelig måde, og så vidt muligt via internettet, de love, forskrifter og toldprocedurer, der vedrører kravene i forbindelse med import, eksport og transit af varer. Dette omfatter:
 - a) import-, eksport- og transitprocedurer (herunder procedurer ved havn, lufthavn og andre indgangssteder) samt krævede formularer og dokumenter
 - b) anvendte told- og afgiftssatser af enhver art, der pålægges i forbindelse med import eller eksport
 - c) gebyrer og afgifter pålagt af eller på vegne af offentlige organer ved eller i forbindelse med import, eksport eller transit
 - d) regler for klassificering eller værdiansættelse af varer med henblik på fortoldning

- e) almengyldige love og administrative bestemmelser samt administrative afgørelser vedrørende oprindelsesregler
- f) import-, eksport- eller transitbegrænsninger eller -forbud
- g) bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af reglerne vedrørende import, eksport eller transit
- h) klageprocedurer
- i) aftaler eller dele deraf med alle lande med hensyn til import, eksport eller transit
- j) procedurer vedrørende forvaltning af toldkontingenter
- k) toldsteders åbningstider og
- l) relevante administrative meddelelser.

2. Hver part bestræber sig på at offentliggøre nye love, forskrifter og toldprocedurer, der vedrører kravene til import, eksport og transit af varer, inden deres anvendelse samt ændringer til eller fortolkninger heraf.

3. Hver part sikrer så vidt muligt, at der er en tilstrækkelig lang frist mellem offentliggørelsen og ikrafttrædelsen af nye eller ændrede love, forskrifter og toldprocedurer samt gebyrer eller afgifter.

4. Hver part offentliggør og ajourfører i passende omfang følgende oplysninger via internettet:
- a) en beskrivelse af dens procedurer for import, eksport og transit, herunder klageprocedurer, med oplysninger om de praktiske skridt, der er nødvendige ved import, eksport og transit
 - b) de formularer og dokumenter, der er nødvendige for import til, eksport fra eller transit gennem den pågældende parts territorium, og
 - c) kontaktoplysninger for kontaktpunkter.
5. Hver part opretter og opretholder, med forbehold af dens disponible ressourcer, kontaktpunkter, som inden for en rimelig frist kan besvare forespørgsler fra myndigheder, virksomheder og andre interesserede parter om anliggender, der er omfattet af stk. 1. En part må ikke opkræve gebyr for besvarelse af forespørgsler fra den anden part.

ARTIKEL 4.12

Forhåndsafgørelser

1. Hver parts toldmyndighed udsteder forhåndsafgørelser, som beskriver den behandling, de pågældende varer skal have, i overensstemmelse med dens love og forskrifter. Sådanne afgørelser udstedes skriftligt eller i elektronisk format inden for en bindende frist, og de skal indeholde alle nødvendige oplysninger. Hver part sikrer, at en ansøger i den anden part kan få udstedt og anvende en forhåndsafgørelse i den pågældende part.

2. Der udstedes forhåndsafgørelser om:

- a) tarifieringen af varer
- b) varers oprindelse og
- c) den pågældende metode eller de pågældende kriterier – og anvendelsen heraf – der skal bruges til at fastsætte toldværdien i henhold til et bestemt sæt af forhold, hvis det er tilladt i henhold til en parts love og forskrifter.

3. Forhåndsafgørelser er gyldige i en periode på mindst tre år fra udstedelsesdatoen eller en anden dato, hvis dette er angivet i afgørelsen. Den part, der udsteder en forhåndsafgørelse, kan ændre, tilbagekalde, ophæve gyldigheden af eller annullere en forhåndsafgørelse, hvis kendelsen var baseret på ukorrekte, ufuldstændige, urigtige eller vildledende oplysninger, en administrativ fejl, eller hvis der sker en ændring i lovgivningen, de faktiske forhold og omstændigheder, som afgørelsen bygger på.

4. En part kan afvise at udstede en forhåndsafgørelse, hvis det spørgsmål, der rejses i ansøgningen, er genstand for administrativ eller retslig prøvelse, eller hvis ansøgningen ikke vedrører en påtænkt anvendelse af forhåndsafgørelsen eller en påtænkt anvendelse af en toldprocedure. Afviser en part at udstede en forhåndsafgørelse, underrettes ansøgeren straks herom skriftligt med angivelse af relevante kendsgerninger og grundlaget for afgørelsen.

5. Hver part offentliggør som minimum:

- a) betingelserne for ansøgning om en forhåndsafgørelse, herunder oplysninger, der skal forelægges, og formatet

b) fristen for udstedelse af en forhåndsafgørelse og

c) forhåndsafgørelsens gyldighedsperiode.

6. Hvis en part tilbagekalder, ændrer, ophæver gyldigheden af eller annullerer en forhåndsafgørelse, meddeles ansøgeren dette skriftligt med angivelse af de relevante faktiske omstændigheder og grundlaget for afgørelsen. En part kan kun tilbagekalde, ændre, ophæve gyldigheden af eller annullere en forhåndsafgørelse med tilbagevirkende kraft, hvis afgørelsen var baseret på ufuldstændige, ukorrekte, urigtige eller vildledende oplysninger.

7. En parts forhåndsafgørelse er bindende for den pågældende part for så vidt angår den ansøger, som anmodede om den. Parten kan bestemme, at forhåndsafgørelsen er bindende for ansøgeren.

8. Hver part forelægger efter skriftlig anmodning fra indehaveren en revision af en forhåndsafgørelse eller en afgørelse om ændring, tilbagekaldelse eller ugyldiggørelse af en forhåndsafgørelse.

9. Hver part bestræber sig på at gøre oplysninger om forhåndsafgørelser offentligt tilgængelige under hensyntagen til behovet for at beskytte personoplysninger og fortrolige forretningsoplysninger.

10. Hver part udsteder en forhåndsafgørelse hurtigt muligt og normalt inden for 150 dage efter datoen for modtagelsen af alle nødvendige oplysninger. Denne periode kan forlænges i overensstemmelse med en parts love og forskrifter, hvis der er behov for ekstra tid til at sikre, at forhåndsafgørelserne udstedes på en korrekt og ensartet måde. I så fald underretter parten ansøgeren om årsagen til og varigheden af forlængelsen.

ARTIKEL 4.13

Toldklarerere

En parts toldbestemmelser og -procedurer må ikke omfatte krav om obligatorisk anvendelse af toldklarerere. Hver part meddeler og offentliggør sine foranstaltninger vedrørende anvendelse af toldklarerere. Hver part anvender gennemsigtige, ikkediskriminerende og forholdsmæssigt afpassede regler, hvis og når de godkender toldklarerere.

ARTIKEL 4.14

Toldværdiansættelse

1. Hver part bestemmer toldværdien af varer i overensstemmelse med del I i toldværdikodeksen. Med henblik herpå er del 1 i toldværdikodeksen, med de fornødne ændringer, indarbejdet i og gjort til en del af denne aftale.
2. Parterne samarbejder med henblik på at nå frem til en fælles holdning til spørgsmål vedrørende toldværdiansættelse.

ARTIKEL 4.15

Inspektion før afsendelse

En part må ikke kræve obligatorisk inspektion før afsendelse som defineret i WTO-aftalen om inspektion før afsendelse.

ARTIKEL 4.16

Prøvelse og klage

1. Hver part indfører effektive, hurtige, ikkediskriminerende og lettilgængelige procedurer, der sikrer retten til at klage over toldmyndighedernes eller andre kompetente myndigheders administrative handlinger og afgørelser, som påvirker import eller eksport af varer eller varer i transit.
2. Hver part sikrer, at enhver person, hvortil den udsteder en sådan afgørelse, eller over for hvem den træffer administrative foranstaltninger, har adgang til:
 - a) administrativ klage eller anke til en administrativ myndighed, som står over eller er uafhængig af den embedsmand eller det organ, som udstedte afgørelsen eller traf de administrative foranstaltninger, eller
 - b) retslig klage eller anke af afgørelsen eller den administrative foranstaltning.

3. Hver part sikrer, at i tilfælde, hvor afgørelsen om klage eller anke i henhold til stk. 2, litra a), ikke træffes inden for den frist, der er fastsat i dens love og forskrifter, eller ikke træffes uden unødigt forsinkelse, har andrageren ret til yderligere administrativ eller retslig klage eller anke eller enhver anden form for domstolsprøvelse i overensstemmelse med den pågældende parts love og forskrifter.
4. Hver part sørger for, at andrageren modtager en begrundelse, skriftligt samt elektronisk, for den administrative afgørelse, således at andrageren om nødvendigt kan klage eller anke.

ARTIKEL 4.17

Engagement med erhvervslivet

1. I betragtning af behovet for rettidige og regelmæssige konsultationer med repræsentanter for de erhvervslivet om lovgivningsforslag og generelle procedurer vedrørende told og handelslettelser skal hver parts toldmyndigheder afholde konsultationer med den pågældende parts erhvervsliv.
2. Hver part sørger om muligt for, at dens toldkrav og de hermed forbundne krav og procedurer fortsat modsvarer erhvervslivets behov, følger internationalt anerkendt bedste praksis og forbliver så lidt handelsbegrænsende som muligt.

ARTIKEL 4.18

Det Blandede Toldsamarbejdsudvalg

1. Denne artikel supplerer og præciserer artikel 24.4 (Specialudvalg).
2. Det Blandede Toldsamarbejdsudvalg har med hensyn til de kapitler og bestemmelser, der hører under dets kompetencer i henhold til artikel 24.4, stk. 1 (Specialudvalg), undtagen kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer), følgende opgaver:
 - a) udpege områder, der skal forbedres i forbindelse med deres gennemførelse og anvendelse, og
 - b) søge passende måder og metoder til at nå frem til gensidigt acceptable løsninger med hensyn til de spørgsmål, der måtte opstå.
3. Det Blandede Toldsamarbejdsudvalg kan vedtage afgørelser i forbindelse med de områder, der er omhandlet i artikel 4.2, stk. 2 (Toldsamarbejde og gensidig administrativ bistand), herunder, hvis udvalget finder det nødvendigt, med henblik på gennemførelsen af stk. 2, litra d) og f), i nævnte artikel.

KAPITEL 5

HANDELSPOLITISKE BESKYTTELSESINSTRUMENTER

AFDELING A

GENERELLE BESTEMMELSER

ARTIKEL 5.1

Ikkeanvendelse af præferenceoprindelsesregler

Med henblik på afdeling B (Antidumping- og udligningstold) og C (Globale beskyttelsesforanstaltninger) finder præferenceoprindelsesreglerne i henhold til kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer) ikke anvendelse.

ARTIKEL 5.2

Ikkeanvendelse af tvistbilæggelse

Kapitel 26 (Tvistbilæggelse) finder ikke anvendelse på afdeling B (Antidumping- og udligningstold) og C (Globale beskyttelsesforanstaltninger) i nærværende kapitel.

AFDELING B

ANTIDUMPING- OG UDLIGNINGSTOLD

ARTIKEL 5.3

Gennemsigtighed

1. Handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter bør anvendes i fuld overensstemmelse med de relevante WTO-krav og være baseret på et retfærdigt og gennemsigtigt system
2. Med forbehold af antidumpingaftalens artikel 6.5 og SCM-aftalens artikel 12.4 skal hver part hurtigst muligt efter indførelsen af midlertidige foranstaltninger, og inden den endelige afgørelse træffes, sikre en fuldstændig og formålstjenlig fremlæggelse af alle de vigtigste kendsgerninger og betragtninger, der ligger til grund for en afgørelse om at indføre endelige foranstaltninger. Fremlæggelsen skal ske skriftligt og give de interesserede parter tilstrækkelig tid til at fremsætte bemærkninger.
3. Forudsat at det ikke forsinker gennemførelsen af undersøgelsen unødigt, skal hver interesseret part have mulighed for at tilkendegive deres synspunkter under undersøgelserne vedrørende handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter.

ARTIKEL 5.4

Hensyntagen til samfundets interesser

1. En part kan undlade at indføre antidumping- eller udligningsforanstaltninger på den anden parts varer, hvis det på grundlag af de oplysninger, der er fremkommet under undersøgelsen, i henhold til kravene i den pågældende parts love og forskrifter kan konkluderes, at det ikke er i overensstemmelse med de almene samfundsinteresser at indføre de pågældende foranstaltninger.
2. Når der træffes en endelig afgørelse om indførelse af told, tager hver part i overensstemmelse med sine love og forskrifter hensyn til oplysningerne fra de relevante interesserede parter, som kan omfatte den indenlandske erhvervsgren, importører og deres repræsentative sammenslutninger, repræsentative brugere og repræsentative forbrugerorganisationer.

ARTIKEL 5.5

Reglen om den lavest mulige told

Hvis en part indfører en antidumpingtold vedrørende den anden parts varer, må tolden ikke være højere end dumpingmargenen. Hvis en told, der er lavere end dumpingmargenen, er tilstrækkelig til at afhjælpe den skade, der forvoldes den indenlandske erhvervsgren, vedtager parten en sådan lavest mulige told i overensstemmelse med sine love og forskrifter.

AFDELING C

GLOBALE BESKYTTELSESFORANSTALTNINGER

ARTIKEL 5.6

Gennemsigtighed

1. Efter anmodning fra den anden part fremlægger den part, der indleder en global beskyttelsesundersøgelse eller agter at indføre globale beskyttelsesforanstaltninger, straks en skriftlig meddelelse med alle relevante oplysninger, der førte til indledningen af en global beskyttelsesundersøgelse eller indførelsen af globale beskyttelsesforanstaltninger, herunder vedrørende foreløbige konstateringer, hvis det er relevant. Dette berører ikke anvendelsen af artikel 3.2 i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger.
2. Hver part bestræber sig på at indføre globale beskyttelsesforanstaltninger på en måde, som griber mindst muligt ind i handelen mellem parterne.
3. Finder en part i forbindelse med stk. 2, at de retlige forudsætninger for indførelse af endelige beskyttelsesforanstaltninger er opfyldt, skal den part, der agter at anvende sådanne foranstaltninger, give den anden part meddelelse herom og bestræbe sig på at give tilstrækkelig mulighed for forudgående konsultationer med denne part med henblik på en gennemgang af de oplysninger, der fremlægges i henhold til stk. 1, og en udveksling af synspunkter vedrørende de foreslåede foranstaltninger, inden der vedtages en endelig afgørelse.

AFDELING D

BILATERALE BESKYTTELSESFORANSTALTNINGER

ARTIKEL 5.7

Definitioner

Med henblik på denne afdeling anvendes følgende definitioner:

- a) "bilateral beskyttelsesforanstaltning": en foranstaltning som beskrevet i artikel 5.8
(Anvendelse af en bilateral beskyttelsesforanstaltning)
- b) "indenlandsk erhvervsgren": for så vidt angår en importeret vare, samtlige producenter af samme eller direkte konkurrerende varer på en parts territorium eller de producenter, hvis samlede produktion af samme eller direkte konkurrerende varer udgør en betydelig del af den samlede indenlandske produktion af sådanne varer
- c) "alvorlig forværring": store vanskeligheder i en økonomisk sektor, hvor der produceres samme eller direkte konkurrerende produkter
- d) "alvorlig skade": en væsentlig samlet forringelse af den indenlandske erhvervsgrens stilling

- e) "trussel om alvorlig forværring": en alvorlig forværring, som baseret på kendsgerninger og ikke blot påstande, formodninger eller en fjern mulighed er af klart overhængende karakter
- f) "trussel om alvorlig skade": en alvorlig skade, som baseret på kendsgerninger og ikke blot påstande, formodninger eller en fjern mulighed er af klart overhængende karakter, og
- g) "overgangsperiode": en periode på syv år fra datoen for denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 5.8

Anvendelse af en bilateral beskyttelsesforanstaltning

1. Hvis en vare med oprindelse i en part som følge af nedsættelse eller afskaffelse af told i henhold til denne aftale importeres til den anden parts territorium i så forhøjede mængder, i absolutte tal eller i forhold til den indenlandske produktion, og under sådanne forhold, at det forårsager alvorlig skade eller medfører fare for alvorlig skade for den indenlandske erhvervsgren i den anden part, kan den anden part i overgangsperioden og kun i overensstemmelse med de betingelser og procedurer, der er fastsat i denne afdeling, indføre en bilateral beskyttelsesforanstaltning, jf. dog parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til afdeling C (Globale beskyttelsesforanstaltninger).
2. Bilaterale beskyttelsesforanstaltninger, der indføres i henhold til stk. 1, kan kun omfatte:
 - a) en suspension af enhver yderligere nedsættelse af tolden for den pågældende vare i overensstemmelse med kapitel 2 (National behandling og markedsadgang for varer) eller

- b) en forhøjelse af toldsatsen for den pågældende vare til et niveau, som ikke overstiger den laveste værdi af:
 - i) den mestbegunstigelsestoldsats, der gælder på den dag, hvor den bilaterale beskyttelsesforanstaltning indføres, eller
 - ii) den mestbegunstigelsestoldsats, der gælder på den dag, der går umiddelbart forud for datoen for denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 5.9

Standarder for en bilateral beskyttelsesforanstaltning

- 1. Der må ikke anvendes bilaterale beskyttelsesforanstaltninger:
 - a) undtagen i det omfang og det tidsrum, det er nødvendigt for at forhindre eller afhjælpe en alvorlig skade for den indenlandske erhvervsgren, eller truslen herom, eller en alvorlig forværring i den økonomiske situation, eller truslen herom, i en eller flere regioner i den yderste periferi
 - b) i en periode på over to år og
 - c) ud over udløbet af overgangsperioden.

2. Den i stk. 1, litra b), omhandlede periode kan forlænges med et år, såfremt
 - a) den importerende parts kompetente undersøgelsesmyndigheder i henhold til procedurene i underafdeling 1 (Procedureregler for bilaterale beskyttelsesforanstaltninger) fastslår, at foranstaltningen fortsat er nødvendig for at forebygge eller afhjælpe en alvorlig skade, eller truslen herom, for den indenlandske erhvervsgren eller en alvorlig forværring i den økonomiske situation, eller truslen herom, i en eller flere regioner i den yderste periferi, og
 - b) der er tegn på, at den indenlandske erhvervsgren tilpasser sig, og beskyttelsesforanstaltningens samlede anvendelsesperiode, herunder den oprindelige anvendelsesperiode og enhver forlængelse heraf, ikke overstiger tre år.
3. Når en part ophører med at anvende en bilateral beskyttelsesforanstaltning, skal toldsatsen være den sats, der ville have været gældende for den pågældende vare i henhold til bilag 2-A (Toldafviklingsplaner).
4. Der må ikke anvendes en bilateral beskyttelsesforanstaltning ved import af en bestemt vare fra en part, som allerede har været genstand for en sådan bilateral beskyttelsesforanstaltning i en periode svarende til halvdelen af varigheden af den foregående bilaterale beskyttelsesforanstaltning.
5. En part må ikke for samme vare og på samme tid anvende:
 - a) en bilateral beskyttelsesforanstaltning, en midlertidig bilateral beskyttelsesforanstaltning eller en foranstaltning i den yderste periferi i henhold til denne aftale og

- b) en beskyttelsesforanstaltning i henhold til artikel XIX i GATT 1994 og aftalen om beskyttelsesforanstaltninger.

ARTIKEL 5.10

Midlertidige bilaterale beskyttelsesforanstaltninger

1. Under kritiske omstændigheder, hvor en forsinkelse kunne forårsage skade, som ville være vanskelig at afhjælpe, kan en part anvende en midlertidig bilateral beskyttelsesforanstaltning, når en foreløbig undersøgelse tydeligt har vist, at importen af en vare med oprindelse i den anden part er steget som følge af nedsættelsen eller afskaffelsen af en told i henhold til denne aftale, og at denne import forårsager, eller truer med forårsage, alvorlig skade for den indenlandske erhvervsgren eller medfører, eller truer med at medføre, alvorlig forværring i den økonomiske situation i en eller flere regioner i den yderste periferi.
2. Varigheden af en midlertidig bilateral beskyttelsesforanstaltning må ikke overstige 200 dage. I denne periode skal parten overholde de relevante procedureregler som fastsat i underafdeling 1 (Procedureregler for bilaterale beskyttelsesforanstaltninger).
3. Den told, der pålægges som følge af den midlertidige bilaterale beskyttelsesforanstaltning, refunderes straks, hvis det ved den i underafdeling 1 (Procedureregler for bilaterale beskyttelsesforanstaltninger) omhandlede efterfølgende undersøgelse ikke konstateres, at den øgede import af den vare, der er omfattet af den midlertidige bilaterale beskyttelsesforanstaltning, forårsager, eller truer med at forårsage, alvorlig skade for den indenlandske erhvervsgren eller medfører, eller truer med at medføre, en alvorlig forværring i den økonomiske situation i en eller flere regioner i den yderste periferi.

4. En midlertidig bilateral beskyttelsesforanstaltnings varighed medregnes som en del af den i artikel 5.9, stk. 1, litra b), omhandlede periode (Standarder for bilaterale beskyttelsesforanstaltninger).
5. Den part, der indfører en midlertidig bilateral beskyttelsesforanstaltning, skal straks efter indførelsen af sådanne midlertidige bilaterale beskyttelsesforanstaltninger underrette den anden part.
6. Efter anmodning fra den anden part afholdes der konsultationer umiddelbart efter indførelsen af den foreløbige bilaterale beskyttelsesforanstaltning.

ARTIKEL 5.11

Regioner i den yderste periferi

1. Hvis et produkt med oprindelse i New Zealand importeres direkte til en eller flere af regionerne i Unionens yderste periferi¹ i så forhøjede mængder og under sådanne vilkår, at det forårsager eller truer med at forårsage en alvorlig forværring i den økonomiske situation i en eller flere af de pågældende regioner i den yderste periferi, kan Unionen efter at have undersøgt, om der er alternative løsninger, undtagelsesvis anvende bilaterale beskyttelsesforanstaltninger, som er begrænset til den eller de pågældende regioners territorium.

¹ På datoen for denne aftales ikrafttræden er regionerne i Unionens yderste periferi Guadeloupe, Fransk Guyana, Martinique, Réunion, Mayotte, St. Martin, Azorerne, Madeira og De Kanariske Øer. Denne artikel finder også anvendelse på et land eller et oversøisk territorium, der ændrer status til en region i den yderste periferi ved en afgørelse vedtaget af Det Europæiske Råd i overensstemmelse med proceduren i artikel 355, stk. 6, i TEUF, fra datoen for vedtagelsen af nævnte afgørelse. Såfremt en region i Unionens yderste periferi ændrer sin status efter samme procedure, ophører denne artikel med at finde anvendelse fra datoen for Det Europæiske Råds afgørelse. Unionen underretter New Zealand om eventuelle ændringer for så vidt angår de territorier, der anses for at være regioner i Unionens yderste periferi.

2. Med henblik på stk. 1 skal konstateringen af alvorlig forværring være baseret på objektive faktorer, herunder følgende elementer:

- a) stigningen i importmængden i absolutte tal eller i forhold til produktionen i Unionen eller i forhold til import fra andre kilder og
- b) virkningerne af denne import på den relevante erhvervsgrens eller den pågældende økonomiske sektors situation, herunder på salgstallene, produktionen, den finansielle situation og beskæftigelsen.

3. Med forbehold af stk. 1 finder denne afdeling tilsvarende anvendelse på enhver beskyttelsesforanstaltning, der vedtages i henhold til denne artikel.

ARTIKEL 5.12

Kompensation og suspension af indrømmelser

1. Senest 30 dage efter datoen for indførelsen den bilaterale beskyttelsesforanstaltning giver den part, der indfører den pågældende foranstaltning, mulighed for konsultationer med den anden part for i fællesskab at fastlægge en passende handelsliberaliserende kompensation i form af indrømmelser, der i alt væsentligt har tilsvarende virkninger for handelen.

2. Hvis konsultationerne som omhandlet i stk. 1 ikke fører til en aftale om handelsliberaliserende kompensation senest 30 dage efter indledningen af konsultationerne, kan den part, hvis vare med oprindelsesstatus er genstand for beskyttelsesforanstaltningen, suspendere anvendelsen af indrømmelser, der i alt væsentligt har tilsvarende virkninger for handelen, for så vidt angår den part, der indfører den bilaterale beskyttelsesforanstaltning.

3. Forpligtelsen til at yde kompensation i henhold til stk. 1 og rettigheden til at suspendere indrømmelser i henhold til stk. 2 finder anvendelse, så længe den bilaterale beskyttelsesforanstaltning opretholdes.

4. Uanset stk. 3 må den i nævnte stykke omhandlede ret til suspension ikke udøves i de første 24 måneder af en bilateral beskyttelsesforanstaltnings anvendelsesperiode, forudsat at den bilaterale beskyttelsesforanstaltning er indført som resultat af en absolut stigning i importen, og forudsat at beskyttelsesforanstaltningen er i overensstemmelse med denne aftale.

UNDERAFDELING 1

PROCEDUREREGLER FOR BILATERALE BESKYTTELSESFORANSTALTNINGER

ARTIKEL 5.13

Gældende lovgivning

Denne underafdeling finder anvendelse på bilaterale beskyttelsesforanstaltninger efter afdeling D (Bilaterale beskyttelsesforanstaltninger), som anvendes af en parts kompetente undersøgelsesmyndigheder. I tilfælde, der ikke er omfattet af denne underafdeling, anvender den kompetente undersøgelsesmyndighed de etablerede regler i henhold til national lovgivning, forudsat at disse regler er forenelige med bestemmelserne i denne afdeling.

ARTIKEL 5.14

Undersøgelsesprocedurer

1. En part må kun indføre en bilateral beskyttelsesforanstaltning, efter at dens kompetente undersøgelsesmyndigheder har gennemført en undersøgelse i overensstemmelse med artikel 3 og artikel 4.2, litra a) og c), i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger. Med henblik herpå er artikel 3 og artikel 4.2, litra a) og c), i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger med de fornødne ændringer indarbejdet i og gjort til en del af denne aftale.
2. For at indføre en bilateral beskyttelsesforanstaltning skal den kompetente undersøgelsesmyndighed på grundlag af objektive beviser påvise, at der findes en årsagssammenhæng mellem den øgede import af den pågældende vare og den alvorlige skade eller truslen herom. Den kompetente undersøgelsesmyndighed undersøger også andre kendte faktorer end den øgede import for at sikre, at den skade, der forvoldes af disse andre faktorer, ikke tilskrives den øgede import.
3. Undersøgelsen skal i alle tilfælde afsluttes senest et år, efter at den er indledt.

ARTIKEL 5.15

Underretning og konsultationer

1. En part skal straks underrette den anden part skriftligt, hvis den:
 - a) indleder en undersøgelse af en bilateral beskyttelsesforanstaltning i henhold til dette kapitel

- b) fastslår, at den øgede import forårsager, eller truer med at forårsage, alvorlig skade eller medfører, eller truer med at medføre, alvorlig forværring i den økonomiske situation i regionerne i den yderste periferi
- c) beslutter at indføre en midlertidig bilateral beskyttelsesforanstaltning eller indføre eller forlænge en bilateral beskyttelsesforanstaltning eller
- d) beslutter at ændre en tidligere vedtaget bilateral beskyttelsesforanstaltning.

2. En part skal sende den anden part en kopi af den offentlige udgave af klagen og rapporten fra dens kompetente undersøgelsesmyndigheder, som kræves i henhold til artikel 3 i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger.

3. Når en part i henhold til stk. 1, litra c), underretter den anden part om, at den indfører eller forlænger en bilateral beskyttelsesforanstaltning, skal den pågældende part i sin underretning medtage alle relevante oplysninger som f.eks.:

- a) dokumentation for, at den øgede import af varen fra den anden part, som følge af nedsættelsen eller afskaffelsen af en told i henhold til denne aftale, forårsager, eller truer med at forårsage, alvorlig skade for den indenlandske erhvervsgren eller medfører, eller truer med at medføre, alvorlig forværring i den økonomiske situation i en eller flere regioner i den yderste periferi
- b) en præcis beskrivelse af den vare, der er omfattet af den bilaterale beskyttelsesforanstaltning, herunder dens position eller underposition i det harmoniserede system, som bilag 2-A (Toldafviklingsplaner) er baseret på

- c) en præcis beskrivelse af den bilaterale beskyttelsesforanstaltning
- d) datoen for indførelsen af den bilaterale beskyttelsesforanstaltning, dens forventede varighed og eventuelt en tidsplan for gradvis liberalisering af foranstaltningen og
- e) i tilfælde af en forlængelse af den bilaterale beskyttelsesforanstaltning, dokumentation for, at den pågældende indenlandske erhvervsgrens stilling medfører en tilpasning.

4. Efter anmodning fra en part, hvis vare er omfattet af en bilateral beskyttelsesprocedure i henhold til dette kapitel, skal den part, der gennemfører den pågældende procedure, give tilstrækkelig mulighed for konsultationer med den anmodende part, inden der vedtages en endelig afgørelse om indførelse af beskyttelsesforanstaltninger, med henblik på gennemgang af en underretning som omhandlet i stk. 1 eller enhver offentlig meddelelse eller rapport, som den kompetente undersøgelsesmyndighed har udstedt i forbindelse med proceduren, og udveksling af synspunkter om den foreslåede foranstaltning og tilvejebringelse af enighed om kompensation som omhandlet i artikel 5.12 (Kompensation og suspension af indrømmelser).

KAPITEL 6

SUNDHEDS- OG PLANTESUNDHEDSFORANSTALTNINGER

ARTIKEL 6.1

Mål og generelle bestemmelser

1. Formålet med dette kapitel er at:
 - a) beskytte menneskers, dyrs eller planters sundhed på parternes respektive territorier og samtidig fremme handelen mellem parterne
 - b) sikre, at parternes sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger ikke skaber unødvendige handelshindringer
 - c) fremme gennemførelsen af SPS-aftalen, internationale standarder og relaterede tekster, og navnlig regionalisering og ækvivalens
 - d) opretholde samarbejdet i internationale standardiseringsorganer
 - e) fremme gennemsigtighed og forståelse i forbindelse med anvendelsen af hver af parternes sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger

- f) forbedre samarbejdet mellem parterne og anerkende parternes fælles mål med henblik på at bekæmpe antimikrobiel resistens og
 - g) forbedre kommunikationen, samarbejdet og løsningen af sundheds- og plantesundhedsmæssige spørgsmål, der kan påvirke handelen mellem parterne.
2. For så vidt angår SPS-aftalen henviser parterne navnlig til:
- a) princippet om, at en parts sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger er baseret på en risikovurdering i overensstemmelse med artikel 5 og andre relevante bestemmelser i SPS-aftalen, og
 - b) konceptet om midlertidige sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger.

ARTIKEL 6.2

Anvendelsesområde

- 1. Parterne bekræfter deres respektive rettigheder og forpligtelser i henhold til sundhedsaftalen.
- 2. Med forbehold af stk. 3 finder dette kapitel anvendelse:
 - a) på sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger i en part, som kan påvirke handelen mellem parterne, og

b) på samarbejdet om antimikrobiel resistens.

3. Dette kapitel finder ikke anvendelse på en parts foranstaltninger eller spørgsmål, der er omfattet af sundhedsaftalen.

ARTIKEL 6.3

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) definitionerne i bilag A til SPS-aftalen
- b) de definitioner, der er vedtaget inden for rammerne af Codex Alimentarius-Kommissionen
- c) de definitioner, der er vedtaget inden for rammerne af Verdensorganisationen for Dyresundhed (i det følgende benævnt "WOAH")
- d) de definitioner, der er vedtaget inden for rammerne af den internationale plantebeskyttelseskonvention (i det følgende benævnt "IPPC")
- e) "kompetent myndighed": et statsligt organ som opført i bilag 6-A (Kompetente myndigheder), herunder de relevante nationale plantebeskyttelsesorganisationer, og

- f) "importkontrol": en vurdering, der kan omfatte inspektion, undersøgelse, prøveudtagning, gennemgang af dokumentation, prøvninger eller procedurer, herunder laboratoriekontrol, organoleptisk kontrol eller identitetskontrol, som udføres ved grænsen til en importerende part af den importerende parts kompetente myndighed for at afgøre, om en sending opfylder den importerende parts SPS-krav.

ARTIKEL 6.4

Specifikke plantesundhedsrelaterede betingelser

1. I overensstemmelse med de gældende standarder, som er anerkendt i henhold til IPPC, udveksler parterne oplysninger om deres status for skadegørere på deres respektive territorier. Efter anmodning fra en part skal den anden part give en begrundelse for skadegørerkategoriseringen og relaterede plantesundhedsforanstaltninger.
2. For så vidt angår skadegørerkategoriseringen opretter og ajourfører hver part en liste over regulerede planteskadegørere og planteprodukter, som er omfattet af plantesundhedsmæssige betænkeligheder. Listen skal omfatte:
 - a) karantæneskadegørere, som ikke forekommer i nogen del af partens territorium
 - b) karantæneskadegørere, som forekommer, men ikke er udbredt, og er under offentlig kontrol
 - c) beskyttet zone-karantæneskadegørere og
 - d) hvis det er relevant, regulerede ikkekarantæneskadegørere.

3. Parterne begrænser deres importkrav for planter eller planteprodukter til de krav, der er nødvendige for at reducere risiciene i forbindelse med indførsel af regulerede planteskadegørere. Importkravene med henblik på at reducere risikoen fra beskyttet zone-karantæneskadegørere finder ikke anvendelse, medmindre bestemmelsesstedet for planter eller planteprodukter vides at ligge inden for en beskyttet zone.
4. Inspektion før eksport foretaget af den importerende parts nationale beskyttelsesorganisation bør ikke være et krav fra den importerende parts side, hvis inspektion af planter eller planteprodukter ligger inden for arbejdsområdet for den eksporterende parts nationale plantebeskyttelsesorganisation.

ARTIKEL 6.5

Anerkendelse af skadegørerfrihed

Hvis regionalisering defineres under hensyntagen til et skadegørerfrit område, et skadegørerfrit produktionssted, et skadegørerfrit produktionsanlæg eller en beskyttet zone i plante- og planteproduktsektoren:

- a) anerkender parterne begreberne skadegørerfrie områder, skadegørerfrie produktionssteder, skadegørerfrie produktionsanlæg, der er specificeret i de relevante internationale standarder for plantesundhedsforanstaltninger under IPPC ("ISPM")
- b) accepterer parterne hinandens:
 - i) skadegørerfrie områder, skadegørerfrie produktionssteder og skadegørerfrie produktionsanlæg og

- ii) offentlige kontrol i forbindelse med etablering og opretholdelse af skadegørerfrie områder, skadegørerfrie produktionssteder og skadegørerfrie produktionsanlæg
- c) anerkender New Zealand begrebet beskyttede zoner på Unionens område som svarende til et skadegørerfrit område som anført i IPPC ISPM 4 ("Krav til etablering af skadegørerfrie områder")
- d) identificerer den eksporterende part efter anmodning fra den importerende part skadegørerfrie områder, skadegørerfrie produktionssteder, skadegørerfrie produktionsanlæg og beskyttede zoner og forelægger efter anmodning fra den importerende part en fuldstændig redegørelse og dokumentation som fastsat i de relevante internationale standarder for plantesundhedsforanstaltninger eller på en anden måde, der findes hensigtsmæssig, og
- e) handelsudvalget kan vedtage en afgørelse om at ændre bilag 6-B (Regionale betingelser for planter og planteprodukter) for at fastlægge andre forhold, der vedrører regionalisering, eller specificere passende risikobaserede særlige betingelser.

ARTIKEL 6.6

Ækvivalens

1. Parterne erkender, at anerkendelse af ækvivalens er et vigtigt redskab til at fremme handelen.

2. Ved fastsættelsen af ækvivalensen af en specifik SPS-foranstaltning, gruppe af foranstaltninger eller på systembasis tager parterne hensyn til relevant vejledning fra WTO's Komité for Sundheds- og Plantesundhedsforanstaltninger (i det følgende benævnt "WTO's SPS-Komité") og internationale standarder, retningslinjer og anbefalinger. Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse for at fastsætte yderligere retningslinjer og procedurer med henblik på at bestemme, anerkende og opretholde ækvivalens i bilag 6-C (Ækvivalensanerkendelse af SPS-foranstaltninger).
3. Efter anmodning fra den eksporterende part skal den importerende part inden for en rimelig frist redegøre for målet og begrundelsen for dens SPS-foranstaltning og tydeligt identificere den risiko, som SPS-foranstaltningen skal afhjælpe.
4. Den importerende part anerkender ækvivalensen af en SPS-foranstaltning, hvis den eksporterende part objektivt godtgør, at dens foranstaltning opfylder det beskyttelsesniveau, som den importerende part finder passende i relation til menneskers, dyrs eller planters sundhed.
5. Hvis en ækvivalensvurdering ikke fører til en bestemmelse af ækvivalens foretaget af den importerende part, skal den importerende part give den eksporterende part en begrundelse for sin afgørelse.
6. Med forbehold af artikel 6.8, stk. 6 (Certificering) kan handelsudvalget vedtage en afgørelse om at ændre bilag 6-C (Ækvivalensanerkendelse af SPS-foranstaltninger) for at:
 - a) fastsætte den eksporterende parts råvaretyper, som den importerende part anser for at være omfattet af en SPS-foranstaltning svarende til sin egen, eller fastsætte den eksporterende parts officielle kontrol, som den importerende part anser for at svare til sin egen, og

- b) specificere passende risikobaserede særlige betingelser eller aftalt status for skadegørere eller sygdomme.

7. Hvis en af parterne ændrer en SPS-foranstaltning på en måde, som den ikke anser for at påvirke en bestemmelse af ækvivalens som omhandlet i dette kapitel, finder bestemmelsen anvendelse på den seneste version af den relevante lov eller forskrift om ændring af SPS-foranstaltningen.

8. Hvis en part finder, at en tidligere bestemmelse af ækvivalens er påvirket, skal den underrette den anden part herom.

9. Hvis en importerende part ændrer en SPS-foranstaltning og finder, at en bestemmelse af ækvivalens som omhandlet i dette kapitel kan blive påvirket, skal den:

- a) objektivt overveje, om den tidligere bestemmelse fortsat er tilstrækkelig til at opfylde det beskyttelsesniveau, som den finder passende, og
- b) rådføre sig med den eksporterende part og derefter beslutte, om bestemmelsen kan fortsætte med eller uden særlige betingelser.

ARTIKEL 6.7

Handelsbetingelser og godkendelsesprocedurer

1. Den importerende part offentliggør sine plantesundhedsmæssige importkrav og de procedurer, der anvendes til at etablere disse krav.

2. Hvis parterne i fællesskab giver specifikke planter eller planteprodukter prioritet, fastsætter den importerende part særlige importkrav for de pågældende produkter uden nødvendigt ophold, undtagen i særlige, behørigt begrundede tilfælde.
3. Hvis der modtages en anmodning om import i forbindelse med specifikke planter eller planteprodukter, der tidligere er blevet godkendt til import fra den eksporterende part, skal den importerende vurdere part risikoprofilen og, hvis den betragtes som værende den samme, afslutte godkendelsesproceduren uden unødigt ophold, undtagen i særlige, behørigt begrundede tilfælde.
4. Hver part sikrer, at de procedurer, der anvendes til at godkende importen fra den anden part, gennemføres og afsluttes uden unødigt ophold, herunder eventuelle revisioner og de nødvendige lovgivningsmæssige eller administrative foranstaltninger med henblik på at afslutte godkendelsesproceduren. Parterne skal navnlig undgå unødvendige eller urimeligt byrdefulde anmodninger om oplysninger, som skal begrænses til, hvad der er nødvendigt, og tage hensyn til oplysninger, der allerede er tilgængelige for den importerende part, såsom oplysninger om den eksporterende parts gældende love og forskrifter og revisionsberetninger.
5. Med forbehold af artikel 6.5 (Anerkendelse af skadegørerfrihed) skal hver part anvende sine plantesundhedsmæssige importbetingelser på hele den anden parts territorium, hvor den samme status for skadegørere gør sig gældende.
6. Med forbehold af artikel 6.10 (Nødforanstaltninger) anerkender hvert part den officielle kontrol, der anvendes af den anden part i forbindelse med handel, som værende tilsvarende, forudsat at der fra datoen for denne aftales ikrafttræden ikke er nogen betydelige ændringer i den eksporterende parts officielle kontrolsystemer, som ville give den importerende part en lavere grad af sikkerhed.

7. Med forbehold af artikel 6.10 (Nødforanstaltninger) må den importerende part ikke afvise eller standse importen af en vare fra den eksporterende part, udelukkende fordi den importerende part foretager en undersøgelse af dens SPS-foranstaltninger, hvis den importerende part tillod import af den pågældende vare fra den anden part, da undersøgelsen blev indledt.
8. Parterne accepterer uden efterfølgende godkendelsesprocesser hinandens lister over virksomheder, der er omfattet af SPS-foranstaltninger inden for handel.
9. Hver part stiller efter anmodning de i stk. 8 omhandlede lister over virksomheder til rådighed for den anden part.

ARTIKEL 6.8

Certificering

1. For så vidt angår sundhedscertifikater for planter og planteprodukter skal de kompetente myndigheder anvende de principper, der er fastsat i IPPC ISPM 7 ("Eksportcertificeringssystem"), og ISPM 12 ("Retningslinjer for plantesundhedscertifikater").
2. Hver part fremmer indførelsen af elektroniske certifikater og andre teknologier til at fremme handelen.
3. Med forbehold af artikel 6.2 (Anvendelsesområde) og 6.10 (Nødforanstaltninger) kræves der ikke certificering vedrørende fødevarer sikkerhed for forarbejdede fødevarer, der er omfattet af dette kapitel, medmindre de understøttes af en risikoanalyse.

4. Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse om ændring af bilag 6-E (Certificering) med henblik på at fastsætte yderligere retningslinjer, procedurer og krav vedrørende certificering.
5. Hvis den importerende part har accepteret den eksporterende parts SPS-foranstaltning som ækvivalent med sin egen, kan den eksporterende part medtage standardsundhedserklæringen, jf. bilag 6-E, afdeling 1 (Certificering), i det officielle sundhedscertifikat.
6. Hvis en importerende part i overensstemmelse med artikel 6.6, stk. 7, eller artikel 6.6, stk. 8, (Ækvivalens) har fastslået, at ækvivalensen opretholdes, skal den importerende parts love eller forskrifter så vidt muligt fremgå af importsundhedscertifikatet som omhandlet i bilag 6-E (Certificering).
7. Hvis en importerende part fastslår, at en særlig betingelse, jf. bilag 6-C (Ækvivalensanerkendelse af SPS-foranstaltninger), ikke længere er nødvendig, kræves der ikke længere garantier for denne særlige betingelse, og Handelsudvalget vedtager derfor en afgørelse om ændring af bilag 6-C (Ækvivalensanerkendelse af SPS-foranstaltninger) inden for en rimelig tidsfrist.

ARTIKEL 6.9

Gennemsigtighed, udveksling af oplysninger og tekniske konsultationer

1. Parterne skal straks underrette hinanden om væsentlige:
 - a) resultater af epidemiologisk betydning, som kan vedrøre et produkt, der handles mellem parterne

- b) fødevaresikkerhedsspørgsmål vedrørende produkter, der handles mellem parterne, eller
 - c) andre vigtige oplysninger med det formål at sikre en passende gennemførelse af dette kapitel.
2. Hvis de i stk. 1 omhandlede oplysninger er gjort tilgængelige gennem underretning af WTO eller det relevante internationale standardiseringsorgan i overensstemmelse med disses regler eller på en af parternes offentligt tilgængelige websted, anses kravet i stk. 1 for at være opfyldt.
3. Hvis en af parterne finder, at der er anledning til alvorlig bekymring for så vidt angår en SPS-risiko, skal der efter anmodning afholdes tekniske konsultationer om denne situation hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest 14 dage efter indgivelsen af anmodningen.
4. Har en part et væsentligt problem med hensyn til en SPS-foranstaltning, som den anden part har foreslået eller gennemført, kan parten anmode om tekniske konsultationer med den anden part. Den part, over for hvem anmodningen fremsættes, svarer senest 30 dage efter datoen for indgivelse af anmodningen.
5. For så vidt angår stk. 3 og 4 tilstræber hver part at tilvejebringe alle nødvendige oplysninger for at undgå handelsforstyrrelser og give parterne mulighed for at nå en gensidigt acceptabel løsning, der på effektiv vis forvalter enhver SPS-risiko.

6. Parterne bestræber sig på at løse eventuelle problemer, der skyldes gennemførelsen af dette kapitel, gennem tekniske konsultationer¹ i henhold til denne artikel, inden der indledes en tvistbilæggelsesprocedure i henhold til kapitel 26 (Tvistbilæggelse).

ARTIKEL 6.10

Nødforanstaltninger

1. Hvis en part træffer nødforanstaltninger, der er nødvendige for at beskytte menneskers, dyrs eller planters liv eller sundhed, skal denne parts kompetente myndighed inden for 24 timer underrette den anden parts kompetente myndighed herom. Anmoder en part om tekniske konsultationer vedrørende en SPS-nødforanstaltning, skal de tekniske konsultationer afholdes senest 14 dage efter datoen for underretningen om SPS-nødforanstaltningen. Parterne tager alle oplysninger, der fremlægges i forbindelse med de tekniske konsultationer, i betragtning.
2. Den part, der indfører nødforanstaltningen, skal tage de oplysninger, der rettidigt fremlægges af den eksporterende part, i betragtning, når den træffer afgørelse vedrørende sendinger, som på tidspunktet for vedtagelsen af SPS-nødforanstaltningen transporteres mellem parterne.

¹ Det præciseres, at tekniske konsultationer i henhold til denne artikel ikke erstatter konsultationer i henhold til artikel 26.3 (Konsultationer), medmindre parterne aftaler andet.

3. Hvis en nødforanstaltning i alvorlig grad forstyrrer eller suspenderer handelen, skal den importerende part hurtigst muligt ophæve denne foranstaltning eller fremlægge en relevant videnskabelig og teknisk begrundelse for at videreføre den.

ARTIKEL 6.11

Revisioner

1. For at bevare tilliden til gennemførelsen af dette kapitel har hver part ret til at foretage en systembaseret revision af hele eller en del af den anden parts kompetente myndigheds kontrolprogram for at fastslå, om det fungerer efter hensigten.
2. I forbindelse med en revision tager parterne hensyn til relevant vejledning fra WTO's SPS-Komité og internationale standarder, retningslinjer og anbefalinger.
3. Enhver afgørelse eller foranstaltning, der træffes af den reviderende part, og som kan påvirke handelen negativt som følge af revisionen, skal tage hensyn til og stå i et rimeligt forhold til:
 - a) den vurderede risiko understøttet af objektive beviser og data, som kan verificeres, og
 - b) den reviderende parts viden om, relevante erfaringer med og tillid til den reviderede part.

4. Den reviderende part fremlægger efter anmodning objektive beviser og data for den reviderede part.
5. Den reviderende part afholder sine egne omkostninger i forbindelse med revisionen.
6. Hver part sikrer, at der findes procedurer til at forhindre videregivelsen af fortrolige oplysninger, som er indhentet i forbindelse med en revision udført af den anden parts kompetente myndigheder, herunder procedurer med henblik på at fjerne fortrolige oplysninger fra en endelig revisionsberetning, der er gjort offentlig tilgængelig.
7. Den reviderende part tager hensyn til bemærkninger til beretningen, som er fremsat af den reviderede part, og fastslår, om beretningen eller dele af den er gjort offentlig tilgængelig eller gjort tilgængelig på i mere begrænset omfang.
8. Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse om ændring af bilag 6-D (Retningslinjer og procedurer for revision eller kontrol) med henblik på at fastsætte yderligere retningslinjer og procedurer for revision.

ARTIKEL 6.12

Importkontrol og gebyrer

1. Den importerende part har ret til at foretage importkontrol på grundlag af de SPS-risici, der er forbundet med importen. Denne kontrol skal foretages uden unødigt ophold og med mindst mulige handelsforstyrrelser.

2. Konstateres der ved importkontrol manglende overholdelse af de relevante importkrav, skal de foranstaltninger, der træffes af den importerende part, følge internationale standarder og være baseret på en vurdering af de pågældende risici og ikke være mere handelsrestriktive, end det er nødvendigt for, at den importerende part kan opnå et passende sundheds- og plantesundhedsbeskyttelsesniveau.
3. Den importerende parts kompetente myndighed underretter den eksporterende parts kompetente myndighed, hvis en manglende overholdelse udgør en alvorlig risiko for menneskers, dyrs eller planters sundhed.
4. Den importerende parts kompetente myndighed underretter importøren eller dennes repræsentant om sendinger, der ikke overholder reglerne, herunder årsagerne til denne manglende overholdelse, og giver dem mulighed for at få efterprøvet denne beslutning. Den importerende parts kompetente myndighed skal tage alle relevante oplysninger, der fremlægges til efterprøvelse af beslutningen, i betragtning.
5. Eventuelle gebyrer i forbindelse med procedurerne for importerede produkter må ikke være højere end de gebyrer, der pålægges ved lignende kontrol af tilsvarende indenlandske produkter, og må ikke overstige de faktiske omkostninger ved tjenesteydelsen.
6. Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse om ændring af bilag 6-F (Importkontrol og gebyrer) for at fastsætte hyppigheden af og gebyrer for importkontrol for en række råvarer, der er omfattet af dette kapitel.

ARTIKEL 6.13

Specificerede godkendelsesprocesser¹, der er videnskabeligt velfunderede og gennemsigtige

1. Parterne anerkender, at godkendelsesprocesser skal være videnskabeligt velfunderede og gennemføres på en gennemsigtig måde for at opbygge og bevare offentlighedens tillid og tiltro. Parterne samarbejder om at gøre disse processer mere velfunderede og gennemsigtige.
2. Parterne anerkender, at hensigten med deres respektive godkendelsesprocesser er at tilvejebringe sammenlignelige resultater, og at samarbejde på dette område er ønskeligt.
3. Hvis en person med ansvar for at sikre, at betingelserne for at opnå en markedsføringstilladelse overholdes af den virksomhed, som er under dens kontrol, bestiller videnskabelige undersøgelser hos en videnskabelig institution², der er beliggende i en af parterne, til støtte for en ansøgning om tilladelse som led i en række specificerede godkendelsesprocesser i den anden part, og den part, hvori den videnskabelige institution er beliggende, gøres opmærksom på dette, tilstræber begge parter at dele sådanne oplysninger med hinanden.

¹ Godkendelsesprocesser i henhold til denne artikel omfatter alle godkendelser før markedsføring inden for fødevarekæden: dvs. dyrkning af genetisk modificerede organismer/genetisk modificeret foder eller fodertilsætningsstoffer, fødevaretilsætningsstoffer/enzymer/smagsstoffer, røgromaer, plantebeskyttelsesmidler, nye fødevarer, fødevarekontaktmaterialer, sundhedsanprisninger og tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer.

² Med henblik på denne artikel omfatter "videnskabelig institution" institutioner, der udfører videnskabelige undersøgelser mod et gebyr, eksempelvis universiteter, laboratorier og prøvnings- og forskningsanlæg.

4. Parterne kan også udveksle oplysninger om deres godkendelsesprocesser.
5. En part kan anmode om et undersøgelsesbesøg i henhold til denne artikel hos en videnskabelig institution beliggende i den anden part med henblik på at indsamle oplysninger om anvendelsen af relevante standarder i den videnskabelige institution, når den udfører en videnskabelig undersøgelse med henblik på visse specificerede godkendelsesprocesser i den part, der anmoder om et undersøgelsesbesøg.
6. Hvis en part ønsker at foretage et undersøgelsesbesøg, skal den underrette den anden part senest 60 dage inden besøget.
7. Hvis en part ønsker at foretage et undersøgelsesbesøg, og den videnskabelige institution accepterer et sådant besøg, kan embedsmænd fra den anden part ledsage den besøgende parts embedsmænd under besøget.
8. Den endelige rapport fra undersøgelsesbesøget stilles til rådighed for begge parter kompetente myndigheder. De relevante dele af den endelige rapport skal også stilles til rådighed for den videnskabelige institution, hvor besøget fandt sted.
9. Omkostningerne i forbindelse med et sådant undersøgelsesbesøg afholdes af den part, der anmoder om et undersøgelsesbesøg.
10. Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse om fastsættelse af detaljerede gennemførelsesbestemmelser og eventuel nødvendig vejledning for så vidt angår stk. 3-9.

ARTIKEL 6.14

Antimikrobiel resistens

1. Parterne anerkender, at antimikrobiel resistens er en alvorlig trussel mod menneskers og dyrs sundhed.
2. Parterne skal i overensstemmelse med "One health"-strategien samarbejde og fremme udvekslingen af oplysninger, bl.a. for så vidt angår forskrifter, retningslinjer, nationale planer, standarder, ekspertise og erfaringer inden for antimikrobiel resistens, og identificere fælles holdninger, interesser, prioriteter og politikker på dette område.
3. Parterne anerkender, at:
 - a) deres respektive antimikrobielle lovgivningsmæssige standarder, retningslinjer og overvågningssystemer muliggør sammenlignelige kontrol- og sundhedsresultater
 - b) antimikrobielle stoffer, der har kritisk betydning for behandlingen af og sundheden hos mennesker og dyr, er fokuspunkter i deres respektive strategier mod antimikrobiel resistens og
 - c) der træffes initiativer på begge sider inden for deres respektive strategier og politikker for at fremme udfasningen af anvendelsen af, navnlig medicinsk vigtige, antibiotika som vækstfremmere og at reducere anvendelsen af antimikrobielle stoffer i animalsk produktion.

4. Parterne skal desuden:
 - a) samarbejde i relevante internationale fora om udviklingen af fremtidige koder, retningslinjer, standarder, anbefalinger og initiativer
 - b) samarbejde om internationale handlingsplaner, navnlig for så vidt angår ansvarlig og hensigtsmæssig brug af antimikrobielle stoffer med henblik på en mere effektiv bekæmpelse af antimikrobiel resistens, og
 - c) som led i deres respektive strategier og politikker støtte gennemførelsen af vedtagne internationale handlingsplaner og strategier vedrørende antimikrobiel resistens.
5. Forskrifter, retningslinjer, strategiske planer, standarder og andre initiativer vedrørende antimikrobiel resistens må ikke anvendes til at skabe eller indføre foranstaltninger, der påvirker handelen, medmindre disse foranstaltninger er i overensstemmelse med SPS-aftalen og de relevante bestemmelser i dette kapitel.
6. SPS-udvalget kan oprette en teknisk arbejdsgruppe vedrørende antimikrobiel resistens

ARTIKEL 6.15

Bedrageri med handlede råvarer

1. Parterne erkender, at svigagtige handlinger begået af kommercielle operatører, der beskæftiger sig med international handel, kan:
 - a) påvirke menneskers, dyrs og planterers sundhed og dermed miljøet og

b) undergrave rimelig handelspraksis og forbrugernes tillid.

2. Parterne udveksler relevante oplysninger og samarbejder om at forhindre praksis, der ikke overholder eller ikke synes at overholde deres respektive SPS-foranstaltninger, eller som vildleder forbrugerne eller andre relevante interessenter.

ARTIKEL 6.16

Gennemførelse og ressourcer

Parterne sikrer, at deres kompetente myndigheder har de nødvendige ressourcer til at gennemføre dette kapitel effektivt.

ARTIKEL 6.17

Udvalget om Sundheds- og Plantesundhedsforanstaltninger

1. Denne artikel supplerer og præciserer artikel 24.4 (Specialudvalg).

2. Udvalget om Sundheds- og Plantesundhedsforanstaltninger har i henhold til dette kapitel følgende opgaver:

a) etablere et forum for udveksling af oplysninger om hver parts reguleringssystem, herunder det videnskabelige grundlag og risikovurderingen, der ligger til grund for dens SPS-foranstaltninger

- b) identificere muligheder for samarbejde, herunder handelsfremmende initiativer og yderligere arbejde med at fjerne unødvendige hindringer for handelen mellem parterne
 - c) fremme samarbejdet i multilaterale fora, herunder i WTO's SPS-Komité og internationale standardiseringsorganer, hvis det er relevant
 - d) nedsætte ad hoc-arbejdsgrupper
 - e) skabe et forum, hvor parterne på et tidligt tidspunkt kan ajourføre hinanden om reguleringsmæssige overvejelser vedrørende SPS-foranstaltninger
 - f) med forbehold af kapitel 26 (Tvistbilæggelse) tjene som et forum for løsning af specifikke handelsproblemer, hvor parterne ikke har været i stand til at finde frem til en gensidigt acceptabel løsning gennem tekniske konsultationer i henhold til artikel 6.9 (Gennemsigtighed, udveksling af oplysninger og tekniske konsultationer)
 - g) træffe eventuelle andre foranstaltninger, som parterne måtte aftale, i forbindelse med udøvelsen af dets opgaver og
 - h) drøfte alle andre spørgsmål vedrørende dette kapitel.
3. Udvalget skal senest et år efter datoen for denne aftales ikrafttræden mødes og fastsætte sit arbejdsprogram, medmindre parterne aftaler andet.

KAPITEL 7

BÆREDYGTIGE FØDEVARESYSTEMER

ARTIKEL 7.1

Formål

1. Parterne, der anerkender vigtigheden af at styrke politikker og fastlægge programmer, der bidrager til udviklingen af bæredygtige, inklusive, sunde og modstandsdygtige fødevaresystemer, er enige om at etablere et tæt samarbejde med henblik på i fællesskab at deltage i omstillingen til bæredygtige fødevaresystemer.
2. Dette kapitel finder anvendelse som supplement til, og med forbehold af, de andre kapitler i denne aftale, der vedrører fødevaresystemer eller bæredygtighed, navnlig kapitel 6 (Sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger), kapitel 9 (Tekniske handelshindringer) og kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling).

ARTIKEL 7.2

Anvendelsesområde

1. Dette kapitel finder anvendelse på samarbejdet mellem parterne med henblik på at øge bæredygtigheden i deres respektive fødevaresystemer.
2. Dette kapitel indeholder bestemmelser vedrørende samarbejde inden for områder, hvor der kan opnås mere bæredygtige fødevaresystemer. De vejledende samarbejdsområder er opført i artikel 7.4 (Samarbejde med henblik på at øge bæredygtigheden i fødevaresystemer)
3. Parterne anerkender, at prioriteterne for samarbejdet kan ændre sig med tiden, da deres respektive forpligtelser og den internationale aftale og fødevarebehandlingssystemerne udvikler sig.

ARTIKEL 7.3

Definition

1. Parterne anerkender, at fødevaresystemer er forskellige og kontekstspecifikke og omfatter en række aktører og deres indbyrdes forbundne aktiviteter på tværs af alle områder af fødevaresystemet, herunder produktion, høst, forarbejdning, fremstilling, transport, lagring, distribution, salg, forbrug og bortskaffelse af fødevarer.

2. Med henblik på dette kapitel og i erkendelse af, at definitionerne af SFS kan udvikle sig i tidens løb, anser parterne SFS for at være fødevaresystemer, der garanterer adgang til sikre, ernæringsrige og tilstrækkelige mængder af fødevarer hele året rundt på en sådan måde, at det økonomiske, sociale, kulturelle og miljømæssige grundlag for at skabe fødevaresikkerhed og ernæring til fremtidige generationer ikke kompromitteres.

ARTIKEL 7.4

Samarbejde for at øge fødevaresystemernes bæredygtighed

1. Parterne anerkender betydningen af samarbejde som en mekanisme til gennemførelse af dette kapitel, da de styrker deres handels- og investeringsforbindelser.
2. Under hensyntagen til deres respektive prioriteter og forhold samarbejder parterne for at løse spørgsmål af fælles interesse i forbindelse med gennemførelsen af dette kapitel. Et sådant samarbejde kan finde sted bilateralt samt i internationale fora.
3. Samarbejdet kan omfatte udveksling af oplysninger, ekspertise og erfaringer samt samarbejde inden for forskning og innovation.
4. Parterne samarbejder om emner som:
 - a) fødevareproduktionsmetoder og -praksis, der sigter mod at øge bæredygtigheden, herunder bl.a. økologisk landbrug og regenerativt landbrug

- b) effektiv anvendelse af naturressourcer og landbrugsinput, herunder, efter omstændighederne, reduktion af anvendelsen af og risikoen ved kemiske pesticider og gødningsstoffer
- c) fødevareproduktionens virkninger for miljøet og klimaet, herunder for drivhusgasemissioner fra landbruget, kulstofdræn og tab af biodiversitet
- d) beredskabsplaner for at garantere sikkerhed og modstandsdygtighed i fødevarekæderne og handelen under internationale kriser
- e) bæredygtig forarbejdning, transport, engros- og detailsalg af fødevarer og bæredygtige fødevaretjenester
- f) sund, bæredygtig og næringsrig kost
- g) forbrugets CO2-aftryk
- h) fødevaretab og madspild i overensstemmelse med målene for bæredygtig udvikling, navnlig mål 12.3
- i) reduktion af de miljøskadelige virkninger af politikker og foranstaltninger forbundet med fødevaresystemet og
- j) traditionel viden, deltagelse og lederskab i forbindelse med fødevaresystemer i overensstemmelse med parternes respektive forhold.

ARTIKEL 7.5

Supplerende bestemmelser

1. Samarbejdsaktiviteterne i henhold til dette kapitel må ikke påvirke uafhængigheden for hver af parternes organer, herunder en parts regionale organer.
2. I fuld respekt for parternes ret til at regulere må intet i dette kapitel fortolkes således, at parterne forpligtes til:
 - a) at ændre deres importkrav
 - b) at afvige fra deres procedurer for udarbejdelse eller vedtagelse af reguleringsmæssige foranstaltninger
 - c) at træffe foranstaltninger, der ville skade eller være til hinder for en rettidig vedtagelse af reguleringsmæssige foranstaltninger med henblik på at nå målene for deres offentlige politik, eller
 - d) at vedtage en bestemt reguleringsmæssig foranstaltning.

ARTIKEL 7.6

Udvalget om Bæredygtige Fødevarer

1. Denne artikel supplerer og præciserer artikel 24.4 (Specialudvalg).

2. Udvalget om Bæredygtige Fødevarer systemer har i henhold til dette kapitel følgende opgaver:
 - a) opstille prioriteter for samarbejde og arbejdsplaner med henblik på at gennemføre disse prioriteter
 - b) fremme samarbejde i multilaterale fora og
 - c) varetage andre funktioner vedrørende gennemførelsen eller anvendelsen af dette kapitel.
3. Med henblik på at forfølge målene i dette kapitel og overvåge resultaterne i forbindelse med gennemførelsen heraf udarbejder Udvalget om Bæredygtige Fødevarer systemer hvert år en arbejdsplan, som indeholder tiltag med målsætninger og milepæle for disse tiltag.
4. Udvalget om Bæredygtige Fødevarer systemer kan, hvis det er relevant, nedsætte arbejdsgrupper bestående af repræsentanter på ekspertniveau for hver part.
5. Udvalget om Bæredygtige Fødevarer systemer mødes senest et år efter datoen for denne aftales ikrafttræden og herefter efter fælles aftale.
6. Udvalget om Bæredygtige Fødevarer systemer kan fastsætte regler, der mindsker potentielle interessekonflikter for så vidt angår de eksperter, der deltager i dets møder, og eksperter fra arbejdsgrupper, som rapporterer til udvalget.

ARTIKEL 7.7

Kontaktpunkter

Senest 90 dage efter datoen for denne aftales ikrafttræden udpeger hver part et kontaktpunkt for at lette kommunikationen mellem parterne og giver den anden part meddelelse om kontaktoplysningerne for kontaktpunktet. Hver part underretter straks den anden part om enhver ændring af disse kontaktoplysninger.

KAPITEL 8

DYREVELFÆRD

ARTIKEL 8.1

Formål

Formålet med dette kapitel er at styrke samarbejdet mellem parterne vedrørende dyrevelfærd for opdrættede dyr med henblik på at lette handelen mellem parterne.

ARTIKEL 8.2

Almindelige bestemmelser og samarbejde

1. Parterne anerkender, at dyr er følende væsener¹.
2. Parterne erkender, at der er væsentlige forskelle i deres landbrugspraksis, men anerkender, at deres respektive dyrevelfærdsstandarder og hermed forbundne systemer giver sammenlignelige dyrevelfærdsresultater.
3. Parterne bestræber sig på at samarbejde i internationale fora for at fremme udviklingen og gennemførelsen af videnskabeligt baserede dyrevelfærdsstandarder i EU. Parterne skal navnlig samarbejde om at styrke og udvide anvendelsesområdet for Verdensorganisationen for Dyresundheds standarder for dyrevelfærd samt gennemførelsen heraf med fokus på opdrættede dyr.
4. Parterne udveksler oplysninger, ekspertise og erfaringer inden for dyrevelfærdsområdet for så vidt angår behandlingen af dyr på bedriften, under transport og i forbindelse med slagtning eller aflivning.
5. Parterne fortsætter med at samarbejde om forskning på dyrevelfærdsområdet for at fremme udviklingen af videnskabeligt baserede standarder for dyrevelfærd for så vidt angår behandlingen af dyr på bedriften, under transport og i forbindelse med slagtning eller aflivning.

¹ Som defineret i parternes love og forskrifter vedrørende dyrevelfærd.

ARTIKEL 8.3

Teknisk arbejdsgruppe om dyrevelfærd

Parterne nedsætter hermed en teknisk arbejdsgruppe om dyrevelfærd. Arbejdsgruppen aflægger rapport til og gennemfører aktiviteter som fastsat af Udvalget om Sundheds- og Plantesundhedsforanstaltninger.

KAPITEL 9

TEKNISKE HANDELSHINDRINGER

ARTIKEL 9.1

Formål

Formålet med dette kapitel er at lette handelen med varer mellem parterne ved at forebygge, identificere og fjerne unødige tekniske handelshindringer og at styrke samarbejdet mellem parterne om spørgsmål, der falder ind under dette kapitel.

ARTIKEL 9.2

Anvendelsesområde

1. Dette kapitel finder anvendelse på udarbejdelse, vedtagelse og anvendelse af alle tekniske forskrifter, standarder og overensstemmelsesvurderingsprocedurer, der er defineret i bilag 1 til TBT-aftalen, og som kan påvirke handelen med varer mellem parterne.
2. Dette kapitel finder ikke anvendelse på:
 - a) specifikationer vedrørende indkøb udarbejdet af statslige organer med henblik på egen produktion eller eget forbrug, som er omfattet af kapitel 14 (Offentlige udbud), eller
 - b) SPS-foranstaltninger som defineret i bilag A til SPS-aftalen, som er omfattet af kapitel 6 (Udvalget om Sundheds- og Plantesundhedsforanstaltninger).

ARTIKEL 9.3

Forhold til TBT-aftalen

1. TBT-aftalens artikel 2 til 9 og bilag 1 og 3 indarbejdes i og gøres til en del af denne aftale med de fornødne ændringer.

2. De udtryk, der er omhandlet i dette kapitel og i bilagene hertil, har samme betydning som i TBT-aftalen.

ARTIKEL 9.4

Tekniske forskrifter

1. Hver part bestræber sig på at gennemføre en konsekvensanalyse af de planlagte tekniske forskrifter, som falder ind under anvendelsesområdet for de reguleringsforanstaltninger, der er defineret i artikel 22.2 (Definitioner), og som kan have en betydelig indvirkning på handelen, i overensstemmelse med dens regler og procedurer, jf. artikel 22.8 (Konsekvensanalyse). Det præciseres, at dette stykke også finder anvendelse på overensstemmelsesvurderingsprocedurer, der indgår i sådanne tekniske forskrifter.
2. Hvis der gennemføres en konsekvensanalyse i henhold til stk. 1, skal hver part i henhold til artikel 22.8, stk. 2, litra b) (Konsekvensanalyse) vurdere de gennemførlige og passende reguleringsmæssige og ikkereguleringsmæssige løsningsmuligheder for den foreslåede tekniske forskrift, som kan opfylde partens legitime mål i overensstemmelse med TBT-aftalens artikel 2.2. Det præciseres, at denne forpligtelse også finder anvendelse på overensstemmelsesvurderingsprocedurer, der indgår i sådanne tekniske forskrifter.
3. I henhold til TBT-aftalens artikel 2.3 og 2.4 gennemgår parterne af og til deres tekniske forskrifter. Ved denne gennemgang skal parterne bl.a. se positivt på mulighederne for at øge deres konvergens med relevante internationale standarder, idet der tages højde for ny udvikling for så vidt angår de relevante internationale standarder, og hvorvidt tidligere omstændigheder, der har medført forskelle i forhold til andre relevante internationale standarder, fortsat gør sig gældende.

4. Med forbehold af kapitel 22 (God reguleringspraksis og reguleringssamarbejde) skal hver part ved udarbejdelsen af vigtige tekniske forskrifter, som kan få væsentlig indflydelse på handelen, i henhold til sine regler og procedurer gøre det muligt for personer fra parterne at komme med input gennem en offentlig høringsproces, medmindre hastende problemer med hensyn til sikkerhed, sundhed, miljøbeskyttelse eller national sikkerhed opstår eller truer med at opstå. Hver part giver personer fra den anden part tilladelse til at deltage i disse konsultationer på betingelser, der er ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes personer fra den pågældende part, og gør resultaterne af disse konsultationer offentligt tilgængelige.

ARTIKEL 9.5

Internationale standarder

1. Internationale standarder udarbejdet af Den Internationale Standardiseringsorganisation (ISO), Den Internationale Elektrotekniske Kommission (IEC), Den Internationale Telekommunikationsunion (ITU) og Codex Alimentarius-Kommissionen (Codex) anses for at være de relevante internationale standarder som omhandlet i TBT-aftalens artikel 2, artikel 5 og bilag 3, forudsat at de opfylder betingelserne i stk. 2.

2. En standard, som er udviklet af en international organisation, bortset fra dem, der er nævnt i stk. 1, kan også betragtes som en relevant international standard som omhandlet i TBT-aftalens artikel 2, artikel 5 og bilag 3, forudsat at:

a) den er blevet udviklet af et standardiseringsorgan, der søger at opnå konsensus enten:

i) blandt de deltagende WTO-medlemmers nationale delegationer, der repræsenterer alle de nationale standardiseringsorganer på deres territorium, som har vedtaget eller forventer at vedtage standarder om det emneområde, som den internationale standardiseringsaktivitet vedrører, eller

ii) blandt de deltagende WTO-medlemmers statslige organer, og

b) den er blevet udviklet i overensstemmelse med den beslutning, der er truffet af Udvalget for Tekniske Handelshindringer, som er nedsat ved TBT-aftalens artikel 13, om principper for udvikling af internationale standarder, vejledninger og anbefalinger i forbindelse med TBT-aftalens artikel 2, artikel 5 og bilag 3.

3. Hvis en part ikke har benyttet internationale standarder som grundlag for dens tekniske forskrifter og hermed forbundne overensstemmelsesvurderingsprocedurer, skal den efter anmodning fra den anden part udpege enhver væsentlig afvigelse fra den relevante internationale standard og redegøre for, hvorfor disse standarder blev fundet uegnede eller ineffektive i forhold til det tilstræbte mål, og, hvor det er muligt, forelægge den dokumentation, som denne vurdering er baseret på.

ARTIKEL 9.6

Standarder

1. Med henblik på den bredest mulige harmonisering af standarder og i tillæg til TBT-aftalens artikel 4.1 skal parterne tilskynde standardiseringsorganerne på deres territorium samt de regionale standardiseringsorganer, som parterne eller standardiseringsorganerne på deres territorium er medlemmer af, til at:

- a) revidere nationale og regionale standarder, som ikke er baseret på relevante internationale standarder, med passende mellemrum med henblik på bl.a. at øge disse standarders konvergens med relevante internationale standarder
- b) samarbejde med den anden parts relevante standardiseringsorganer om internationale standardiseringsaktiviteter, herunder gennem samarbejde i internationale standardiseringsorganer eller på regionalt plan, og
- c) fremme bilateralt samarbejde med den anden parts standardiseringsorganer.

2. Parterne bør udveksle oplysninger om:

- a) deres respektive anvendelse af standarder til støtte for tekniske forskrifter og
- b) deres respektive standardiseringsprocesser og omfanget af anvendelsen af internationale, regionale eller subregionale standarder som grundlag for deres nationale standarder.

3. Hvis standarderne gøres obligatoriske ved at indarbejde dem eller henvise hertil i udkast til tekniske forskrifter eller i forbindelse med en overensstemmelsesvurderingsprocedure, finder gennemsigtighedsforpligtelserne som fastsat i dette kapitels artikel 9.8 (Gennemsigtighed) og i TBT-aftalens artikel 2 eller artikel 5 anvendelse, i det omfang det er tilladt i henhold til gældende lovgivning om ophavsret.

ARTIKEL 9.7

Overensstemmelsesvurdering

1. Hvis en part kræver en overensstemmelsesvurdering som en udtrykkelig bekræftelse af et produkts overensstemmelse med en teknisk forskrift, skal den:

- a) udvælge overensstemmelsesvurderingsprocedurer, der står i rimeligt forhold til den pågældende risiko
- b) acceptere anvendelsen af leverandørens overensstemmelseserklæring, hvor det er relevant, og
- c) hvis den anden part anmoder herom, redegøre for udvælgelsen af særlige overensstemmelsesvurderingsprocedurer for specifikke produkter.

2. Parterne erkender, at der findes en lang række mekanismer, som letter accepten af resultaterne af overensstemmelsesvurderingsprocedurer. Sådanne mekanismer kan omfatte:

- a) leverandørens overensstemmelseserklæring

- b) en parts anerkendelse af resultaterne af overensstemmelsesvurderingsprocedurer, som gennemføres på den anden parts territorium
- c) samarbejdsbaserede og frivillige ordninger mellem overensstemmelsesvurderingsorganer, der er beliggende på parternes territorier
- d) aftaler om gensidig anerkendelse af resultaterne af overensstemmelsesvurderingsprocedurer for så vidt angår specifikke tekniske forskrifter, som gennemføres af organer, som er beliggende på den anden parts territorium
- e) anvendelse af akkreditering til at godkende overensstemmelsesvurderingsorganer og
- f) statslig udpegelse af overensstemmelsesvurderingsorganer.

3. Hvis en part kræver en tredjemandsoverensstemmelsesvurdering som en udtrykkelig bekræftelse af et produkts overensstemmelse med en teknisk forskrift og ikke har overdraget denne opgave til en statslig myndighed som angivet i stk. 4, skal den:

- a) give præference til anvendelsen af akkreditering til at godkende overensstemmelsesvurderingsorganer
- b) anvende internationale standarder til akkreditering og overensstemmelsesvurdering
- c) så vidt muligt anvende internationale aftaler, der omfatter parternes akkrediteringsorganer, f.eks. gennem mekanismerne i International Laboratory Accreditation Cooperation ("ILAC") og International Accreditation Forum ("IAF")

- d) fremme anvendelsen af internationale operative aftaler eller ordninger, som har til formål at lette harmonisering eller accept af overensstemmelsesvurderingsresultater
- e) sikre, at dens regler og procedurer ikke i unødvendigt omfang begrænser de økonomiske operatører udvalg af overensstemmelsesvurderingsorganer, som er udpeget af dens myndigheder for et bestemt produkt eller en gruppe af produkter
- f) sikre, at aktiviteterne i dens akkrediteringsorganer er i overensstemmelse med internationale standarder for akkreditering, og at der i den forbindelse ikke er nogen interessekonflikter mellem akkrediteringsorganer og overensstemmelsesvurderingsorganer med hensyn til deres overensstemmelsesaktiviteter, herunder personale
- g) sikre, at overensstemmelsesvurderingsorganer udfører deres aktiviteter på en måde, der forhindrer interessekonflikter, som påvirker resultatet af vurderingen
- h) tillade, at overensstemmelsesvurderingsorganer anvender underleverandører til at udføre prøvninger eller inspektioner i forbindelse med overensstemmelsesvurderingen, herunder underleverandører, der er beliggende på den anden parts territorium. Intet i dette punkt må fortolkes således, at en part hindres i at kræve, at underleverandører skal opfylde de samme krav, som det overensstemmelsesvurderingsorgan, de har kontrakt med, skal opfylde for selv at kunne udføre de test eller den inspektion, der er indgået kontrakt om, og
- i) sikre, at de nærmere detaljer, herunder rammerne for udpegelsen, vedrørende de organer, der er blevet udpeget til at udføre denne overensstemmelsesvurdering, offentliggøres online.

4. Intet i denne artikel er til hinder for, at en part kan kræve, at overensstemmelsesvurderingen i forbindelse med specifikke produkter udføres af nærmere angivne statslige myndigheder i denne part. Hvis en part kræver en overensstemmelsesvurdering udført af dennes nærmere angivne statslige myndigheder, skal den pågældende part:

- a) begrænse gebyrerne for overensstemmelsesvurdering til de anslåede omkostninger ved de ydede tjenester og på anmodning af en ansøger om overensstemmelsesvurdering redegøre for, hvordan de gebyrer, den pålægger for en sådan overensstemmelsesvurdering, er begrænset til de anslåede omkostninger ved de ydede tjenester, og
- b) sikre, at gebyrerne for overensstemmelsesvurdering er tilgængelige efter anmodning, hvis de ikke er offentliggjort.

5. Uanset stk. 1, 3 og 4 skal New Zealand inden for de områder, der er anført i bilag 9-A (Accept af overensstemmelsesvurdering (dokumenter)), for hvilke Unionen accepterer leverandørens overensstemmelseserklæring, såfremt det anser ikke-førstepartsoverensstemmelsesvurdering for nødvendigt som en garanti for et produkts overensstemmelse med kravene i New Zealands tekniske forskrifter, acceptere:

- a) certifikater og prøvningsrapporter udstedt af overensstemmelsesvurderingsorganer beliggende på Unionens område, som er blevet akkrediteret af et akkrediteringsorgan, som er medlem af de internationale ordninger for gensidig anerkendelse inden for rammerne af ILAC eller IAF eller deres efterfølgere, eller som på anden vis anerkendes i henhold til New Zealands tekniske forskrifter, eller
- b) i forbindelse med aspekter af elektrisk sikkerhed og elektromagnetisk kompatibilitet, certifikater og prøvningsrapporter udstedt af overensstemmelsesvurderingsorganer, som er beliggende på Unionens område, og i henhold til IECEE-ordningen¹.

¹ IECEE-ordningen (IEC-systemet for prøvning af overensstemmelse og certificering for elektriske og elektroniske komponenter).

6. Leverandørens overensstemmelseserklæring er en attestering foretaget af førstepart vedrørende overensstemmelse, som udstedes på eget ansvar af fabrikanten eller en anden godkendt førstepart¹ baseret på resultaterne af en passende form for overensstemmelsesvurderingsaktivitet uden obligatorisk overensstemmelsesvurdering foretaget af tredjepart.

7. Parterne samarbejder om gensidig anerkendelse i overensstemmelse med aftalen om gensidig anerkendelse mellem Det Europæiske Fællesskab og New Zealand, udfærdiget i Wellington den 25. juni 1998. Parterne kan i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i nævnte aftale også beslutte at udvide dens anvendelsesområde for så vidt angår produkterne, de reguleringsmæssige krav eller de anerkendte overensstemmelsesvurderingsorganer.

ARTIKEL 9.8

Gennemsigtighed

1. Hver part skal, medmindre der opstår eller truer med at opstå akutte problemer med hensyn til sikkerhed, sundhed, miljøbeskyttelse eller national sikkerhed, give en frist på mindst 60 dage efter fremsendelsen til WTO's centralregister for notifikationer af foreslåede tekniske forskrifter og overensstemmelsesvurderingsprocedurer, således at den anden part har mulighed for at fremsætte skriftlige bemærkninger. Parterne skal velvilligt overveje en rimelig anmodning om forlængelse af fristen for fremsættelse af bemærkninger.

¹ I henhold til parternes tekniske forskrifter.

2. Hvis den meddelte tekst ikke er affattet på et af WTO's officielle sprog, giver parterne en detaljeret og udtømmende beskrivelse af indholdet af den foreslåede tekniske forskrift eller overensstemmelsesvurderingsprocedure i WTO-meddelelsesformat.
3. Modtager en part skriftlige bemærkninger til sin foreslåede tekniske forskrift eller overensstemmelsesvurderingsprocedure fra den anden part, skal den:
 - a) hvis den anden part anmoder herom, drøfte de skriftlige bemærkninger med deltagelse af dens egen kompetente reguleringsmyndighed, når det er muligt, på et tidspunkt, hvor bemærkningerne kan tages i betragtning, og
 - b) skriftligt besvare betydelige eller faktuelle spørgsmål i bemærkningerne senest på datoen for offentliggørelse af den tekniske forskrift eller overensstemmelsesvurderingsprocedure.
4. Hver part offentliggør, fortrinsvis på et websted, sin besvarelse af betydelige eller faktuelle spørgsmål fremlagt i bemærkninger modtaget fra andre WTO-medlemmer vedrørende dens TBT-meddelelse om forslaget til den tekniske forskrift eller overensstemmelsesvurderingsprocedure.
5. En part skal efter anmodning fra den anden part give oplysninger om formålet med og begrundelsen for en teknisk forskrift eller en overensstemmelsesvurderingsprocedure, som parten har vedtaget eller agter at vedtage.
6. Hver part sikrer, at de tekniske forskrifter og overensstemmelsesvurderingsprocedurer, den vedtager, offentliggøres online og kan tilgås gratis.

7. Hver part giver oplysninger om vedtagelsen og ikrafttrædelsen af den tekniske forskrift eller overensstemmelsesvurderingsprocedure og den vedtagne endelige tekst i form af et tillæg til den oprindelige meddelelse til WTO.
8. I henhold til artikel 2.12 i TBT-aftalen forstås ved "passende periode" normalt en periode på mindst seks måneder, undtagen hvis dette vil være uegnet til opfyldelsen af de forfulgte legitime mål.
9. En part skal overveje en rimelig anmodning fra den anden part, der er modtaget inden udløbet af den i stk. 1 omhandlede frist for fremsættelse af bemærkninger, efter fremsendelsen til WTO's centralregister for notifikationer, om at forlænge perioden mellem vedtagelsen af den tekniske forskrift og den dag, hvor den træder i kraft, medmindre forsinkelsen ikke gør det muligt at opfylde de forfulgte legitime mål.

ARTIKEL 9.9

Mærkning og etikettering

1. En parts tekniske forskrifter kan omfatte eller udelukkende vedrøre krav til mærkning eller etikettering. I sådanne tilfælde finder de relevante principper i TBT-aftalens artikel 2.2 anvendelse på disse tekniske forskrifter.
2. Hvis en part kræver obligatorisk mærkning eller etikettering af produkter, skal den:
- a) så vidt muligt kun kræve de oplysninger, som er relevante for forbrugerne eller brugerne af produktet, eller som angiver, at produktet er i overensstemmelse med de obligatoriske tekniske krav

- b) hverken kræve forhåndsgodkendelse, registrering eller certificering af mærker eller etiketter til produkter eller betaling af gebyrer som en forudsætning for markedsføring af produkter, som ellers opfylder dens obligatoriske tekniske krav, medmindre det er nødvendigt på grund af den risiko, som produkterne eller anprisningerne på mærker og etiketter udgør for menneskers, dyrs eller planters liv eller sundhed, for miljøet eller den nationale sikkerhed
- c) hvis den kræver, at økonomiske aktører skal anvende et unikt identifikationsnummer, udstede et sådan nummer til den anden parts økonomiske operatører uden unødigt ophold og uden forskelsbehandling
- d) forudsat at mærkningen og etiketteringen af et produkt er i overensstemmelse med og ikke er vildledende, modsigende eller forvirrende i forhold til den importerende parts reguleringsmæssige krav, tillade¹ følgende:
 - i) oplysninger på andre sprog ud over det sprog, der kræves i den importerende part
 - ii) internationalt anerkendte nomenklaturer, piktogrammer, symboler eller grafiske billeder og
 - iii) supplerende oplysninger ud over dem, der kræves i den importerende part

¹ Det præciseres, at dette punkt henviser til den importerende part.

- e) acceptere, at etikettering, herunder supplerende etikettering eller rettelser til etiketteringen, finder sted på den importerende parts territorium i overensstemmelse med dens relevante forskrifter og procedurer som et alternativ til etikettering i den eksporterende part, medmindre en sådan etikettering er nødvendig for at opfylde legitime mål som omhandlet i artikel 2.2 i TBT-aftalen, og
 - f) tilstræbe i tilfælde, hvor den finder, at det ikke anfægter de legitime mål i henhold til TBT-aftalen, at acceptere ikkepermanente eller aftagelige etiketter eller mærkning eller etikettering i ledsagedokumenterne i stedet for at kræve disse fysisk anbragt på produktet.
3. Denne artikels stk. 2 finder ikke anvendelse på mærkning eller etikettering af lægemidler og medicinsk udstyr som defineret i en parts love og forskrifter.

ARTIKEL 9.10

Samarbejde om markedsovervågning, sikkerhed og overholdelse af reglerne for nonfoodprodukter

1. Med henblik på denne artikel forstås ved "markedsovervågning" aktiviteter, der gennemføres, og foranstaltninger, der træffes af offentlige myndigheder, herunder i samarbejde med økonomiske aktører, på grundlag af en parts procedurer, således at den pågældende part får mulighed for at overvåge eller behandle spørgsmål vedrørende produkters sikkerhed eller overholdelse af de krav, der er fastsat i dens love og forskrifter.

2. Parterne anerkender vigtigheden af samarbejde om markedsovervågning, sikkerhed og overholdelse af reglerne for nonfoodprodukter med henblik på at lette handelen, beskytte forbrugere og andre brugere og vigtigheden af at opbygge gensidig tillid på grundlag af delte oplysninger.
3. Hver part sikrer:
 - a) at markedsovervågningsarbejdet foregår upartisk og uafhængigt af overensstemmelsesvurderingsarbejdet med henblik på at undgå interessekonflikter¹, og
 - b) at der ikke er nogen interesser, der kan påvirke markedsovervågningsmyndighedernes upartiskhed i forbindelse med kontrollen eller tilsynet med økonomiske aktører.
4. Parterne kan samarbejde og udveksle oplysninger inden for markedsovervågning, sikkerhed og overholdelse af reglerne for nonfoodprodukter, navnlig med hensyn til:
 - a) markedsovervågning og håndhævelsesaktiviteter og -foranstaltninger
 - b) risikovurderingsmetoder og produktprøvning
 - c) koordinerede produkttilbagekaldelser eller andre lignende foranstaltninger

¹ Hver part sikrer, at der er indført sikkerhedsforanstaltninger for at sikre upartiskhed, og at der ikke opstår interessekonflikter, hvis én enhed får overdraget begge ansvarsområder.

- d) videnskabelige, tekniske og reguleringsmæssige spørgsmål med henblik på at forbedre sikkerheden og overholdelsen af reglerne for nonfoodprodukter
- e) nye spørgsmål af væsentlig sundheds- og sikkerhedsrelevans
- f) standardiseringsrelaterede aktiviteter og
- g) udveksling af embedsmænd.

5. New Zealand kan modtage udvalgte oplysninger fra Unionens system for hurtig udveksling af oplysninger for så vidt angår forbrugerprodukter som omhandlet i direktiv 2001/95/EF¹ eller dets efterfølger, og New Zealand kan give Unionen udvalgte oplysninger om sikkerheden i forbindelse med nonfoodforbrugerprodukter og om de forebyggende, restriktive og korrigerende foranstaltninger, der er truffet for så vidt angår forbrugerprodukter i henhold til New Zealands relevante lovgivning. Udvekslingen af oplysninger kan ske ved:

- a) ad hoc-udveksling i behørigt begrundede tilfælde eller
- b) systematisk udveksling baseret på en ordning indført ved Handelsudvalgets afgørelse i henhold til bilag 9-C (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 5, litra b), for regelmæssig udveksling af oplysninger om sikkerheden ved nonfoodprodukter og relaterede forebyggende, restriktive og korrigerende foranstaltninger).

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF af 3. december 2001 om produktsikkerhed i almindelighed (EFT L 11 af 15.1.2002, s. 4).

6. Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse i henhold til bilag 9-D (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 6, for regelmæssig udveksling af oplysninger om foranstaltninger truffet vedrørende andre ikkeoverensstemmende nonfoodprodukter end dem, der er omfattet af artikel 9.10, stk. 5, litra b)) om oprettelse af en ordning vedrørende regelmæssig udveksling af oplysninger, herunder ad elektronisk vej, om foranstaltninger truffet for så vidt angår ikkeoverensstemmende nonfoodprodukter, bortset fra dem, der er omfattet af stk. 5.
7. Hver part anvender de oplysninger, der indhentes i henhold til stk. 4, 5 og 6, udelukkende med henblik på at beskytte forbrugerne, sundheden, sikkerheden eller miljøet.
8. Hver part behandler de oplysninger, der indhentes i henhold til stk. 4, 5 og 6, som fortrolige oplysninger.
9. De i stk. 5, litra b), og i stk. 6 nævnte ordninger skal præcisere, hvilken type oplysninger der skal udveksles, betingelserne for udvekslingen og anvendelsen af regler om fortrolighed og beskyttelse af personoplysninger.
10. Handelsudvalget har beføjelse til at vedtage afgørelser for at fastsætte eller ændre ordninger som omhandlet bilag 9-C (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 5, litra b), med henblik på regelmæssig udveksling af oplysninger vedrørende sikkerheden ved nonfoodprodukter og relaterede forebyggende, restriktive og korrigerende foranstaltninger) og 9-D (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 6, for regelmæssig udveksling af oplysninger om foranstaltninger truffet vedrørende andre ikkeoverensstemmende nonfoodprodukter end dem, der er omfattet af artikel 9.10, stk. 5, litra b)).

ARTIKEL 9.11

Tekniske drøftelser og konsultationer

1. Hvis en part finder, at et udkast eller forslag til teknisk forskrift eller overensstemmelsesvurderingsprocedure fra den anden part i væsentlig grad kan have skadelige virkninger for samhandelen mellem parterne, kan den anmode om drøftelse af spørgsmålet. Anmodningen skal indgives skriftligt og angive:
 - a) den anfægtede foranstaltning
 - b) bestemmelserne i dette kapitel, som betænkelighederne vedrører, og
 - c) begrundelsen for anmodningen, herunder en redegørelse for den anmodende parts betænkeligheder ved foranstaltningen.
2. En part indgiver sin anmodning til den anden parts koordinator for TBT-kapitlet, som er udpeget i henhold til artikel 9.14 (Koordinator for TBT-kapitlet).
3. På anmodning af en af parterne mødes parterne for at drøfte de betænkeligheder, der er rejst i anmodningen, enten personligt eller via et hvilket som helst kommunikationsmiddel, herunder video- og telekonference eller andre former for elektronisk kommunikation, senest 60 dage efter datoen for indgivelsen af anmodningen, og de bestræber sig på at løse spørgsmålet så hurtigt som muligt. Hvis en anmodende part mener, at sagen haster, kan den anmode om, at møderne afholdes inden for en kortere frist. I sådanne tilfælde overvejer den besvarende part velvilligt en sådan anmodning.

4. En part kan ved skriftlig henvendelse til den anden parts koordinator for TBT-kapitlet anmode den anden part om konsultationer vedrørende spørgsmål i forbindelse med dette kapitel. Parterne skal udfolde enhver bestræbelse på at finde en gensidigt tilfredsstillende løsning på spørgsmålet.
5. Det præciseres, at denne artikel ikke berører kapitel 26 (Tvistbilæggelse).

ARTIKEL 9.12

Samarbejde

1. Parterne kan samarbejde inden for områder af fælles interesse med henblik på at fjerne, begrænse eller undgå skabelsen af tekniske handelshindringer og fremme handelen mellem parter, herunder via digitale løsninger.
2. Parterne kan samarbejde og udveksle oplysninger om alle spørgsmål med relevans for bilag 9-A (Accept af overensstemmelsesvurdering (dokumenter)), herunder gennemførelsen heraf.

ARTIKEL 9.13

Forbud mod dyreforsøg

1. Hver part skal fortsat aktivt støtte og fremme forskning i, udvikling, validering og reguleringsmæssig godkendelse af alternative metoder til dyreforsøg.

2. Parterne skal med henblik på sikkerhedsvurderingen af produkter, der falder ind under definitionen af udtrykket "kosmetisk produkt" på dennes område, acceptere prøvningsresultater fra godkendte alternativer til dyreforsøg.
3. En part må ikke kræve, at et produkt, der falder ind under definitionen af udtrykket "kosmetisk produkt" på deres område, testes på dyr for at vurdere produktets sikkerhed.

ARTIKEL 9.14

Koordinator for TBT-kapitlet

1. Hver part udpeger en koordinator for TBT-kapitlet og meddeler dennes kontaktoplysninger til den anden part. Hver part giver straks den anden part meddelelse om enhver ændring af disse kontaktoplysninger.
2. Koordinatorerne for TBT-kapitlet arbejder i fællesskab for at fremme gennemførelsen af dette kapitel og samarbejdet mellem parterne i alle TBT-spørgsmål. Til dette formål og i overensstemmelse med hver parts interne procedurer har koordinatorerne for TBT-kapitlet navnlig følgende opgaver:
 - a) overvåge gennemførelsen og forvaltningen af dette kapitel og omgående behandle ethvert spørgsmål, der rejses af en af parterne vedrørende udviklingen, vedtagelsen eller håndhævelsen af tekniske forskrifter, standarder eller overensstemmelsesvurderingsprocedurer, og efter anmodning fra en af parterne indlede konsultationer vedrørende spørgsmål, der opstår i forbindelse med dette kapitel

- b) styrke samarbejdet om udvikling og forbedring af tekniske forskrifter, standarder og overensstemmelsesvurderingsprocedurer
 - c) tilrettelægge de tekniske drøftelser og konsultationer som omhandlet i artikel 9.11 (Tekniske drøftelser og konsultationer)
 - d) sørge for, at der oprettes arbejdsgrupper¹, når det er relevant, og
 - e) udveksle oplysninger om udviklingen i ikkestatslige, regionale og multilaterale fora vedrørende tekniske forskrifter, standarder og overensstemmelsesvurderingsprocedurer.
3. Koordinatorerne for TBT-kapitlet kommunikerer med hinanden ved hjælp af en hvilken som helst i fællesskab aftalt metode, som gør det muligt for dem at udføre deres opgaver.

¹ Det præciseres, at beslutningen om at oprette arbejdsgrupper som sådan kun kan træffes af Handelsudvalget i henhold til artikel 24.2, stk. 2, litra a) (Handelsudvalgets funktioner).

KAPITEL 10

LIBERALISERING AF INVESTERINGER OG HANDEL MED TJENESTEYDELSER

AFDELING A

GENERELLE BESTEMMELSER

ARTIKEL 10.1

Formål

1. Parterne, som bekræfter deres forpligtelser til at skabe et bedre klima for udviklingen af handelen og investeringerne mellem dem, fastlægger hermed de ordninger, der er nødvendige for en gradvis, gensidig liberalisering af handelen med tjenesteydelser og investeringer.
2. Parterne bekræfter på ny hver deres ret til inden for deres territorier at regulere med henblik på at nå legitime politiske mål, såsom beskyttelsen af menneskers, dyrs eller planterers liv eller sundhed, sociale tjenesteydelser, offentlig uddannelse, sikkerhed, miljøet, herunder klimaændringer, den offentlige moral, social- eller forbrugerbeskyttelse, dyrevelfærd, beskyttelse af privatlivets fred og databeskyttelse samt fremme og beskyttelse af den kulturelle mangfoldighed, og for New Zealands vedkommende fremme og beskyttelse af maoriernes rettigheder, interesser, forpligtelser og ansvarsområder.

ARTIKEL 10.2

Anvendelsesområde

1. Dette kapitel finder ikke anvendelse på foranstaltninger over for fysiske personer i en part, der søger adgang til arbejdsmarkedet i den anden part, og ej heller på foranstaltninger vedrørende nationalitet eller statsborgerskab, bopæl eller fast beskæftigelse.
2. Dette kapitel er ikke til hinder for, at en part kan anvende foranstaltninger til at regulere fysiske personers indrejse i eller midlertidige ophold på dens territorium, det gælder også sådanne foranstaltninger, som er nødvendige for at beskytte dens grænsers integritet og sikre en ordnet grænsepassage for fysiske personer, forudsat at sådanne foranstaltninger ikke anvendes på en sådan måde, at de annullerer eller forringer fordelene¹ for den anden part i henhold til dette kapitel.
3. Dette kapitel finder ikke anvendelse på:
 - a) luftfartstjenesteydelser eller tilknyttede tjenesteydelser til støtte for luftfartstjenesteydelser², bortset fra følgende:
 - i) tjenesteydelser i forbindelse med reparation og vedligeholdelse af luftfartøjer

¹ Den omstændighed, at der stilles visumkrav for fysiske personer fra bestemte lande og ikke for andre, anses ikke i sig selv for at ophæve eller forringe fordelene i henhold til denne aftale.

² Det præciseres, at luftfartstjenesteydelser eller tilknyttede tjenesteydelser til støtte for luftfartstjenesteydelser omfatter følgende tjenesteydelser: lufttransport tjenesteydelser med benyttelse af et luftfartøj, hvis hovedformål ikke er transport af gods eller passagerer, såsom brandbekæmpelse fra luften, flyvetræning, sightseeing, sprøjtning, landmåling, kortlægning, fotografering, faldskærmsudspring, slæb af svævefly, helikopterløft i forbindelse med skovhugst og byggeri samt andre luftbårne landbrugs-, industri- og tilsynstjenester udlejning af luftfartøjer med besætning og lufthavnstjenesteydelser

- ii) tjenesteydelser i forbindelse med onlinereservationssystemer
 - iii) groundhandlingydelser
 - iv) salg og markedsføring af lufttransportydelser og
 - v) følgende tjenesteydelser med benyttelse af et bemannet luftfartøj, hvis hovedformål ikke er transport af gods eller passagerer: brandbekæmpelse fra luften flyvetræning sprøjtning landmåling kortlægning fotografering tjenesteydelser i forbindelse med flyveoplevelser¹ og andre luftbårne landbrugs-, industri- og tilsynstjenester
- b) audiovisuelle tjenesteydelser og
- c) national cabotagesejlads².

¹ Det præciseres, at tjenesteydelser i forbindelse med flyveoplevelser er tjenesteydelser med anvendelse af bemandede luftfartøjer, hvor brugerne deltager i en sports- eller rekreativ flyvning, f.eks. flyvning med tidligere militære luftfartøjer, efterligninger af luftfartøjer eller historiske luftfartøjer, luftballonflyvning eller kunstofflyvning.

² Uden at det berører de aktiviteter, der kan betragtes som cabotage under den relevante nationale lovgivning, dækker national cabotagesejlads i henhold til dette kapitel:

- i) for så vidt angår Unionen, transport af passagerer eller varer mellem en havn eller et sted i en medlemsstat og en anden havn eller et andet sted i den samme medlemsstat, herunder på dens kontinentalsokkel som defineret i De Forenede Nationers havretskonvention, og trafik, der starter og slutter i samme havn eller på samme sted i en medlemsstat
- ii) for New Zealands vedkommende, transport ad søvejen af passagerer eller gods mellem en havn eller et sted i New Zealand og en anden havn eller et andet sted i New Zealand, og trafik, der starter og slutter i samme havn eller på samme sted i New Zealand. Det præciseres, at feedertjenesteydelser som defineret i artikel 10.70, stk. 2, litra d) (Anvendelsesområde og definitioner) og omrokering af tomme containere, der ikke transporteres som gods mod betaling, ikke betragtes som national cabotagesejlads i forbindelse med dette kapitel.

ARTIKEL 10.3

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) "aktivitet, der udføres under udøvelse af offentlig myndighed": enhver aktivitet, herunder enhver tjenesteydelse, der leveres, som hverken udføres med et kommercielt formål for øje eller i konkurrence med en eller flere økonomiske aktører
- b) "tjenesteydelser i forbindelse med reparation og vedligeholdelse af flyvemaskiner": aktiviteter, der udføres på et luftfartøj eller en del heraf, mens det er taget ud af drift, og som ikke omfatter såkaldt linjevedligeholdelse
- c) "tjenesteydelser i forbindelse med onlinereservationssystemer": tjenesteydelser, der leveres ved hjælp af computersystemer, som indeholder oplysninger om flyselskabers fartplaner, disponibilitet, priser og prisregler, og gennem hvilke der kan foretages reservationer eller udstedes billetter
- d) "omfattet virksomhed": en virksomhed, der på en parts territorium er etableret i overensstemmelse med litra g), direkte eller indirekte, af en investor fra den anden part, og som eksisterede på datoen for denne aftales ikrafttræden eller blev etableret derefter, i overensstemmelse med den gældende lovgivning

- e) "grænseoverskridende handel med tjenesteydelser": levering af en tjenesteydelse:
 - i) fra den ene parts territorium til den anden parts territorium eller
 - ii) på den ene parts territorium til en forbruger af tjenesteydelsen fra den anden part
- f) "økonomisk aktivitet": enhver aktivitet inden for industri, handel eller liberale erhverv samt håndværk, herunder levering af tjenesteydelser, bortset fra aktiviteter, der udføres under udøvelse af offentlig myndighed
- g) "etablering": oprettelse eller erhvervelse af en juridisk person, herunder gennem kapitalandele, eller oprettelse af en filial eller et repræsentationskontor i en part med henblik på at skabe eller opretholde varige økonomiske forbindelser
- h) "groundhandlingydelser": en lufthavns levering af følgende tjenesteydelser på honorar- eller kontraktbasis: luftfartsselskabsrepræsentation, administration og overvågning, passagerbetjening, bagagehåndtering, forpladshandling, catering, fragt-og posthåndtering, påfyldning af brændstof, flyserviceydelser og rengøring, overfladetransport og operationel assistance, administration af flybesætninger og planlægning af flyvning.
Groundhandlingydelser omfatter ikke: egen-handling, sikkerhed, reparation og vedligeholdelse af flyvemaskiner eller ledelse eller drift af væsentlige centraliserede lufthavnsinfrastrukturer som f.eks. afisningsfaciliteter, brændstofdistributionssystemer, bagagehåndteringssystemer og faste transportsystemer inden for lufthavnen

- i) "investor fra en part": en fysisk person eller en juridisk person fra en part, herunder en part, der søger at etablere, er ved at etablere eller har etableret en virksomhed i overensstemmelse med litra g) på den anden parts territorium
- j) "juridisk person fra en part"¹:
 - i) for Unionen:
 - A) en juridisk person, der er oprettet eller organiseret i henhold til lovgivningen i Unionen eller mindst en af dens medlemsstater og har væsentlige forretningsaktiviteter² i Unionen, og
 - B) rederier etableret uden for Unionen, som er kontrolleret af fysiske personer i en medlemsstat, hvis fartøjer er registreret i en medlemsstat og fører en medlemsstats flag
 - ii) for New Zealand:
 - A) en juridisk person, der er oprettet eller organiseret i henhold til New Zealands lovgivning og har væsentlige forretningsaktiviteter i New Zealand, og

¹ Det præciseres, at de rederier, der er nævnt i dette punkt, kun betragtes som juridiske personer fra en part for så vidt angår deres aktiviteter i forbindelse med leveringen af søtransporttjenester.

² I overensstemmelse med meddelelse om traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab til WTO (dok. WT/REG39/1) ligestiller Unionen begrebet "reel og vedvarende forbindelse" med en EU-medlemsstats økonomi, jf. artikel 54 i TEUF, med begrebet "væsentlige forretningsaktiviteter".

- B) rederier etableret uden for New Zealand, som er kontrolleret af fysiske personer i New Zealand, hvis fartøjer er registreret i og fører New Zealands flag
- k) "drift": styring, forvaltning, vedligeholdelse, anvendelse, adgang til eller salg eller anden form for afhændelse af en virksomhed
- l) "salg og markedsføring af lufttransportydelser": det pågældende luftfartsselskabs muligheder for frit at sælge og markedsføre sine lufttransportydelser, herunder alle aspekter af markedsføring såsom markedsanalyse, annoncering og distribution, men uden at dette omfatter prisfastsættelse for lufttransportydelser eller de gældende betingelser
- m) "tjenesteydelse": enhver tjenesteydelse i alle sektorer, bortset fra tjenesteydelser, der leveres under udøvelse af offentlig myndighed, og
- n) "tjenesteyder": enhver fysisk eller juridisk person, der søger at levere eller leverer en tjenesteydelse.

AFDELING B

LIBERALISERING AF INVESTERINGER

ARTIKEL 10.4

Anvendelsesområde

1. Denne afdeling finder anvendelse på en parts foranstaltninger, som påvirker etablering eller økonomiske aktiviteter udført af:
 - a) investorer fra den anden part
 - b) omfattede virksomheder og
 - c) for så vidt angår artikel 10.9 (Resultatkrav), enhver virksomhed på territoriet for den part, som indfører eller opretholder foranstaltningen.
2. Denne afdeling finder ikke anvendelse på en parts foranstaltninger vedrørende offentlige indkøb af en vare eller en tjenesteydelse til statslig brug, og uden sigte på kommercielt videresalg og ej heller med sigte på anvendelse i forbindelse med levering af en vare eller en tjenesteydelse til kommercielt salg, uanset om indkøbet er et "omfattet udbud" i den i artikel 14.1 (Indarbejdelse af visse GPA-bestemmelser) anvendte betydning.

3. Artikel 10.5 (Markedsadgang), 10.6 (National behandling), 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling) og 10.8 (Øverste ledelse og bestyrelse) finder ikke anvendelse på subsidier eller tilskud, der ydes af parterne, herunder statsstøttede lån, garantier og forsikringer.

ARTIKEL 10.5

Markedsadgang

For så vidt angår markedsadgang gennem etablering eller drift foretaget af en investor fra den anden part eller af en omfattet virksomhed, må en part ikke for hele dens territorium eller for en regional underinddeling indføre eller opretholde foranstaltninger, der:

- a) medfører en begrænsning af¹:
 - i) antallet af virksomheder, der kan udføre en bestemt økonomisk aktivitet, enten i form af numeriske kvoter, monopoler, eksklusive rettigheder eller krav om en økonomisk behovsprøve
 - ii) den samlede værdi af transaktioner eller aktiver i form af numeriske kvoter eller krav om en økonomisk behovsprøve

¹ Litra a), nr. i), litra a), nr. ii) og litra a), nr. iii), omfatter ikke foranstaltninger, der træffes for at begrænse produktionen af en landbrugsvarer eller en fiskevarer.

- iii) det samlede antal transaktioner eller af den samlede produktion udtrykt som specifikke numeriske enheder i form af kvoter eller krav om en økonomisk behovsprøve
 - iv) deltagelsen af udenlandsk kapital udtrykt i maksimumsgrænser for andelen af udenlandsk ejede aktier eller den samlede værdi af individuelle eller samlede udenlandske investeringer eller
 - v) det samlede antal fysiske personer, der kan være beskæftiget i en bestemt sektor, eller som en virksomhed må beskæftige, og som er nødvendige for og direkte forbundet med udøvelsen af en økonomisk aktivitet, i form af numeriske kvoter eller krav om en økonomisk behovsprøve, eller
- b) begrænser eller stiller krav om specifikke former for retlige enheder eller joint ventures, gennem hvilke en investor fra den anden part kan udøve erhvervsvirksomhed.

ARTIKEL 10.6

National behandling

Hver part indrømmer den anden parts investorer og omfattede virksomheder en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den i tilsvarende situationer indrømmer sine egne investorer og deres virksomheder, for så vidt angår etablering og drift på dens territorium.

ARTIKEL 10.7

Mestbegunstigelsesbehandling

1. Hver part indrømmer den anden parts investorer og omfattede virksomheder en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den i tilsvarende situationer indrømmer investorer fra tredjelande og disses virksomheder, for så vidt angår etablering og drift på dens territorium.
2. Stk. 1 må ikke fortolkes således, at det forpligter en part til at lade investorer fra den anden part eller omfattede virksomheder være omfattet af behandling, som følger af eksisterende eller fremtidige foranstaltninger vedrørende anerkendelse af kvalifikationer, licenser eller tilsynsforanstaltninger som omhandlet i artikel VII i GATS eller stk. 3 i bilaget hertil om finansielle tjenesteydelser.
3. Det præciseres, at den i stk. 1 omhandlede "behandling" ikke omfatter procedurer for bilæggelse af tvister, som er omfattet af andre internationale aftaler.
4. Det præciseres, at materielle bestemmelser i andre internationale aftaler indgået af en part med et tredjeland ikke i sig selv udgør den i stk. 1 omhandlede "behandling". En parts foranstaltninger i henhold til disse bestemmelser¹ kan udgøre en sådan behandling og således give anledning til en overtrædelse af denne artikel.

¹ Det præciseres, at gennemførelsen af disse bestemmelser i intern lovgivning i det omfang, det er nødvendigt for at indarbejde dem i den interne retsorden, ikke i sig selv kan betragtes som den i stk. 1 omhandlede "behandling".

ARTIKEL 10.8

Øverste ledelse og bestyrelse

En part må ikke kræve, at en omfattet virksomhed udnævner fysiske personer af en bestemt nationalitet til den øverste ledelse eller som medlemmer af bestyrelsen.

ARTIKEL 10.9

Resultatkrav

1. En part må ikke indføre eller håndhæve krav eller håndhæve et tilsagn eller en forpligtelse i forbindelse med etablering eller drift af en virksomhed på sit territorium¹ med henblik på:
 - a) at eksportere en bestemt mængde eller en bestemt andel af en vare eller tjenesteydelse
 - b) at opnå en bestemt mængde eller en bestemt procentdel af lokalt indhold
 - c) at købe, anvende eller indrømme en fortrinsstilling til varer produceret eller tjenesteydelser leveret på dens territorium eller til at købe varer eller tjenesteydelser fra fysiske eller juridiske personer eller andre enheder på dens territorium

¹ Det præciseres, at en betingelse for tildeling eller fortsat tildeling af en fordel som omhandlet i stk. 2 ikke udgør et krav eller et tilsagn eller en forpligtelse med henblik på anvendelsen af stk. 1.

- d) på nogen måde at sætte mængden eller værdien af virksomhedens import op mod mængden eller værdien af dens eksport eller mængden af udenlandsk valutaindstømning
- e) at begrænse salget af varer eller tjenesteydelser, som virksomheden producerer eller leverer, på dens territorium ved på nogen måde at sætte salget op mod mængden eller værdien af dens eksport eller udenlandsk valutaindstømning
- f) at overføre teknologi, en produktionsproces eller anden ejendomsretligt beskyttet viden til en fysisk eller en juridisk person eller enhver anden enhed på dens territorium
- g) fra den pågældende parts territorium udelukkende at levere en vare fremstillet eller en tjenesteydelse leveret af virksomheden til et specifikt regionalt marked eller verdensmarkedet
- h) at placere hovedsædet for en specifik region eller verdensmarkedet på dens territorium
- i) at ansætte et bestemt antal eller en bestemt andel af fysiske personer fra den pågældende part
- j) at nå en bestemt mængde eller værdi af forskning og udvikling på dens territorium
- k) at begrænse eksport eller salg til eksport eller

- l) med hensyn til enhver licensaftale¹, der eksisterede på det tidspunkt, hvor kravet indføres eller håndhæves, eller en forpligtelse eller et tilsagn håndhæves, eller med hensyn til eventuelle senere licensaftaler, der frit indgås mellem virksomheden og en fysisk eller juridisk person eller enhver anden enhed på dens territorium, eller hvis kravet indføres eller håndhæves, eller forpligtelsen eller tilsagnet håndhæves på en måde, der udgør et direkte indgreb i den pågældende licensaftale gennem udøvelse af en ikke-judiciel myndighed i en part², at indføre:
 - i) en bestemt andel eller størrelse af royalties i henhold til en licensaftale eller
 - ii) en bestemt varighed af en licensaftale.
2. En part må ikke gøre tildelingen eller den fortsatte tildeling af en fordel i forbindelse med etablering eller drift af en virksomhed på sit territorium betinget af overholdelsen af nogen af følgende krav om:
 - a) at opnå en bestemt mængde eller en bestemt procentdel af lokalt indhold
 - b) at købe, anvende eller indrømme en fortrinsstilling til varer produceret eller tjenesteydelser leveret på dens territorium eller til at købe varer eller tjenesteydelser fra fysiske eller juridiske personer eller enhver anden enhed på dens territorium

¹ I forbindelse med dette litra betyder en "licensaftale" enhver aftale om tildeling af licens på teknologi, en produktionsproces eller anden ejendomsretligt beskyttet viden.

² Det præciseres, at litra l) ikke finder anvendelse, hvis licensaftalen er indgået mellem virksomheden og parten.

- c) på nogen måde at sætte mængden eller værdien af virksomhedens import op mod mængden eller værdien af dens eksport eller mængden af udenlandsk valutaindstømning
- d) at begrænse salget af varer eller tjenesteydelser, som virksomheden producerer eller leverer, på dens territorium ved på nogen måde at sætte salget op mod mængden eller værdien af dens eksport eller udenlandsk valutaindstømning eller
- e) at begrænse eksport eller salg til eksport

3. Stk. 2 må ikke fortolkes således, at det forhindrer en part i at gøre tildeling eller fortsat tildeling af en fordel i forbindelse med etablering eller drift af en virksomhed på sit territorium betinget af overholdelse af et krav om at placere produktionen, levere en tjenesteydelse, uddanne eller ansætte arbejdstagere, opføre eller udvide særlige faciliteter eller udføre forskning og udvikling på sit territorium.

4. Stk. 1, litra f) og l), finder ikke anvendelse, når:

- a) kravet indføres eller håndhæves, eller forpligtelsen eller tilsagnet håndhæves af en domstol, forvaltningsdomstol eller konkurrencemyndighed i henhold til partens konkurrenceret for at forebygge eller afhjælpe konkurrenceforvridning, eller
- b) en part tillader anvendelse af en intellektuel ejendomsrettighed i henhold til TRIPS-aftalens artikel 31 eller 31a eller indfører eller opretholder foranstaltninger, der kræver videregivelse af data eller andre fortrolige oplysninger, som er omfattet af og i overensstemmelse med TRIPS-aftalens artikel 39.

5. Stk. 1, litra a), b) og c), og stk. 2, litra a) og b), finder ikke anvendelse på kvalifikationskrav for varer eller tjenesteydelser med hensyn til deltagelse i programmer for eksportfremme og udenlandsk bistand.
6. Stk. 2, litra a) og b), finder ikke anvendelse på krav, som en importerende part pålægger vedrørende indholdet af varer for at være berettiget til toldpræferencer eller præferentielle toldkontingenter.
7. Stk. 1, litra l), finder ikke anvendelse, hvis kravet indføres eller håndhæves, eller forpligtelsen eller tilsagnet håndhæves af en domstol som et rimeligt vederlag i henhold til den pågældende parts lovgivning om ophavsret.
8. Denne artikel berører ikke parternes forpligtelser i henhold til WTO-overenskomsten.
9. Det præciseres, at stk. 1 og 2 ikke finder anvendelse på andre forpligtelser, tilsagn eller krav end dem, der er fastsat i disse stykker¹.
10. Denne artikel finder ikke anvendelse på etablering eller drift foretaget af en leverandør af finansielle tjenesteydelser.
11. Hvad angår resultatkrav vedrørende leverandører af finansielle tjenesteydelser forhandler parterne om discipliner for resultatkrav med hensyn til etablering eller drift af en leverandør af finansielle tjenesteydelser.

¹ Det præciseres, at denne artikel ikke må fortolkes således, at den pålægger en part at give tilladelse til, at en bestemt tjenesteydelse leveres på tværs af grænserne, hvis den pågældende part indfører eller opretholder restriktioner eller forbud mod levering af en sådan tjenesteydelse, som er i overensstemmelse med dens forbehold i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) eller bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger).

12. Senest 180 dage efter en vellykket forhandling mellem parterne om disciplinerne for resultatkrav i henhold til stk. 11 ændrer Handelsudvalget stk. 1 ved en beslutning om at indarbejde disse discipliner i denne artikel og kan i givet fald ændre hver parts uforenelige foranstaltninger i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) og bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger). Denne artikel finder derefter anvendelse på etablering eller drift foretaget af en leverandør af finansielle tjenesteydelser.

ARTIKEL 10.10

Uforenelige foranstaltninger

1. Artikel 10.5 (Markedsadgang), 10.6 (National behandling), 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling), 10.8 (Øverste ledelse og bestyrelse) og 10.9 (Resultatkrav) finder ikke anvendelse på:

a) eksisterende uforenelige foranstaltninger, som en part har indført på:

i) for Unionen:

A) EU-niveau som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger)

B) centralt forvaltningsniveau i en medlemsstat som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger)

C) regionalt forvaltningsniveau i en medlemsstat som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) eller

D) lokalt forvaltningsniveau, bortset fra det i punkt C) omhandlede niveau og

ii) for New Zealand:

A) centralt forvaltningsniveau som specificeret i New Zealands toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) eller

B) lokalt forvaltningsniveau

b) fortsat anvendelse eller omgående fornyelse af en uforenelig foranstaltning som omhandlet i litra a) eller

c) en ændring af en uforenelig foranstaltning som omhandlet i litra a) og b), i det omfang ændringen ikke gør foranstaltningen endnu mindre forenelig med artikel 10.5 (Markedsadgang), 10.6 (National behandling), 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling), 10.8 (Øverste ledelse og bestyrelse) eller 10.9 (Resultatkrav), end den var umiddelbart før ændringen.

2. Artikel 10.5 (Markedsadgang), 10.6 (National behandling), 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling), 10.8 (Øverste ledelse og bestyrelse) og 10.9 (Resultatkrav) finder ikke anvendelse på en parts foranstaltning vedrørende de sektorer, delsektorer eller aktiviteter, som er specificeret i dens toldafviklingsplan i bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger).

3. En part må ikke som led i en foranstaltning, der er indført efter datoen for denne aftales ikrafttræden, og som er omfattet af dens toldafviklingsplan i bilag 8-B (Fremtidige foranstaltninger), pålægge en investor fra den anden part på grundlag af nationalitet at sælge eller på anden måde afhænde en investering, der eksisterer på det tidspunkt, hvor foranstaltningen træder i kraft.

4. Artikel 10.6 (National behandling) og 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling) finder ikke anvendelse på en foranstaltning, som udgør en undtagelse til eller en fravigelse fra TRIPS-aftalens artikel 3 eller 4, jf. de specifikke bestemmelser i aftalens artikel 3-5.

ARTIKEL 10.11

Informationskrav

Uanset artikel 10.6 (National behandling) og 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling) kan en part anmode en investor fra den anden part eller denne investors omfattede virksomhed om at give oplysninger om den omfattede virksomhed udelukkende til oplysnings- eller statistiske formål. Parten beskytter sådanne fortrolige oplysninger fra enhver videregivelse, der ville være til skade for investorens eller den omfattede virksomheds konkurrencemæssige stilling. Intet i denne artikel må fortolkes således, at det forhindrer en part i på anden vis at opnå eller videregive oplysninger i forbindelse med en rimelig og loyal anvendelse af sin lovgivning.

ARTIKEL 10.12

Nægtelse af fordele

En part kan nægte at indrømme fordelene i medfør af denne afdeling til en investor fra den anden part eller til en omfattet virksomhed, hvis den nægtende part indfører eller opretholder foranstaltninger, der er forbundet med opretholdelsen af mellemfolkelig fred og sikkerhed, herunder beskyttelse af menneskerettighederne, og som

- a) forbyder transaktioner med den pågældende investor eller omfattede virksomhed eller
- b) ville blive tilsidesat eller omgået, hvis fordelene i medfør af denne afdeling blev indrømmet den pågældende investor eller omfattede virksomhed, herunder i tilfælde, hvor foranstaltningerne forbyder transaktioner med en fysisk eller juridisk person, der ejer eller kontrollerer investoren eller den omfattede virksomhed.

AFDELING C

GRÆNSEOVERSKRIDENDE HANDEL MED TJENESTEYDELSER

ARTIKEL 10.13

Anvendelsesområde

1. Denne afdeling finder anvendelse på en parts foranstaltninger, som påvirker den grænseoverskridende handel med tjenesteydelser fra tjenesteydere fra den anden part.

2. Denne afdeling finder ikke anvendelse på:

- a) en parts foranstaltninger vedrørende indkøb af en vare eller en tjenesteydelse til statslig brug, og uden sigte på kommercielt videresalg og ej heller med sigte på anvendelse i forbindelse med levering af en vare eller en tjenesteydelse til kommercielt salg, uanset om indkøbet er et "omfattet udbud" i den i artikel 14.1 (Indarbejdelse af visse GPA-bestemmelser) anvendte betydning, eller
- b) subsidier eller tilskud, der ydes af parterne, herunder statsstøttede lån, garantier og forsikringer.

ARTIKEL 10.14

Markedsadgang

En part må ikke for hele dens territorium eller for en regional underinddeling indføre eller opretholde en foranstaltning, der:

- a) medfører en begrænsning af:
 - i) antallet af tjenesteydere, hvad enten det er i form af numeriske kvoter, monopoler, tjenesteydere med eksklusive rettigheder eller krav om en økonomisk behovsprøve
 - ii) den samlede værdi af tjenesteydelsestransaktioner eller aktiver i form af numeriske kvoter eller krav om en økonomisk behovsprøve eller

- iii) det samlede antal tjenesteydelser eller den samlede produktion af tjenesteydelser udtrykt som specifikke numeriske enheder i form af kvoter eller krav om en økonomisk behovsprøve eller
- b) begrænser eller kræver specifikke former for juridiske enheder eller joint ventures, gennem hvilke en tjenesteyder kan levere en tjenesteydelse.

ARTIKEL 10.15

Lokal tilstedeværelse

En part må ikke pålægge en tjenesteyder fra den anden part at etablere eller opretholde et repræsentationskontor eller enhver form for virksomhed eller at være bosiddende på dens territorium som en betingelse for grænseoverskridende handel med tjenesteydelser

ARTIKEL 10.16

National behandling

1. Hver part indrømmer tjenesteydelser og tjenesteydere fra den anden part en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den i tilsvarende situationer indrømmer sine egne tjenesteydelser og tjenesteydere¹.

¹ Intet i denne artikel må fortolkes således, at det kræves af en part, at den skal kompensere for iboende konkurrencemæssige ulemper, der følger af, at de pågældende tjenesteydelser eller tjenesteydere er udenlandske.

2. En part kan opfylde kravet i stk. 1 ved at indrømme tjenesteydelser og tjenesteydere fra den anden part en behandling, der enten er formelt identisk med eller formelt forskellig fra den behandling, den indrømmer sine egne tjenesteydelser og tjenesteydere.
3. En formelt identisk eller formelt forskellig behandling betragtes som mindre gunstig, hvis den ændrer konkurrencevilkårene til fordel for partens tjenesteydelser eller tjenesteydere i forhold til den anden parts tjenesteydelser eller tjenesteydere.

ARTIKEL 10.17

Mestbegunstigelsesbehandling

1. Hver part indrømmer tjenesteydelser og tjenesteydere fra den anden part en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den i tilsvarende situationer indrømmer tjenesteydelser og tjenesteydere fra et tredjeland.
2. Stk. 1 må ikke fortolkes således, at det forpligter en part til at lade tjenesteydelser og tjenesteydere fra den anden part være omfattet af behandling, som følger af eksisterende eller fremtidige foranstaltninger vedrørende anerkendelse af kvalifikationer, licenser eller tilsynsforanstaltninger som omhandlet i artikel VII i GATS eller stk. 3 i bilaget hertil om finansielle tjenesteydelser.
3. Det præciseres, at materielle bestemmelser i andre internationale aftaler indgået af en part med et tredjeland ikke i sig selv udgør den i stk. 1 omhandlede "behandling". En parts foranstaltninger i henhold til disse bestemmelser kan udgøre en sådan behandling og således give anledning til en overtrædelse af denne artikel.

ARTIKEL 10.18

Uforenelige foranstaltninger

1. Artikel 10.14 (Markedsadgang), 10.15 (Lokal tilstedeværelse), 10.16 (National behandling) og 10.17 (Mestbegunstigelsesbehandling) finder ikke anvendelse på:

a) eksisterende uforenelige foranstaltninger, som en part har indført på:

i) for Unionen:

- A) EU-niveau som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger)
- B) centralt forvaltningsniveau i en medlemsstat som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger)
- C) regionalt forvaltningsniveau i en medlemsstat som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) eller
- D) lokalt forvaltningsniveau, bortset fra det i punkt C) omhandlede niveau og

ii) for New Zealand:

- A) centralt forvaltningsniveau som specificeret i New Zealands toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) eller

B) lokalt forvaltningsniveau

- b) fortsat anvendelse eller omgående fornyelse af en uforenelig foranstaltning som omhandlet i litra a) eller
- c) en ændring af en uforenelig foranstaltning som omhandlet i litra a) og b), i det omfang ændringen ikke gør foranstaltningen endnu mindre forenelig med artikel 10.14 (Markedsadgang), 10.15 (Lokal tilstedeværelse), 10.16 (National behandling) og 10.17 (Mestbegunstigelsesbehandling), end den var umiddelbart før ændringen.

2. Artikel 10.14 (Markedsadgang), 10.15 (Lokal tilstedeværelse), 10.16 (National behandling) og 10.17 (Mestbegunstigelsesbehandling) finder ikke anvendelse på en parts foranstaltning vedrørende de sektorer, delsektorer eller aktiviteter, der er nærmere angivet i dens toldafviklingsplan i bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger).

ARTIKEL 10.19

Nægtelse af fordele

En part kan nægte at indrømme fordelene i medfør af denne afdeling til en tjenesteyder fra den anden part, hvis den nægtende part indfører eller opretholder foranstaltninger, der er forbundet med opretholdelsen af mellemfolkelig fred og sikkerhed, herunder beskyttelse af menneskerettighederne, og som

- a) forbyder transaktioner med den pågældende tjenesteyder eller

- b) ville blive tilsidesat eller omgået, hvis fordelene i medfør af denne afdeling blev indrømmet den pågældende tjenesteyder, herunder i tilfælde, hvor foranstaltningerne forbyder transaktioner med en fysisk eller juridisk person, der ejer eller kontrollerer tjenesteyderen.

AFDELING D

FYSISKE PERSONERS INDREJSE OG MIDLERTIDIGE OPHOLD I FORRETNINGSØJEMED

ARTIKEL 10.20

Anvendelsesområde og definitioner

1. Med forbehold af artikel 10.2 (Anvendelsesområde), stk. 1 og 2, finder denne afdeling anvendelse på en parts foranstaltninger, der påvirker indrejse og midlertidigt ophold på dens territorium foretaget af fysiske personer fra den anden part i forretningsøjemed, som falder ind under følgende kategorier: forretningsrejsende på kortvarigt ophold, forretningsrejsende i etableringsøjemed, leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser, selvstændige erhvervsdrivende og virksomhedsinternt udstationerede.
2. Forpligtelser vedrørende tilladelse til indrejse og midlertidigt ophold for fysiske personer i forretningsøjemed finder ikke anvendelse i tilfælde, hvor hensigten eller virkningen af indrejse og midlertidigt ophold er at gribe ind i, eller på anden måde påvirke, resultatet af en arbejds- eller ledelseskonflikt eller -forhandling eller beskæftigelsen af fysiske personer, som er involveret i denne konflikt.

3. Med henblik på denne afdeling anvendes følgende definitioner:

- a) "forretningsrejsende i etableringsøjemed": en fysisk person i en overordnet stilling i en juridisk person i en part, som
 - i) er ansvarlig for oprettelse eller afvikling af en sådan juridisk persons virksomhed på den anden parts territorium
 - ii) ikke tilbyder eller leverer tjenesteydelser eller udøver nogen økonomisk aktivitet bortset fra, hvad der er nødvendigt med henblik på etablering af virksomheden, og
 - iii) ikke modtager vederlag fra en kilde beliggende i den anden part
- b) "leverandør af kontraktbaserede tjenesteydelser": en fysisk person, som er ansat af en juridisk person i en part, på anden måde end gennem et personaleformidlingsbureau, som ikke er etableret på den anden parts territorium og i god tro har indgået en kontrakt om levering af tjenesteydelser til en endelig forbruger i den anden part, hvilket kræver midlertidig tilstedeværelse af dens ansatte¹, som:
 - i) har tilbudt disse tjenesteydelser som ansat af den juridiske person i mindst et år umiddelbart forud for datoen for ansøgningen om indrejse og midlertidigt ophold

¹ Den i litra b) omhandlede tjenesteydelseskontrakt skal opfylde de retlige krav i den part, hvor kontrakten udføres.

- ii) på nævnte dato er i besiddelse af den krævede erhvervserfaring inden for den sektor, kontrakten vedrører¹, en uddannelse eller et kompetencegivende bevis for viden på et tilsvarende niveau² og de faglige kvalifikationer, der kræves ved lov for at kunne udøve den pågældende aktivitet i den anden part, og
 - iii) ikke modtager vederlag fra en kilde beliggende i den anden part
- c) "selvstændig erhvervsdrivende": en fysisk person, som er involveret i leveringen af en tjenesteydelse og er etableret som selvstændig på en parts territorium, som
- i) ikke er etableret på den anden parts territorium
 - ii) i god tro har indgået en kontrakt, på anden måde end gennem et personaleformidlingsbureau, for en periode på højst 12 måneder om levering af tjenesteydelser til en endelig forbruger i den anden part, hvilket kræver vedkommendes midlertidige tilstedeværelse³, og

¹ Den erhvervserfaring, der kræves i hver part, er fastsat i bilag 10-E (Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende).

² Niveauet af den uddannelse, der kræves i hver part, er fastsat i bilag 10-E (Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende). Er uddannelsen eller det kompetencegivende bevis ikke opnået i den part, hvor tjenesteydelsen leveres, kan denne part foretage en evaluering af, hvorvidt uddannelsen eller beviset svarer til en universitetsgrad som krævet på dens territorium.

³ Den i litra c), nr. ii), omhandlede tjenesteydelseskontrakt skal opfylde de retlige krav i den part, hvor kontrakten udføres.

- iii) på datoen for deres ansøgning om indrejse og midlertidigt ophold har mindst seks års erhvervserfaring inden for den pågældende sektor, kontrakten vedrører, er i besiddelse af en universitetsgrad eller et kompetencegivende bevis for viden på et tilsvarende niveau¹ og de faglige kvalifikationer, der kræves ved lov for at kunne udøve den pågældende aktivitet i den anden part
- d) "virksomhedsinternt udstationeret": en fysisk person, som
 - i) har været ansat af en juridisk person i en part eller har været partner heri i mindst et år umiddelbart forud for datoen for ansøgningen om indrejse og midlertidigt ophold i den anden part²
 - ii) på tidspunktet for ansøgningen er bosiddende uden for den anden parts territorium
 - iii) midlertidigt er udstationeret i den juridiske persons virksomhed på den andens parts territorium, som er en del af den samme gruppe som den oprindelige juridiske person, herunder dens repræsentationskontor, datterselskab, filial eller hovedselskab, og
 - iv) tilhører en af følgende kategorier:
 - A) leder eller administrator eller

¹ Er uddannelsen eller det kompetencegivende bevis ikke opnået i den part, hvor tjenesteydelsen leveres, kan denne part foretage en evaluering af, hvorvidt uddannelsen eller beviset svarer til en universitetsgrad som krævet på dens territorium.

² Det præciseres, at det kan kræves, at en leder eller specialist godtgør, at vedkommende er i besiddelse af de faglige kvalifikationer og den erfaring, der er brug for i den juridiske person, som vedkommende udstationeres i.

B) specialist

- e) "leder" eller "administrator": en fysisk person i en overordnet stilling, som primært forestår ledelsen af virksomheden eller en væsentlig del heraf, og som i generel tilsyns- og ledelsesmæssig henseende først og fremmest sorterer under virksomhedens direktører på højere niveau, bestyrelse eller aktionærer eller tilsvarende, og hvis ansvarsområder omfatter:
 - i) ledelse af virksomheden eller af en afdeling eller underafdeling heraf
 - ii) tilsyn og kontrol med andre tilsyns-, fag- eller ledelsesmedarbejderes arbejde. Dette omfatter ikke en tilsynsførende på niveau 1, medmindre de ansatte, der føres tilsyn med, er fagfolk, ligesom det heller ikke omfatter en ansat, som primært udfører opgaver, der er nødvendige for leveringen af en tjenesteydelse eller driften af en investering, og
 - iii) beføjelse til at anbefale ansættelse, afskedigelse eller andre personalerelaterede dispositioner og
- f) "specialist": en fysisk person, som besidder en specialiseret viden på et avanceret niveau af teknisk ekspertise, af væsentlig betydning for virksomhedens aktivitetsområder, teknikker eller ledelse, hvor der ved vurderingen heraf ikke blot tages hensyn til viden, der er specifik for virksomheden, men også til, om personen har et højt kvalifikationsniveau, herunder tilstrækkelig erhvervserfaring, med berøring til en type arbejde eller aktivitet, der kræver specifik teknisk viden, herunder eventuelt medlemskab af et akkrediteret erhverv.

ARTIKEL 10.21

Virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende i etableringsøjemed

1. Med forbehold af de relevante betingelser og kvalifikationer, der er anført i bilag 10-C (Forretningsrejsende i etableringsøjemed, virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende på kortvarigt ophold):
 - a) tillader en part:
 - i) indrejse og midlertidigt ophold for virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende i etableringsøjemed og
 - ii) beskæftigelse på sit territorium for virksomhedsinternt udstationerede fra den anden part
 - b) må en part ikke opretholde eller indføre begrænsninger i form af numeriske kvoter eller økonomiske behovsprøver af det samlede antal fysiske personer, som inden for en bestemt sektor gives tilladelse til indrejse som forretningsrejsende i etableringsøjemed, eller som en investor kan ansætte som virksomhedsinternt udstationerede, enten for en regional underinddeling eller for hele dens territorium, og
 - c) indrømmer hver part virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende i etableringsøjemed fra den anden part for så vidt angår foranstaltninger, der påvirker deres forretningsaktiviteter under deres midlertidige ophold på dens territorium, en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den i tilsvarende situationer indrømmer sine egne fysiske personer.

2. Den tilladte opholdsperiode for ledere eller direktører og specialister er op til tre år.
3. Den tilladte opholdsperiode for forretningsrejsende i etableringsøjemed er op til 90 dage inden for en periode på seks måneder for Unionen og op til 90 dage inden for en periode på 12 måneder for New Zealand.

ARTIKEL 10.22

Forretningsrejsende på kortvarigt ophold

1. Med forbehold af de relevante betingelser og kvalifikationer, der er anført i bilag 10-C (Forretningsrejsende i etableringsøjemed, virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende på kortvarigt ophold) tillader en part indrejse og midlertidigt ophold for forretningsrejsende på kortvarigt ophold fra den anden part med henblik på at udøve de aktiviteter, der er anført i bilag 10-C (Forretningsrejsende i etableringsøjemed, virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende på kortvarigt ophold), på følgende betingelser:
 - a) de forretningsrejsende på kortvarigt ophold sælger ikke deres varer eller leverer ikke deres tjenesteydelser til den brede offentlighed

- b) de forretningsrejsende på kortvarigt ophold modtager ikke vederlag fra en enhed på den parts territorium, hvor de opholder sig midlertidigt, og
 - c) de forretningsrejsende på kortvarigt ophold er ikke involveret i levering af en tjenesteydelse som led i en kontrakt indgået mellem en juridisk person, der ikke er etableret på territoriet for den part, hvor de opholder sig midlertidigt, og en forbruger på dette territorium, jf. dog bilag 10-C (Forretningsrejsende i etableringsøjemed, virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende på kortvarigt ophold).
2. Medmindre andet er angivet i bilag 10-C (Forretningsrejsende i etableringsøjemed, virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende på kortvarigt ophold), giver en part tilladelse til indrejse til forretningsrejsende på kortvarigt ophold uden krav om en økonomisk behovsprøve eller andre forudgående godkendelsesprocedurer med lignende hensigt.
3. Den tilladte opholdsperiode er op til 90 dage inden for en periode på tolv måneder.

ARTIKEL 10.23

Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende

1. Inden for de sektorer, delsektorer og aktiviteter, der er anført i bilag 10-E (Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende), og med forbehold af de relevante betingelser og kvalifikationer, der er anført deri, skal hver part:
- a) tillade indrejse og midlertidigt ophold for leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende på dens territorium

- b) afstå fra at indføre eller opretholde begrænsninger af det samlede antal leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende fra den anden part, som gives tilladelse til midlertidig indrejse, i form af numeriske kvoter eller en økonomisk behovsprøve, enten for en regional underinddeling eller for hele dens territorium og
 - c) indrømme leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende fra den anden part for så vidt angår foranstaltninger, der påvirker leveringen af tjenesteydelser på dens territorium, en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den i tilsvarende situationer indrømmer sine egne tjenesteydere.
2. Det præciseres, at adgang, der indrømmes i henhold til denne artikels bestemmelser, kun vedrører den tjenesteydelse, der er genstand for kontrakten, og ikke giver ret til at benytte den faglige titel, der anvendes i den part, hvor tjenesteydelsen leveres.
3. Den tilladte opholdsperiode er en kumulativ periode på 12 måneder eller for kontraktens varighed, hvis denne er kortere.

ARTIKEL 10.24

Uforenelige foranstaltninger

1. Artikel 10.21 (Virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende i etableringsøjemed), litra b) og c), og artikel 10.23 (Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende), litra b) og c), finder ikke anvendelse på:

a) enhver eksisterende uforenelig foranstaltning, der påvirker fysiske personers midlertidige ophold i forretningsøjemed, og som opretholdes på:

i) for Unionen:

A) EU-niveau som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger)

B) centralt forvaltningsniveau i en medlemsstat som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger)

C) regionalt forvaltningsniveau i en medlemsstat som specificeret i Unionens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) eller

D) lokalt forvaltningsniveau, bortset fra det i punkt C) omhandlede niveau og

ii) for New Zealand:

A) centralt forvaltningsniveau som specificeret i New Zealands toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) eller

B) lokalt forvaltningsniveau

b) fortsat anvendelse eller omgående fornyelse af en uforenelig foranstaltning som omhandlet i litra a) eller

c) en ændring af en uforenelig foranstaltning som omhandlet i litra a) og b), i det omfang ændringen ikke gør foranstaltningen endnu mindre forenelig med artikel 10.21 (Virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende i etableringsøjemed), stk. 1, litra b) og c), eller artikel 10.23 (Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende), stk. 1, litra b) og c), end den var umiddelbart før ændringen.

2. Artikel 10.21 (Virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende i etableringsøjemed), stk. 1, litra b) og c), eller artikel 10.23 (Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende), stk. 1, litra b) og c), finder ikke anvendelse på foranstaltninger, som en part indfører eller opretholder, og som påvirker fysiske personers midlertidige ophold i forretningsøjemed, for så vidt angår sektorer, delsektorer eller aktiviteter som fastsat af den pågældende part i dens toldafviklingsplan i bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger).

ARTIKEL 10.25

Gennemsigtighed

1. Hver part offentliggør oplysninger, hvis muligt online, om relevante foranstaltninger vedrørende indrejse og midlertidigt ophold for fysiske personer fra den anden part som omhandlet i artikel 10.20 (Anvendelsesområde og definitioner), stk. 1.
2. De i stk. 1 omhandlede oplysninger skal, hvis de foreligger, omfatte følgende oplysninger vedrørende fysiske personers indrejse og midlertidige ophold:
 - a) indrejsebetingelser
 - b) en vejledende liste over den dokumentation, der kan være nødvendig for at kontrollere, at betingelserne er opfyldt
 - c) vejledende behandlingstid
 - d) gældende gebyrer
 - e) klageprocedurer og
 - f) relevante almen gyldige love vedrørende indrejse og midlertidigt ophold for fysiske personer.

AFDELING E

REGULERINGSMÆSSIG RAMME

UNDERAFDELING 1

INTERN REGULERING

ARTIKEL 10.26

Anvendelsesområde og definitioner

1. Denne underafdeling finder anvendelse på en parts foranstaltninger vedrørende licenskrav og -procedurer, kvalifikationskrav og -procedurer samt tekniske standarder¹, der påvirker:
 - a) grænseoverskridende handel med tjenesteydelser
 - b) etablering eller drift eller
 - c) levering af tjenesteydelser gennem tilstedeværelse på den anden parts territorium af kategorier af fysiske personer som defineret i artikel 10.20 (Anvendelsesområde og definitioner).

¹ For så vidt angår foranstaltninger vedrørende tekniske standarder finder denne afdeling kun anvendelse på sådanne foranstaltninger, som påvirker handelen med tjenesteydelser. Tekniske standarder omfatter ikke reguleringsmæssige eller gennemførelsesmæssige tekniske standarder for finansielle tjenesteydelser.

2. Denne underafdeling finder ikke anvendelse på licenskrav og -procedurer, kvalifikationskrav og -procedurer samt tekniske standarder i henhold til en foranstaltning, der ikke er i overensstemmelse med artikel 10.5 (Markedsadgang), 10.6 (National behandling), 10.14 (Markedsadgang) eller 10.16 (National behandling), og som er omhandlet i artikel 10.10 (Uforenelige foranstaltninger), stk. 1 eller 2, eller i artikel 10.18 (Uforenelige foranstaltninger), stk. 1 eller 2.

3. Med henblik på denne underafdeling anvendes følgende definitioner:

- a) "tilladelse": tilladelse til at udøve en eller flere af de aktiviteter, der er omhandlet i stk. 1, litra a), b) og c), som følge af en procedure, som en fysisk eller juridisk person skal følge for at påvise overholdelse af licenskrav, kvalifikationskrav eller tekniske standarder, og
- b) "kompetent myndighed": en central, regional eller lokal forvaltning eller myndighed eller et ikkestatsligt organ, der under udøvelse af beføjelser, som er delegeret af centrale, regionale eller lokale forvaltninger eller myndigheder, er berettiget til at træffe en afgørelse om tilladelse.

ARTIKEL 10.27

Indgivelse af ansøgninger

Hver part sørger i videst muligt omfang for, at ansøgeren kun skal rette henvendelse til én kompetent myndighed for hver ansøgning om tilladelse. Hvis en aktivitet, for hvilken der ansøges om tilladelse, henhører under flere kompetente myndigheders kompetence, kan det være nødvendigt at indgive flere ansøgninger om tilladelse.

ARTIKEL 10.28

Ansøgningsfrister

Hvis en part kræver tilladelse, sikrer den, at dens kompetente myndigheder i videst muligt omfang giver mulighed for indgivelse af ansøgning på et hvilket som helst tidspunkt i løbet af året. Hvis der gælder en bestemt frist for ansøgning om tilladelse, sikrer parten, at de kompetente myndigheder giver en rimelig frist for indgivelse af en ansøgning.

ARTIKEL 10.29

Elektroniske ansøgninger og accept af kopier

Hvis en part kræver tilladelse, sikrer den, at dens kompetente myndigheder:

- a) bestræber sig på at acceptere ansøgninger i elektronisk format og
- b) accepterer kopier af dokumenter, der er bekræftet i overensstemmelse med partens lovgivning, i stedet for originaldokumenter, medmindre de kompetente myndigheder kræver originale dokumenter for at beskytte tilladelsesprocessens integritet.

ARTIKEL 10.30

Behandling af ansøgninger

1. Hvis en part kræver tilladelse, sikrer den, at dens kompetente myndigheder:
 - a) så vidt muligt fastsætter en vejledende tidsramme for behandlingen af en ansøgning
 - b) efter anmodning fra ansøgeren uden unødigt ophold giver oplysninger om ansøgningens status
 - c) så vidt muligt og uden unødigt ophold fastslår, om en ansøgning er fuldstændig med henblik på behandling i henhold til partens nationale love og forskrifter
 - d) hvis de vurderer, at en ansøgning er fuldstændig med henblik på behandling i henhold til partens love og forskrifter¹, inden for en rimelig frist efter indgivelsen af ansøgningen sikrer:
 - i) at behandlingen af ansøgningen afsluttes, og

¹ De kompetente myndigheder kan kræve, at alle oplysninger indgives i et bestemt format, for at ansøgningen kan betragtes som "fuldstændig med henblik på behandling".

- ii) at ansøgeren underrettes om afgørelsen vedrørende ansøgningen¹ skriftligt², i det omfang det er muligt
- e) hvis de vurderer, at en ansøgning er ufuldstændig med henblik på behandling i henhold til partens love og forskrifter, inden for en rimelig frist efter den dato, hvor den relevante kompetente myndighed har fastslået, at ansøgningen er ufuldstændig, og i videst mulig omfang:
 - i) underretter ansøgeren om, at ansøgningen er ufuldstændig
 - ii) efter anmodning fra ansøgeren angiver de yderligere oplysninger, der er nødvendige for at fuldstændiggøre ansøgningen, eller på anden måde giver ansøgeren vejledning om, hvorfor ansøgningen anses for at være ufuldstændig, og
 - iii) giver ansøgeren mulighed³ for at fremlægge de yderligere oplysninger, der er nødvendige for at fuldstændiggøre ansøgningen

hvis ingen af trinnene i nr. i)-iii) er praktisk mulige, og ansøgningen afvises, fordi den er ufuldstændig, sikrer parten, at de underretter ansøgeren inden for en rimelig frist, og

¹ De kompetente myndigheder kan opfylde dette krav ved på forhånd at underrette en ansøger skriftligt, herunder gennem en offentliggjort foranstaltning, om, at manglende svar efter et bestemt tidsrum fra datoen for indgivelse af ansøgningen betyder, at ansøgningen er accepteret.

² Det præciseres, at henvisningen til "skriftligt" omfatter elektroniske formater.

³ En sådan mulighed kræver ikke, at den kompetente myndighed forlænger fristerne.

- f) hvis de afviser en ansøgning, enten på eget initiativ eller på ansøgerens anmodning, oplyser de ansøgeren om årsagerne til afvisningen og om fristen for at klage over denne afgørelse og, hvis det er relevant, om procedurene for fornyet indgivelse af ansøgning. En ansøger må ikke forhindres i at indgive en ny ansøgning alene på grundlag af en tidligere afvist ansøgning.
2. Hver part sikrer, at dens kompetente myndigheder udsteder en tilladelse, så snart det ved en passende undersøgelse er fastslået, at ansøgeren opfylder betingelserne for at få den.
3. Parterne sikrer, at deres kompetente myndigheder sikrer, at en tilladelse, når den er udstedt, træder i kraft uden unødigt ophold, under hensyntagen til gældende vilkår og betingelser.

ARTIKEL 10.31

Gebyrer

1. For alle andre økonomiske aktiviteter end finansielle tjenesteydelser, der er omfattet af denne underafdeling, sikrer parterne, at de tilladelsesgebyrer¹, som opkræves af deres kompetente myndigheder, er rimelige og gennemsigtige og ikke i sig selv begrænser leveringen af den pågældende tjenesteydelse eller udøvelsen af enhver anden økonomisk aktivitet.

¹ Tilladelsesgebyrer omfatter ikke gebyrer for anvendelsen af naturressourcer, udgifter til auktioner, udbud eller andre ikkediskriminerende metoder til tildeling af koncessioner og ej heller obligatoriske bidrag til forsyningspligtigheder.

2. For finansielle tjenesteydelser sikrer parterne, at deres kompetente myndigheder med hensyn til de tilladelsesgebyrer, som de opkræver, forelægger en gebyrfortegnelse eller oplysninger om, hvordan gebyrbeløbene fastsættes, og ikke anvender gebyrer som et middel til at omgå partens tilsagn eller forpligtelser.

ARTIKEL 10.32

Vurdering af kvalifikationer

Hvis en part kræver en eksamination med henblik på tilladelse, sikrer den, at dens kompetente myndigheder afholder en sådan eksamination med forholdsvis hyppige mellemrum og giver ansøgerne en rimelig frist til at anmode om deltagelse i eksaminationen. Parterne skal så vidt muligt udvise velvilje til at acceptere anmodninger i elektronisk format om deltagelse i sådanne eksaminationer og anvendelsen af elektroniske midler i andre aspekter af eksaminationen.

ARTIKEL 10.33

Objektivitet, upartiskhed og uafhængighed

Hvis parterne indfører eller opretholder en foranstaltning vedrørende tilladelse, sikrer de, at deres kompetente myndigheder behandler ansøgninger, træffer afgørelser og administrerer disse objektivt og upartisk og på en måde, der er uafhængig af enhver person, der udøver den økonomiske aktivitet, for hvilken der kræves tilladelse.

ARTIKEL 10.34

Offentliggørelse og tilgængelige oplysninger

Hvis en part kræver tilladelse, offentliggør parten straks¹ de oplysninger, der er nødvendige for, at tjenesteydere, herunder dem, der ønsker at levere en tjenesteydelse, og personer, der udfører eller ønsker at udføre den økonomiske aktivitet, for hvilken der kræves licens eller tilladelse, kan opfylde kravene og procedurerne for opnåelse, opretholdelse, ændring og fornyelse af en sådan tilladelse. Sådanne oplysninger skal, hvis de foreligger, omfatte oplysninger om:

- a) kravene og procedurerne
- b) kontaktoplysninger for relevante kompetente myndigheder
- c) tilladelsesgebyrer
- d) gældende tekniske standarder
- e) procedurer for klage eller prøvelse af afgørelser vedrørende ansøgninger
- f) procedurer for overvågning eller håndhævelse af overholdelsen af vilkår og betingelser for licenser eller kvalifikationer

¹ Med henblik på denne underafdeling forstås der ved "offentliggøre" at medtage i en officiel publikation, f.eks. en officiel tidende eller et officielt websted. Parterne opfordres til at konsolidere elektroniske publikationer i en enkelt portal.

- g) muligheder for inddragelse af offentligheden, f.eks. gennem høringer eller kommentarer, og
- h) vejledende tidsrammer for behandlingen af en ansøgning.

ARTIKEL 10.35

Tekniske standarder

Parterne tilskynder deres kompetente myndigheder til at vedtage tekniske standarder, der er udviklet gennem åbne og gennemsigtige procedurer, når de vedtager tekniske standarder, og tilskynder ethvert organ, herunder relevante internationale organisationer, som er udpeget til at udarbejde tekniske standarder, til at gøre dette gennem åbne og gennemsigtige procedurer.

ARTIKEL 10.36

Udvikling af foranstaltninger

Hvis parterne indfører eller opretholder foranstaltninger vedrørende tilladelse, sikrer de, at:

- a) disse foranstaltninger er baseret på klare, objektive og gennemsigtige kriterier¹

¹ Sådanne kriterier kan omfatte kompetence og evne til at levere en tjenesteydelse eller udføre enhver anden økonomisk aktivitet, herunder til at gøre dette på en måde, der er i overensstemmelse med en parts reguleringsmæssige krav, såsom sundheds- og miljøkrav. De kompetente myndigheder kan vurdere, hvordan hvert kriterium skal vægtes.

- b) procedurene er upartiske, let tilgængelige for alle ansøgere og tilstrækkelige til, at ansøgerne kan påvise, hvorvidt de opfylder de eventuelle krav, der måtte være, og
- c) procedurene ikke i sig selv uden rimelig grund forhindrer opfyldelsen af kravene.

ARTIKEL 10.37

Begrænset antal licenser

Hvis antallet af mulige licenser for en given aktivitet er begrænset på grund af knappe naturressourcer eller begrænset teknisk kapacitet, anvender parterne i overensstemmelse med deres love og forskrifter en procedure for udvælgelse af ansøgere, der giver fuldt betryggende garantier for uvildighed og gennemskuelse, bl.a. behørig offentliggørelse af indledningen, gennemførelsen og afslutningen af proceduren. Parterne kan ved fastlæggelsen af reglerne for udvælgelsesproceduren tage hensyn til legitime politiske mål, herunder sundhed, sikkerhed, beskyttelse af miljøet og bevarelse af kulturarven.

ARTIKEL 10.38

Klageprocedurer i forbindelse med administrative afgørelser

Hver part opretholder domstole, voldgiftsretter eller forvaltningsdomstole eller procedurer, der efter anmodning fra en berørt investor eller tjenesteyder fra den anden part drager omsorg for, at der gennemføres en omgående prøvelse og, hvis det er berettiget, en passende afhjælpning af administrative afgørelser, der påvirker etablering eller drift, grænseoverskridende handel med tjenesteydelser eller levering af en tjenesteydelse gennem en fysisk persons tilstedeværelse på den anden parts territorium. Er sådanne procedurer ikke uafhængige af den myndighed, som er betroet med den pågældende administrative beslutning, skal en part sikre, at procedurerne faktisk fører til en objektiv og upartisk prøvelse.

UNDERAFDELING 2

ALMENT GÆLDENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 10.39

Gensidig anerkendelse af faglige kvalifikationer

1. Med henblik på denne artikel forstås ved "faglige kvalifikationer" formelle kvalifikationer, erhvervserfaring, erhvervsmæssig registrering eller et andet kompetencebevis.

2. Intet i denne artikel er til hinder for, at en part kan kræve, at fysiske personer har de nødvendige faglige kvalifikationer, som er fastsat for den pågældende sektor på det territorium, hvor tjenesteydelsen leveres.
3. Hvor det er relevant, tilskynder parterne til, at der etableres en dialog mellem deres relevante eksperter, reguleringsmyndigheder og brancheorganisationer for at dele og lette forståelsen af deres respektive kvalifikationer, registreringskrav og -processer og at samarbejde med henblik på at opnå gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer.
4. Parterne tilskynder de relevante erhvervsorganisationer eller myndigheder på deres respektive territorier til at udarbejde og forelægge en fælles anbefaling om gensidig anerkendelse af faglige kvalifikationer for Udvalget om Investering, Tjenesteydelser, Digital Handel, Offentlige Udbud og Intellektuel Ejendom, herunder Geografiske Betegnelser, der er nedsat ved artikel 24.4 (Specialudvalg). En sådan fælles anbefaling skal underbygges med dokumentation for:
 - a) de økonomiske fordele ved et eventuelt instrument om gensidig anerkendelse af faglige kvalifikationer (i det følgende benævnt "instrument om gensidig anerkendelse") og
 - b) de respektive ordningers forenelighed, dvs. det omfang, i hvilket de kriterier, parterne hver især anvender for fagfolks godkendelse, licensering, virke og certificering, er indbyrdes forenelige.

5. Udvalget om Investering, Tjenesteydelser, Digital Handel, Offentlige Udbud og Intellectuel Ejendom, herunder Geografiske Betegnelser gennemgår ved modtagelse af en fælles anbefaling denne inden for en rimelig frist med henblik på at fastslå, om den er i overensstemmelse med dette kapitel. Efter en sådan gennemgang kan Udvalget om Investering, Tjenesteydelser, Digital Handel, Offentlige Udbud og Intellectuel Ejendom, herunder Geografiske Betegnelser, udvikle et instrument om gensidig anerkendelse, og Handelsudvalget kan vedtage et sådant instrument ved en afgørelse som bilag til denne aftale¹.

UNDERAFDELING 3

LEVERINGSTJENESTER

ARTIKEL 10.40

Anvendelsesområde og definitioner

1. I denne underafdeling fastsættes principperne for den reguleringsmæssige ramme for levering af leveringstjenester, og den finder anvendelse på en parts foranstaltninger, som påvirker handel med leveringstjenester.

¹ Det præciseres, at sådanne instrumenter ikke fører til automatisk anerkendelse af kvalifikationer, men herigennem fastsættes i begge parter gensidige interesse betingelserne for de kompetente myndigheder, der træffer beslutning om anerkendelse.

2. Med henblik på denne underafdeling anvendes følgende definitioner:
- a) "leveringstjenester": post-, kurer- og eksprestjenester eller ekspresforsendelser, der omfatter indsamling, sortering, transport og omdeling af postforsendelser
 - b) "eksprestjenester": hurtig og pålidelig indsamling, sortering, transport og omdeling af postforsendelser, der kan tilføre yderligere værdielementer som f.eks. indsamling fra oprindelsessted, personlig levering til modtageren, sporing, mulighed for ændring af bestemmelsessted og modtager under forsendelsen, bekræftelse af modtagelse
 - c) "ekspresforsendelser": internationale eksprestjenester, der leveres gennem EMS Cooperative, som er en frivillig sammenslutning af udpegede postvirksomheder under Verdenspostforeningen
 - d) "licens": en tilladelse, som en parts reguleringsmyndighed kan kræve af en individuel leverandør, for at denne leverandør kan tilbyde post- og kurertjenester
 - e) "postforsendelse": en forsendelse på op til 31,5 kg, som er adresseret i den endelige form, hvori den skal befordres af alle typer leverandører af leveringstjenester, både offentlige og private, og som kan omfatte forsendelser såsom breve, pakker, aviser eller kataloger
 - f) "postmonopol": eneret til at levere bestemte leveringstjenester inden for en parts territorium eller en underinddeling heraf i henhold til en lovgivningsmæssig foranstaltning og

- g) "forsyningspligtydelser": permanent udbud af leveringstjenester af nærmere fastlagt kvalitet overalt på en parts territorium eller en underinddeling af en part og til en pris, der er overkommelig for alle brugere.

ARTIKEL 10.41

Forsyningspligtydelser

1. Parterne kan hver især fastlægge den form for forsyningspligt, de ønsker at opretholde, og træffe afgørelse om omfanget og gennemførelsen af pligten. Hver part forvalter enhver forsyningspligt på en gennemsigtig, ikkediskriminerende og neutral måde over for alle leverandører, der er omfattet af pligten.
2. Hvis en part stiller krav om, at indgående ekspresforsendelser omfattes af forsyningspligten, indrømmes disse tjenester ikke præferencebehandling i forhold til andre internationale eksprestjenester.

ARTIKEL 10.42

Finansiering af forsyningspligtydelser

Parterne må ikke opkræve gebyrer eller andre afgifter for leveringen af en leveringstjeneste, der ikke er en forsyningspligtydelse, med henblik på at finansiere leveringen af en forsyningspligtydelse¹.

¹ Denne artikel finder ikke anvendelse på alment gældende beskatningsforanstaltninger eller administrationsgebyrer.

ARTIKEL 10.43

Forebyggelse af markedsforvridende praksis

Parterne sikrer, at leverandører af leveringstjenester omfattet af forsyningspligt eller postmonopol ikke udøver markedsforvridende praksis såsom:

- a) at anvende indtægter fra leveringen af tjenester omfattet af forsyningspligt eller monopolet til at krydssubsidiere leveringen af en ekspresttjeneste eller en leveringstjeneste, der ikke er omfattet af forsyningspligten, eller
- b) uberettiget at skelne mellem kunder med hensyn til takster eller andre vilkår og betingelser for levering af en tjeneste, der er omfattet af forsyningspligten eller et postmonopol.

ARTIKEL 10.44

Licenser

- 1. Hvis en part kræver licens til levering af leveringstjenester, skal den offentliggøre:
 - a) alle krav for opnåelse af licens og den normale frist for behandling af en licensansøgning og

b) vilkår og betingelser for licenser.

2. Parterne sikrer, at procedurer, forpligtelser og krav i forbindelse med en licens er gennemsigtige, ikkediskriminerende og baseret på objektive kriterier.

3. Hvis en licensansøgning afvises af en kompetent myndighed, sikrer parterne, at den kompetente myndighed underretter ansøgeren skriftligt om årsagerne til afvisningen. Parterne indfører hver især en klageprocedure via en uafhængig instans, som er til rådighed for ansøgere, hvis licensansøgning er blevet afvist. Denne instans kan være en domstol.

ARTIKEL 10.45

Forvaltningsmyndighedens uafhængighed

1. Parterne opretter eller opretholder hver især et reguleringsorgan, som skal være retligt adskilt og funktionelt uafhængigt af enhver leverandør af leveringstjenester. Hvis en part ejer eller kontrollerer en leverandør af leveringstjenester, sikrer den, at der er reel strukturel adskillelse mellem myndighedernes tilsynsfunktion og aktiviteter, der er knyttet til ejerskab eller kontrol.

2. Parterne sikrer, at reguleringsorganet eller -organerne udfører deres opgaver på en gennemsigtig og rettidig måde og har tilstrækkelige finansielle og menneskelige ressourcer til at udføre de opgaver, det har fået pålagt, og at reguleringsorganets afgørelser er upartiske over for alle markedsdeltagere.

UNDERAFDELING 4

TELEKOMMUNIKATIONSTJENESTER

ARTIKEL 10.46

Anvendelsesområde

1. I denne underafdeling fastsættes principperne for den reguleringsmæssige ramme for telekommunikationsnet og -tjenester, og den finder anvendelse på en parts foranstaltninger, som påvirker handel med telekommunikationstjenester.
2. Denne underafdeling finder ikke anvendelse på foranstaltninger, der påvirker:
 - a) radio- og tv-spredningstjenester som defineret i hver parts love og forskrifter og
 - b) tjenester, der består i tilrådighedsstillelse af eller udøvelse af redaktionel kontrol over indhold fremført via telekommunikationsnet og -tjenester.
3. Uanset stk. 2, litra a), betragtes en leverandør af radio- og tv-spredningstjenester som leverandør af offentlige telekommunikationstjenester og dennes net som offentlige telekommunikationsnet, hvis og i det omfang disse net også anvendes til levering af offentlige telekommunikationstjenester.

4. Intet i denne underafdeling må fortolkes således, at det pålægger en part:
- a) at tillade en tjenesteyder fra den anden part at oprette, konstruere, erhverve, lease, drive eller levere andre telekommunikationsnet eller -tjenester end dem, som er foreskrevet i denne aftale, eller
 - b) at oprette, konstruere, erhverve, lease, drive eller levere telekommunikationsnet eller -tjenester, der ikke udbydes til offentligheden i almindelighed, eller at forpligte en tjenesteyder, som er omfattet af dens lovgivning, til at gøre dette.

ARTIKEL 10.47

Definitioner

Med henblik på denne underafdeling anvendes følgende definitioner:

- a) "tilhørende faciliteter": tjenester, fysisk infrastruktur og andre faciliteter i tilknytning til et telekommunikationsnet eller en telekommunikationstjeneste, som muliggør eller understøtter levering af tjenester via dette net eller denne tjeneste eller vil kunne gøre dette
- b) "væsentlige faciliteter": faciliteter i forbindelse med offentlige telekommunikationsnet og -tjenester, som:
 - i) udelukkende eller fortrinsvis stilles til rådighed af en enkelt eller et begrænset antal leverandører og

- ii) ikke økonomisk eller teknisk set kan erstattes med henblik på levering af en tjenesteydelse
- c) "sammenkobling": etablering af forbindelse mellem offentlige telekommunikationsnet, der benyttes af de samme eller forskellige leverandører af telekommunikationsnet eller -tjenester, således at en leverandørs brugere kan kommunikere med den samme leverandørs eller en anden leverandørs brugere og få adgang til en anden leverandørs tjenester. Tjenesterne kan leveres af de involverede leverandører eller af enhver anden leverandør, der har adgang til nettet
- d) "lejet kredsløb": telekommunikationstjenester eller -faciliteter, herunder virtuelle faciliteter, der afsætter kapacitet til dedikeret brug af eller tilgængelighed for en bruger mellem to eller flere udpegede punkter
- e) "stor leverandør": en leverandør af telekommunikationsnet eller -tjenester, der kan påvirke de materielle vilkår for deltagelse (hvad angår priser og udbud) i et relevant marked for telekommunikationsnet eller -tjenester i kraft af sin kontrol over væsentlige faciliteter eller anvendelsen af sin stilling på dette marked
- f) "netværkselement": en facilitet eller udstyr, der anvendes til at levere en telekommunikationstjeneste, herunder egenskaber, funktioner og kapacitet, der stilles til rådighed ved hjælp af den pågældende facilitet eller det pågældende udstyr
- g) "nummerportabilitet": det forhold, at alle abonnenter, der anmoder om det, kan beholde de samme telefonnumre, på samme sted i tilfælde af fastnet, uden forringelse af kvalitet, pålidelighed eller komfort, når de skifter mellem samme kategori af leverandører af offentlige telekommunikationstjenester

- h) "offentligt telekommunikationsnet": ethvert telekommunikationsnet, der udelukkende eller overvejende anvendes til levering af offentlige telekommunikationstjenester mellem nettermineringspunkter
- i) "offentlig telekommunikationstjeneste": enhver telekommunikationstjeneste, der udbydes til offentligheden i almindelighed
- j) "abonnent": en fysisk eller juridisk person, som er part i en kontrakt med en leverandør af offentlige telekommunikationstjenester om levering af disse tjenester
- k) "telekommunikation": afsendelse og modtagelse af signaler ved hjælp af elektromagnetiske midler
- l) "telekommunikationsnet": transmissionssystemer og, hvor det er relevant, koblings- og dirigeringsudstyr og andre ressourcer, herunder netelementer, som ikke er aktive, og som gør det muligt at transmittere og modtage signaler ved hjælp af trådforbindelse, radiobølger, lyslederteknik eller andre elektromagnetiske midler
- m) "reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet": det eller de organer, der af en part har fået til opgave at regulere telekommunikationsnet og -tjenester, der er omfattet af denne underafdeling
- n) "telekommunikationstjeneste": en tjeneste, som udelukkende eller overvejende består i afsendelse og modtagelse af signaler, herunder radio- og fjernsynssignaler, via telekommunikationsnet, herunder dem, der anvendes til udsendelse, men ikke levering af eller udøvelse af redaktionel kontrol over indhold fremført via telekommunikationsnet og -tjenester

- o) "forsyningspligttydelse": det minimum af tjenester af en bestemt kvalitet, som alle brugere eller en gruppe af brugere på en parts territorium eller en underinddeling af en part skal have adgang til, uanset hvor de befinder sig geografisk, til overkommelige priser og
- p) "bruger": en person, der anvender en offentlig telekommunikationstjeneste.

ARTIKEL 10.48

Tilgange til regulering

1. Parterne anerkender værdien af konkurrenceprægede markeder med henblik på at levere en bred vifte af valgmuligheder i udbuddet af telekommunikationstjenester og fremme forbrugernes velfærd, og at økonomisk regulering muligvis ikke er nødvendig, hvis der er en effektiv og holdbar konkurrence. I overensstemmelse hermed anerkender parterne, at reguleringsbehov og -tilgange er forskellige fra marked til marked, og at en part kan bestemme, hvordan den skal gennemføre sine forpligtelser i henhold til denne underafdeling.
2. I denne forbindelse anerkender parterne, at hver part kan:
 - a) gribe til direkte regulering for at foregribe et problem, som den pågældende part forventer, at der kan opstå, eller for at løse et problem, der allerede er opstået på markedet
 - b) forlade sig på markedskræfterne, navnlig med hensyn til markedssegmenter, der er konkurrencedygtige, eller som har lave adgangsbarrierer, såsom tjenesteydelser leveret af leverandører af telekommunikationstjenester, som ikke ejer netfaciliteter, eller

- c) basere sig på markedsstrukturregler, som begrænser aktiviteterne for visse leverandører af telekommunikationstjenester, der ejer netfaciliteter, f.eks. ved at kræve, at engrostdjenester leveres på et ikkediskriminerende grundlag, eller ved at forbyde deltagelse på et detailmarked, med henblik på at sikre en markedsadfærd, der svarer til den adfærd, som karakteriserer deltagerne på et konkurrencepræget marked.
3. Det præciseres, at en part, der afholder sig fra at regulere i overensstemmelse med stk. 2, litra b), fortsat er undergivet forpligtelserne i denne underafdeling. Intet i denne artikel er til hinder for, at en part regulerer telekommunikationstjenester.

ARTIKEL 10.49

Reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet

1. Parterne opretter eller opretholder hver især en reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet, som:
- a) er retligt adskilt fra og operationelt uafhængig af leverandører af telekommunikationsnet, telekommunikationstjenester eller telekommunikationsudstyr
 - b) anvender procedurer og træffer afgørelser, der er upartiske over for alle markedsdeltagere

- c) handler uafhængigt og ikke søger eller modtager instrukser fra andre organer i forbindelse med udførelsen af de opgaver, den er blevet pålagt ved lov med henblik på at håndhæve forpligtelserne i artikel 10.51 (Sammenkobling), 10.52 (Adgang og anvendelse), 10.53 (Bilæggelse af tvister på telekommunikationsområdet), 10.55 (Sammenkobling med store leverandører) og 10.56 (Adgang til store leverandørers væsentlige faciliteter)
- d) har tilstrækkelige beføjelser til at udføre de opgaver, der er omhandlet i litra c)
- e) har beføjelse til at sikre, at leverandører af telekommunikationsnet eller -tjenester straks efter anmodning giver den alle de oplysninger¹, herunder finansielle oplysninger, der er nødvendige for at udføre de opgaver, der er omhandlet i litra c), og
- f) udøver sine beføjelser på en gennemsigtig og rettidig måde.

2. Parterne sikrer, at de opgaver, som deres reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet skal varetage, offentliggøres på lettilgængelig og tydelig vis, navnlig når disse opgaver er fordelt på flere organer.

3. En part, som bevarer ejerskab til eller kontrol over leverandører af telekommunikationsnet eller -tjenester, skal sikre, at der er reel strukturel adskillelse mellem myndighedernes tilsynsfunktion og aktiviteter, der er knyttet til ejerskab eller kontrol.

¹ Parterne sikrer, at deres reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet behandler de oplysninger, der anmodes om, i overensstemmelse med fortrolighedskravene.

4. Parterne sikrer hver især, at brugere eller leverandører af telekommunikationsnet eller -tjenester, der berøres af en afgørelse truffet af reguleringsmyndigheden på telekommunikationsområdet, har klageret ved en klageinstans, der er uafhængig af både reguleringsmyndigheden og andre berørte parter. En klagesag har ikke opsættende virkning for afgørelsen, medmindre der træffes foreløbige foranstaltninger i overensstemmelse med partens lovgivning.

ARTIKEL 10.50

Tilladelse til levering af telekommunikationsnet eller -tjenester

1. Hvis en part kræver tilladelse til levering af telekommunikationsnet eller -tjenester, offentliggør den oplysninger om de typer af tjenester, der kræver tilladelse, sammen med oplysninger om alle de godkendelseskriterier, gældende procedurer og vilkår og betingelser, som generelt er forbundet med tilladelsen.
2. Hver part bestræber sig på at give tilladelse til levering af telekommunikationsnet eller -tjenester uden nogen formel procedure og giver leverandører mulighed for at begynde at levere deres net eller tjenester uden at skulle afvente en afgørelse fra dens reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet. Hvis en part kræver en formel afgørelse om tilladelse, angiver den en rimelig frist, der normalt er nødvendig for at opnå en sådan afgørelse, og meddeler dette på en gennemsigtig måde. Parten bestræber sig på at sikre, at afgørelsen træffes inden for den angivne frist.

3. Hver part sikrer, at alle godkendelseskriterier, gældende procedurer, forpligtelser eller betingelser, der pålægges eller er knyttet til en tilladelse, er objektive, gennemsigtige, ikkediskriminerende og relevante i forhold til den leverede tjeneste, og at de ikke udgør en større byrde end nødvendigt i betragtning af den form for tjeneste, der leveres.
4. Hver part sikrer, at en ansøger modtager en skriftlig begrundelse for afslaget på eller tilbagekaldelsen af en tilladelse eller indførelsen af leverandørspecifikke betingelser. I sådanne tilfælde har ansøgeren klageret ved en klageinstans.
5. Hver part sikrer, at administrative gebyrer, der pålægges leverandører, er objektive, gennemsigtige og ikkediskriminerende, og at de står i et rimeligt forhold til de administrative omkostninger, der med rimelighed afholdes i forbindelse med forvaltning, kontrol og håndhævelse af forpligtelserne i denne afdeling¹.

ARTIKEL 10.51

Sammenkobling

1. Parterne anerkender, at sammenkobling i princippet bør aftales på grundlag af kommercielle forhandlinger mellem leverandørerne af de offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester.

¹ Administrative gebyrer omfatter ikke betalinger for rettigheder til brug af knappe ressourcer og ej heller obligatoriske bidrag til forsyningspligtydelser.

2. Med henblik herpå sikrer hver part, at en leverandør af offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester på dens territorium har ret og, efter anmodning fra en anden leverandør af offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester, pligt til at forhandle om sammenkobling med det formål at kunne levere offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester.

ARTIKEL 10.52

Adgang og anvendelse

1. Hver part sikrer, at enhver omfattet virksomhed eller tjenesteyder fra den anden part gives adgang og mulighed for at benytte offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester på rimelige og ikkediskriminerende¹ vilkår og betingelser. Denne forpligtelse finder bl.a. anvendelse ved denne artikels stk. 2-5.

2. Hver part sikrer, at omfattede virksomheder eller tjenesteydere fra den anden part har adgang til og mulighed for at anvende alle offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester, der tilbydes inden for eller på tværs af dens grænser, herunder private leasede kredsløb, og sikrer med henblik herpå og i henhold til stk. 5, at sådanne virksomheder og tjenesteydere tillades:

- a) at købe eller leje og tilslutte terminaler eller andet udstyr, der har grænseflade til nettet, og som er nødvendigt for at udføre deres aktiviteter

¹ Med henblik på denne artikel forstås ved "ikkediskriminerende" en mestbegunstigelsesbehandling og en national behandling som defineret i artikel 10.6 (National behandling), 10.16 (National behandling), 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling) og 10.17 (Mestbegunstigelsesbehandling) samt på vilkår og betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes andre brugere af tilsvarende offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester i lignende situationer.

- b) at forbinde private lejede eller ejede kredsløb med offentlige telekommunikationsnet og -tjenester eller med kredsløb lejet eller ejet af en anden omfattet virksomhed eller en anden tjenesteyder og
 - c) at benytte driftsprotokoller efter eget valg i deres drift, bortset fra som nødvendigt for at sikre, at telekommunikationstjenester er tilgængelige for offentligheden i almindelighed.
3. Hver part sikrer, at omfattede virksomheder eller tjenesteydere fra den anden part kan anvende offentlige telekommunikationsnet og -tjenester til fremsendelse af oplysninger inden for og på tværs af grænserne, herunder til deres virksomhedsinterne kommunikation, og til at få adgang til oplysninger, der er indeholdt i databaser eller på anden måde lagret i maskinlæsbar form på den ene eller den anden parts territorium.
4. Uanset stk. 3 kan en part træffe sådanne foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre kommunikationens sikkerhed og fortrolighed, forudsat at sådanne foranstaltninger ikke anvendes på en måde, der vil udgøre en skjult begrænsning af handelen med tjenesteydelser eller udøvelsen af enhver anden økonomisk aktivitet, der er omfattet af dette kapitel, eller et middel til vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling.
5. Hver part sikrer, at der ikke stilles andre betingelser for adgang til og anvendelse af offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester end dem, der er nødvendige for:
- a) at varetage det ansvar for offentlige tjenester, der påhviler leverandører af offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester, især deres evne til at gøre deres tjenester tilgængelige for offentligheden i almindelighed eller

- b) at beskytte offentlige telekommunikationsnets eller -tjenesters tekniske integritet.

ARTIKEL 10.53

Bilæggelse af tvister på telekommunikationsområdet

1. Hver part sikrer i tilfælde af, at der opstår en tvist mellem leverandører af telekommunikationsnet eller -tjenester i forhold til rettigheder og forpligtelser, der følger af denne underafdeling, og efter anmodning fra en af parterne, der er involveret i tvisten, at dens reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet træffer en bindende afgørelse inden for en rimelig frist med henblik på at bilægge tvisten.
2. Hver part sikrer, at en afgørelse truffet af dens reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet offentliggøres under hensyntagen til kravene om fortrolig behandling af forretningshemmeligheder, og at de berørte parter modtager en fuldstændig redegørelse for de grunde, som afgørelsen bygger på, og har klageret som omhandlet i artikel 10.49 (Reguleringsmyndighed på telekommunikationsområdet), stk. 4.
3. Parterne sikrer, at den i stk. 1 og 2 omhandlede procedure ikke hindrer nogen af parterne i at indbringe en klage for en retsmyndighed i overensstemmelse med parternes love og forskrifter.

ARTIKEL 10.54

Konkurrencebeskyttelse over for store leverandører

Hver part indfører eller opretholder passende foranstaltninger, der forhindrer leverandører af telekommunikationsnet eller -tjenester, som alene eller sammen udgør en stor leverandør, i at påbegynde eller fortsætte med konkurrencebegrænsende praksis. Konkurrencebegrænsende praksis kan omfatte:

- a) konkurrencebegrænsende krydssubsidiering
- b) udnyttelse af oplysninger fra konkurrenter til konkurrencebegrænsende formål og
- c) undladelse af rettidigt at stille tekniske oplysninger om væsentlige faciliteter og kommercielt relevante oplysninger til rådighed for andre tjenesteydere, som har brug for disse oplysninger for at kunne levere tjenesteydelser.

ARTIKEL 10.55

Sammenkobling med store leverandører

1. Hver part sikrer, at store leverandører af offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester muliggør sammenkobling ved ethvert teknisk realisabelt punkt i nettet. Denne sammenkobling muliggøres:
 - a) på ikkediskriminerende vilkår og betingelser, bl.a. hvad angår takster, tekniske standarder og specifikationer, herunder kvalitet og vedligeholdelse, og af en kvalitet, der ikke er ringere end den, der tilbydes i forbindelse med den pågældende store leverandørs egne tilsvarende tjenester eller dens datterselskabers eller andre tilknyttede selskabers tilsvarende tjenester
 - b) rettidigt på vilkår og betingelser, bl.a. hvad angår takster, tekniske standarder og specifikationer, herunder kvalitet og vedligeholdelse, som er gennemsigtige og rimelige under hensyntagen til de økonomiske muligheder og er tilstrækkeligt ubundtede til, at leverandøren ikke er nødt til at betale for netelementer eller -faciliteter, som ikke er nødvendige for at kunne levere tjenesteydelsen, og
 - c) efter anmodning ved yderligere punkter end de nettermineringspunkter, der tilbydes hovedparten af brugerne, mod betaling af gebyrer, der afspejler omkostningerne ved oprettelsen af de nødvendige yderligere faciliteter.
2. Hver part sikrer, at de relevante procedurer for sammenkobling med en stor leverandør offentliggøres.

3. Hver part sikrer, at store leverandører på dens territorium offentliggør deres sammenkoblingsaftaler eller referencetilbud på sammenkobling, hvis det er hensigtsmæssigt.

ARTIKEL 10.56

Adgang til store leverandørers væsentlige faciliteter

Hver part sikrer, at store leverandører på dens område stiller deres væsentlige faciliteter til rådighed for leverandører af telekommunikationsnet eller -tjenester på rimelige og ikkediskriminerende vilkår og betingelser med henblik på levering af offentlige telekommunikationstjenester, medmindre det ikke er nødvendigt for at opnå effektiv konkurrence på grundlag af de faktiske oplysninger, der indsamles, og den vurdering af markedet, som reguleringsmyndigheden på telekommunikationsområdet har foretaget.

ARTIKEL 10.57

Knappe ressourcer

1. Parterne sikrer, at allokering og tildeling af brugsrettigheder til knappe ressourcer, herunder radiofrekvenser, numre og fremføringsrettigheder, gennemføres ved hjælp af procedurer, der er objektive, rettidige, gennemsigtige og ikkediskriminerende, og som ikke afholder fra at ansøge om anvendelse af sådanne knappe ressourcer.

2. Parterne bestræber sig på at tage hensyn til offentlighedens interesse, herunder fremme af konkurrence, og at gøre brug af markedsbaserede metoder, herunder mekanismer som auktioner, ved allokering og tildeling af brugsrettigheder til radiofrekvenser for så vidt angår offentlige telekommunikationstjenester.

3. Parterne sikrer, at oplysninger om den nuværende anvendelse af allokerede frekvensbånd gøres offentligt tilgængelige, dog skal der ikke gives detaljerede oplysninger om radiofrekvenser, der er allokeret til særlige statslige anvendelser.

4. En parts foranstaltninger vedrørende allokering og tildeling af frekvenser samt frekvensforvaltning er ikke foranstaltninger, som i sig selv er uforenelige med artikel 10.5 (Markedsadgang) og 10.14 (Markedsadgang). Hver part bevarer retten til at fastlægge og anvende foranstaltninger til forvaltning af spektrum og frekvenser, som kan føre til en begrænsning af antallet af leverandører af telekommunikationstjenester, forudsat at dette sker på en måde, der er forenelig med denne aftale. Dette omfatter evnen til at allokere frekvensbånd under hensyn til eksisterende og fremtidige behov og frekvensressourcer.

ARTIKEL 10.58

Forsyningspligtydelser

1. Parterne kan hver især fastlægge den form for forsyningspligt, de ønsker at opretholde, og træffe afgørelse om omfanget og gennemførelsen heraf.

2. Hver part forvalter forsyningspligten på en gennemsigtig, objektiv, ikkediskriminerende og konkurrencemæssigt neutral måde, som ikke udgør en større byrde end nødvendigt i betragtning af den form for forsyningspligtydelser, parten har fastlagt.
3. Hvis en part udpeger en leverandør af forsyningspligtydelser, skal dette ske på en effektiv, gennemsigtig og ikkediskriminerende måde, der er åben for alle leverandører af offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester.
4. Hvis en part beslutter at yde kompensation til en leverandør af forsyningspligtydelser, skal den sikre, at en sådan kompensation ikke overstiger nettoomkostningerne ved forsyningspligten.

ARTIKEL 10.59

Nummerportabilitet

Hver part sikrer, at leverandører af offentlige telekommunikationstjenester tilbyder nummerportabilitet på rimelige vilkår og betingelser.

ARTIKEL 10.60

Fortrolig behandling af oplysninger

1. Hver part sikrer, at en leverandør, der får oplysninger fra en anden leverandør under processen med at forhandle en aftale i henhold til artikel 10.51 (Sammenkobling), 10.52 (Adgang og anvendelse), 10.55 (Sammenkobling med store leverandører) eller 10.56 (Adgang til store leverandørers væsentlige faciliteter), udelukkende anvender disse oplysninger til det formål, hvortil de er givet, og til enhver tid respekterer fortroligheden af de oplysninger, der videregives eller opbevares¹.
2. Hver part indfører eller opretholder foranstaltninger for at beskytte fortroligheden af den kommunikation og de dermed forbundne trafikdata, som videregives i forbindelse med brug af offentlige telekommunikationsnet eller -tjenester, på en måde, som ikke er diskriminerende, og som ikke uretmæssigt begrænser leveringen af telekommunikationstjenester.

ARTIKEL 10.61

Telekommunikationsforbindelser

Parterne anerkender, hvor vigtigt det er, at net med meget høj kapacitet og telekommunikationstjenester af høj kvalitet gøres tilgængelige og kan tages i brug, herunder i landdistrikter og fjerntliggende områder, for at personer og virksomheder kan få adgang til fordelene ved handel.

¹ Det præciseres, at en part kan opfylde denne forpligtelse ved at muliggøre håndhævelsen af fortrolighedsaftaler mellem leverandører.

UNDERAFDELING 5

FINANSIELLE TJENESTEYDELSER

ARTIKEL 10.62

Anvendelsesområde

1. Denne underafdeling finder anvendelse på en parts foranstaltninger, som påvirker leveringen af finansielle tjenesteydelser. Denne underafdeling finder ikke anvendelse på de uforenelige aspekter af foranstaltninger, der indføres eller opretholdes i overensstemmelse med artikel 10.10 (Uforenelige foranstaltninger) eller 10.18 (Uforenelige foranstaltninger).
2. Med henblik på denne underafdeling forstås ved "en aktivitet, der udføres under udøvelse af offentlig myndighed" som omhandlet i artikel 10.3 (Definitioner), litra a):
 - a) en aktivitet, der gennemføres af en centralbank eller monetær myndighed eller enhver anden offentlig enhed som led i penge- eller valutakurspolitikker
 - b) en aktivitet, der udgør en del af en lovmæssig ordning for social sikkerhed eller offentlige pensionsplaner, og
 - c) andre aktiviteter, der udøves af en offentlig enhed for statens regning eller med dens garanti eller under anvendelse af partens eller dens offentlige enheders finansielle midler.

3. Med henblik på anvendelsen af artikel 10.3 (Definitioner), litra m), hvis en part tillader, at dets leverandører af finansielle tjenesteydelser i konkurrence med en offentlig enhed eller en leverandør af finansielle tjenesteydelser udøver nogen af de aktiviteter, der er omhandlet i stk. 2, litra b) eller c), omfatter "tjenesteydelse" sådanne aktiviteter.
4. Artikel 10.3 (Definitioner), litra a), finder ikke anvendelse på tjenesteydelser, der er omfattet af denne underafdeling.

ARTIKEL 10.63

Definitioner

Med henblik på denne underafdeling og afdeling B (Liberalisering af investeringer), C (Grænseoverskridende handel med tjenesteydelser), D (Fysiske personers indrejse og midlertidige ophold i forretningsøjemed) og underafdeling 1 (Intern regulering) i afdeling E (Reguleringsmæssig ramme) i dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) "finansiell tjenesteydelse": enhver tjenesteydelse af finansiell art, der tilbydes af en leverandør af finansielle tjenesteydelser fra/i en part. Finansielle tjenesteydelser omfatter al forsikring og alle forsikringsrelaterede tjenesteydelser samt alle bankmæssige og andre finansielle tjenesteydelser (undtagen forsikring). Finansielle tjenesteydelser omfatter følgende aktiviteter:
- i) forsikring og forsikringsrelaterede tjenesteydelser:
- A) direkte forsikring (herunder coassurance):
- 1) livsforsikring og

- 2) skadesforsikring
 - B) genforsikring og retrocession
 - C) forsikringsformidling, f.eks. via mægler eller agent, og
 - D) tjenesteydelser i tilknytning til forsikring, f.eks. rådgivning, aktuarbistand, risikovurdering og skadebehandling
- ii) banktjenesteydelser og andre finansielle tjenesteydelser (undtagen forsikring):
 - A) modtagelse af indskud eller andre tilbagebetalingspligtige midler fra offentligheden
 - B) långivning af alle typer, herunder forbrugslån, realkredit, factoring og finansiering af handelsmæssige transaktioner
 - C) finansiell leasing
 - D) alle betalings- og pengeoverførselstjenesteydelser, herunder kredit- og betalingskort, rejsechecks og bankveksler
 - E) garantier og forpligtelser

- F) handel for egen eller kunders regning på børsen, OTC-markedet eller på en anden af følgende måder:
- 1) pengemarkedspapirer (herunder checks, pengesedler og indskudsbeviser)
 - 2) udenlandsk valuta
 - 3) derivater, herunder futures og optioner
 - 4) valutakurs- og renteinstrumenter, herunder produkter såsom swaps og aftaler om fremtidig rentesikring
 - 5) omsættelige værdipapirer og
 - 6) andre omsættelige papirer og finansielle aktiver, herunder guldbarrer
- G) deltagelse i emissioner af enhver form for værdipapirer, herunder garantistillelse og placering i egenskab af agent (enten offentligt eller privat) og levering af tjenesteydelser i forbindelse med sådanne emissioner
- H) mæglervirksomhed vedrørende penge (money broking)

- D) forvaltning af aktiver såsom likviditets- og porteføljeforvaltning, alle former for kollektiv investeringspleje, administration af pensionsfonde, forvaring og forvaltning af betroede midler
 - J) afregning og clearing i forbindelse med finansielle aktiver, herunder værdipapirer, derivater og andre omsætningspapirer
 - K) tilvejebringelse og overførsel af finansielle oplysninger samt software til behandling af finansielle data og dermed beslægtet software og
 - L) rådgivning og formidling samt andre finansielle hjælpetjenesteydelser i forbindelse med de under litra A)-K) nævnte aktiviteter, herunder kreditvurdering og -analyse, undersøgelser og rådgivning i tilknytning til investeringer og porteføljer samt rådgivning om opkøb og selskabsomstrukturering og -strategi
- b) "leverandør af finansielle tjenesteydelser": en fysisk eller juridisk person i en part, der søger at levere eller leverer finansielle tjenesteydelser, og som ikke omfatter en offentlig enhed
- c) "offentlig enhed":
- i) en regering, centralbank eller monetær myndighed i en part, eller en enhed ejet eller kontrolleret af en part, der hovedsagelig beskæftiger sig med at gennemføre statslige funktioner eller aktiviteter med statsligt formål, men herunder ikke en enhed, der hovedsagelig beskæftiger sig med at levere finansielle tjenesteydelser på kommercielle vilkår, eller

- ii) en privat enhed, som udfører funktioner, der normalt udføres af en centralbank eller monetær myndighed, når den udfører disse funktioner
- d) "ny finansiel tjenesteydelse": en tjenesteydelse af finansiel art, herunder tjenesteydelser vedrørende eksisterende og nye produkter eller den måde, hvorpå produktet leveres, som ingen anden leverandør af finansielle tjenesteydelser leverer på en parts territorium, men som leveres på den anden parts territorium, og
- e) "selvregulerende organisation": ethvert ikkestatsligt organ, herunder værdipapir- eller terminsbørser eller –markeder, clearingsagentur eller en anden organisation eller sammenslutning, der i kraft af sin statut eller ved delegation fra centrale, regionale eller lokale myndigheder regulerer eller fører tilsyn med leverandører af finansielle tjenesteydelser, alt efter hvad der er relevant.

ARTIKEL 10.64

Tilsynsklausul

1. Intet i denne aftale forhindrer en part i at indføre eller opretholde foranstaltninger af forsigtighedshensyn, såsom foranstaltninger til:
 - a) beskyttelse af investorer, indskydere, forsikringstagere eller personer, over for hvem en leverandør af finansielle tjenesteydelser har en tillidsforpligtelse, eller
 - b) sikring af en parts finansielle systems integritet og stabilitet.

2. Hvis sådanne foranstaltninger ikke er i overensstemmelse med denne aftales bestemmelser, må de ikke anvendes som middel til at omgå en parts tilsagn eller forpligtelser i henhold til aftalen.

ARTIKEL 10.65

Videregivelse af oplysninger

Intet i denne aftale må fortolkes således, at det forpligter en part til at videregive oplysninger om individuelle forbrugeres forhold og konti eller fortrolig eller privat information, som offentlige enheder ligger inde med.

ARTIKEL 10.66

Internationale standarder

1. Parterne tager behørigt hensyn til at sikre, at internationalt vedtagne standarder for regulering og tilsyn i sektoren for finansielle tjenesteydelser og for bekæmpelse af skatteunddragelse og -undgåelse i sektoren for finansielle tjenesteydelser gennemføres og anvendes på deres territorium. Sådanne internationalt vedtagne standarder omfatter dem, der er vedtaget af G20, Rådet for Finansiell Stabilitet, Baselkomitéen for Banktilsyn, navnlig dens "hovedprincipper for effektivt banktilsyn" ("Core Principle for Effective Banking Supervision"), Den Internationale Forsikringstilsynsorganisation, navnlig dens "hovedprincipper for forsikring" ("Insurance Core Principles"), Den Internationale Børstilsynsorganisation, navnlig dens "mål og principper for regulering af værdipapirer" ("Objectives and Principles of Securities Regulation"), Den Finansielle Aktionsgruppe og Det Globale Forum for Gennemsigtighed og Informationsudveksling på Skatteområdet.

2. Parterne tilstræber at samarbejde og udveksle oplysninger om udviklingen af internationale standarder.

ARTIKEL 10.67

Nye finansielle tjenesteydelser på en parts territorium

1. Hver part tillader leverandører af finansielle tjenesteydelser fra den anden part, som er etableret på dens territorium, at levere enhver ny finansiell tjenesteydelse, som den ville tillade dens egne leverandører af finansielle tjenesteydelser at levere under tilsvarende omstændigheder i henhold til dens lovgivning, forudsat at indførelsen af den nye finansielle tjenesteydelse ikke kræver vedtagelse af ny lovgivning eller ændring af eksisterende lovgivning. Dette finder ikke anvendelse på filialer af virksomheder fra den anden part, der leverer finansielle tjenesteydelser, og som er etableret på en parts territorium.
2. En part kan bestemme den institutionelle og retlige form, gennem hvilken tjenesteydelsen kan leveres, og kan kræve, at der skal indhentes tilladelse til levering af tjenesteydelsen. Når en sådan tilladelse kræves, skal der træffes en afgørelse inden for en rimelig frist, og tilladelsen kan kun afslås af tilsynsmæssige årsager.

ARTIKEL 10.68

Selvregulerende organisationer

Hvis en part kræver, at leverandører af finansielle tjenesteydelser fra den anden part skal være medlemmer af, deltage i eller have adgang til en selvregulerende organisation for at kunne levere finansielle tjenesteydelser på eller til førstnævnte parts territorium, skal den sikre, at den selvregulerende organisation overholder forpligtelserne i henhold til artikel 10.6 (National behandling), 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling) og 10.16 (National behandling) og 10.17 (Mestbegunstigelsesbehandling).

ARTIKEL 10.69

Clearing- og betalingssystemer

Parterne indrømmer på vilkårene og betingelserne for national behandling leverandører af finansielle tjenesteydelser fra den anden part, som er etableret på deres territorium, adgang til betalings- og clearingsystemer, der drives af offentlige enheder, og til offentlige finansierings- og genfinansieringsfaciliteter, der er til rådighed som led i den normale forretningsgang. Denne artikel giver ikke adgang til en parts långivning i sidste instans.

UNDERAFDELING 6

INTERNATIONALE SØTRANSPORTTJENESTEYDELSER

ARTIKEL 10.70

Anvendelsesområde og definitioner

1. I denne underafdeling fastsættes principperne for den reguleringsmæssige ramme for levering af internationale søtransporttjenesteydelser i henhold til afdeling B (Liberalisering af investeringer), C (Grænseoverskridende handel med tjenesteydelser) og D (Fysiske personers indrejse og midlertidige ophold i forretningsøjemed) i dette kapitel, og den finder anvendelse på en parts foranstaltninger, som påvirker handel med internationale søtransporttjenesteydelser. Denne underafdeling finder ikke anvendelse på de uforenelige aspekter af foranstaltninger, der indføres eller opretholdes i overensstemmelse med artikel 10.10 (Uforenelige foranstaltninger) eller 10.18 (Uforenelige foranstaltninger).
2. Med henblik på denne underafdeling og afdeling B (Liberalisering af investeringer), C (Grænseoverskridende handel med tjenesteydelser) og D (Fysiske personers indrejse og midlertidige ophold i forretningsøjemed) i dette kapitel anvendes følgende definitioner:
 - a) "tjenesteydelser vedrørende containerterminaler og oplagring": aktiviteter, der består i at oplagre containere såvel i havne som inde i landet med henblik på at fylde eller tømme dem, reparere dem og gøre dem klar til afskibning

- b) "toldbehandling": aktiviteter, der består i på en anden parts vegne at gennemføre toldformaliteter vedrørende import, eksport eller transport af gods, uanset om denne tjenesteydelse er en hovedaktivitet for tjenesteyderen eller et almindeligt supplement til vedkommendes hovedaktivitet
- c) "dør til dør-transport eller multimodal transport": transport af gods, hvortil der anvendes mere end én transportform, herunder et internationalt søled, i henhold til et gennemgående transportdokument
- d) "feedertjenesteydelser": forudgående og efterfølgende transport af internationalt gods ad søvejen, herunder i containere og som stykgods og tør og våd bulkfragt, mellem havne beliggende på en parts territorium, af internationalt gods, som er på vej til en destination, eller som kommer fra en fragthavn, uden for den pågældende parts territorium
- e) "speditørvirksomhed": aktiviteter, der består i at tilrettelægge og kontrollere forsendelsesoperationer på rederiernes vegne ved at erhverve transportydelser og tilknyttede tjenesteydelser, forberede dokumentation og tilvejebringe forretningsoplysninger
- f) "international godstransport": transport af gods mellem en havn i den ene part og en havn i den anden part eller et tredjeland eller mellem havne i forskellige medlemsstater
- g) "internationale søtransporttjenesteydelser": transport af passagerer eller gods med søgående skibe mellem en havn i en part og en havn i den anden part eller i et tredjeland, herunder direkte kontraktindgåelse med leverandører af andre transporttjenesteydelser med henblik på at dække dør til dør-transport eller multimodal transport i henhold til et gennemgående transportdokument, men ikke retten til at levere disse andre transporttjenesteydelser

- h) "skibsagenturvirksomhed": aktiviteter, der består i som agent inden for et givet geografisk område at repræsentere et eller flere rederiers forretningsinteresser inden for følgende områder:
- i) markedsføring og salg af søtransport og hertil knyttede tjenesteydelser, lige fra udarbejdelse af tilbud til fakturering og udstedelse af konnossementer på vegne af virksomhederne, erhvervelse og videresalg af de fornødne tilknyttede tjenesteydelser, udarbejdelse af dokumentation samt tilvejebringelse af forretningsoplysninger
 - ii) handlinger på virksomhedernes vegne, organisering af skibsanløb eller overtagelse af gods, når det er påkrævet
- i) "søfartshjælpetjenesteydelser": håndtering af søgods, toldbehandlingsvirksomhed, tjenesteydelser vedrørende containerterminaler og oplagring, skibsagenturvirksomhed og maritim speditørvirksomhed og
- j) "håndtering af søgods": aktiviteter, der udføres af stevedorevirksomheder, herunder terminaloperatører, men ikke havnearbejderes aktiviteter som sådan, når disse arbejdere er organiseret uafhængigt af stevedorevirksomheder eller terminaloperatørvirksomheder. Disse aktiviteter omfatter tilrettelæggelse af og kontrol med:
- i) lastning eller losning af gods til eller fra et skib
 - ii) surring eller afsurring af gods og

- iii) modtagelse eller levering og opbevaring af gods inden afsendelse eller efter losning.

ARTIKEL 10.71

Forpligtelser

1. Hver part sikrer uhindret adgang til det internationale marked for søtransport og handel på et kommercielt og ikkediskriminerende grundlag ved:

- a) at indrømme skibe, der fører den anden parts flag, eller som drives af tjenesteydere fra den anden part, en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den indrømmer sine egne skibe, bl.a. hvad angår:

- i) adgang til havne
- ii) brug af infrastruktur og havnetjenester
- iii) brug af søfartshjælpetjenesteydelser
- iv) dermed forbundne gebyrer og afgifter og
- v) toldfaciliteter og tildeling af liggeplads og laste- og lossefaciliteter

- b) at tillade leverandører af internationale søtransporttjenesteydelser fra den anden part at etablere og drive en virksomhed på sit territorium på vilkår, der ikke er mindre gunstige end dem, den indrømmer sine egne tjenesteydere,
- c) på rimelige og ikkediskriminerende vilkår og betingelser at stille følgende tjenesteydelser til rådighed for den anden parts leverandører af internationale søtransporttjenesteydelser i sine havne: lodstjenester, slæbe- og bugserassistance, forsyning med proviant, brændstof og vand, affaldsindsamling og deponering af ballastaffald, skibsinspektørtjenester, navigationsassistance, nødreparationsfaciliteter, forankring, liggeplads og liggepladsfaciliteter, og kystbaserede operationelle tjenester, der er af betydning for skibsfarten, herunder kommunikation og leverance af vand og elektricitet.
- d) at tillade leverandører af internationale søtransporttjenesteydelser fra den anden part, forudsat at den kompetente myndighed i givet fald giver tilladelse hertil, at omrokere ejede eller lejede tomme containere, der ikke transporteres som gods mod betaling, mellem havne i New Zealand eller mellem havne i en medlemsstat og
- e) at tillade leverandører af internationale søtransporttjenesteydelser fra den anden part at levere feederservice mellem New Zealands havne og en medlemsstats havne med forbehold af tilladelse fra den kompetente myndighed, hvor det er relevant.

2. Ved anvendelsen af stk. 1, litra a) og b):

- a) må parterne ikke indføre lastfordelingsaftaler i fremtidige aftaler med tredjelande om søtransporttjenesteydelser, herunder med hensyn til transport af tør og flydende bulk og linjefart

- b) skal parterne inden for en rimelig frist ophæve eksisterende lastfordelingsaftaler, jf. stk. a), som findes i tidligere aftaler, og
- c) må parterne ikke indføre eller opretholde administrative, tekniske eller andre foranstaltninger, som kan udgøre en skjult begrænsning eller have vilkårlige eller uberettigede diskriminerende virkninger, hvor de samme forhold gør sig gældende, for den frie levering af tjenesteydelser inden for international søtransport.

KAPITEL 11

KAPITALBEVÆGELSER, BETALINGER OG OVERFØRSLER

ARTIKEL 11.1

Betalinger og overførsler

Parterne tillader alle betalinger eller overførsler i forbindelse med transaktioner på betalingsbalancens løbende poster, som er omfattet af denne aftales anvendelsesområde, og dette i frit konvertibel valuta og i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i artiklerne i overenskomsten om Den Internationale Valutafond.

ARTIKEL 11.2

Kapitalbevægelser

Parterne tillader, for så vidt angår transaktioner på kapitalposterne og de finansielle poster på betalingsbalancen, fri kapitalbevægelse med henblik på liberalisering af investeringer og andre transaktioner som omhandlet i kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser).

ARTIKEL 11.3

Anvendelse af love og forskrifter vedrørende kapitalbevægelser, betalinger og overførsler

1. Intet i artikel 11.1 (Betalinger og overførsler) og 11.2 (Kapitalbevægelser) må fortolkes således, at det forhindrer en part i at anvende sine egne love og forskrifter vedrørende:

- a) konkurs, insolvens eller beskyttelse af kreditorrettigheder
- b) udstedelse af eller handel med værdipapirer, derivater, såsom futures eller optioner, eller andre finansielle instrumenter
- c) regnskabsaflæggelse for eller regnskabsføring af kapitalbevægelser, betalinger eller overførsler, når det er nødvendigt til støtte for de lovhåndhævende myndigheder eller finanstilsynsmyndighederne
- d) strafbare handlinger, vildledende eller svigagtig praksis

- e) sikring af efterlevelse af kendelser eller domme i administrative eller retslige procedurer eller
- f) social sikring, offentlige pensionsordninger eller obligatoriske opsparingsordninger.

2. En part må ikke anvende de love og forskrifter, der henvises til i stk. 1, på en vilkårlig eller diskriminerende måde eller på en måde, der vil udgøre en skjult begrænsning af kapitalbevægelser, betalinger eller overførsler.

KAPITEL 12

DIGITAL HANDEL

AFDELING A

GENERELLE BESTEMMELSER

ARTIKEL 12.1

Anvendelsesområde

1. Dette kapitel finder anvendelse på en parts foranstaltninger, som påvirker handel ved hjælp af elektroniske midler.

2. Dette kapitel finder ikke anvendelse på:

- a) audiovisuelle tjenesteydelser
- b) oplysninger, der besiddes eller behandles af eller på vegne af en part, eller foranstaltninger vedrørende sådanne oplysninger, herunder foranstaltninger vedrørende indsamling heraf, og
- c) foranstaltninger, der indføres eller opretholdes af New Zealand, og som landet finder nødvendige for at beskytte eller fremme maoriernes rettigheder, interesser, pligter og ansvar¹ for så vidt angår spørgsmål, der er omfattet af dette kapitel, herunder i forbindelse med New Zealands opfyldelse af sine forpligtelser i henhold til Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi, forudsat at sådanne foranstaltninger ikke anvendes som et middel til vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling af personer fra den anden part eller som en skjult begrænsning af handel ved hjælp af elektroniske midler. Kapitel 26 (Tvistbilæggelse) finder ikke anvendelse på fortolkningen af Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi, herunder med hensyn til arten af de rettigheder og forpligtelser, der følger af denne.

ARTIKEL 12.2

Definitioner

- 1. Definitionerne i artikel 10.3 (Definitioner) i kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser) finder anvendelse på dette kapitel.

¹ Det præciseres, at maoriernes rettigheder, interesser, pligter og ansvar omfatter dem, der vedrører matauranga maori.

2. Definitionen af "offentlig telekommunikationstjeneste" i artikel 10.47 (Definitioner), nr. i), finder anvendelse på dette kapitel.
3. Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:
- a) "forbruger": en fysisk person, der anvender en offentlig telekommunikationstjeneste til andet end erhvervsmæssige formål
 - b) "digitalt udbud": udbud ved hjælp af elektroniske midler
 - c) "direkte markedsføringsmeddelelse": enhver form for kommerciel reklame, hvorved en person formidler markedsføringsmeddelelser direkte til en bruger via en offentlig telekommunikationstjeneste, herunder e-mail og tekst- og multimediebeskeder (SMS og MMS)
 - d) "elektronisk autentifikation": elektronisk proces eller handling, der består i at kontrollere, og som gør det muligt at bekræfte:
 - i) den elektroniske identifikation af en person eller
 - ii) oprindelsen og integriteten af data i elektronisk form
 - e) "elektronisk fakturering" eller "e-fakturering": automatisk generering, udveksling og behandling af fakturaer mellem leverandører og købere ved hjælp af et struktureret digitalt format

- f) "elektronisk segl": data i elektronisk form, der anvendes af en juridisk person, og som er vedhæftet eller logisk tilknyttet andre data i elektronisk form, og som giver sikkerhed for disse andre datas oprindelse og integritet
- g) "elektronisk signatur": data i elektronisk form, der er vedhæftet eller logisk tilknyttet andre data i elektronisk form, og som:
 - i) kan anvendes til at identificere underskriveren i forbindelse med de andre data i elektronisk form og
 - ii) anvendes af en underskriver til at samtykke om de andre data i elektronisk form¹
- h) "internetadgangstjeneste": en offentlig telekommunikationstjeneste, som giver adgang til internettet og dermed konnektivitet til praktisk taget alle endepunkter på internettet, uanset den anvendte netteknologi og det anvendte terminaludstyr
- i) "personoplysninger": oplysninger vedrørende en identificeret eller identificerbar fysisk person
- j) "handelsdokument": en formular, der udstedes eller kontrolleres af en part, og som skal udfyldes af eller for en importør eller eksportør i forbindelse med import eller eksport af varer, og
- k) "bruger": en person, der anvender en offentlig telekommunikationstjeneste.

¹ Det præciseres, at intet i denne definition forhindrer en part i at tillægge en elektronisk signatur større retsvirkning, når denne opfylder visse krav, f.eks. om at angive, at dataene ikke er blevet ændret, eller om at kontrollere underskriverens identitet.

ARTIKEL 12.3

Ret til at regulere

Parterne bekræfter hver parts ret til at regulere inden for deres territorium med henblik på at nå legitime politiske mål, såsom beskyttelse af menneskers, dyrs eller planter liv, sociale ydelser, offentlig uddannelse, sikkerhed, miljøet, herunder klimaændringer, den offentlige moral, social- eller forbrugerbeskyttelse, dyrevelfærd, beskyttelse af privatlivets fred og databeskyttelse, fremme og beskyttelse af den kulturelle mangfoldighed samt, for New Zealands vedkommende, fremme eller beskyttelse af maoriernes rettigheder, interesser, pligter og ansvar.

AFDELING B

GRÆNSEOVERSKRIDENDE DATASTRØMME OG BESKYTTELSE AF PERSONOPLYSNINGER

ARTIKEL 12.4

Grænseoverskridende datastrømme

1. Parterne er fast besluttet på at sikre grænseoverskridende datastrømme for at lette handelen i den digitale økonomi og anerkender, at hver part kan have sine egne reguleringsmæssige krav i denne henseende.

2. Med henblik herpå må en part ikke begrænse grænseoverskridende datastrømme mellem parterne i forbindelse med aktiviteter, der er omfattet af dette kapitel, ved at:

- a) stille krav om anvendelse af databehandlingsfaciliteter eller netelementer på dens territorium til databehandling, herunder ved at stille krav om anvendelse af databehandlingsfaciliteter eller netelementer, der er certificeret eller godkendt på partens territorium
- b) stille krav om datalokalisering på dens territorium
- c) forbyde lagring eller behandling af data på den anden parts territorium eller
- d) gøre grænseoverskridende overførsel af data betinget af anvendelse af databehandlingsfaciliteter eller netelementer på dens territorium eller af lokaliseringskrav på dens territorium.

3. Det præciseres, at parterne er enige om, at intet i denne artikel forhindrer parterne i at indføre eller opretholde foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 25.1 (Generelle undtagelser) for at nå de deri omhandlede samfundspolitiske mål, som med henblik på denne artikel i givet fald skal fortolkes på en måde, der tager højde for, at de digitale teknologier udvikler sig. Det foregående punktum berører ikke anvendelsen på denne artikel af andre undtagelser i denne aftale.

4. Parterne følger gennemførelsen af denne artikel og vurderer, hvordan den fungerer, senest tre år efter datoen for denne aftales ikrafttræden, medmindre parterne aftaler andet. En part kan også til enhver tid foreslå den anden part at tage denne artikel op til revision. Der skal reageres positivt på en sådan anmodning.

5. I forbindelse med den i stk. 4 omhandlede revision og efter offentliggørelsen af Wai 2522-rapporten fra Waitangi-domstolen af 19. november 2021 bekræfter New Zealand:

- a) sin fortsatte evne til at støtte og fremme maoriernes interesser i henhold til denne aftale og
- b) sin hensigt om at inddrage maorierne for at sikre, at der ved den i stk. 4 omhandlede revision tages hensyn til den fortsatte nødvendighed af, at New Zealand støtter maorierne i at udøve deres rettigheder og interesser, og om at opfylde sine forpligtelser i henhold til Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi og dens principper.

ARTIKEL 12.5

Beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred

1. Parterne anerkender, at beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred er en grundlæggende rettighed, og at høje standarder i denne henseende bidrager til at øge forbrugernes tillid og tiltro til digital handel.
2. Parterne kan indføre eller opretholde foranstaltninger, som de finder hensigtsmæssige for at sikre beskyttelsen af personoplysninger og privatlivets fred, herunder gennem vedtagelse og anvendelse af regler for grænseoverskridende-overførsel af personoplysninger. Intet i denne aftale berører beskyttelsen af personoplysninger og privatlivets fred i parternes respektive foranstaltninger.

3. Hver part underretter den anden part om enhver af de i stk. 2 omhandlede foranstaltninger, som den indfører eller opretholder.

4. Parterne offentliggør oplysninger om den beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred, som den giver brugere af digital handel, herunder:

- a) hvordan enkeltpersoner kan søge at afhjælpe en tilsidesættelse af beskyttelsen af personoplysninger eller privatlivets fred, der opstår som følge af digital handel, og
- b) vejledning og andre oplysninger om virksomheders overholdelse af gældende lovkrav om beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred.

AFDELING C

SÆRLIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 12.6

Told på elektroniske overførsler

1. En part må ikke indføre told på elektroniske overførsler mellem en person fra den ene part og en person fra den anden part.

2. Det præciseres, at stk. 1 ikke forhindrer en part i at pålægge interne skatter, gebyrer eller andre afgifter på elektroniske overførsler, forudsat at sådanne skatter, gebyrer eller afgifter pålægges på en måde, der er forenelig med denne aftale.

ARTIKEL 12.7

Ingen forudgående tilladelse

1. Hver part bestræber sig på ikke at indføre noget krav om forudgående tilladelse eller noget andet tilsvarende krav vedrørende levering af tjenesteydelser ad elektronisk vej.
2. Stk. 1 berører ikke tilladelsesordninger, som ikke specifikt og udelukkende vedrører tjenesteydelser, der leveres ad elektronisk vej, og regler på telekommunikationsområdet.

ARTIKEL 12.8

Indgåelse af kontrakter ad elektronisk vej

Medmindre andet er fastsat i parternes love og forskrifter, sikrer parterne, at:

- a) kontrakter kan indgås ad elektronisk vej

- b) kontrakter ikke mister deres retsvirkning, gyldighed eller anvendelighed alene med den begrundelse, at kontrakten er indgået ad elektronisk vej, og
- c) der ikke skabes eller opretholdes andre hindringer for anvendelsen af elektroniske kontrakter.

ARTIKEL 12.9

Elektronisk autentifikation

1. Bortset fra under omstændigheder, der er fastsat i parternes love og forskrifter, må parterne ikke afvise retsvirkningen eller antageligheden af et elektronisk dokument, en elektronisk signatur, et elektronisk segl eller de autentificerede data, der er resultatet af elektronisk autentifikation, som bevis i retssager alene med den begrundelse, at disse er i elektronisk form.
2. Parterne ikke må indføre eller opretholde foranstaltninger, som:
 - a) forbyder parterne i en elektronisk transaktion indbyrdes at fastlægge passende elektroniske autentifikationsmetoder for deres elektroniske transaktion eller
 - b) forhindrer parterne i en elektronisk transaktion i over for de judicielle og administrative myndigheder at bevise, at anvendelsen af elektronisk autentifikation i den pågældende elektroniske transaktion opfylder de gældende lovkrav.

3. Uanset stk. 2 kan en part kræve, at metoden til elektronisk autentifikation for en bestemt kategori af elektroniske transaktioner:

- a) er certificeret af en myndighed, der er akkrediteret i overensstemmelse med dens lovgivning, eller
- b) opfylder visse præstationsnormer, som skal være objektive, gennemsigtige og ikkediskriminerende og kun vedrøre de særlige karakteristika ved den pågældende kategori af elektroniske transaktioner.

4. En part anvender i det omfang, det er fastsat i dens love eller forskrifter, stk. 1-3 på andre elektroniske processer eller midler til at lette eller muliggøre elektroniske transaktioner, såsom elektroniske tidsstempler eller elektroniske registrerede leveringstjenester.

ARTIKEL 12.10

Elektronisk fakturering

1. Parterne anerkender betydningen af e-faktureringsstandarder som et centralt element i digitale udbudssystemer til støtte for interoperabilitet og digital handel, og at sådanne systemer også kan anvendes til elektroniske transaktioner mellem virksomheder og mellem virksomheder og forbrugere.

2. Parterne sikrer, at gennemførelsen af foranstaltninger vedrørende e-fakturering inden for deres jurisdiktion er udformet med henblik på at støtte grænseoverskridende interoperabilitet. Når parterne udvikler foranstaltninger vedrørende e-fakturering, tager de, hvis det er relevant, hensyn til internationale rammer, retningslinjer eller henstillinger, hvor sådanne findes.

3. Parterne bestræber sig på at udveksle bedste praksis vedrørende e-fakturerings og digitale udbudssystemer.

ARTIKEL 12.11

Videregivelse af eller adgang til kildekode

1. Parterne anerkender den stigende samfundsmæssige og økonomiske betydning af at anvende digitale teknologier og betydningen af en sikker og ansvarlig udvikling og anvendelse af sådanne teknologier, herunder med hensyn til kildekoden til software for at fremme offentlighedens tillid.
2. En part må ikke kræve videregivelse af eller adgang til kildekoden for software, som ejes af en person fra den anden part, som en betingelse for import, eksport, distribution, salg eller anvendelse af en sådan software eller af produkter, der indeholder en sådan software, på eller fra dens territorium¹.
3. Det præciseres, at stk. 2:
 - a) ikke finder anvendelse på frivillig videregivelse eller indrømmelse af adgang til kildekoden for software på et kommercielt grundlag foretaget af en person fra den anden part, f.eks. i forbindelse med et offentligt udbud eller en frit forhandlet kontrakt, og

¹ Denne artikel forhindrer ikke en part i at kræve, at der gives adgang til software, der anvendes til kritisk infrastruktur, i det omfang det er nødvendigt for at sikre, at kritisk infrastruktur fungerer effektivt, med forbehold af garantier mod uautoriseret videregivelse.

- b) ikke berører den ret, som en parts regulerende, administrative, retshåndhævende eller judicielle myndigheder har til at kræve ændring af kildekoden for software for at overholde dens love og forskrifter, som ikke er uforenelige med denne aftale.

4. Intet i denne artikel:

- a) berører den ret, som en parts regulerende myndigheder, retshåndhævende eller judicielle organer eller overensstemmelsesvurderingsorganer har til at få adgang til kildekoden for software, enten før eller efter import, eksport, distribution, salg eller anvendelse, med henblik på undersøgelse eller inspektion, håndhævelse eller retsforfølgelse, for at fastslå, om dens love og forskrifter, herunder dem, der vedrører ikkeforskelsbehandling og forebyggelse af partiskhed, er overholdt, med forbehold af garantier mod uautoriseret videregivelse
- b) berører krav fra en konkurrencemyndighed eller et andet relevant organ i en part om at afhjælpe en overtrædelse af konkurrencelovgivningen
- c) berører beskyttelsen og håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder eller
- d) berører en parts ret til at træffe foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 14.1 (Indarbejdelse af visse GPA-bestemmelser), stk. 2, litra a), i henhold til hvilken GPA's artikel III med de fornødne ændringer er indarbejdet i og gjort til en del af nærværende aftale.

ARTIKEL 12.12

Forbrugertillid til internettet

1. I erkendelse af betydningen af at styrke forbrugernes tillid til digital handel indfører eller opretholder parterne hver især foranstaltninger til at sikre en effektiv beskyttelse af forbrugere, der foretager elektroniske handelstransaktioner, herunder foranstaltninger, der:
 - a) forbyder svigagtig og urimelig handelspraksis, herunder vildledende handelspraksis
 - b) kræver, at leverandører af varer og tjenesteydelser handler i god tro og overholder retfærdig handelspraksis, herunder ved at respektere forbrugernes ret vedrørende uønskede varer og tjenesteydelser, og
 - c) giver forbrugerne klageadgang i tilfælde af krænkelse af deres rettigheder, herunder retten til retsmidler, hvis varer eller tjenesteydelser betales og ikke leveres eller stilles til rådighed som aftalt.
2. Hver part sikrer et niveau af beskyttelse for forbrugere, der foretager elektroniske handelstransaktioner, som mindst svarer til det niveau af beskyttelse, der gælder for forbrugere, der deltager i handel ad ikkeelektronisk vej, i henhold til dens love, forskrifter og politikker.
3. Parterne anerkender betydningen af at overdrage tilstrækkelige håndhævelsesbeføjelser til deres forbrugerbeskyttelsesorganer eller andre relevante organer og vigtigheden af samarbejde mellem deres forbrugerbeskyttelsesorganer eller andre relevante organer for at beskytte forbrugerne og øge forbrugernes tillid til internettet.

4. Parterne anerkender fordelene ved mekanismer, der letter behandlingen af krav i forbindelse med grænseoverskridende elektroniske handelstransaktioner. Med henblik herpå undersøger parterne mulighederne for at stille sådanne mekanismer til rådighed for grænseoverskridende elektroniske handelstransaktioner mellem dem selv.

ARTIKEL 12.13

Uanmodede direkte markedsføringsmeddelelser

1. Parterne indfører eller opretholder foranstaltninger for at sikre en effektiv beskyttelse af brugerne mod uanmodede direkte markedsføringsmeddelelser.
2. Parterne sikrer, at direkte markedsføringsmeddelelser ikke sendes til brugere, som er fysiske personer, medmindre de har givet deres samtykke til at modtage sådanne meddelelser. Samtykke defineres i overensstemmelse med parternes lovgivning.
3. Uanset stk. 2 tillader parterne personer, der i overensstemmelse med deres lovgivning indsamler brugeres kontaktoplysninger i forbindelse med levering af varer eller tjenesteydelser, at sende direkte markedsføringsmeddelelser til den pågældende bruger for deres egne tilsvarende varer eller tjenesteydelser.
4. Parterne sikrer, at direkte markedsføringsmeddelelser klart kan identificeres som sådan, tydeligt oplyser, på hvis vegne de er sendt, og indeholder de oplysninger, der er nødvendige for at sætte brugerne i stand til gratis og til enhver tid at anmode om standsning.

5. Parterne giver brugere adgang til at klage over leverandører af direkte markedsføringsmeddelelser, der ikke overholder de foranstaltninger, der indføres eller opretholdes i medfør af stk. 1-4.

ARTIKEL 12.14

Samarbejde om reguleringsmæssige spørgsmål for så vidt angår digital handel

1. Parterne udveksler oplysninger om følgende reguleringsmæssige spørgsmål i forbindelse med digital handel:

- a) anerkendelse og fremme af interoperable elektroniske tillids- og autentificeringstjenester
- b) behandling af direkte markedsføringsmeddelelser
- c) beskyttelse af forbrugere online, herunder klagemuligheder for forbrugerne og opbygning af forbrugertillid
- d) udfordringer for små og mellemstore virksomheder med hensyn til anvendelse af elektronisk handel
- e) digital forvaltning og
- f) andre spørgsmål af relevans for udviklingen af digital handel.

2. Det præciseres, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse på en parts regler og garantier for beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred, herunder for grænseoverskridende videregivelse af personoplysninger.
3. Parterne skal, hvor det er hensigtsmæssigt, samarbejde og deltage aktivt i internationale fora med henblik på at fremme udviklingen af digital handel.
4. Parterne anerkender vigtigheden af at samarbejde om cybersikkerhedsspørgsmål, der er relevante for digital handel.

ARTIKEL 12.15

Papirløs handel

1. Parterne anerkender vigtigheden af at afskaffe papirformularer og dokumenter, som er nødvendige ved import, eksport eller transit af varer, med henblik på at skabe et papirløst miljø for grænseoverskridende handel med varer. Med henblik herpå opfordres parterne til at afskaffe papirformularer og dokumenter, hvor det er relevant, og til at gå over til at anvende formularer og dokumenter i databaserede formater.
2. Parterne bestræber sig på at stille handelsdokumenter, som de udsteder eller kontrollerer, eller som er nødvendige i den normale handel, til rådighed for offentligheden i elektronisk format. Med henblik på dette stykke omfatter "elektronisk format" formater, der egner sig til automatisk fortolkning og elektronisk behandling uden menneskelig indgriben, samt digitaliserede billeder og formularer.

3. Parterne bestræber sig på at acceptere de elektroniske udgaver af handelsdokumenter som juridisk ækvivalente med papirudgaverne af handelsdokumenter.
4. Parterne bestræber sig på at samarbejde bilateralt og i internationale fora for at øge accepten af elektroniske udgaver af handelsdokumenter.
5. Ved udviklingen af initiativer, der giver mulighed for anvendelse af papirløs handel, bestræber parterne sig på at tage hensyn til de metoder, der er vedtaget af internationale organisationer.

ARTIKEL 12.16

Åben internetadgang

Parterne anerkender fordelene ved, at brugere på deres respektive territorier, med forbehold af hver parts gældende politikker, love og forskrifter, kan:

- a) få adgang til, distribuere og anvende tjenester og applikationer efter eget valg, som er tilgængelige på internettet, med forbehold af en rimelig netstyring, der ikke blokerer eller bremser trafikken af kommercielle årsager
- b) koble enheder efter eget valg til internettet, forudsat at sådanne enheder ikke skader nettet, og

- c) få adgang til oplysninger om den netstyringspraksis, som deres leverandør af internetadgangstjenester gør brug af.

KAPITEL 13

ENERGI OG RÅMATERIALER

ARTIKEL 13.1

Formål

Formålene med dette kapitel er at lette handel og investeringer mellem parterne, fremme, udvikle og øge produktionen af energi fra vedvarende kilder og den bæredygtige produktion af råmaterialer, herunder gennem anvendelse af grønne teknologier.

ARTIKEL 13.2

Principper

1. Hver part bevarer sin suveræne ret til at bestemme, hvorvidt områder på dens territorium samt i dens arkipelagfarvande og territorialfarvande, eksklusive økonomiske zone og kontinentalsokkel skal gøres tilgængelige for efterforskning og produktion af energivarer og råmaterialer.

2. Hver part bevarer sin ret til at indføre, opretholde og håndhæve foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre forsyningen af energivarer og råmaterialer, og som er i overensstemmelse med denne aftale.

ARTIKEL 13.3

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) "tilladelse": en tilladelse, licens, koncession eller et tilsvarende administrativt eller kontraktligt instrument, hvormed en parts kompetente myndighed giver en enhed ret til at udøve en bestemt økonomisk aktivitet på sit territorium
- b) "balancering": aktiviteter og processer inden for alle tidsfrister, med hvilke netoperatører løbende sikrer opretholdelsen af systemfrekvensen inden for et forud fastsat stabilitetsinterval og overensstemmelse med den mængde af reserver, som er nødvendig af hensyn til den påkrævede kvalitet
- c) "energivarer": de varer, hvoraf der produceres energi, og som er opført i den tilhørende HS-kode i bilag 13 (Lister over energivarer, kulbrinter og råmaterialer)¹
- d) "kulbrinter": de varer, som er opført i den tilhørende HS-kode i bilag 13 (Lister over energivarer, kulbrinter og råmaterialer)

¹ Det præciseres, at "energivarer" ikke omfatter andre landbrugs-, skovbrugs- eller fiskerivarer end biogas eller biobrændstoffer.

- e) "råmaterialer": materialer, der anvendes til fremstilling af industrivarer, og som er opført i den tilhørende HS-kode i bilag 13 (Lister over energivarer, kulbrinter og råmaterialer)¹
- f) "vedvarende elektricitet": elektricitet produceret fra vedvarende energikilder
- g) "vedvarende energi": energi produceret ved hjælp af solenergi, vindkraft, vandkraft, geotermisk energi, biologiske kilder og havkilder samt andre omgivende kilder, hvor den oprindelige energikilde er vedvarende
- h) "standard": standard som defineret i bilag 1 til TBT-aftalen og
- i) "teknisk forskrift": teknisk forskrift som defineret i bilag 1 til TBT-aftalen.

ARTIKEL 13.4

Import- og eksportmonopoler

En part må ikke udpege eller opretholde et udpeget import- eller eksportmonopol. Med henblik på denne artikel forstås ved import- eller eksportmonopol eneretten til eller en parts bemyndigelse af en enhed til at importere energivarer eller råmaterialer fra, eller eksportere energivarer eller råmaterialer til, den anden part².

¹ Det præciseres, at "råmaterialer" ikke omfatter landbrugs-, skovbrugs- eller fiskerivarer.

² Det præciseres, at denne artikel ikke berører kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser) og ikke omfatter en rettighed, der følger af tildelingen af en intellektuel ejendomsrettighed.

ARTIKEL 13.5

Eksportprisfastsættelse

En part må ikke indføre en højere pris for sin eksport af energivarer eller råmaterialer til den anden part end den pris, der opkræves for sådanne energivarer eller råmaterialer, når de er bestemt til hjemmemarkedet, ved hjælp af nogen som helst foranstaltning såsom licenser eller krav om mindstepriser.

ARTIKEL 13.6

Prisfastsættelse på hjemmemarkedet

Parterne bestræber sig på at sikre, at engrospriserne på elektrisk energi og naturgas afspejler det faktiske udbud og den faktiske efterspørgsel. Hvis en part beslutter at regulere prisen på forsyningen af energivarer og råmaterialer på hjemmemarkedet (i det følgende benævnt "reguleret pris"), må den kun gøre dette for at nå et legitimt samfundspolitisk mål og kun ved at indføre en reguleret pris, der er klart defineret, gennemsigtig, ikkediskriminerende og forholdsmæssig.

ARTIKEL 13.7

Tilladelse til efterforskning og produktion af energivarer og råmaterialer

1. Hvis en part kræver tilladelse til at efterforske eller producere kulbrinter, elektricitet eller råmaterialer, skal den pågældende part:
 - a) give en sådan tilladelse i overensstemmelse med de betingelser og procedurer, der er fastsat i artikel 10.33 (Objektivitet, upartiskhed og uafhængighed) og artikel 10.34 (Offentliggørelse og tilgængelige oplysninger), og
 - b) sikre en gennemsigtig procedure for indrømmelse af tilladelser og som minimum offentliggøre typen af tilladelse og det relevante område eller en del heraf på en sådan måde, at potentielt interesserede ansøgere får mulighed for at indgive ansøgninger.
2. En part kan for så vidt angår kulbrinter give tilladelser uden at overholde de betingelser og procedurer, der er fastsat i artikel 10.34 (Offentliggørelse og tilgængelige oplysninger) og nærværende artikels stk. 1, litra b), hvis:
 - a) området har været genstand for en tidligere procedure i overensstemmelse med artikel 10.34 (Offentliggørelse og tilgængelige oplysninger) og nærværende artikels stk. 1, litra b), som ikke førte til udstedelse af en tilladelse
 - b) området er permanent tilgængeligt til efterforskning eller produktion eller

c) tilladelsen er blevet opgivet inden dens udløbsdato.

3. En part kan kræve, at en enhed, der har fået tilladelse, skal betale et finansielt bidrag eller et bidrag i naturalier¹. Bidraget fastsættes på en måde, der ikke griber ind i ledelses- og beslutningsprocessen i den enhed, der har fået tilladelse.

4. Hver part sikrer, at ansøgeren får en begrundelse for afvisningen af ansøgningen, således at ansøgeren kan benytte sig af procedurerne for klage eller prøvelse. Procedurerne for klage eller prøvelse offentliggøres på forhånd.

ARTIKEL 13.8

Vurdering af virkninger på miljøet

1. Parterne sikrer, at deres love og forskrifter kræver en miljøkonsekvensvurdering for aktiviteter i forbindelse med produktion af energivarer eller råmaterialer, hvor sådanne aktiviteter kan have en betydelig indvirkning på miljøet.

¹ Det præciseres, at "et finansielt bidrag eller et bidrag i naturalier" i dette stykke ikke omfatter nogen sikkerhed eller betaling, der er nødvendig for, at en enhed kan opfylde en forpligtelse til at finansiere og gennemføre dekommissionering eller nogen sikkerhed eller betaling, der er nødvendig for aktiviteter, der følger efter dekommissionering.

2. Med hensyn til den miljøkonsekvensvurdering, der er omhandlet i stk. 1, skal hver part i overensstemmelse med sine love og forskrifter:

- a) sikre, at alle interesserede personer, herunder ikkestatslige organisationer, hurtigt får reel mulighed for i en passende periode at deltage i miljøkonsekvensvurderingen samt i en passende periode at fremsætte bemærkninger til miljøkonsekvensvurderingsrapporten
- b) tage hensyn til resultaterne af miljøkonsekvensvurderingen vedrørende indvirkningen på miljøet, inden der gives tilladelse
- c) offentliggøre resultaterne af miljøkonsekvensvurderingen og
- d) på passende måde påvise og vurdere et projekts væsentlige virkninger på:
 - i) befolkning og menneskers sundhed
 - ii) biologisk mangfoldighed
 - iii) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima og
 - iv) kulturarv og landskab, herunder de forventede virkninger af et projekts sårbarhed over for risici for større ulykker eller katastrofer, der er relevante for det pågældende projekt.

ARTIKEL 13.9

Risiko og sikkerhed offshore

1. Parterne sikrer, at reguleringsmæssige funktioner vedrørende sikkerhed og miljøbeskyttelse i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter udøves uafhængigt af reguleringsmæssige funktioner vedrørende den økonomiske udvikling og udstedelse af tilladelser til offshore olie- og gasaktiviteter, f.eks. ved at opretholde særskilte juridiske enheder.
2. Parterne fastsætter, når det er relevant, de nødvendige betingelser for sikker offshore efterforskning og produktion af olie og gas på deres territorium med henblik på at beskytte havmiljøet og kystsamfundene mod forurening. Disse betingelser skal være baseret på høje standarder for sikkerhed og miljøbeskyttelse i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter.
3. Parterne samarbejder, hvor det er relevant, om på internationalt plan at fremme høje standarder for sikkerhed og miljøbeskyttelse i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter ved at udveksle oplysninger og øge gennemsigtigheden med hensyn til sikkerhed og miljøpræstationer.

ARTIKEL 13.10

Adgang til energiinfrastruktur for producenter af vedvarende elektricitet

1. Uden at det berører artikel 13.7 (Tilladelse til efterforskning og produktion af energivarer og råmaterialer), sikrer parterne, at producenter af vedvarende elektricitet på deres territorium får adgang til eltransmissions- og distributionsinfrastrukturen på deres territorium på ikkediskriminerende, rimelige og omkostningsægte vilkår inden for en rimelig periode efter indgivelsen af anmodningen om adgang og på betingelser, der muliggør pålidelig anvendelse af denne infrastruktur.
2. Parterne sikrer, at ejere eller operatører af eltransmissionsinfrastruktur på deres territorium offentliggør de vilkår og betingelser, der er omhandlet i stk. 1, og træffer passende foranstaltninger til at minimere indskrænkningen af produktionen af vedvarende elektricitet.
3. Parterne sikrer, at der findes balancemarkeder, hvor producenter af vedvarende energi kan købe varer og tjenesteydelser på rimelige og ikkediskriminerende vilkår.
4. Denne artikel berører ikke parternes ret til i deres love og forskrifter at indføre eller opretholde undtagelser fra retten til adgang til deres eltransmissionsinfrastruktur på grundlag af objektive og ikkediskriminerende kriterier, forudsat at sådanne undtagelser er nødvendige for at opfylde et legitimt politisk mål, såsom behovet for at opretholde stabiliteten i elektricitetssystemet.

ARTIKEL 13.11

Reguleringsmyndighed

Hver part opretholder eller opretter et uafhængigt reguleringsorgan eller et andet uafhængigt organ, som:

- a) er retligt adskilt og funktionelt uafhængig af, og ikke står til ansvar over for:
 - i) andre myndigheder eller
 - ii) operatører eller enheder, der giver eller har adgang til eltransmissions- og distributionsinfrastrukturen, og
- b) har fået til opgave at bilægge tvister vedrørende passende vilkår, betingelser og tariffer for adgang til og anvendelse af eltransmissions- og distributionsinfrastruktur inden for en rimelig frist.

ARTIKEL 13.12

Samarbejde om standarder, tekniske forskrifter og overensstemmelsesvurderingsprocedurer

1. I overensstemmelse med artikel 9.5 (Internationale standarder) og 9.6 (Standarder) fremmer parterne samarbejde mellem de reguleringsmyndigheder eller standardiseringsorganer, som befinder sig på deres respektive territorier, inden for energieffektivitet og bæredygtig vedvarende energi med henblik på at bidrage til en bæredygtig energi- og klimapolitik.
2. Med henblik på stk. 1 bestræber parterne sig på at identificere relevante initiativer af fælles interesse vedrørende standarder, tekniske forskrifter og overensstemmelsesvurderingsprocedurer i forbindelse med energieffektivitet og bæredygtig vedvarende energi.

ARTIKEL 13.13

Forskning, udvikling og innovation

Parterne fremmer forskning, udvikling og innovation inden for energieffektivitet, vedvarende energi og råmaterialer og samarbejder, hvor det er relevant, bl.a. om at:

- a) fremme formidlingen af oplysninger og bedste praksis om miljømæssigt forsvarlige og økonomisk effektive politikker for så vidt angår energivarer og råmaterialer samt omkostningseffektiv praksis og teknologi inden for energieffektivitet, vedvarende energi og råmaterialer på en måde, der er forenelig med en tilstrækkelig og effektiv beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, og

- b) fremme forskning, udvikling og anvendelse af energieffektive og miljøvenlige teknologier, praksisser og processer inden for energieffektivitet, vedvarende energi og råmaterialer, hvilket vil minimere de skadelige miljøvirkninger i hele energivare- og råmaterialekæden.

ARTIKEL 13.14

Samarbejde om energivarer og råmaterialer

Parterne samarbejder, hvor det er relevant, om energivarer og råmaterialer med henblik på bl.a. at:

- a) reducere eller afskaffe handels- og investeringsforvridende foranstaltninger i tredjelande, der påvirker energivarer og råmaterialer
- b) koordinere deres holdninger i internationale fora, hvor handels- og investeringsspørgsmål vedrørende energivarer og råmaterialer drøftes, og fremme internationale programmer inden for energieffektivitet, vedvarende energi og råmaterialer
- c) fremme udvekslingen af markedsdata inden for:
 - i) energivarer, herunder oplysninger om organisering af energimarkeder, fremme af nye energiteknologier og energieffektivitet, og

ii) råmaterialer

- d) fremme virksomhedernes sociale ansvar i overensstemmelse med internationale standarder, såsom OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og OECD's due diligence-retningslinjer for ansvarlig virksomhedsadfærd
- e) fremme værdierne for ansvarlig udvinding og minedrift på verdensplan samt maksimere bidraget fra deres råmaterialesektorer og hermed forbundne industrielle værdikæder til opfyldelsen af De Forenede Nationers mål for bæredygtig udvikling
- f) fremme forskning, udvikling, innovation og uddannelse på relevante områder af fælles interesse inden for energivarer og råmaterialer
- g) fremme udveksling af oplysninger og bedste praksis vedrørende intern politisk udvikling
- h) fremme en effektiv anvendelse af ressourcerne (dvs. forbedring af produktionsprocesser samt holdbarhed, reparerbarhed, produktudformning med henblik på demontering, lettere genbrug og genanvendelse af varer) og
- i) fremme høje standarder på internationalt plan for sikkerhed og miljøbeskyttelse i forbindelse med offshore olie-, gas- og minedriftsaktiviteter ved at udveksle oplysninger og øge gennemsigtigheden med hensyn til sikkerhed og miljøpræstationer.

KAPITEL 14

OFFENTLIGE UDBUD

ARTIKEL 14.1

Indarbejdelse af visse GPA-bestemmelser

1. Parterne bekræfter deres rettigheder og forpligtelser i henhold til GPA.
2. Følgende bestemmelser i GPA er med de fornødne ændringer indarbejdet i og gjort til en del af denne aftale for så vidt angår udbud, der er omfattet af bilag 14 (Markedsadgangsforpligtelser ved offentlige udbud):
 - a) artikel I-IV, VI-XV, XVI.1-XVI.3, XVII og XVIII og
 - b) tillæg II, III og IV til GPA, for så vidt de vedrører hver part.
3. Uanset artikel 1.5 (Forhold til andre internationale aftaler), stk. 5, må eventuelle ændringer af nogen af de artikler i GPA, der er omhandlet i stk. 2, litra a), ikke automatisk indarbejdes i dette kapitel; i stedet rådfører parterne sig med hinanden med henblik på at ændre dette kapitel, hvis det er relevant.

4. Det præciseres, at henvisninger til "omfattede udbud" i de bestemmelser, der er indarbejdet i stk. 2, skal fortolkes som henvisninger til udbud, der er omfattet af bilag 14 (Markedsadgangsforskrifter ved offentlige udbud).

ARTIKEL 14.2

Yderligere regler

Ud over de bestemmelser, der er omhandlet i artikel 14.1 (Indarbejdelse af visse GPA-bestemmelser), finder følgende bestemmelser anvendelse:

Anvendelse af elektroniske midler i forbindelse med gennemførelse af udbud og offentliggørelse af bekendtgørelser

1. Alle bekendtgørelser vedrørende omfattede udbud, herunder bekendtgørelser om påtænkte udbud, bekendtgørelsesresuméer, bekendtgørelser om planlagte udbud og bekendtgørelser om indgåede kontrakter:

- a) skal være direkte og gratis tilgængelige ved hjælp af elektroniske midler via et enkelt adgangspunkt på internettet og
- b) kan også offentliggøres ved hjælp af passende papirbaserede medier.

Udbudsmaterialet gøres tilgængeligt via elektroniske midler, og parterne anvender så vidt muligt elektroniske midler ved afgivelse af tilbud.

Registreringssystemer og kvalifikationsprocedurer

2. I henhold til GPA's artikel IX.1 skal en part, herunder dens ordregivende enheder, eller enhver anden kompetent myndighed, der opretholder et leverandørregistreringssystem, sikre, at oplysninger om registreringssystemet er tilgængelige elektronisk, og at interesserede leverandører til enhver tid kan anmode om registrering. Hvis en leverandør opfylder betingelserne for registrering, registreres denne inden for en rimelig frist. Hvis en leverandør ikke opfylder betingelserne for registrering, underrettes og gives denne en skriftlig begrundelse inden for en rimelig frist.

Begrænset udbud

3. I henhold til GPA's artikel IX.5 må en ordregivende enhed, der anvender begrænset udbuds, ikke begrænse antallet af leverandører, der opfordres til at afgive tilbud, med det formål at undgå effektiv konkurrence.

Miljømæssige, sociale og arbejdsmarkedsmæssige forhold

4. Parterne kan:

- a) give ordregivende enheder mulighed for at tage hensyn til miljømæssige, arbejdsmarkedsmæssige og sociale forhold, som er relateret til udbuddets genstand, forudsat at de er:
 - i) ikkediskriminerende og

- ii) er anført i bekendtgørelsen om påtænkt udbud eller i udbudsmaterialet
- b) træffe passende foranstaltninger til at sikre overholdelse af egne og internationale love, forskrifter, forpligtelser og standarder inden for miljø, arbejdsmarked og det sociale område, forudsat at de ikke er diskriminerende.

Betingelser for deltagelse

5. Selv om en ordregivende enhed i en part ved fastlæggelsen af betingelserne for deltagelse kan kræve relevant forudgående erfaring, som er vigtig for at opfylde kravene i forbindelse med udbuddet i overensstemmelse med artikel VIII.2, litra b), i GPA, må den ordregivende enhed ikke kræve, at der skal være erhvervet forudgående erfaring på partens territorium som en betingelse for udbuddet.

ARTIKEL 14.3

Udveksling af statistikker

Hver part stiller hvert andet år bilaterale statistikker over offentlige udbud til rådighed for den anden part, forudsat at de er tilgængelige i den enkelte parts officielle onlineudbudssystemer.

ARTIKEL 14.4

Ændringer og berigtigelser af dækning

1. Parterne kan ændre eller berigtige sine forpligtelser i sin afdeling i bilag 14 (Markedsadgangsforpligtelser ved offentlige udbud) i overensstemmelse med denne artikels stk. 3-9.
2. Hvis en ændring eller berigtigelse af en parts bilag til GPA's tillæg I træder i kraft i henhold til GPA's artikel XIX, træder det med de fornødne ændringer automatisk i kraft og finder anvendelse i forbindelse med denne aftale.

Ændringer

3. En part, der har til hensigt at ændre sine forpligtelser i sin afdeling i bilag 14 (Markedsadgangsforpligtelser ved offentlige udbud), skal:
 - a) meddele dette skriftligt til den anden part og
 - b) i meddelelsen foreslå den anden part passende kompenserende tilpasninger for at opretholde et dækningsniveau, der svarer til niveauet før ændringen.
4. Uanset stk. 3, litra b), er en part ikke forpligtet til at foreslå den anden part kompenserende tilpasninger, hvis ændringen vedrører en enhed, som reelt ikke længere er under partens kontrol eller indflydelse.

5. Den anden part kan gøre indsigelse mod den i stk. 3 omhandlede ændring, hvis den anfægter, at:

- a) en i henhold til stk. 3, litra b), foreslået kompenserende tilpasning er tilstrækkelig til at opretholde et dækningsniveau, der svarer til det indbyrdes aftalte, eller
- b) ændringen omfatter en enhed, som parten faktisk har fjernet sin kontrol over eller indflydelse på, jf. stk. 4.

Den anden part skal indgive skriftlig indsigelse senest 45 dage efter datoen for indgivelse af den i stk. 3, litra a), omhandlede meddelelse eller anses for at have accepteret den kompenserende tilpasning eller ændring, herunder med henblik på kapitel 26 (Tvistbilæggelse).

Berigtigelser

6. Følgende ændringer af en afdeling i bilag 14 (Markedsadgangsforpligtelser ved offentlige udbud) anses for en berigtigelse af rent formel karakter, forudsat at de ikke berører den indbyrdes aftalte dækning, der er fastsat i dette kapitel:

- a) en ændring af en enheds navn
- b) en sammenlægning af to eller flere enheder, der er opført i afdelingen, og
- c) en opdeling af en enhed, der er opført i afdelingen, i to eller flere enheder, der føjes til listen over enheder i samme afdeling.

7. I tilfælde af foreslåede berigtigelser af en parts forpligtelser i dens afdeling i bilag 14 (Markedsadgangsforpligtelser ved offentlige udbud) underretter parten den anden part hvert andet år i overensstemmelse med den meddelelsescyklus, der er fastsat i GPA.

8. En part kan gøre indsigelse over for den anden part mod en foreslået berigtigelse senest 45 dage efter datoen for indgivelse af meddelelsen. Hvis en part fremsætter en indsigelse, skal den forklare, hvorfor den mener, at den foreslåede berigtigelse ikke udgør en ændring i henhold til denne artikels i stk. 6, og redegøre for den foreslåede berigtigelses indvirkninger på den indbyrdes aftalte dækning, der er fastsat i denne aftale. Fremsættes der ikke en skriftlig indsigelse senest 45 dage efter datoen for indgivelse af meddelelsen, anses parten for at have accepteret den foreslåede berigtigelse.

Konsultationer og tvistbilæggelse

9. Hvis den anden part gør indsigelse mod den foreslåede ændring eller berigtigelse, søger parterne at løse spørgsmålet gennem konsultationer. Hvis der ikke er opnået enighed senest 60 dage efter datoen for indgivelse af indsigelsen, kan den part, der ønsker at ændre eller berigtige sin afdeling i bilag 14 (Markedsadgangsforpligtelser ved offentlige udbud), henvise sagen til tvistbilæggelse. Den påtænkte ændring eller berigtigelse af den relevante afdeling i bilag 14 (Markedsadgangsforpligtelser ved offentlige udbud) træder først i kraft, når begge parter er blevet enige, eller på grundlag af en endelig afgørelse truffet af et tvistbilæggespanel.

ARTIKEL 14.5

Yderligere forhandlinger

Parterne indleder forhandlinger om markedsadgang med henblik på at forbedre den dækning, der er fastsat i underafdeling 2 (Decentrale statslige enheder) og underafdeling 3 (Andre enheder) i afdeling B i bilag 14 (New Zealands toldafviklingsplan), hurtigst muligt efter at New Zealands lokale myndigheder, statslige tjenester eller enheder i den statslige sektor enten:

- a) er blevet omfattet af New Zealand i en anden international handelsaftale eller
- b) skal følge New Zealands regler for offentlige udbud¹ efter datoen for denne aftales ikrafttræden².

¹ New Zealands regler for offentlige udbud er New Zealands primære instrument om regulering af offentlige udbud. I henhold til et "Whole of Government"-dekret, der blev udstedt den 22. april 2014 under afsnit 107 i Crown Entities Act 2004, skal visse kategorier af enheder følge reglerne for offentlige udbud.

² Det præciseres, at litra b) ikke finder anvendelse, hvis en eller flere af de pågældende enheder var forpligtet til at følge New Zealands regler for offentlige udbud på datoen for denne aftales ikrafttræden.

KAPITEL 15

KONKURRENCEPOLITIK

ARTIKEL 15.1

Konkurrenceprincipper

Parterne anerkender vigtigheden af fri og ufordrejet konkurrence i deres handels- og investeringsrelationer. Parterne erkender, at konkurrenceforvridende forretningspraksis og statslig intervention kan lægge hindringer i vejen for velfungerende markeder og underminere fordelene ved liberalisering af handel og investeringer.

ARTIKEL 15.2

Konkurrenceneutralitet

Dette kapitel finder anvendelse på alle offentlige og private virksomheder.

ARTIKEL 15.3

Økonomisk aktivitet

Dette kapitel finder kun anvendelse på virksomheder, i det omfang virksomhederne udøver en økonomisk aktivitet. Med henblik på dette kapitel forstås ved "økonomisk aktivitet" en aktivitet i forbindelse med udbud af varer og tjenesteydelser på et marked.

ARTIKEL 15.4

Lovgivningsmæssig ramme

1. Hver part indfører eller opretholder konkurrenceregler, som:
 - a) gælder for alle virksomheder
 - b) gælder i alle sektorer i økonomien¹ og

¹ Det præciseres, at Unionens konkurrenceregler i henhold til artikel 42 i TEUF finder anvendelse på landbrugssektoren i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 (EUT EU L 347 af 20.12.2013, s. 671).

c) på effektiv vis bekæmper følgende praksis:

- i) horisontale og vertikale aftaler mellem virksomheder, beslutninger truffet af virksomhedssammenslutninger og uformelt samarbejde mellem virksomheder, som erstatter den risiko, der er forbundet med konkurrence, med det formål eller resultat at forhindre, begrænse eller fordreje konkurrencen
- ii) en eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling og
- iii) fusioner og virksomhedsovertagelser, der i betydelig grad forhindrer effektiv konkurrence, navnlig som følge af skabelse eller styrkelse af en dominerende stilling.

2. Parterne sikrer, at virksomheder, der har fået overdraget at udføre opgaver af offentlig interesse, er omfattet af de regler, der er omhandlet i dette kapitel, i det omfang anvendelsen af disse regler ikke retligt eller faktisk hindrer udførelsen af særlige opgaver af offentlig interesse, som er betroet disse virksomheder. De tildelte opgaver af offentlig interesse skal være gennemsigtige, og enhver begrænsning eller afvigelse fra anvendelsen af reglerne i dette kapitel må ikke gå videre, end hvad der er strengt nødvendigt for at udføre de tildelte opgaver.

ARTIKEL 15.5

Gennemførelse

1. Hver part opretholder en operationelt uafhængig myndighed, som er ansvarlig for, og som råder over de beføjelser og ressourcer, der er nødvendige med henblik på at sikre den fulde anvendelse og den effektive håndhævelse af konkurrencelovgivningen som omhandlet i artikel 15.4 (Lovgivningsmæssig ramme), stk. 1.
2. Hver part anvender sin konkurrencelovgivning på en gennemsigtig måde under overholdelse af principperne om en retfærdig rettergang, herunder retten til forsvar for de berørte virksomheder, navnlig retten til at blive hørt og retten til retslig prøvelse.
3. Hver part offentliggør sine konkurrencelove og -forskrifter og eventuelle retningslinjer, der anvendes i forbindelse med håndhævelsen heraf, med undtagelse af interne driftsprocedurer.
4. Hver part sikrer, at dens konkurrencelove og -forskrifter anvendes og håndhæves på en måde, der ikke diskriminerer på grundlag af nationalitet.
5. Hver part sikrer, at den indklagede får mulighed for at blive hørt og fremlægge beviser til sit forsvar, inden der pålægges en sanktion eller et retsmiddel i en håndhævelsesprocedure. Hver part sikrer navnlig, at den indklagede har rimelig mulighed for at gennemgå og anfægte det bevismateriale, der ligger til grund for påleggelsen af sanktionen eller retsmidlet.

6. Med forbehold af eventuelle redigeringer, der er nødvendige for at beskytte fortrolige oplysninger, sikrer hver part, at begrundelsen for enhver sanktion, der pålægges, eller ethvert retsmiddel, der anvendes for overtrædelse af dens konkurrencelovgivning, forelægges sagsøgte i en sag om håndhævelse af dens konkurrencelove eller -forskrifter.

7. Hver part sikrer, at adressaterne for en afgørelse om pålæggelse af en sanktion eller et retsmiddel for overtrædelse af dens konkurrencelovgivning får mulighed for at anmode om domstolsprøvelse af en sådan afgørelse.

ARTIKEL 15.6

Privat søgsmålsret

1. Med henblik på denne artikel forstås ved "privat søgsmålsret" en persons ret til at søge oprejsning, herunder i form af foreløbige retsmidler, økonomisk kompensation eller andre retsmidler, gennem en domstol eller en anden uafhængig domstol for skade på den pågældende persons forretning eller ejendom forårsaget af en overtrædelse af en parts konkurrencelovgivning, enten uafhængigt eller efter, at partens konkurrencemyndighed(er) har fastslået, at der foreligger en overtrædelse.

2. I erkendelse af, at privat søgsmålsret er et vigtigt supplement til den offentlige håndhævelse af en parts konkurrencelovgivning, indfører eller opretholder hver part love eller andre foranstaltninger, der sikrer selvstændig privat søgsmålsret.

ARTIKEL 15.7

Samarbejde

1. Parterne erkender, at det er i deres fælles interesse at fremme samarbejde med hensyn til konkurrencepolitikken og håndhævelse af konkurrencelovgivningen.
2. For at lette det samarbejde, der er omhandlet i stk. 1, kan parternes konkurrencemyndigheder udveksle oplysninger under overholdelse af fortrolighedsreglerne i hver parts lovgivning.
3. Parternes konkurrencemyndigheder bestræber sig på i de tilfælde, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt, at samordne deres håndhævelsesaktiviteter vedrørende samme eller beslægtet adfærd eller samme eller beslægtede sager.

ARTIKEL 15.8

Ikkeanvendelse af tvistbilæggelse

Kapitel 26 (Tvistbilæggelse) finder ikke anvendelse på dette kapitel.

KAPITEL 16

SUBSIDIER

ARTIKEL 16.1

Principper

En part kan yde subsidier, hvis det er nødvendigt for at nå et samfundspolitisk mål. Parterne erkender dog, at visse subsidier kan lægge hindringer i vejen for velfungerende markeder, underminere fordelene ved liberalisering af handel og skade miljøet. Subsidier bør i princippet ikke ydes af en part, hvis de har eller kan have en negativ indvirkning på konkurrencen eller handelen, eller hvis de er til væsentlig skade for miljøet.

ARTIKEL 16.2

Definitioner og anvendelsesområde

1. Med henblik på dette kapitel forstås ved "subsidier":
 - a) en foranstaltning, som opfylder betingelserne i SCM-aftalens artikel 1.1, uanset om subsidierne ydes til en virksomhed, der leverer varer eller tjenesteydelser¹, og

¹ Denne artikel foregriber ikke resultatet af fremtidige drøftelser i WTO om definitionen af subsidier til tjenesteydelser. Parterne kan afhængigt af forløbet af disse drøftelser i WTO ændre denne aftale på det område.

- b) subsidier i henhold til litra a), som er specifikke i den i artikel 2 i SCM-aftalen anvendte betydning. Subsidier, der falder ind under bestemmelserne i artikel 16.7 (Forbudte subsidier), anses for at være specifikke.
2. Dette kapitel finder anvendelse på subsidier, der ydes til virksomheder, i det omfang disse virksomheder udøver en økonomisk aktivitet¹. Med henblik på dette kapitel forstås ved "økonomisk aktivitet" aktivitet i forbindelse med udbud af varer og tjenesteydelser på et marked.
3. Dette kapitel finder anvendelse på subsidier til virksomheder, der har fået overdraget at varetage særlige roller eller udføre særlige opgaver i offentlighedens interesse, i det omfang anvendelsen af dette kapitel ikke retligt eller faktisk hindrer varetagelsen af de særlige roller eller udførelsen af de særlige opgaver i offentlighedens interesse, som er betroet disse virksomheder. Sådanne særlige roller eller opgaver i offentlighedens interesse overdrages på forhånd på en gennemsigtig måde, og enhver begrænsning eller afvigelse fra anvendelsen af dette kapitel må ikke gå videre, end hvad der er nødvendigt for at varetage de tildelte roller eller udføre de tildelte opgaver i offentlighedens interesse. Med henblik på dette stykke omfatter "særlige roller eller opgaver i offentlighedens interesse" forpligtelser til offentlig tjeneste.
4. Artikel 16.6 (Konsultationer) og 16.7 (Forbudte subsidier) finder ikke anvendelse på subsidier, der ydes af decentrale forvaltningsniveauer i hver part. Hver part skal ved opfyldelsen af sine forpligtelser i henhold til dette kapitel træffe sådanne rimelige foranstaltninger, som den har adgang til, for at sikre overholdelsen af dette kapitel ved partens decentrale forvaltningsniveauer.

¹ Det præciseres, at "virksomheder" omfatter offentlige og private virksomheder.

5. Artikel 16.6 (Konsultationer) og 16.7 (Forbudte subsidier) finder ikke anvendelse på den audiovisuelle sektor.
6. Artikel 16.7 (Forbudte subsidier) finder ikke anvendelse på:
- a) subsidier, der ydes som kompensation for skader forårsaget af naturkatastrofer eller andre usædvanlige ikkeøkonomiske begivenheder, forudsat at sådanne subsidier er midlertidige, og
 - b) subsidier, der ydes som reaktion på en national eller global sundhedsmæssig eller økonomisk nødsituation, forudsat at sådanne subsidier er midlertidige, målrettede og forholdsmæssige under hensyntagen til den skade, der er forårsaget af eller opstået som følge af nødsituationen.

ARTIKEL 16.3

Forhold til WTO-overenskomsten

Intet i dette kapitel berører parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til SCM-aftalen, aftalen om landbrug, artikel XVI i GATT 1994 eller artikel XV i GATS.

ARTIKEL 16.4

Fiskerisubsidier

Parterne afholder sig fra at yde eller opretholde skadelige fiskerisubsidier. Med henblik herpå samarbejder parterne om:

- a) at opfylde FN's verdensmål for bæredygtig udvikling (delmål 14.6)
- b) at gennemføre WTO-aftalen om fiskerisubsidier, som bl.a. forbyder subsidier, der bidrager til ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri, og
- c) inden for rammerne af WTO at føre forhandlinger om vedtagelse af omfattende regler om forbud mod visse former for fiskerisubsidier, der bidrager til overkapacitet og overfiskning.

ARTIKEL 16.5

Gennemsigtighed

1. Med hensyn til subsidier, der ydes eller opretholdes på dens territorium, skal hver part senest et år efter datoen for denne aftales ikrafttræden og derefter hvert andet år offentliggøre oplysninger om følgende:

- a) det retlige grundlag og formålet med subsidierne

- b) subsidiernes form
- c) subsidiernes størrelse eller det beløb, der er budgetteret for subsidierne, og
- d) om muligt, navnet på modtageren af subsidierne.

2. Hver part opfylder gennemsigtighedskravene i stk. 1 ved:

- a) meddelelse i henhold til SCM-aftalens artikel 25
- b) meddelelse i henhold til landbrugsaftalens artikel 18 eller
- c) offentliggørelse, foretaget af parten eller på dennes vegne, på et offentligt tilgængeligt websted.

3. Uanset gennemsigtighedskravene i stk. 1 kan en part ("den anmodende part") anmode om yderligere oplysninger fra den anden part ("den svarende part") om subsidier, der er ydet af den svarende part, herunder oplysninger om:

- a) det retlige grundlag og den politiske målsætning eller formålet med subsidierne
- b) det samlede beløb eller det årlige beløb, der er budgetteret for subsidierne
- c) om muligt, navnet på modtageren af subsidierne
- d) datoerne for subsidierne og deres varighed og eventuelle andre hertil knyttede frister

- e) kriterierne for tildeling af subsidierne
- f) eventuelle foranstaltninger, der træffes for at begrænse de potentielle fordrejende virkninger på konkurrencen, handelen eller miljøet, og
- g) andre oplysninger, der muliggør en vurdering af subsidiernes negative virkninger.

4. Den svarende part giver skriftligt den anmodende part de oplysninger, der anmodes om, jf. stk. 3, senest 60 dage efter datoen for indgivelse af anmodningen. Hvis den svarende part ikke giver de eller kun nogle af de oplysninger, som den anmodende part anmoder om, skal den svarende part i det skriftlige svar, der kræves i henhold til dette stykke, redegøre for årsagerne til, at denne ikke giver disse oplysninger.

ARTIKEL 16.6

Konsultationer

1. Hvis den anmodende part på et hvilket som helst tidspunkt efter at have fremsat en anmodning om yderligere oplysninger i henhold til artikel 16.5 (Gennemsigtighed), stk. 3, finder, at subsidier ydet af den svarende part har eller kan have en negativ indvirkning på dens interesser, kan den skriftligt give udtryk for sine betænkeligheder over for den svarende part og anmode om konsultationer om spørgsmålet. Konsultationer mellem parterne med henblik på at drøfte de betænkeligheder, som der er givet udtryk for, afholdes senest 60 dage efter datoen for indgivelse af anmodningen.

2. Hvis den anmodende part efter afholdelsen af de i stk. 1 omhandlede konsultationer finder, at de pågældende subsidier har eller kan have en uforholdsmæssig negativ indvirkning på dens interesser:

- a) bestræber den svarende part i tilfælde af subsidier ydet til en virksomhed, der leverer varer eller tjenesteydelser, sig på at fjerne eller minimere en eventuel negativ indvirkning af subsidierne på den anmodende parts interesser eller
- b) tager den svarende part i tilfælde af subsidier ydet i forbindelse med varer, der er omfattet af bilag 1 til landbrugsaftalen, og under hensyntagen til de relevante bestemmelser i nævnte aftale, velvilligt hensyn til den anmodende parts betænkeligheder under behørig hensyntagen til artikel 16.3 (Forhold til WTO-overenskomsten).

3. Med henblik på stk. 2, litra a), bestræber parterne sig på at finde en gensidigt tilfredsstillende løsning på spørgsmålet.

ARTIKEL 16.7

Forbudte subsidier

1. Følgende subsidier, der har eller kan have en væsentlig negativ indvirkning på handelen mellem parterne, er forbudt:

- a) subsidier, hvormed en stat stiller garanti for visse virksomheders gæld eller forpligtelser uden nogen begrænsning med hensyn til størrelsen af denne gæld og disse forpligtelser eller varigheden af sådanne garantier, og
- b) subsidier til en insolvent virksomhed eller en virksomhed, hvis insolvens er umiddelbart forestående på kort til mellemlang sigt uden subsidier, hvis:
 - i) der ikke er nogen omstruktureringsplan, baseret på realistiske antagelser, med henblik på, inden for en rimelig frist, at sikre genoprettelse af virksomhedens langsigtede levedygtighed, eller
 - ii) virksomheden, bortset fra en SMV, ikke bidrager til omstruktureringsomkostningerne.

2. Stk. 1, litra b), finder ikke anvendelse på subsidier ydet til virksomheder som midlertidig likviditetsstøtte i form af lånegarantier eller lån i den tid, det tager at udarbejde en omstruktureringsplan. Den midlertidige likviditetsstøtte begrænses til det beløb, der er nødvendigt for blot at holde virksomheden i live. Med henblik på dette stykke omfatter "midlertidig likviditetsstøtte i form af lånegarantier eller lån" solvensstøtte.

3. Subsidier, der ydes for at sikre, at en virksomhed forlader markedet på en velordnet måde, er ikke forbudt.

4. Denne artikel finder ikke anvendelse på subsidier, kumulerede beløb eller budgetter på under 160 000 SDR pr. virksomhed over en periode på tre på hinanden følgende år.

ARTIKEL 16.8

Anvendelse af subsidier

Hver part sikrer, at virksomhederne udelukkende anvender subsidier til det politiske mål, hvortil de er blevet ydet.

ARTIKEL 16.9

Ikkeanvendelse af tvistbilæggelse

Kapitel 26 (Tvistbilæggelse) finder ikke anvendelse på artikel 16.6 (Konsultationer).

KAPITEL 17

STATSEJEDE VIRKSOMHEDER

ARTIKEL 17.1

Anvendelsesområde

1. Dette kapitel finder anvendelse på statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier og udpegede monopoler, der udøver en kommerciel aktivitet, som kan påvirke handel eller investeringer mellem parterne¹. Hvis sådanne statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier og udpegede monopoler udøver både kommercielle og ikkekommercielle aktiviteter, er kun de kommercielle aktiviteter omfattet af dette kapitel.
2. Dette kapitel finder anvendelse på statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier og udpegede monopoler på alle forvaltningsniveauer².

¹ Enheder, der er oprettet eller reguleret ved New Zealand Kiwifruit Export Regulations 1999 eller New Zealand Kiwifruit Industry Restructuring Act 1999, er udelukket fra anvendelsen af dette kapitel, med undtagelse af artikel 17.3 (Forhold til WTO-overenskomsten) og artikel 17.7 (Udveksling af oplysninger). Artikel 17.7 (Udveksling af oplysninger) præciserer anvendelsen af artikel 17.3 (Forhold til WTO-overenskomsten) med henblik på dette kapitel.

² Følgende anses ikke for at være omfattet af dette kapitel:

- a) lokale råd og enheder, der er omfattet af kapitel 14 (Offentlige udbud) og bilag 14 hertil, og
- b) virksomheder, der er indrømmet særlige rettigheder og privilegier, og monopoler, der er udpeget af de lokale råd, der er omhandlet i litra a).

3. Dette kapitel finder ikke anvendelse på statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier og udpegede monopoler, hvis de årlige indtægter, som stammer fra virksomhedens kommercielle aktiviteter, i et af de seneste tre på hinanden følgende regnskabsår har været mindre end 100 mio. SDR. I de første tre år efter datoen for denne aftales ikrafttræden er denne tærskel på 200 mio. SDR.

4. Dette kapitel finder ikke anvendelse på situationer, hvor statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller udpegede monopoler handler som ordregivende enheder og foretager indkøb til statslige formål og ikke med henblik på kommercielt videresalg eller anvendelse i forbindelse med produktion af en vare eller levering af en tjenesteydelse til kommercielle formål¹.

5. Artikel 17.5 (Ikkediskriminerende behandling og kommercielle hensyn) og artikel 17.7 (Udveksling af oplysninger) finder ikke anvendelse på en aktivitet, der udføres under udøvelse af offentlig myndighed.

6. Artikel 17.5 (Ikkediskriminerende behandling og kommercielle hensyn) finder ikke anvendelse på levering af finansielle tjenesteydelser fra en statsejet virksomhed i henhold til et offentligt mandat, hvis denne levering af finansielle tjenesteydelser:

- a) støtter eksport eller import, forudsat at disse tjenesteydelser:
 - i) ikke er beregnet på at erstatte kommerciel finansiering eller

¹ Dette berører ikke parternes forpligtelser i kapitel 14 (Offentlige udbud), herunder navnlig bilag 14 hertil.

- ii) tilbydes på vilkår, der ikke er gunstigere, end hvad der kunne være opnået for sammenlignelige finansielle tjenesteydelser på det kommercielle marked eller
- b) støtter private investeringer uden for partens territorium, forudsat at disse tjenesteydelser:
 - i) ikke er beregnet på at erstatte kommerciel finansiering eller
 - ii) tilbydes på vilkår, der ikke er gunstigere, end hvad der kunne være opnået for sammenlignelige finansielle tjenesteydelser på det kommercielle marked eller
- c) tilbydes på vilkår, der er i overensstemmelse med det arrangement, der er omhandlet i artikel 17.2 (Definitioner), litra b), forudsat, at de er omfattet af arrangementet.

7. Artikel 17.5 (Ikkediskriminerende behandling og kommercielle hensyn) finder ikke anvendelse på sektorer for tjenesteydelser, der falder uden for anvendelsesområdet for kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser) som fastsat i artikel 10.2 (Anvendelsesområde), stk. 3.

8. Artikel 17.5 (Ikkediskriminerende behandling og kommercielle hensyn) finder ikke anvendelse i det omfang, en statsejet virksomhed, en virksomhed indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller et udpeget monopol i en part køber eller sælger en vare eller en tjenesteydelse i henhold til:

- a) en eventuel uforenelig foranstaltning i henhold til artikel 10.10 (Uforenelige foranstaltninger), som parten opretholder, fortsætter, fornyer eller ændrer som fastsat i dens toldafviklingsplan i bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger), eller

- b) en eventuel uforenelig foranstaltning, som parten indfører eller opretholder vedrørende sektorer, delsektorer eller aktiviteter i henhold til artikel 10.10 (Uforenelige foranstaltninger) som fastsat i dens toldafviklingsplan i bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger).

ARTIKEL 17.2

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) "aktivitet, der udføres under udøvelse af offentlig myndighed": enhver aktivitet, herunder enhver tjenesteydelse, der leveres, som hverken udføres med et kommercielt formål for øje eller i konkurrence med en eller flere økonomiske aktører
- b) "arrangement": arrangement vedrørende offentligt støttede eksportkreditter, der er udarbejdet inden for rammerne af OECD eller en senere ordning til afløsning deraf, uanset om det er udarbejdet i eller uden for OECD-regi, og som er blevet vedtaget af mindst 12 oprindelige WTO-medlemmer, som deltog i arrangementet den 1. januar 1979
- c) "kommerciel aktivitet": aktivitet, som en virksomhed udøver, og som i sidste instans fører til produktion af en vare eller levering af en tjenesteydelse med henblik på salg på det relevante marked i mængder og til priser, der fastsættes af virksomheden, og som udføres med fortjeneste for øje¹

¹ Det præciseres, at en aktivitet, der udøves af en virksomhed, der opererer på nonprofitbasis eller omkostningsdækningsbasis, ikke er en kommerciel aktivitet.

- d) "kommercielle hensyn": pris, kvalitet, rådighed, omsættelighed, transport og andre vilkår og betingelser for køb eller salg eller andre faktorer, som der normalt ville blive taget hensyn til i de kommercielle beslutninger i en privatejet virksomhed, som drives efter markedsøkonomiske principper inden for den relevante erhvervsgren eller industri
- e) "udpege et monopol": at oprette eller tillade et monopol eller at udvide omfanget af et monopol til at omfatte yderligere varer eller tjenesteydelser
- f) "udpeget monopol": en enhed, herunder et konsortium eller et statsligt organ, som på det relevante marked på en parts territorium er udpeget som den eneste leverandør eller køber af en vare eller tjenesteydelse, men omfatter ikke en enhed, som har fået tildelt en eksklusiv intellektuel ejendomsrettighed alene på grund af en sådan tildeling
- g) "virksomhed indrømmet særlige rettigheder eller privilegier": en offentlig eller privat virksomhed, som en part retligt eller faktisk har indrømmet særlige rettigheder eller privilegier¹; særlige rettigheder eller privilegier indrømmes af en part, når den på anden måde end efter objektive, forholdsmæssige og ikkediskriminerende kriterier angiver eller begrænser antallet af virksomheder med tilladelse til at levere varer eller tjenesteydelser til to eller flere, hvilket i væsentlig grad påvirker andre virksomheders mulighed for at levere de samme varer eller tjenesteydelser i det samme geografiske område på i alt væsentligt ensartede betingelser

¹ Det præciseres, at tildelingen af en kvote, licens eller tilladelse for så vidt angår en knap ressource eller distributionen af eksportvarer til markeder, hvor der gælder toldkontingenter, landespecifikke præferencer eller andre foranstaltninger, ikke i sig selv udgør en særlig rettighed eller et særligt privilegium.

- h) "statsejet virksomhed": en virksomhed, hvor en part:
- i) direkte ejer mere end 50 % af aktiekapitalen
 - ii) kontrollerer udøvelsen af mere end 50 % af stemmerettighederne
 - iii) har beføjelse til at udpege et flertal af medlemmerne i bestyrelsen eller i et tilsvarende ledelsesorgan
 - iv) har beføjelse til at kontrollere virksomhedens beslutninger gennem enhver anden ejerskabsinteresse, herunder minoritetsbesiddelse, eller
 - v) har beføjelse til at styre aktiviteterne i virksomheden eller på anden måde udøve et tilsvarende niveau af kontrol i overensstemmelse med partens lovgivning.

ARTIKEL 17.3

Forhold til WTO-overenskomsten

Artikel XVII i GATT 1994, forståelsen vedrørende fortolkningen af artikel XVII i GATT 1994, artikel VIII i GATS og stk. 18-21 i WTO's ministerafgørelse af 19. december 2015 om eksportkonkurrence (WT/MIN (15)/45 — WT/L/980) er med de fornødne ændringer indarbejdet i og gjort til en del af denne aftale¹.

ARTIKEL 17.4

Generelle bestemmelser

1. Uden at det berører parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til dette kapitel, er der intet i dette kapitel, der forhindrer en part i at oprette eller opretholde statsejede virksomheder, indrømme virksomheder særlige rettigheder eller privilegier eller udpege eller opretholde monopoler.
2. En part må ikke pålægge eller tilskynde en statsejet virksomhed, en virksomhed indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller et udpeget monopol til at handle på en måde, der er uforenelig med dette kapitel.

¹ I artikel 17.7 (Udveksling af oplysninger) præciseres parternes forståelse af, hvordan forpligtelserne i henhold til artikel XVII:4 i GATT 1994 skal opfyldes med henblik på dette stykke, og denne forståelse gælder mellem parterne og udelukkende med henblik på denne aftale.

ARTIKEL 17.5

Ikkediskriminerende behandling og kommercielle hensyn

1. En part sikrer, at alle dens statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller udpegede monopoler, når de er involveret i kommercielle aktiviteter:

- a) handler i overensstemmelse med kommercielle hensyn ved køb eller salg af en vare eller en tjenesteydelse, undtagen for at opfylde krav i forbindelse med deres public service-opgaver, som ikke er uforenelige med litra b) eller c)
- b) ved køb af en vare eller en tjenesteydelse:
 - i) indrømmer en vare eller en tjenesteydelse, som leveres af en virksomhed fra den anden part, en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den indrømmer en tilsvarende vare eller tjenesteydelse, der leveres af partens egne virksomheder, og
 - ii) indrømmer en vare eller en tjenesteydelse, som leveres af en omfattet virksomhed som defineret i artikel 10.3 (Definitioner), litra d), en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den indrømmer en tilsvarende vare eller tjenesteydelse, der leveres af denne parts egne investorers virksomheder på partens relevante marked, og
- c) ved salg af en vare eller en tjenesteydelse:
 - i) indrømmer den anden parts virksomheder en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den indrømmer partens egne virksomheder, og

- ii) indrømmer en omfattende virksomhed som defineret i artikel 10.3 (Definitioner), litra d), en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, den indrømmer denne parts egne investorer virksomheder på partens relevante marked.

2. Forudsat at sådanne forskellige vilkår eller betingelser eller afslag finder sted i overensstemmelse med kommercielle hensyn, forhindrer stk. 1, litra b) og c), ikke en statsejet virksomhed, en virksomhed indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller et udpeget monopol i:

- a) at købe eller levere varer eller tjenesteydelser på forskellige vilkår eller betingelser, herunder vedrørende pris, eller
- b) at afvise at købe eller levere varer eller tjenesteydelser.

ARTIKEL 17.6

Reguleringsmæssig ramme

- 1. Hver part overholder og gør bedst mulig brug af relevante internationale standarder, herunder OECD's retningslinjer om corporate governance i statsejede virksomheder.
- 2. Hver part sikrer, at ethvert regulerende organ eller andre organer, der udøver en reguleringsmæssig funktion, og som den opretter eller opretholder:
 - a) er uafhængig i forhold til og ikke ansvarlig over for nogen af de virksomheder, der reguleres af et sådant organ, og

b) handler upartisk¹ under lignende omstændigheder i forhold til alle de virksomheder, der er omfattet af et sådant organ, herunder statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier og udpegede monopoler².

3. Hver part sikrer, at dens lovgivning håndhæves over for statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier og udpegede monopoler på en sammenhængende og ikkediskriminerende måde.

ARTIKEL 17.7

Udveksling af oplysninger

1. En part, som har grund til at tro, at dens interesser i henhold til dette kapitel påvirkes negativt af de kommercielle aktiviteter, som udøves af en statsejet virksomhed, en virksomhed indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller et udpeget monopol (herefter i denne artikel benævnt "enheden") fra den anden part, kan anmode den anden part skriftligt om at oplyse om enhedens kommercielle aktiviteter med relation til gennemførelsen af dette kapitel i henhold til stk. 2.

¹ Det præciseres, at den upartiskhed, hvormed reguleringsorganet eller ethvert andet organ, der udøver en reguleringsmæssig funktion, og som parten opretter eller opretholder, udøver sine reguleringsmæssige funktioner, skal vurderes i henhold til et sådant organs generelle adfærd eller praksis.

² Det præciseres, at for de sektorer, hvor parterne i andre kapitler har aftalt specifikke forpligtelser vedrørende et reguleringsorgan eller ethvert andet organ, der udøver en reguleringsmæssig funktion, som parten opretter eller opretholder, har de relevante bestemmelser i disse kapitler forrang.

2. Den part, der besvarer en anmodning, skal forelægge følgende oplysninger for den anmodende part, forudsat at anmodningen indeholder en redegørelse for, hvordan enhedens aktiviteter kan påvirke den anmodende parts interesser i henhold til dette kapitel, og at det i anmodningen er angivet, hvilke af følgende oplysninger der skal forelægges:

- a) enhedens ejerskab og stemmeretsstruktur med angivelse af den procentdel af aktierne, som den anmodende part, dens statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller udpegede monopoler, ejer tilsammen, og den procentdel af stemmerettighederne, som de tilsammen har i enheden
- b) en beskrivelse af eventuelle særlige aktier eller særlige stemmerettigheder eller andre rettigheder, som den anmodende part, dens statsejede virksomheder, virksomheder indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller udpegede monopoler har, når sådanne rettigheder er forskellige fra dem, der er knyttet til enhedens almindelige aktier
- c) en beskrivelse af enhedens organisatoriske struktur og sammensætningen af bestyrelsen eller et tilsvarende ledelsesorgan
- d) en beskrivelse af, hvilke statslige myndigheder eller offentlige organer der regulerer eller fører tilsyn med enheden, en beskrivelse af de rapporteringskrav, som enheden er pålagt af disse statslige myndigheder eller offentlige organer, og disse statslige myndigheders eller offentlige organers rettigheder og praksis med hensyn til udnævnelse, afskedigelse eller aflønning af ledende medarbejdere og medlemmerne af enhedens bestyrelse eller et tilsvarende ledelsesorgan

- e) enhedens årlige indtægter og samlede aktiver i de seneste tre år, for hvilke der foreligger oplysninger
- f) eventuelle undtagelser, immuniteter og dertil knyttede foranstaltninger, som enheden er omfattet af i henhold til den anmodede parts lovgivning
- g) for så vidt angår enheder, der er omfattet af New Zealand Local Government Act 2002 eller efterfølgende lovgivning, alle oplysninger, som sådanne enheder er forpligtet til at give i henhold til nævnte lov eller eventuel efterfølgende lovgivning, og
- h) eventuelle yderligere oplysninger om virksomheden, som er offentligt tilgængelige, herunder årsrapporter og tredjepartsauditter.

3. Med forbehold af artikel 25.7 (Videregivelse af oplysninger) forpligter stk. 1 og 2 ikke nogen part til at videregive fortrolige oplysninger, hvis videregivelse ville være uforenelig med dens lovgivning.

4. Hvis de ønskede oplysninger ikke er tilgængelige for en part, giver denne part den part, der anmodede om oplysningerne, en skriftlig begrundelse herfor.

KAPITEL 18

INTELLEKTUEL EJENDOMSRET

AFDELING A

GENERELLE BESTEMMELSER

ARTIKEL 18.1

Formål

Formålene med dette kapitel er at:

- a) fremme skabelse, produktion, udbredelse og markedsføring af innovative og kreative varer og tjenesteydelser i og mellem parterne og derved bidrage til en mere bæredygtig og inklusiv økonomi for parterne
- b) fremme, støtte og regulere samhandelen mellem parterne samt formindske forbrejningerne af og hindringerne for denne og
- c) sikre et passende og effektivt niveau af beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

ARTIKEL 18.2

Anvendelsesområde

1. Dette kapitel supplerer og præciserer yderligere parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til TRIPS-aftalen og andre internationale aftaler om intellektuel ejendomsret, som de er part i.
2. Hver part gennemfører dette kapitel. Parterne kan hver især frit fastlægge den mest hensigtsmæssige metode til gennemførelse af dette kapitel inden for deres eget retssystem og deres egen retspraksis.
3. Dette kapitel hindrer ikke nogen af parterne i at indføre en mere vidtgående beskyttelse for eller håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder end den, der er fastsat i dette kapitel, forudsat at en sådan beskyttelse eller håndhævelse ikke er i strid med dette kapitel.

ARTIKEL 18.3

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) "intellektuelle ejendomsrettigheder": alle kategorier af intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af artikel 18.8 (Ophavsmænd) til 18.45 (Beskyttelse af plantesortsrettigheder) i dette kapitel og TRIPS-aftalens del II, afsnit 1-7. Beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder omfatter beskyttelse mod illoyal konkurrence som omhandlet i Pariserkonventionens artikel 10a

- b) "statsborger": for så vidt angår den relevante intellektuelle ejendomsrettighed en person fra en part, som opfylder de kriterier for ret til beskyttelse, der er fastsat i TRIPS-aftalen og multilaterale aftaler, der indgås og forvaltes inden for rammerne af WIPO, og som en part er kontraherende part i
- c) "Pariserkonventionen": Pariserkonventionen om beskyttelse af industriel ejendomsret af 20. marts 1883, som revideret i Stockholm den 14. juli 1967
- d) "WIPO": Verdensorganisationen for Intellectuel Ejendomsret og
- e) "WPPT": WIPO's traktat om fremførelser og fonogrammer, udfærdiget i Genève den 20. december 1996.

ARTIKEL 18.4

Internationale aftaler

- 1. Parterne opfylder deres forpligtelser i henhold til følgende internationale aftaler:
 - a) TRIPS-aftalen
 - b) WIPO's traktat om ophavsret, vedtaget i Genève den 20. december 1996

- c) WPPT
 - d) Marrakeshtraktaten om fremme af adgang til offentliggjorte værker for personer, der er blinde, synshæmmede eller på anden måde læsehandicappede, udfærdiget i Marrakesh den 27. juni 2013 og
 - e) traktaten om varemærkeret, vedtaget i Genève den 27. oktober 1994.
2. Parterne gør enhver rimelig indsats for at ratificere eller tiltræde følgende internationale aftaler:
- a) Beijingtraktaten om audiovisuelle fremførelser, vedtaget i Beijing den 24. juni 2012
 - b) Singaporetraktaten om varemærkeret, udfærdiget i Singapore den 27. marts 2006 og
 - c) Genèveaftalen under Haagarrangementet vedrørende international registrering af industrielle design, vedtaget i Genève den 2. juli 1999.
3. Parterne sikrer, at de procedurer, der er fastsat i følgende internationale aftaler, er til rådighed på deres territorium:
- a) protokollen til Madridarrangementet om den internationale registrering af varemærker, vedtaget i Madrid den 27. juni 1989, senest ændret den 12. november 2007, og
 - b) patentsamarbejdsstraktaten, udfærdiget i Washington den 19. juni 1970, senest ændret den 3. oktober 2001.

ARTIKEL 18.5

Konsumtion

Intet i denne aftale forhindrer parterne i at afgøre, om eller på hvilke betingelser konsumtion af intellektuelle ejendomsrettigheder finder anvendelse i henhold til deres lovgivning.

ARTIKEL 18.6

National behandling

1. Hver part skal med hensyn til alle kategorier af intellektuel ejendomsret, der er omfattet af dette kapital, indrømme statsborgere fra den anden part en behandling, der ikke er mindre gunstig end den behandling, den indrømmer sine egne statsborgere, for så vidt angår beskyttelse¹ af intellektuel ejendomsret, jf. dog de undtagelser, der allerede er fastsat i henholdsvis Pariserkonventionen, Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker af 9. september 1886, som revideret i Paris den 24. juli 1971, den internationale konvention om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender, udfærdiget i Rom den 26. oktober 1961, WPPT eller traktaten om intellektuel ejendomsret i forbindelse med integrerede kredsløb, udfærdiget i Washington den 26. maj 1989. Hvad angår udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender, gælder denne forpligtelse kun for de i denne aftale fastsatte rettigheder.

¹ Med henblik på dette stykke omfatter "beskyttelse" forhold, der påvirker de intellektuelle ejendomsrettigheders disponibilitet, erhvervelse, omfang, opretholdelse og håndhævelse, samt forhold, der påvirker brugen af intellektuelle ejendomsrettigheder, som specifikt er omhandlet i dette kapitel, herunder foranstaltninger til at hindre omgåelse af effektive tekniske foranstaltninger, jf. artikel 18.17 (Beskyttelse af teknologiske foranstaltninger), samt foranstaltninger vedrørende oplysninger om rettighedsforvaltning, jf. artikel 18.18 (Forpligtelser vedrørende oplysninger om rettighedsforvaltning).

2. En part kan benytte sig af de undtagelser, der er tilladt i henhold til stk. 1, i forbindelse med dens retslige og administrative procedurer, herunder krav om, at en statsborger fra den anden part skal vælge en processuel bopæl på dens territorium eller udpege en repræsentant på dens territorium, forudsat at en sådan undtagelse:

- a) er nødvendig for at sikre overholdelse af partens love og forskrifter, der ikke er uforenelige med dette kapitel, og
- b) ikke anvendes på en måde, der udgør en skjult begrænsning af handelen.

3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på procedurer i multilaterale aftaler, der er indgået inden for rammerne af WIPO vedrørende erhvervelse eller bevarelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

ARTIKEL 18.7

TRIPS-aftalen og folkesundhed

1. Parterne anerkender betydningen af den erklæring om TRIPS-aftalen og folkesundhed, der blev vedtaget i Doha den 14. november 2001 på WTO's ministerkonference (i det følgende benævnt "Dohaerklæringen"). Dette kapitel skal fortolkes og gennemføres i overensstemmelse med Dohaerklæringen.

2. Parterne gennemfører hver især TRIPS-aftalens artikel 31a samt bilaget til TRIPS-aftalen, herunder tillægget til nævnte bilag, der trådte i kraft den 23. januar 2017.

AFDELING B

STANDARDE VEDRØRENDE INTELLEKTUELLE EJENDOMSRETTIGHEDER

UNDERAFDELING 1

OPHAVSRET OG BESLÆGTEDE RETTIGHEDER

ARTIKEL 18.8

Ophavsmænd

Parterne giver ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde:

- a) direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis, af deres værker

- b) enhver form for distribution til offentligheden ved salg eller anden overdragelse af ejendomsretten til deres originalværker eller kopier heraf
- c) trådbunden eller trådløs overføring til offentligheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at medlemmer af offentligheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, og
- d) kommerciel udlejning til offentligheden af originaler eller kopier af deres værker i det mindste for så vidt angår fonogrammer, computerprogrammer¹ og kinematografiske værker.

ARTIKEL 18.9

Udøvende kunstnere

Parterne giver udøvende kunstnere eneret til at tillade eller forbyde:

- a) optagelse² af deres fremførelser
- b) direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis, af optagelser af deres fremførelser

¹ En part kan udelukke computerprogrammer, hvis selve programmet ikke er hovedgenstand for udlejningen.

² Ved "optagelse" forstås en registrering af lyde eller af lyde udtrykt i en anden form, som ved hjælp af et apparatur kan opfattes, reproducere eller videregives.

- c) enhver form for distribution til offentligheden ved salg eller anden overdragelse af ejendomsretten til optagelser af deres fremførelser
- d) trådbunden eller trådløs tilrådighedsstillelse for offentligheden af optagelser af deres fremførelser på en sådan måde, at offentligheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt
- e) trådløs udsendelse og overføring til offentligheden af deres fremførelser, medmindre fremførelsen i sig selv allerede er en radio- eller fjernsynsudsendelse eller sker på grundlag af en optagelse, og
- f) kommerciel udlejning til offentligheden af optagelsen af deres fremførelser.

ARTIKEL 18.10

Fremstillere af fonogrammer

Parterne giver fremstillere af fonogrammer eneret til at tillade eller forbyde:

- a) direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis, af deres fonogrammer

- b) enhver form for distribution til offentligheden ved salg eller anden overdragelse af ejendomsretten til deres fonogrammer
- c) trådbunden eller trådløs tilrådighedsstillelse for offentligheden af deres fonogrammer på en sådan måde, at offentligheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, og
- d) kommerciel udlejning til offentligheden af deres fonogrammer.

ARTIKEL 18.11

Radio- og fjernsynsforetagender

Parterne giver radio- og fjernsynsforetagender eneret til at tillade eller forbyde:

- a) optagelse af deres udsendelser, hvad enten der er tale om trådbunden eller trådløs transmission, herunder via kabel eller satellit
- b) direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis, af optagelser af deres udsendelser, hvad enten disse udsendelser transmitteres trådbundet eller trådløst, herunder via kabel eller satellit

- c) trådbunden eller trådløs tilrådighedsstillelse for offentligheden af optagelser af deres udsendelser, hvad enten disse udsendelser transmitteres trådbundet eller trådløst, herunder via kabel eller satellit, på en sådan måde, at offentligheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt
- d) distribution til offentligheden, ved salg eller på anden vis, af optagelser af deres udsendelser, herunder kopier heraf, hvad enten disse udsendelser transmitteres trådbundet eller trådløst, herunder via kabel eller satellit, og
- e) viderespredning af deres udsendelser ved hjælp af radiobølger samt overføring til offentligheden af deres udsendelser, hvis denne foretages på steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré.

ARTIKEL 18.12

Udsendelse og overføring til offentligheden af i kommercielt øjemed udgivne fonogrammer¹²

1. Parterne giver udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer ret til at sikre, at et enkelt og rimeligt vederlag betales af brugeren, hvis et i kommercielt øjemed udgivet fonogram eller en reproduktion af et sådant fonogram anvendes til sendevirksomhed eller overføring til offentligheden³.
2. Parterne sikrer, at det enkelte og rimelige vederlag deles mellem de pågældende udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer. Parterne kan fastsætte retsforskrifter om, hvorledes den udøvende kunstner og fremstilleren af fonogrammet skal dele det enkelte rimelige vederlag, hvis der ikke mellem den udøvende kunstner og fremstilleren af fonogrammet er indgået aftale herom.

¹ Parterne kan indrømme udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer mere vidtgående rettigheder, såsom eneret, med hensyn til udsendelse og overføring til offentligheden af i kommercielt øjemed udgivne fonogrammer.

² Parterne kan efterkomme denne artikel ved at indrømme udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer eneret til udsendelse og overføring til offentligheden.

³ Parterne kan beslutte, at "overføring til offentligheden" ikke omfatter trådbunden eller trådløs tilrådighedsstillelse for offentligheden af fonogrammer på en sådan måde, at offentligheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.

ARTIKEL 18.13

Beskyttelsestid¹

1. Ophavsretten til et værk gælder i ophavsmandens levetid og i 70 år efter vedkommendes død, uanset på hvilket tidspunkt værket lovligt er blevet gjort tilgængeligt for offentligheden.
2. I tilfælde af fælles ophavsret til et værk beregnes den i stk. 1 omhandlede beskyttelsestid fra den længstlevende ophavsmands død.
3. For anonyme eller pseudonyme værker er beskyttelsestiden 70 år efter det tidspunkt, da værket lovligt blev gjort tilgængeligt for offentligheden. Hvis imidlertid det af ophavsmanden valgte pseudonym ikke efterlader nogen tvivl om ophavsmandens identitet, eller hvis ophavsmanden afslører det inden for det i første punktum nævnte tidsrum, gælder den beskyttelsestid, der er fastsat i stk. 1.
4. Hvis en part fastsætter, at beskyttelsestiden for et kinematografisk eller audiovisuelt værk beregnes på et andet grundlag end en fysisk persons levetid, må denne ikke være mindre end 70 år efter datoen for første lovlige udgivelse eller første lovlige overføring til offentligheden, eller, hvis en sådan lovlig udgivelse eller overføring til offentligheden ikke har fundet sted, senest 70 år efter værkets frembringelse.

¹ Hvis en parts love og forskrifter på datoen for denne aftales ikrafttræden ikke indeholder bestemmelser om den beskyttelsestid, der er fastsat i denne artikel, finder denne artikel først anvendelse fra den dato, hvor sådanne love og forskrifter træder i kraft i denne part, men under alle omstændigheder senest fire år efter datoen for denne aftales ikrafttræden. Denne part meddeler den anden part den dato, hvor sådanne love og forskrifter trådte i kraft, hvis denne dato ligger tidligere end fire år efter datoen for denne aftales ikrafttræden.

5. Radio- og fjernsynsforetagenders rettigheder udløber 50 år efter første udsendelse, hvad enten denne udsendelse transmitteres trådbundet eller trådløst, herunder via kabel eller satellit.
6. Udøvende kunstners rettigheder udløber 50 år efter datoen for optagelsen af fremførelsen. Hvis en optagelse af en fremførelse på et fonogram udgives lovligt eller overføres lovligt inden for dette tidsrum, udløber rettighederne dog 70 år efter datoen for første lovlige udgivelse eller første lovlige overføring til offentligheden, alt efter hvilken dato der er den første.
7. Fonogramfremstilleres rettigheder udløber 50 år efter optagelsen. Hvis fonogrammet lovligt er udgivet eller overført inden for dette tidsrum, udløber rettighederne dog 70 år efter datoen for første lovlige udgivelse eller første lovlige overføring til offentligheden. Parterne kan træffe effektive foranstaltninger med henblik på at sikre, at fortjenesten i løbet af de 20 års beskyttelse, der fortsætter efter de 50 år, deles ligeligt mellem udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer.
8. De i denne artikel fastsatte beskyttelsesperioder beregnes fra den 1. januar i året efter den begivenhed, der har affødt rettigheden.
9. Parterne kan fastsætte længere beskyttelsesperioder end dem, der er fastsat i denne artikel.

ARTIKEL 18.14

Følgeret¹

1. Parterne sikrer til fordel for ophavsmanden til et originalt billedkunstværk en følgeret, som er en uoverdragelig og selv på forhånd ufravigelig ret til et vederlag baseret på salgsprisen ved videresalg af det pågældende kunstværk efter ophavsmandens første afhændelse af det.
2. Den i stk. 1 omhandlede følgeret finder anvendelse på alt videresalg, hvor professionelle på kunstmarkedet, såsom auktionshuse, kunstgallerier og alle kunsthandlere i øvrigt, deltager som sælgere, købere eller formidlere.
3. Parterne kan hver især bestemme, at den i stk. 1 omhandlede følgeret ikke finder anvendelse på videresalg, hvis sælgeren har erhvervet værket direkte fra ophavsmanden mindre end tre år inden videresalget, og videresalgsprisen ikke overskrider et vist mindstebeløb.
4. Proceduren for opkrævning af vederlaget og beløbsstørrelsen fastlægges i den enkelte parts lovgivning.

¹ Hvis en parts love og forskrifter på datoen for denne aftales ikrafttræden ikke giver den beskyttelse, der er fastsat i denne artikel, finder denne artikel først anvendelse fra den dato, hvor sådanne love og forskrifter træder i kraft i denne part, men under alle omstændigheder senest to år efter datoen for denne aftales ikrafttræden. Denne part meddeler den anden part den dato, hvor sådanne love og forskrifter trådte i kraft, hvis denne dato ligger tidligere end to år efter datoen for denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 18.15

Kollektiv rettighedsforvaltning

1. Parterne anerkender betydningen af, og bestræber sig på at fremme, samarbejdet mellem deres respektive kollektive forvaltningsorganisationer for at fremme tilgængeligheden af værker og andre beskyttede frembringelser på deres respektive territorier samt overførslen af rettighedsindtægter mellem de respektive kollektive forvaltningsorganisationer for anvendelse af sådanne værker eller andre beskyttede frembringelser.
2. Parterne anerkender betydningen af, og bestræber sig på at fremme, gennemsigtigheden i kollektive forvaltningsorganisationer, navnlig med hensyn til de rettighedsindtægter, de opkræver, de fradrag, de anvender på de rettighedsindtægter, de opkræver, anvendelsen af de rettighedsindtægter, der opkræves, distributionspolitikken og deres repertoire.
3. Hvis en kollektiv forvaltningsorganisation, der er etableret på den ene parts territorium, repræsenterer en anden kollektiv forvaltningsorganisation, der er etableret på den anden parts territorium, via en repræsentationsaftale, anerkender parterne, at det er vigtigt, at den repræsenterende kollektive forvaltningsorganisation:
 - a) ikke forskelsbehandler rettighedshavere fra den repræsenterede kollektive forvaltningsorganisation
 - b) nøjagtigt, regelmæssigt og omhyggeligt betaler skyldige beløb til den repræsenterede kollektive forvaltningsorganisation og

- c) giver den repræsenterede kollektive forvaltningsorganisation oplysninger om størrelsen af de rettighedsindtægter, der er opkrævet på dens vegne, og om eventuelle fradrag i disse rettighedsindtægter.

ARTIKEL 18.16

Indskrænkninger og undtagelser

Parterne må kun indføre indskrænkninger eller undtagelser med hensyn til rettighederne i artikel 18.8 (Ophavsmænd) til 18.12 (Udsendelse og overføring til offentligheden af i kommercielt øjemed udgivne fonogrammer) i visse særlige tilfælde, som hverken strider mod den normale udnyttelse af værket eller den anden frembringelse eller indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.

ARTIKEL 18.17

Beskyttelse af teknologiske foranstaltninger¹

1. Parterne indfører en passende retlig beskyttelse mod omgåelse af enhver form for effektive teknologiske foranstaltninger, som den pågældende begår, selv om vedkommende ved eller burde vide, at dette er formålet.

¹ Hvis en parts love og forskrifter på datoen for denne aftales ikrafttræden ikke giver den beskyttelse, der er fastsat i denne artikel, finder denne artikel først anvendelse fra den dato, hvor sådanne love og forskrifter træder i kraft i denne part, men under alle omstændigheder senest fire år efter datoen for denne aftales ikrafttræden. Denne part meddeler den anden part den dato, hvor sådanne love og forskrifter trådte i kraft, hvis denne dato ligger tidligere end fire år efter datoen for denne aftales ikrafttræden.

2. Hver part indfører en passende retlig beskyttelse mod:
- a) personer, der fremstiller, importerer, distribuerer, sælger eller udlejer anordninger, produkter eller komponenter eller reklamerer for salg eller udlejning af sådanne, som:
 - i) kun i begrænset omfang har andet formål eller anden anvendelse end omgåelse af enhver teknologisk foranstaltning, eller
 - ii) primært er udviklet, produceret, tilpasset eller ydet med henblik på at muliggøre eller befordre omgåelse af enhver teknologisk foranstaltning, og
 - b) personer, der leverer en tjenesteydelse, der er genstand for salgsfremme, reklame eller markedsføring med henblik på at muliggøre eller medvirke til omgåelse af enhver teknologisk foranstaltning.
3. Med henblik på denne underafdeling forstås ved "teknologiske foranstaltninger" enhver teknologi, anordning eller komponent, der under dens normale funktion har til formål at forhindre eller begrænse handlinger i forbindelse med værker eller andre beskyttede frembringelser, som indehaveren af ophavsrettigheder eller beslægtede rettigheder, som er omfattet af denne underafdeling, ikke har givet tilladelse til.
4. En part kan om nødvendigt indføre eller opretholde passende foranstaltninger for at sikre, at en passende retlig beskyttelse i henhold til denne artikels stk. 1 og 2 ikke forhindrer målgruppepersoner i at drage fordel af de indskrænkninger og undtagelser, der er omhandlet i artikel 18.16 (Indskrænkninger og undtagelser).

ARTIKEL 18.18

Forpligtelser vedrørende oplysninger om rettighedsforvaltning

1. Parterne indfører en passende retlig beskyttelse mod personer, der bevidst og uden tilladelse udfører følgende handlinger:

- a) fjernelse eller ændring af elektroniske oplysninger om rettighedsforvaltning eller
- b) distribution, import med henblik på distribution, sendevirksomhed, kommunikation til eller tilrådighedsstillelse for offentligheden af værker eller andre frembringelser, der er beskyttet i henhold til denne underafdeling, og fra hvilke de elektroniske oplysninger om rettighedsforvaltning er blevet fjernet eller ændret uden tilladelse

vel vidende eller med rimelig grund til at vide, at sådanne handlinger indebærer, muliggør, letter eller skjuler en krænkelse af en ophavsret eller dermed beslægtede rettigheder som fastsat i en parts lovgivning.

2. Med henblik på denne artikel forstås ved "oplysninger om rettighedsforvaltning" enhver oplysning fra rettighedshavere, som identificerer et værk eller en anden frembringelse som omhandlet i denne artikel, ophavsmanden eller enhver anden rettighedshaver, eller oplysninger om vilkårene og betingelserne for anvendelse af værket eller frembringelsen samt numre eller koder, der udgør sådanne oplysninger.

3. Stk. 2 finder anvendelse, hvis en hvilken som helst af disse oplysninger anvendes i forbindelse med kopiering af eller fremkommer i forbindelse med overføring til offentligheden af et værk eller en anden frembringelse, der er omhandlet i denne artikel.

UNDERAFDELING 2

VAREMÆRKER

ARTIKEL 18.19

Klassificering af varemærker

Parterne opretholder et varemærkeklassifikationssystem, der er i overensstemmelse med Nicearrangementet vedrørende international klassificering af varer og tjenesteydelser til brug ved registrering af varemærker, udfærdiget i Nice den 15. juni 1957, og som revideret og ændret.

ARTIKEL 18.20

Varemærkers form

Et varemærke kan udgøres af alle tegn, navnlig ord, herunder personnavne, eller afbildninger, bogstaver, tal, farver, varens form eller vareemballagens form eller lyde, for så vidt disse tegn er egnede til:

- a) at adskille en virksomheds varer eller tjenesteydelser fra andre virksomheders og

- b) at blive gengivet i parternes respektive varemærkeregistre på en måde, der gør det muligt for de kompetente myndigheder og offentligheden at fastslå den klare og præcise genstand for den beskyttelse, som dets indehaver indrømmes.

ARTIKEL 18.21

Rettigheder, der er knyttet til et varemærke

1. Parterne sikrer, at et registreret varemærke giver indehaveren en eneret dertil. Indehaveren har ret til at forhindre alle tredjeparter, der ikke har indehaverens samtykke, i at gøre erhvervsmæssig brug af:
 - a) et tegn, der er identisk med det registrerede varemærke, for varer eller tjenesteydelser, der er identiske med dem, for hvilke varemærket er registreret, og
 - b) et tegn, der er identisk med eller ligner det registrerede varemærke, når de varer eller tjenesteydelser, der er dækket af dette varemærke, er af samme eller lignende art som dem, der er dækket af det pågældende tegn, og der som følge heraf i offentlighedens bevidsthed er risiko for forveksling, herunder fordi der er en forbindelse mellem tegnet og det registrerede varemærke.

2. Indehaveren af et registreret varemærke har ret til at forhindre alle tredjeparter i som led i handel at føre varer ind i den part, hvor varemærket er registreret, uden at de overgår til fri omsætning dér, når sådanne varer, herunder emballage, kommer fra tredjelande og uden tilladelse er forsynet med et varemærke, der er identisk med det varemærke, der er registreret for sådanne varer, eller som i sine væsentligste aspekter ikke kan sondres fra dette varemærke¹.

3. Den ret, som indehaveren af det i stk. 2 omhandlede varemærke har, kan bortfalde, hvis der under sagen, der skal fastlægge, om det registrerede varemærke er blevet krænket, fremlægges dokumentation af klarereren eller ihændehaveren af varerne for, at indehaveren af det registrerede varemærke ikke har ret til at forbyde markedsføring af varerne i det endelige bestemmelsesland.

ARTIKEL 18.22

Registreringsprocedure

1. Parterne sikrer, at der findes en ordning for registrering af varemærker, hvor endelige beslutninger om afslag truffet af den relevante varemærkemyndighed, herunder delvis afslag på registrering, meddeles den pågældende part skriftligt, begrundes behørigt og skal kunne appelleres.

¹ En part kan træffe yderligere passende foranstaltninger med henblik på at sikre en smidig transit af generiske lægemidler.

2. Parterne giver tredjeparter mulighed for at gøre indsigelse mod varemærkeansøgninger eller eventuelt varemærkeregistreringer. En sådan indsigelsesprocedure skal være kontradiktorisk.
3. Parterne stiller en offentligt tilgængelig elektronisk database over varemærkeansøgninger og -registreringer til rådighed.

ARTIKEL 18.23

Velkendte varemærker

Med henblik på at sikre en effektiv beskyttelse af velkendte varemærker, jf. Pariserkonventionens artikel 6a og TRIPS-aftalens artikel 16, stk. 2 og 3, anvender parterne den fælles henstilling vedrørende bestemmelser om beskyttelse af velkendte mærker, der blev vedtaget af Pariserunionen til Beskyttelse af Industriel Ejendomsret og WIPO's generalforsamling på 34. møderække i forsamlingerne af WIPO's medlemsstater den 20.-29. september 1999.

ARTIKEL 18.24

Undtagelser fra rettigheder, der er knyttet til et varemærke

1. Parterne tillader begrænsede undtagelser fra de rettigheder, der er knyttet til et varemærke, såsom en rimelig anvendelse af deskriptive udtryk, herunder geografiske betegnelser, og kan tillade andre begrænsede undtagelser, forudsat at der ved sådanne undtagelser tages hensyn til varemærkeindehaverens og tredjeparters legitime interesser.

2. Varemærket giver ikke indehaveren ret til at forbyde en tredjepart at gøre erhvervsmæssig brug af:

- a) tredjepartens navn eller adresse
- b) angivelser vedrørende varens eller tjenesteydelsens art, beskaffenhed, mængde, anvendelse, værdi, geografiske oprindelse, tidspunktet for varens fremstilling eller for præstationen af tjenesteydelsen eller andre egenskaber ved varen eller tjenesteydelsen eller
- c) varemærket, når dette er nødvendigt for at angive anvendelsen af en vare eller tjenesteydelse, navnlig som tilbehør eller reservedele, når tredjeparten bruger dem i overensstemmelse med redelig markedsføringsskik i industrielle eller kommercielle forhold.

3. De til varemærket knyttede rettigheder giver ikke indehaveren ret til at forbyde en tredjepart at gøre erhvervsmæssig brug af ældre rettigheder, som kun har lokalt afgrænset karakter, hvis rettighederne er anerkendt i den pågældende parts lovgivning og anvendes inden for grænserne af det territorium, hvor de er anerkendt.

ARTIKEL 18.25

Fortabelsesgrunde

1. Hver part fastsætter, at et varemærke kan fortages, hvis der ikke inden for en sammenhængende periode¹, der er fastsat i den enkelte parts lovgivning, er gjort reel brug af varemærket på det relevante territorium for de varer eller tjenesteydelser, for hvilke det er registreret, og der ikke er nogen rimelig grund til, at det ikke er blevet brugt. Fortabelse af et varemærke kan dog ikke gøres gældende, dersom reel brug af varemærket påbegyndes eller genoptages i tiden mellem udløbet af ovennævnte sammenhængende periode og tidspunktet for indgivelse af begæring om fortabelse. Påbegyndelse eller genoptagelse af brugen inden for en periode², der er fastsat i den enkelte parts lovgivning, forud for indgivelse af begæring om fortabelse, idet denne tre måneders periode tidligst begynder ved udløbet af den sammenhængende periode med manglende brug, tages imidlertid ikke i betragtning, såfremt forberedelserne til påbegyndelse eller genoptagelse af brugen først indledes, når indehaveren har fået kendskab til, at der eventuelt vil blive indgivet begæring om fortabelse.
2. Et varemærke tilbagekaldes også, hvis det efter den dato, hvor det blev registreret:
 - a) som følge af indehaverens aktiviteter eller inaktivitet er blevet det almindelige navn i handelen for en vare eller en tjenesteydelse, for hvilken det er registreret, eller

¹ Med henblik på dette punktum skal den periode, der er fastsat i den enkelte parts lovgivning, være på mindst tre år.

² Med henblik på dette punktum skal den periode, der er fastsat i den enkelte parts lovgivning, være på mindst en måned.

- b) som følge af indehaverens anvendelse af varemærket eller med indehaverens samtykke for så vidt angår de varer eller tjenesteydelser, for hvilken det er registreret, vil kunne vildlede offentligheden, især med hensyn til varernes eller tjenesteydelseernes art, kvalitet eller geografiske oprindelse.

ARTIKEL 18.26

Ansøgninger i ond tro

Et varemærke kan erklæres ugyldigt, hvis ansøgeren har ansøgt om registrering af varemærket i ond tro. Hver part kan desuden fastsætte, at et sådant varemærke ikke registreres.

UNDERAFDELING 3

DESIGN

ARTIKEL 18.27

Beskyttelse af registrerede design

1. Parterne træffer foranstaltninger til beskyttelse af uafhængigt frembragte design, der er nye eller originale. Beskyttelsen ydes ved registrering og giver indehaverne eneret i overensstemmelse med bestemmelserne i denne underafdeling. Med henblik på denne artikel kan en part anse et design med individuel karakter for at være originalt.
2. Indehaveren af et registreret design skal i det mindste have ret til at forhindre, at tredjeparter, som ikke har indehaverens samtykke, fremstiller, udbyder til salg, sælger, importerer, eksporterer, oplagrer det produkt, der bærer eller inkorporerer det registrerede design, eller anvender varer, der bærer eller inkorporerer det beskyttede design, hvis en sådan handling har et kommercielt formål¹.

¹ En part kan opfylde artikel 18.27 (Beskyttelse af registrerede design) i forbindelse med "eksport" og "oplagring" ved at give indehaveren af det registrerede design ret til at forhindre, at tredjeparter udbyder til salg eller udlejning eller sælger eller udlejer artikler, der bærer eller inkorporerer det registrerede design, på en måde, der giver anledning til eksport eller oplagring af den pågældende artikel.

3. Parterne kan bestemme, at et design, der anvendes på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, kun anses for at være nyt eller originalt:
- a) hvis komponenten efter at være blevet inkorporeret i det sammensatte produkt fortsat er synlig under normal brug af dette produkt, og
 - b) i det omfang disse synlige elementer af komponenten i sig selv opfylder kravene om nyhed og originalitet.
4. Med henblik på stk. 3, litra a), forstås der ved "normal brug" den endelige brugers anvendelse, dog hverken vedligeholdelse eller reparation.

ARTIKEL 18.28

Beskyttelsens varighed

Hver part sikrer, at indehaveren af et registreret design kan få fornyet beskyttelsestiden for en eller flere perioder på hver fem år. Hver part sikrer, at beskyttelsen af registrerede design gælder i en samlet periode på mindst 15 års varighed regnet fra ansøgningsdatoen.

ARTIKEL 18.29

Beskyttelse knyttet til ikkeregistrerede design

1. Hver af parterne giver kun indehavere af et ikkeregistreret design ret til at forhindre, at en tredjepart, der ikke har indehaverens samtykke, anvender det ikkeregistrerede design, hvis den anfægtede anvendelse skyldes kopiering af det ikkeregistrerede design på deres respektive territorier. En sådan anvendelse omfatter som minimum udbud til salg, bringe i omsætning, import eller eksport af det pågældende produkt¹.
2. Beskyttelsen af det ikkeregistrerede design varer mindst tre år regnet fra den dato, hvor designet først blev gjort tilgængeligt for offentligheden på partens territorium.

ARTIKEL 18.30

Undtagelser og udelukkelser

1. Parterne kan fastsætte begrænsede undtagelser fra beskyttelsen af design, herunder ikkeregistrerede design, forudsat at sådanne undtagelser ikke i urimeligt omfang strider mod den normale udnyttelse af beskyttede design og ikke indebærer urimelig skade for de legitime interesser, som indehaveren af det beskyttede design har, under hensyn til tredjeparters legitime interesser.

¹ En part kan opfylde artikel 18.29 (Beskyttelse knyttet til ikkeregistrerede design) i forbindelse med "eksport" ved at give indehaveren af det ikkeregistrerede design ret til at forhindre, at tredjeparter sælger, markedsfører eller importerer det produkt, der bærer eller inkorporerer det ikkeregistrerede design, på en måde, der giver anledning til eksport af det pågældende produkt.

2. Beskyttelsen af design gælder ikke for design, der udelukkende er dikteret af tekniske eller funktionelle forhold ved designet. Et design kan ikke opretholdes for de elementer af et produkts udseende, der nødvendigvis må reproduceres i deres nøjagtige form og dimensioner, for at det produkt, som designet indgår i eller finder anvendelse på, rent mekanisk kan kobles til et andet produkt eller placeres i, på eller omkring et andet produkt eller bringes i kontakt med et andet produkt, således at begge produkter opfylder deres funktion.

3. Uanset stk. 2 skal et design i overensstemmelse med betingelserne i artikel 18.27 (Beskyttelse af registrerede design), stk. 1, bestå i et design, der har til formål at muliggøre flerdobbelt samling eller sammenkobling af gensidigt udskiftelige produkter inden for et modulopbygget system.

ARTIKEL 18.31

Forholdet til ophavsret

Hver part sikrer, at et design, herunder et ikkeregistreret design, også er berettiget til beskyttelse i henhold til dens lovgivning om ophavsret fra den dato, hvor designet blev frembragt eller fastlagt i en given form. Hver part fastsætter omfanget af og betingelserne for at opnå en sådan beskyttelse, herunder kravet til originalitet.

UNDERAFDELING 4

GEOGRAFISKE BETEGNELSER

ARTIKEL 18.32

Anvendelsesområde, procedurer og definitioner

1. Denne underafdeling finder anvendelse på anerkendelse og beskyttelse af geografiske betegnelser for vin, spiritus og fødevarer, der har oprindelse i parterne.
2. Med henblik på denne underafdeling anvendes følgende definitioner:
 - a) "geografisk betegnelse": en betegnelse, der angiver en vare som havende oprindelse på en parts territorium eller i en region eller lokalitet på denne parts dette territorium, dersom varens kvalitet, omdømme eller andre egenskaber i alt væsentligt kan tilskrives dens geografiske oprindelse
 - b) "produktkategori": en produktkategori, som er opført i bilag 18-A (Produktkategorier), og
 - c) "produktspecifikation": for så vidt angår den relevante vare vedrørende en geografisk betegnelse, godkendelseskravene for anvendelsen af denne geografiske betegnelse i markedsføringen af den pågældende vare.

3. Efter afslutningen af en indsigelsesprocedure og en undersøgelse af de geografiske betegnelser skal New Zealand beskytte Unionens geografiske betegnelser, som er opført i bilag 18-B, afdeling A (Liste over geografiske betegnelser – Den Europæiske Union), i overensstemmelse med, som minimum, det beskyttelsesniveau, der er fastsat i denne underafdeling.

4. Efter afslutningen af en indsigelsesprocedure og en undersøgelse af de geografiske betegnelser skal Unionen beskytte New Zealands geografiske betegnelser, som er opført i bilag 18-B, afdeling B (Liste over geografiske betegnelser – New Zealand), i overensstemmelse med, som minimum, det beskyttelsesniveau, der er fastsat i denne underafdeling.

ARTIKEL 18.33

Ændring af listen over geografiske betegnelser

1. Listen over produktkategorier i bilag 18-A (Produktkategorier) og listen over geografiske betegnelser, som skal beskyttes, i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser) kan ændres ved en afgørelse truffet af Handelsudvalget, herunder ved tilføjelse af geografiske betegnelser, ajourføring af listen over produktkategorier eller fjernelse af geografiske betegnelser, som ikke længere beskyttes på deres oprindelsessted.

2. Tilføjelser til bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser) må ikke overstige 30 geografiske betegnelser for hver part hvert tredje år efter datoen for denne aftales ikrafttræden. Nye geografiske betegnelser tilføjes efter indsigelsesprocedurens afslutning i overensstemmelse med stk. 3 og efter undersøgelse af disse geografiske betegnelser til begge parter tilfredshed.

3. Hver af parterne sikrer, at der kan gøres indsigelser mod en anmodning om beskyttelse af en geografisk betegnelse i forbindelse med indsigelsesproceduren som omhandlet i artikel 18.32, stk. 3 og 4 (Anvendelsesområde, procedurer og definitioner), og at sådanne anmodninger om beskyttelse kan afslås eller nægtes imødekommet. Grundlaget for indsigelse mod en anmodning om beskyttelse af en geografisk betegnelse er følgende:

- a) den geografiske betegnelse er identisk med eller ligner til forveksling et varemærke, som er registreret eller søgt registreret i god tro i den pågældende part så vidt angår den samme eller lignende vare, eller et varemærke, for hvilket rettigheder i denne part er blevet erhvervet ved anvendelse i god tro for så vidt angår den samme eller lignende vare
- b) den geografiske betegnelse er identisk med eller ligner et varemærke for en vare, der ikke ligner den vare, for hvilken varemærket er registreret, hvis varemærket er velkendt i parten, og anvendelsen af den geografiske betegnelse indikerer en forbindelse mellem varen og indehaveren af varemærket, og hvis de interesser, som varemærkeindehaveren har, efter al sandsynlighed skades af en sådan anvendelse
- c) den geografiske betegnelse er et udtryk, der i daglig tale anvendes som det almindelige navn for den relevante vare i parten
- d) den geografiske betegnelse er et udtryk, der anvendes i parten som navnet på en planteart eller en dyrerace og vil derfor kunne vildlede forbrugerne med hensyn til varens virkelige oprindelse

- e) den geografiske betegnelse er en helt eller delvis enslydende geografisk betegnelse og
- f) anvendelse eller registrering af den geografiske betegnelse i parten vil kunne virke krænkende.

4. Med henblik på denne underafdeling kan parten ved bestemmelse af, om et udtryk i daglig tale anvendes som det almindelige navn for den relevante vare i en part, tage hensyn til, hvordan forbrugerne forstår dette udtryk i den pågældende part. Faktorer af relevans for en sådan forbrugerforståelse kan omfatte dokumentation for, at udtrykket henviser til den samme type vare, som angivet af relevante kilder, og hvordan den vare, som udtrykket henviser til, markedsføres og anvendes i forbindelse med handel i den pågældende part.

5. Ved vurderingen af de indsigelser mod beskyttelse, som en person fremfører mod en eller flere af de i stk. 3 anførte grunde, skal en part kun basere sin vurdering på den situation, der gør sig gældende i denne part.

ARTIKEL 18.34

Beskyttelse af geografiske betegnelser

1. Hver part skal over for den anden parts geografiske betegnelser, der er opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser), give adgang til retlige midler, der gør det muligt for interesserede parter på dens territorium at forhindre:
 - a) kommerciel anvendelse af en geografisk betegnelse som identifikation for en tilsvarende vare¹, der ikke opfylder produktspecifikationerne for den geografiske betegnelse, selv om:
 - i) varens virkelige oprindelse er angivet
 - ii) den geografiske betegnelse er anvendt² i oversættelse eller translitteration³ eller
 - iii) den geografiske betegnelse ledsages af udtryk som "art", "type", "måde", "efterligning" eller lignende
 - b) anvendelse af alle sådanne midler i betegnelsen eller præsentationen af en vare, som angiver eller antyder, at den pågældende vare har oprindelse i et andet geografisk område end det virkelige oprindelsessted, på en måde, som vildleder offentligheden med hensyn til varens geografiske oprindelse eller natur, og

¹ Med henblik på denne underafdeling forstås ved udtrykket "samme vare": en vare, der er omfattet af den samme produktkategori som defineret i bilag 18-A (Produktkategorier).

² Det skal bemærkes, at der er enighed om, at dette vurderes fra sag til sag. Denne bestemmelse finder ikke anvendelse, hvis der forelægges bevis for, at der ikke er nogen forbindelse mellem den geografiske betegnelse og oversættelsen.

³ Med henblik på denne underafdeling forstås ved udtrykket "translitteration": konverteringen af tegn i henhold til fonetikken af den relevante geografiske betegnelse på det oprindelige eller de oprindelige sprog.

- c) enhver anden anvendelse af en geografisk betegnelse, der udgør illoyal konkurrence i henhold til Pariserkonventionens artikel 10a, og som kan omfatte kommerciel anvendelse af en geografisk betegnelse, hvor den pågældende geografiske betegnelses omdømme udnyttes, herunder hvis produktet anvendes som ingrediens.
2. Denne underafdeling finder ikke anvendelse på en parts geografiske betegnelse som opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser), der ikke længere er beskyttet i henhold til den anden parts love og forskrifter.
3. Ophører en parts geografiske betegnelse, der er opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser), med at være beskyttet på oprindelsespartens territorium, skal oprindelsesparten straks underrette den anden part herom og anmode om annullering af beskyttelsen af den geografiske betegnelse.
4. Intet i denne underafdeling indskrænker en persons ret til i forbindelse med handel at anvende sit eget navn eller sin erhvervsmæssige forgængers navn, medmindre navnet anvendes således, at offentligheden vildledes.
5. Intet i denne underafdeling forpligter en part til at anvende bestemmelserne i denne underafdeling for en anden parts geografiske betegnelse i henseende til en vare, for hvilken den relevante betegnelse er identisk med eller ligner:
- a) det sædvanlige navn på en plantesort eller en dyrerace og derfor vil kunne vildlede forbrugerne med hensyn til varens virkelige oprindelse, eller

b) et udtryk, der i daglig tale anvendes som det almindelige navn for en sådan vare i den pågældende part.

6. Intet i denne underafdeling forpligter en part til at anvende bestemmelserne i denne underafdeling vedrørende nogen af komponenterne i en geografisk betegnelse med flere komponenter i den anden part i henseende til en vare, for hvilken den relevante komponent er identisk med eller ligner:

a) det sædvanlige navn på en plantesort eller en dyrerace og derfor vil kunne vildlede forbrugerne med hensyn til varens virkelige oprindelse, eller

b) et udtryk, der i daglig tale anvendes som det almindelige navn for en sådan vare i den pågældende part.

7. Intet i denne underafdeling forpligter en part til at anvende bestemmelserne i denne underafdeling vedrørende et ord, en oversættelse eller en translitteration af et ord, som er indeholdt i en geografisk betegnelse i den anden part, hvis det pågældende ord, den pågældende oversættelse eller translitteration er et almindeligt dansk ord som "bjerg", "alper" eller "flod".

ARTIKEL 18.35

Dato for beskyttelse

1. Hver part sikrer, at geografiske betegnelser, som er opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser) og omhandlet i artikel 18.32 (Anvendelsesområde, procedurer og definitioner), beskyttes fra datoen for denne aftales ikrafttræden i overensstemmelse med artikel 18.34 (Beskyttelse af geografiske betegnelser).

2. For geografiske betegnelser, der føjes til bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser) efter datoen for denne aftales ikrafttræden, skal hver af parterne sikre, at sådanne geografiske betegnelser beskyttes i henhold til artikel 18.34 (Beskyttelse af geografiske betegnelser) fra den dato, hvor disse navne blev offentliggjort med henblik på indsigelse som omhandlet i artikel 18.33, stk. 2 (Ændring af listen over geografiske betegnelser).

ARTIKEL 18.36

Ret til anvendelse af geografiske betegnelser

1. En geografisk betegnelse, som er beskyttet i henhold til denne underafdeling, kan anvendes af enhver aktør, som markedsfører en vare, der er i overensstemmelse med den tilsvarende produktspecifikation.
2. Stk. 1 begrænser ikke en parts mulighed for at regulere produktionen eller markedsføringen af varer, der er omfattet af en geografisk betegnelse i overensstemmelse med den pågældende parts lovgivning.

ARTIKEL 18.37

Forhold til varemærker

1. Registreringen af et varemærke, der indeholder eller består af en geografisk betegnelse fra den anden part, som er anført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser), skal nægtes eller erklæres ugyldig, enten af egen drift, hvis partens love og forskrifter tillader dette, eller efter anmodning fra en interesseret part for så vidt angår en vare, der er omfattet af den produktkategori, der er angivet i bilag 18-A (Produktkategorier) for den pågældende geografiske betegnelse, og som ikke har oprindelse i det oprindelsessted, der er angivet i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser) for den pågældende geografiske betegnelse.
2. Hvis der er blevet ansøgt om eller registreret et varemærke i god tro, eller rettighederne til et varemærke er erhvervet ved anvendelse i god tro, i en part før datoen for beskyttelse af den pågældende geografiske betegnelse som omhandlet i artikel 18.35 (Dato for beskyttelse), udgør foranstaltninger, der er vedtaget for at gennemføre denne underafdeling i denne part, ikke nogen hindring for berettigelsen eller gyldigheden af varemærkets registrering eller for retten til at anvende varemærket med den begrundelse, at varemærket er identisk med eller ligner en geografisk betegnelse. Et sådant varemærke kan fortsat anvendes og fornyes for den pågældende vare uanset beskyttelsen af den geografiske betegnelse, såfremt der i partens nationale lovgivning om varemærker ikke findes grunde til at erklære varemærket ugyldigt, eller til at rettighederne dertil fortabes.
3. En parts lovgivning kan bestemme, at enhver ansøgning i forbindelse med anvendelsen eller registreringen af et varemærke skal fremsættes senest fem år efter, at den uautoriserede anvendelse af den beskyttede betegnelse er blevet almindeligt kendt i parten, eller efter datoen for varemærkets registrering i den pågældende part, forudsat at varemærket er offentliggjort senest denne dato, hvis den pågældende dato ligger før den dato, på hvilken den uautoriserede anvendelse blev almindeligt kendt i den pågældende part.

ARTIKEL 18.38

Håndhævelse af beskyttelse

Hver part sikrer, at geografiske betegnelser, som er opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser), gennemføres ex officio eller på begæring af en interesseret part i henhold til dennes lovgivning ved passende administrative og retlige foranstaltninger.

ARTIKEL 18.39

Generelle regler

1. I tilfælde af enslydende geografiske betegnelser, som der ansøges om beskyttelse af i henhold til artikel 18.33 (Ændring af listen over geografiske betegnelser), for produkter i samme produktkategori, skal Handelsudvalget vedtage en afgørelse med henblik på at fastsætte de praktiske regler for, hvordan sådanne enslydende betegnelser sondres fra hinanden, idet der tages hensyn til behovet for at sikre lige behandling af de berørte producenter og til, at forbrugerne ikke vildledes.
2. En part, der i forbindelse med forhandlinger om en international aftale med et tredjeland overvejer en mulig beskyttelse af en geografisk betegnelse som identifikation for en vare med oprindelse i det pågældende tredjeland, skal give den anden part meddelelse herom og give denne lejlighed til fremsætte bemærkninger, inden den geografiske betegnelse gives beskyttelse, hvis:
 - a) den geografiske betegnelse, som overvejes i forbindelse med forhandlingerne med tredjelandet, er enslydende med en geografisk betegnelse i den anden part som opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser), og

- b) den pågældende vare er omfattet af den produktkategori, der er angivet i bilag 18-A (Produktkategorier) for den enslydende geografiske betegnelse i den anden part.
- 3. En produktspecifikation for en geografisk betegnelse, som er opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser), er en specifikation, som er godkendt af partens relevante myndigheder på det territorium, som varen har oprindelse i, inklusive eventuelle godkendte ændringer.
- 4. Beskyttelsen af en parts geografiske betegnelse som opført i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser) kan kun ophæves af den part, som varen har oprindelse i.
- 5. Varer kan markedsføres og sælges, indtil lagrene er opbrugt, hvis de er blevet beskrevet og præsenteret lovligt på en måde, der strider mod denne underafdeling, på datoen:
 - a) for denne aftales ikrafttræden
 - b) for Handelsudvalgets vedtagelse af en afgørelse om ændring af listen over geografiske betegnelser i overensstemmelse med artikel 18.33 (Ændring af listen over geografiske betegnelser) eller
 - c) for afslutning af en relevant overgangsperiode som fastsat i bilag 18-B (Liste over geografiske betegnelser).

ARTIKEL 18.40

Ordninger for beskyttelse af geografiske betegnelser

1. Hver part indfører eller opretholder en ordning for registrering og beskyttelse af geografiske betegnelser på dens territorium.
2. Den i stk. 1 omhandlede ordning skal mindst indeholde følgende:
 - a) et officielt middel til at offentliggøre listen over registrerede geografiske betegnelser
 - b) en forvaltningsprocedure, hvorved det kontrolleres, at en geografisk betegnelse, der skal registreres, angiver en vare som havende oprindelse i en parts territorium eller i en region eller en lokalitet i denne part, hvis varens kvalitet, omdømme eller andre egenskaber i alt væsentligt kan tilskrives dens geografiske oprindelse
 - c) en indsigelsesprocedure, der gør det muligt at tage hensyn til tredjeparters legitime interesser, og
 - d) en procedure for annullering af beskyttelsen af en geografisk betegnelse, som tager hensyn til de legitime interesser hos tredjeparter og brugerne af de pågældende registrerede geografiske betegnelser.

UNDERAFDELING 5

BESKYTTELSE AF IKKEFRIGIVNE OPLYSNINGER

ARTIKEL 18.41

Omfanget af beskyttelse af forretningshemmeligheder og definitioner

1. Hver af parterne giver alle forretningshemmelighedshavere adgang til passende civilretlige procedurer og retsmidler for at forhindre og opnå godtgørelse for erhvervelsen, brugen eller videregivelsen af en forretningshemmelighed, hvis det er foregået i strid med loyal erhvervspraksis.
2. Med henblik på denne underafdeling anvendes følgende definitioner:
 - a) "forretningshemmelighed": oplysninger, som:
 - i) er hemmelige i den forstand, at de ikke i deres helhed eller i den præcise konfiguration eller sammensætning af deres komponenter er almindeligt kendt blandt eller umiddelbart tilgængelige for personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger
 - ii) har handelsværdi, fordi de er hemmelige, og
 - iii) af den person, som lovligt kontrollerer oplysningerne, under de givne omstændigheder er blevet underkastet rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse

- b) "forretningshemmelighedshaver": enhver person, der lovligt kontrollerer en forretningshemmelighed.

3. Med henblik på denne underafdeling skal mindst følgende adfærd betragtes som værende i strid med loyal erhvervspraksis:

- a) erhvervelse af en forretningshemmelighed uden forretningshemmelighedshaverens samtykke, hvis dette sker ved uautoriseret adgang til eller ved tilegnelse af eller kopiering af dokumenter, genstande, materialer, stoffer eller elektroniske filer, der lovligt kontrolleres af forretningshemmelighedshaveren, og som indeholder forretningshemmeligheden, eller hvoraf en forretningshemmelighed kan udledes
- b) brug eller videregivelse af en forretningshemmelighed, hvis dette sker uden forretningshemmelighedshaverens samtykke af en person, som konstateres at opfylde en af følgende betingelser:
 - i) vedkommende har erhvervet forretningshemmeligheden på en måde som omhandlet i litra a)
 - ii) vedkommende har misligholdt en fortrolighedsaftale eller enhver anden pligt til ikke at videregive forretningshemmeligheden, eller
 - iii) vedkommende har misligholdt en kontraktlig forpligtelse eller enhver anden pligt til at begrænse forretningshemmelighedens brug og
- c) erhvervelse, brug eller videregivelse af en forretningshemmelighed, når dette udføres af en person, der på tidspunktet for erhvervelsen, brugen eller videregivelsen vidste eller under de givne omstændigheder burde have vidst, at forretningshemmeligheden var erhvervet direkte eller indirekte fra en anden person, som brugte eller videregav forretningshemmeligheden på ulovlig vis, jf. litra b).

4. Intet i denne underafdeling må fortolkes således, at parterne er forpligtet til at betragte den følgende adfærd som værende i strid med loyal erhvervspraksis:

- a) uafhængig opdagelse eller skabelse
- b) baglæns konstruktion af et produkt foretaget af en person, som lovligt er i besiddelse af det, og som ikke er underlagt nogen retsgyldig forpligtelse til at begrænse erhvervelsen af de relevante oplysninger
- c) erhvervelse, brug eller videregivelse af oplysninger, der kræves eller tillades af parternes lovgivning, og
- d) arbejdstageres brug af deres erfaringer og kompetencer, som de normalt og på ærlig vis erhverver i løbet af deres ansættelse.

5. Intet i denne underafdeling skal fortolkes således, at ytrings- og informationsfriheden, herunder mediefriheden, begrænses, jf. beskyttelsen af disse i hver af parternes lovgivning.

ARTIKEL 18.42

Civilretlige procedurer og retsmidler vedrørende forretningshemmeligheder

1. Hver af parterne sikrer, at personer, der deltager i de civilretlige procedurer som omhandlet i artikel 18.41 (Omfanget af beskyttelse af forretningshemmeligheder), eller som har adgang til dokumenter, der indgår som led i disse retssager, ikke har tilladelse til at bruge eller videregive forretningshemmeligheder eller påståede forretningshemmeligheder, som de kompetente retslige myndigheder som svar på en behørigt begrundet anmodning fra en interesseret part har identificeret som fortrolige, og som de er blevet bekendt med som følge af en sådan deltagelse eller adgang.

2. I de civilretlige procedurer, jf. artikel 18.41 (Omfanget af beskyttelse af forretningshemmeligheder og definitioner), sikrer hver part, at dens retslige myndigheder har beføjelse til som minimum at:

- a) beordre midlertidige foranstaltninger i overensstemmelse med en parts lovgivning for at forhindre erhvervelse, brug eller videregivelse af en forretningshemmelighed på en måde, der er i strid med loyal erhvervspraksis
- b) beordre foreløbige retsmidler for at forhindre erhvervelse, brug eller videregivelse af en forretningshemmelighed på en måde, der er i strid med loyal erhvervspraksis
- c) beordre de personer, der vidste eller burde have vidst, at de erhvervede, brugte eller videregav en forretningshemmelighed på en måde, der er i strid med loyal erhvervspraksis, til at betale forretningshemmelighedshaveren en erstatning, der står i rimeligt forhold til det faktiske tab, denne har lidt som følge af erhvervelsen, brugen eller videregivelsen af forretningshemmeligheden
- d) træffe særlige foranstaltninger for at bevare den fortrolige karakter af en hvilken som helst forretningshemmelighed eller påstået forretningshemmelighed, der frembringes i civile retssager vedrørende den påståede erhvervelse, brug og videregivelse af en forretningshemmelighed på en måde, der er i strid med loyal erhvervspraksis. Sådanne særlige foranstaltninger kan i overensstemmelse med parternes love og forskrifter omfatte muligheden for at begrænse adgangen til visse dokumenter i deres helhed eller i uddrag, at begrænse adgangen til retsmøder og de tilsvarende protokoller eller udskrifter og stille en ikkefortrolig udgave af en retsafgørelse til rådighed, hvori de afsnit, der indeholder forretningshemmeligheder, er fjernet eller redigeret, og

- e) pålægge sanktioner over for parterne eller andre personer, der deltager i de civile retssager, og som undlader eller nægter at efterkomme rettens påbud om beskyttelse af en forretningshemmelighed eller en påstået forretningshemmelighed.

3. Hver part sikrer, at dens retslige myndigheder ikke er forpligtet til at anvende de retlige procedurer og retsmidler som omhandlet i artikel 18.41 (Omfanget af beskyttelse af forretningshemmeligheder og definitioner), hvis de handlinger, der er i strid med loyal erhvervspraksis, udføres i overensstemmelse med en parts lovgivning med det formål at afdække fejl, forseelser eller ulovlige aktiviteter eller beskytte en ved partens lovgivning anerkendt legitim interesse.

ARTIKEL 18.43

Beskyttelse af data, der er forelagt med henblik på markedsføringstilladelse for et farmaceutisk produkt¹

1. Hver part beskytter fortrolige forretningsoplysninger, der er forelagt med henblik på at opnå tilladelse til markedsføring af farmaceutiske produkter (i det følgende benævnt "markedsføringstilladelse"), mod videregivelse til tredjeparter, medmindre der tages skridt til at sikre, at oplysningerne beskyttes mod illoyal erhvervsmæssig udnyttelse, eller videregivelsen er nødvendig af hensyn til overordnede offentlige interesser.

¹ Med henblik på denne artikel defineres udtrykket "farmaceutisk produkt" i parternes respektive lovgivning. For så vidt angår Unionen forstås ved udtrykket "farmaceutisk produkt" et "lægemiddel".

2. Hver part sikrer for en periode på mindst fem år fra datoen for udstedelse af den første markedsføringstilladelse i den pågældende part (i det følgende benævnt "den første markedsføringstilladelse") og i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat i dens lovgivning, at den myndighed, der er ansvarlig for udstedelsen af en markedsføringstilladelse, ikke accepterer nogen efterfølgende ansøgning om markedsføringstilladelse, som bygger på resultaterne af prækliniske forsøg eller kliniske forsøg, der er indgivet i ansøgningen om den første markedsføringstilladelse, uden udtrykkeligt samtykke fra indehaveren af den første markedsføringstilladelse, medmindre andet er fastsat i de internationale aftaler, som er anerkendt af begge parter.

ARTIKEL 18.44

Beskyttelse af oplysninger, der fremlægges med henblik på markedsføringstilladelse for kemiske produkter til landbruget¹

1. Hver part indrømmer ejeren af en forsøgs- eller undersøgelsesrapport, der er forelagt for første gang med henblik på at opnå markedsføringstilladelse for et kemisk produkt til landbruget, en midlertidig rettighed. I perioden, hvor for denne midlertidige rettighed besiddes, må forsøgs- eller undersøgelsesrapporten ikke anvendes til gavn for andre personer, der ønsker at opnå en markedsføringstilladelse til et kemisk produkt til landbruget, medmindre det kan dokumenteres, at den første indehaver har givet sit udtrykkelige samtykke. Med henblik på denne artikel forstås ved udtrykket "midlertidig rettighed": "databeskyttelse".

¹ Med henblik på denne artikel defineres udtrykket "kemisk produkt til landbruget" i hver af parternes lovgivning. For så vidt angår Unionen forstås ved udtrykket "kemisk produkt til landbruget" et "plantebeskyttelsesmiddel".

2. Den i stk. 1 nævnte forsøgs- eller undersøgelsesrapport bør opfylde følgende betingelser:
 - a) den skal være nødvendig for tilladelsen eller for en ændring af en tilladelse med henblik på at tillade yderligere anvendelser, og
 - b) den skal anses for at være i overensstemmelse med principperne for god laboratoriepraksis eller god forsøgspraksis i henhold til parternes lovgivning.
3. Databeskyttelsesperioden skal være mindst 10 år fra den første tilladelse fra en relevant myndighed på partens område.
4. Hver af parterne kan fastsætte regler, der forebygger gentagne forsøg med hvirveldyr.

UNDERAFDELING 6

PLANTESORTER

ARTIKEL 18.45

Beskyttelse af plantesortsrettigheder¹

Hver part indfører et system² til beskyttelse af plantesortsrettigheder i overensstemmelse med den internationale konvention om beskyttelse af plantenyheder (UPOV), senest ændret i Genève den 19. marts 1991.

¹ Det præciseres, at parterne er enige om, at foranstaltningerne som omhandlet i artikel 25.6 (Tiriti o Waitangi/Waitangitraktaten) kan omfatte foranstaltninger vedrørende forhold, der er omfattet af denne underafdeling, som New Zealand anser for at være nødvendige for at beskytte maoriernes rettigheder, interesser, pligter og ansvarsområder og således opfylde sine forpligtelser i henhold til Tiriti o Waitangi/Waitangitraktaten, forudsat at betingelserne i artikel 25.6 (Tiriti o Waitangi/Waitangitraktaten) er opfyldt.

² Det præciseres, at systemet med henblik på denne underafdeling kan være et sui generis-system.

AFDELING C

HÅNDHÆVELSE AF INTELLEKTUELLE EJENDOMSRETTIGHEDER

UNDERAFDELING 1

CIVILRETSLIG OG ADMINISTRATIV HÅNDHÆVELSE

ARTIKEL 18.46

Generelle forpligtelser

1. Parterne bekræfter deres forpligtelser i henhold til TRIPS-aftalen, særlig i henhold til del III, og påser, at nedenstående supplerende foranstaltninger, procedurer og retsmidler er til rådighed for at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder¹.
2. Disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler:
 - a) skal være retfærdige og rimelige

¹ Med henblik på denne afdeling omfatter udtrykket "intellektuelle ejendomsrettigheder" ikke rettigheder, der er omhandlet i underafdeling 5 (Beskyttelse af fortrolige oplysninger) i afdeling B (Standarder for intellektuelle ejendomsrettigheder).

- b) må ikke være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende og må ikke indebære urimelige frister eller medføre ubegrundede forsinkelser
- c) skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have forebyggende virkning og
- d) skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for den lovlige samhandel, og at der er fastsat værn mod, at de misbruges.

ARTIKEL 18.47

Personer berettiget til at anmode om anvendelse af foranstaltninger, procedurer og retsmidler

Hver part skal anerkende som personer, der kan anmode om anvendelse af de i denne afdeling omhandlede foranstaltninger, procedurer og retsmidler:

- a) indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder i overensstemmelse med partens lovgivning
- b) alle andre personer, der har tilladelse til at anvende disse rettigheder, navnlig licenshavere, i det omfang det er muligt efter og i overensstemmelse med partens lovgivning,
- c) organisationer til kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder, der efter reglerne er anerkendt som berettigede til at repræsentere indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder, i det omfang det er muligt efter og i overensstemmelse med partens lovgivning, og

- d) faglige interesseorganisationer, der efter reglerne er anerkendt som berettigede til at repræsentere indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder, i det omfang det er muligt efter og i overensstemmelse med partens lovgivning.

ARTIKEL 18.48

Foranstaltninger til sikring af bevismateriale

1. Hver af parterne sikrer, allerede inden behandlingen af en sag vedrørende realiteten påbegyndes, at de kompetente retsmyndigheder på begæring af en part, der har fremført et rimeligt tilgængeligt bevismateriale til støtte for sin påstand om, at dennes intellektuelle ejendomsret er blevet krænket eller vil blive krænket, træffer afgørelse om, at der omgående skal iværksættes effektive foreløbige foranstaltninger med henblik på at sikre det relevante bevismateriale i forbindelse med den påståede krænkelse, under forudsætning af passende sikkerhedsforanstaltninger og af, at fortrolige oplysninger beskyttes.
2. De i stk. 1 omhandlede foranstaltninger kan omfatte en udførlig beskrivelse af de angiveligt krænkende varer med eller uden udtagning af prøver eller en beslaglæggelse af disse og, når det er hensigtsmæssigt, af de materialer og redskaber, der har været anvendt til fremstilling eller distribution af sådanne varer og af de hertil hørende dokumenter.

ARTIKEL 18.49

Bevismateriale

1. Hver af parterne træffer de foranstaltninger, der er nødvendige, for at de kompetente retsmyndigheder på begæring af en part, der har fremført rimeligt tilgængeligt bevismateriale, der er tilstrækkeligt til at understøtte dens påstande, og som til støtte for disse påstande har angivet bevismateriale, som modparten har kontrol over, kan pålægge modparten at fremlægge det pågældende bevismateriale, med forbehold af beskyttelse af fortrolige oplysninger.
2. Hver af parterne træffer også de nødvendige foranstaltninger til, at de kompetente retsmyndigheder, når der foreligger en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, der er begået i kommerciel målestok, på samme betingelser som i stk. 1 kan kræve, at modparten fremlægger bankoplysninger samt finansielle og kommercielle oplysninger, som modparten har kontrol over, med forbehold af beskyttelsen af fortrolige oplysninger.

ARTIKEL 18.50

Ret til information

1. Hver af parterne sikrer, at de kompetente retsmyndigheder i civilretlige sager om krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed og som svar på en velbegrundet og forholdsmæssig afpasset anmodning fra rekvirenten kan pålægge den krænkende part, den påståede krænkende part eller enhver anden person at fremlægge relevante oplysninger, som den pågældende person er i besiddelse af eller kontrollerer, om oprindelsen af og distributionskanalerne for de varer eller tjenesteydelser, der krænker en intellektuel ejendomsrettighed.

2. Med henblik på denne artikel forstås ved "enhver anden person" en person, der som minimum:

- a) er fundet i besiddelse af de krænkende varer i kommerciel målestok
- b) er fundet i færd med at anvende de krænkende tjenesteydelser i kommerciel målestok
- c) er fundet i færd med at yde tjenesteydelser, der anvendes i de krænkende aktiviteter, i kommerciel målestok, eller
- d) er blevet identificeret af den i litra a), b), eller c), omhandlede person som involveret i produktion, fremstilling eller distribution af varer eller levering af tjenesteydelser.

3. De i stk. 1 omhandlede oplysninger skal i givet fald omfatte:

- a) navn og adresse på producenter, fabrikanter, distributører, leverandører og andre tidligere indehavere af varer eller tjenesteydelser samt på engros- og detailhandelsled og
- b) oplysninger om producerede, fremstillede, leverede, modtagne eller bestilte mængder og om den pris, der er opnået for de pågældende varer eller tjenesteydelser.

4. Stk. 1 og 2 berører ikke anden lovgivning i en part, der:

- a) tillægger rettighedshaveren en mere vidtgående ret til information

- b) regulerer brugen af oplysninger meddelt i henhold til denne artikel i civilretlige sager
- c) regulerer erstatningsansvaret ved misbrug af retten til information
- d) danner grundlag for at nægte at meddele oplysninger, som ville tvinge enhver anden person omhandlet i stk. 1 til at indrømme, at vedkommende selv eller en nær slægtning har deltaget i en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed eller
- e) omhandler beskyttelse af fortrolige oplysninger eller behandling af personoplysninger.

ARTIKEL 18.51

Midlertidige og retsbevarende foranstaltninger

1. Hver af parterne sikrer, at deres retsmyndigheder på begæring af rekvirenten kan udstede et foreløbigt påbud over for den påståede krænker med henblik på at forhindre en nært forestående krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed eller, hvis det er muligt i henhold til partens lovgivning og under trussel om tvangsbøder, midlertidigt forbyde en fortsættelse af den påståede krænkelse af den pågældende rettighed eller gøre denne fortsættelse betinget af, at der stilles sikkerhed for erstatning til rettighedshaveren. Et foreløbigt påbud kan udstedes på de samme betingelser over for en mellemmand, hvis tjenester anvendes af en tredjepart til krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed.

2. Et foreløbigt påbud kan også udstedes for at forhindre, at varer, der mistænkes for at krænke en intellektuel ejendomsrettighed, indføres i handelen eller omsættes.
3. Hver af parterne sikrer i tilfælde af en påstået overtrædelse i kommerciel målestok, at deres retsmyndigheder, hvis rekvirenten godtgør, at der foreligger omstændigheder, som kan vanskeliggøre inddrivelsen af erstatning, kan kræve forebyggende ophør af overførsel af eller handel med, og hvor dette er tilladt i en parts lovgivning, beslaglæggelse af den påståede krænkende parts løsørestande og faste ejendom, herunder indefrysning af den krænkende parts bankkonti og andre aktiver. Med henblik herpå kan de kompetente myndigheder kræve fremlæggelse af dokumenter med bankoplysninger, finansielle eller kommercielle oplysninger eller passende adgang til de relevante oplysninger.
4. Hver af parterne sikrer, at deres respektive retsmyndigheder for så vidt angår de i stk. 1-3 omhandlede foranstaltninger har beføjelse til at kræve, at rekvirenten fremlægger alt bevismateriale, som er rimeligt tilgængeligt, således at de med tilstrækkelig stor sikkerhed kan fastslå, at rekvirenten er rettighedshaveren, og at rekvirentens rettigheder krænkes, eller at en sådan krænkelse er nært forestående.

ARTIKEL 18.52

Korrigerende foranstaltninger

1. Hver af parterne sikrer, at deres retsmyndigheder på begæring af rekvirenten kan kræve, at de varer, som de har fastslået krænker en intellektuel ejendomsrettighed, tilintetgøres eller i det mindste fjernes endeligt fra handelen, uden at det berører den erstatning, der skal udredes til rettighedshaveren som følge af krænkelsen, og uden nogen form for kompensation. Hvis det er relevant, kan retsmyndighederne på samme betingelser desuden kræve tilintetgørelse af de materialer og redskaber, der primært har været anvendt til at skabe eller fremstille de pågældende varer.
2. Hver af parterne sikrer, at deres retsmyndigheder har beføjelse til at beordre de i stk. 1 omhandlede foranstaltninger gennemført for rettighedskrænkerens regning, medmindre særlige grunde taler herimod.

ARTIKEL 18.53

Påbud

Hver af parterne sikrer, at deres retsmyndigheder, hvis der ved en retsafgørelse konstateres en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, kan udstede et påbud mod den krænkende part med henblik på at forhindre fortsat krænkelse. Hver af parterne skal desuden sikre, deres retsmyndigheder kan udstede et påbud mod en mellemand, hvis tjenester anvendes af en tredjepart til krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed.

ARTIKEL 18.54

Alternative foranstaltninger

Hver af parterne kan bestemme, at deres retsmyndigheder, når det er hensigtsmæssigt, og på begæring af den person, der kan pålægges de i artikel 18.52 (Afhjælpende foranstaltninger) eller 18.53 (Påbud) nævnte foranstaltninger, kan beordre betaling af økonomisk kompensation til den forurettede part i stedet for anvendelse af foranstaltningerne i artikel 18.52 (Afhjælpende foranstaltninger) og 18.53 (Påbud), hvis personen har handlet uforsætligt og ikke har udvist uagtsomhed, hvis gennemførelsen af de pågældende foranstaltninger ville skade denne person uforholdsmæssigt meget, og hvis en økonomisk kompensation til den forurettede forekommer rimeligt tilfredsstillende.

ARTIKEL 18.55

Erstatning

1. Hver af parterne sikrer, at deres retsmyndigheder på begæring af den forurettede pålægger en rettighedskrænker, der er vidende om eller har rimelig grund til at vide, at han er involveret i aktiviteter, der krænker en intellektuel ejendomsret, at betale rettighedshaveren en passende erstatning for den skade, som rettighedshaveren har lidt som følge af krænkelsen.

2. Hver af parterne sikrer, at deres retsmyndigheder fastsætter erstatningsbeløb som omhandlet i stk. 1:

- a) de tager hensyn til alle relevante aspekter, såsom negative økonomiske konsekvenser, herunder tabt fortjeneste, som den forurettede har lidt, rettighedskrænkerens uberettigede fortjeneste, og, når det er hensigtsmæssigt, andre elementer end de økonomiske faktorer såsom moralsk skade for rettighedshaveren som følge af krænkelsen, eller alternativt
- b) de fastsætter, når det er hensigtsmæssigt, erstatningen til et fast beløb på grundlag af elementer, der som minimum svarer til størrelsen af de gebyrer eller afgifter, som rettighedskrænkeren skulle have betalt, hvis han havde anmodet om tilladelse til at anvende den pågældende intellektuelle ejendomsrettighed.

3. I sager, hvor rettighedskrænker ikke er vidende om eller har rimelig grund til at vide, at han er involveret i aktiviteter, der krænker en intellektuel ejendomsret, kan hver af parterne bestemme, at deres retsmyndigheder kan træffe beslutning om tilbagebetaling af et overskud eller om betaling af en erstatning, der kan være fastsat på forhånd, til fordel for den krænkede part.

ARTIKEL 18.56

Sagsomkostninger

Hver af parterne sikrer, at rimelige og forholdsmæssigt afpassede sagsomkostninger og andre udgifter, som den part, der har vundet sagen, har afholdt, som hovedregel bæres af den part, der har tabt sagen, medmindre billighedshensyn taler imod dette.

ARTIKEL 18.57

Offentliggørelse af retsafgørelser

Hver af parterne sikrer, at deres retsmyndigheder i søgsmål vedrørende krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder kan træffe afgørelse om, at der på begæring af rekvirenten og for den krænkende parts regning træffes passende foranstaltninger til formidling af information om afgørelsen, og at retsafgørelsen opslås og offentliggøres i sin helhed eller i uddrag.

ARTIKEL 18.58

Formodning om ophavs- eller ejendomsret

Parterne erkender, at med henblik på anvendelsen af de i afdeling C (Håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder) omhandlede foranstaltninger, procedurer og retsmidler:

- a) er det, for at ophavsmanden til et litterært eller kunstnerisk værk kan betragtes som ophavsmand og dermed være berettiget til at anlægge sag om krænkelse, indtil det modsatte er bevist, tilstrækkeligt, at ophavsmandens navn er anført på værket på sædvanlig måde og
- b) at litra a), finder anvendelse med de fornødne ændringer på indehavere af ophavsretsbeslægtede rettigheder for så vidt angår det beskyttede materiale.

ARTIKEL 18.59

Administrative procedurer

I den udstrækning der kan træffes civilretlige foranstaltninger som følge af de administrative procedurer i forbindelse med en sag, skal disse procedurer stemme overens med principper, der indholdsmæssigt svarer til de i denne underafdeling fastsatte.

UNDERAFDELING 2

GRÆNSEKONTROL

ARTIKEL 18.60

Grænseforanstaltninger

1. Hver af parterne skal for så vidt angår varer under toldkontrol indføre eller opretholde procedurer, hvorefter en rettighedshaver kan anmode en parts toldmyndigheder om at suspendere frigivelsen af eller tilbageholde varer, der mistænkes for i hvert fald at krænke varemærker, ophavsret og beslægtede rettigheder, geografiske betegnelser og industrielt design (i det følgende benævnt "mistænkte varer").
2. Hver af parterne skal indføre elektroniske systemer til deres toldmyndigheds forvaltning af de i stk. 1 omhandlede anmodninger.

3. Hver part fastsætter, at indehaveren af den meddelte eller registrerede anmodning, hvis dens toldmyndigheder anmoder herom, er forpligtet til at godtgøre de omkostninger, som toldmyndighederne eller andre parter, der handler på toldmyndighedernes vegne, har pådraget sig fra tidspunktet for tilbageholdelsen eller suspensionen af de mistænkte varer, herunder oplagring, håndtering og eventuelle omkostninger i forbindelse med tilintetgørelsen eller bortskaffelsen af de mistænkte varer.
4. Hver part sikrer, at dens toldmyndigheder træffer afgørelse om meddelelse eller registrering af en anmodning som omhandlet i stk. 1 inden for en rimelig frist.
5. Hver part sørger for, at meddelte eller registrerede anmodninger gælder for flere forsendelser.
6. For så vidt angår varer under toldkontrol fastsætter hver part, at dens toldmyndigheder kan handle på eget initiativ for at suspendere frigivelsen af eller tilbageholde mistænkte varer.
7. Hver part sikrer, at dens toldmyndigheder anvender risikoanalyse til at identificere mistænkte varer.
8. En part skal have indført procedurer, som giver mulighed for destruktion af mistænkte varer, uden at der er behov for forudgående administrative eller retslige procedurer for formel konstatering af krænkelse, når de berørte personer er enige eller ikke modsætter sig destruktionsen. Hvis sådanne varer ikke destrueres, sikrer hver part, at disse varer, undtagen i ekstraordinære tilfælde, bortskaffes uden for de kommercielle kanaler på en sådan måde, at rettighedsindehaveren ikke forvoldes skade.

9. En part kan indføre procedurer, der gør det muligt hurtigt at destruere forfalskede varemærker og piratkopierede varer, der er fremsendt i post- eller ekspreskurérforsendelser.
10. En part kan beslutte ikke at anvende denne artikel på import af varer, der udbydes på et andet lands marked af rettighedshavere eller med dennes samtykke. En part kan også undlade at anvende denne artikel på varer af ikkekommerciel karakter, som transporteres i de rejsendes personlige bagage.
11. Hver part sikrer, at dens toldmyndigheder opretholder en regelmæssig dialog og fremmer samarbejdet med de relevante interessenter og om nødvendigt med andre myndigheder¹, der er involveret i håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder.
12. Parterne samarbejder om international handel med varer, der mistænkes for at krænke intellektuelle ejendomsrettigheder. Parterne udveksler navnlig så vidt muligt og hvor det er nødvendigt oplysninger om handel med varer, der mistænkes for at krænke intellektuelle ejendomsrettigheder, der berører en part.
13. Med forbehold af andre former for samarbejde finder den gensidige administrative bistand, der er fastsat i tolsamarbejdsaftalen, anvendelse på overtrædelser af lovgivningen om intellektuel ejendomsret, som en parts toldmyndigheder har kompetence til at håndhæve i overensstemmelse med denne artikel.

¹ Det præciseres, at retsmyndigheder ikke betragtes som andre myndigheder.

ARTIKEL 18.61

Overensstemmelse med GATT 1994 og TRIPS-aftalen

Parterne skal ved gennemførelsen af grænseforanstaltninger til deres toldmyndighedernes håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, uanset om de er omfattet af denne underafdeling, sikre overensstemmelse med deres forpligtelser i henhold til GATT og TRIPS-aftalen, særlig artikel V i GATT 1994 og TRIPS-aftalens artikel 41 og del III, afdeling 4.

AFDELING D

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 18.62

Retningslinjer for samarbejde

1. Parterne samarbejder med henblik på at støtte gennemførelsen af de tilsagn og forpligtelser, de har påtaget sig i henhold til dette kapitel.
2. Parternes samarbejde om beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder kan, hvor det er nødvendigt og hensigtsmæssigt, omfatte følgende aktiviteter:
 - a) udveksling af oplysninger om de retlige rammer for intellektuelle ejendomsrettigheder og relevante regler for beskyttelse og håndhævelse

- b) udveksling af erfaringer vedrørende lovgivningsmæssige fremskridt
- c) udveksling af erfaringer vedrørende håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder
- d) udveksling af erfaringer vedrørende håndhævelse på centralt og subcentralt niveau mellem toldmyndigheder, politi, administrative og retslige organer
- e) samordning, også med andre lande, med henblik på at forhindre eksport af forfalskede varer
- f) teknisk bistand, kapacitetsopbygning, udveksling og uddannelse af personale
- g) beskyttelse og forsvar af intellektuelle ejendomsrettigheder samt formidling af oplysninger herom til bl.a. erhvervslivet og civilsamfundet
- h) større bevidstgørelse af forbrugerne og rettighedshaverne
- i) styrkelse af det institutionelle samarbejde navnlig mellem parternes kontorer for intellektuel ejendomsret
- j) bevidstgørelse og uddannelse af offentligheden om politikker vedrørende beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder

- k) fremme af beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder gennem offentligt-privat samarbejde med deltagelse af SMV'er
 - l) udarbejdelse af effektive strategier med henblik på at udpege målgrupper og oplysningsprogrammer for at øge forbrugernes og mediernes bevidsthed om følgerne af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, herunder risiciene for sundhed og sikkerhed og forbindelsen til den organiserede kriminalitet og
 - m) udveksling af oplysninger og erfaringer om aspekter af intellektuelle ejendomsrettigheder i forbindelse med genetiske ressourcer, traditionel viden og traditionelle kulturelle udtryksformer.
3. Hver part kan offentliggøre produktspecifikationer eller et resumé heraf og oplysninger om relevante kontaktpunkter med henblik på kontrol eller forvaltning af den anden parts geografiske betegnelser, som er beskyttet i henhold til underafdeling 4 (Geografiske betegnelser).
4. Parterne holder kontakt, enten direkte eller gennem Udvalget om Investering, Tjenesteydelser, Digital Handel, Offentlige Udbud og Intellektuel Ejendomsret, herunder Geografiske Betegnelser, om alle spørgsmål vedrørende gennemførelsen og anvendelsen af dette kapitel.

ARTIKEL 18.63

Frivillige initiativer fra interessenter

Hver part bestræber sig på at fremme frivillige interessentinitiativer for at begrænse krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, herunder på internettet og på andre markedspladser, ved at fokusere på konkrete problemer og søge praktiske løsninger, der er realistiske, afbalancerede, forholdsmæssigt afpassede og rimelige for alle berørte parter, herunder på følgende måder:

- a) hver part bestræber sig på ved almindelig tilslutning at indkalde interessenter på sit område for at fremme frivillige initiativer med henblik på at finde løsninger og afhjælpe forskelle med hensyn til beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder samt begrænsning af overtrædelser
- b) parterne bestræber sig på at udveksle oplysninger om indsatsen for at fremme frivillige interessentinitiativer på deres respektive områder og
- c) parterne bestræber sig på at fremme en åben dialog og et åbent samarbejde mellem parternes interessenter og tilskynde parternes interessenter til i fællesskab at finde løsninger og afklare forskelle med hensyn til beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og begrænse antallet af overtrædelser.

ARTIKEL 18.64

Udvalget om Investeringer, Tjenesteydelser, Digital Handel, Offentlige Udbud og Intellectuel Ejendomsret, herunder Geografiske Betegnelser

1. Denne artikel supplerer og præciserer artikel 24.4 (Specialudvalg).
2. Udvalget om Handel med Investeringer, Tjenesteydelser, Digital Handel, Offentlige Udbud og Intellectuel Ejendomsret, herunder Geografiske Betegnelser, har med hensyn til dette kapitel følgende opgaver:
 - a) at udveksle oplysninger og erfaringer om spørgsmål vedrørende intellektuel ejendomsret, herunder inden for geografiske betegnelser, og om den lovgivningsmæssige og politiske udvikling samt alle andre spørgsmål af fælles interesse i forbindelse med gennemførelsen og anvendelsen af dette kapitel
 - b) at være ansvarlig for at udveksle oplysninger om geografiske betegnelser med henblik på overveje, om de skal beskyttes i henhold til artikel 18.34 (Beskyttelse af geografiske betegnelser) og
 - c) i henhold til artikel 18.39, stk. 2 (Generelle regler) at behandle spørgsmål, der opstår i forbindelse med produktspecifikationer for beskyttede geografiske betegnelser fra den anden part, der er opført på listen i bilag 18-B (Lister over geografiske betegnelser).

KAPITEL 19

HANDEL OG BÆREDYGTIG UDVIKLING

ARTIKEL 19.1

Baggrund og formål

1. Parterne minder om Agenda 21 og Rioerklæringen om miljø og udvikling, som blev vedtaget i Rio de Janeiro den 14. juni 1992 (i det følgende benævnt "Rioerklæringen om miljø og udvikling"), gennemførelsesplanen fra verdensstopmødet i Johannesburg om bæredygtig udvikling fra 2002, Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO) erklæring om social retfærdighed med henblik på en retfærdig globalisering, som blev vedtaget den 10. juni 2008 i Genève af Den Internationale Arbejdskonference på sit 97. møde (herefter benævnt "ILO's erklæring fra 2008 om social retfærdighed med henblik på en retfærdig globalisering"), sludokumentet fra FN's konference om bæredygtig udvikling fra 2012 med titlen "Den fremtid, vi ønsker" ("The future we want"), som blev godkendt ved FN's Generalforsamlings resolution 66/288, der blev vedtaget den 27. juli 2012, og FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling, som blev vedtaget af FN's Generalforsamling ved resolution 70/1 af 25. september 2015 (i det følgende benævnt "FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling") og dens mål for bæredygtig udvikling.
2. Parterne erkender, at bæredygtig udvikling omfatter økonomisk udvikling, social udvikling og miljøbeskyttelse, idet alle tre områder er indbyrdes afhængige og gensidigt forstærkende.

3. Parterne bekræfter deres tilsagn om at fremme udviklingen af international handel og internationale investeringer på en måde, der bidrager til målet om bæredygtig udvikling.
4. Parterne erkender det presserende behov for at tackle klimaændringer som skitseret i særrapporten fra Det Mellemstatslige Panel om Klimaændringer om global opvarmning på 1,5 °C som et bidrag til de økonomiske, sociale og miljømæssige mål for bæredygtig udvikling.
5. Formålet med dette kapitel er at fremme indarbejdningen af bæredygtig udvikling, navnlig dens miljømæssige og arbejdsmarkedsmæssige dimensioner (navnlig de beskæftigelsesmæssige aspekter), i handels- og investeringsforbindelserne mellem parterne, herunder ved at styrke dialogen og samarbejdet.

ARTIKEL 19.2

Ret til at regulere og beskyttelsesniveauer

1. Parterne anerkender hver parts ret til:
 - a) at fastlægge deres politikker og prioriteter for bæredygtig udvikling
 - b) at fastsætte de nationale niveauer for miljø- og arbejdstagerbeskyttelse, herunder social beskyttelse, som den finder passende, og

- c) at vedtage eller ændre sin relevante lovgivning og politik.

Sådanne niveauer, love og politikker skal være i overensstemmelse med hver parts tilslutning til de aftaler og internationalt anerkendte standarder, der er omhandlet i dette kapitel.

3. Hver part skal tilstræbe at sikre, at dens relevante love og politikker sikrer og fremmer et højt beskyttelsesniveau for så vidt angår miljø og arbejdstagerbeskyttelse, og tilstræbe at forbedre dette niveau og disse love og politikker.
4. En part må ikke svække eller sænke beskyttelsesniveauet i sin miljø- eller arbejdsmarkedslovgivning for at fremme handel eller investeringer.
5. En part må ikke indrømme fritagelse fra eller på anden måde fravige eller tilbyde på anden måde at indrømme fritagelse eller på anden måde fravige dens miljø- og arbejdsmarkedslovgivning for at fremme handel eller investeringer.
6. En part må ikke undlade effektivt at håndhæve dens miljø- og arbejdsmarkedslovgivning ved vedholdende eller gentagne gange at handle eller forsømme at handle på en måde, der påvirker handel eller investeringer.
7. En part må ikke indføre eller anvende sin miljø- eller arbejdsmarkedslovgivning eller andre miljø- eller arbejdsmarkedsforanstaltninger på en måde, der ville udgøre en skjult begrænsning af handel eller investeringer.

ARTIKEL 19.3

Multilaterale arbejdsmarkedsstandarder og -aftaler

1. Parterne bekræfter deres tilsagn om at fremme udviklingen af den internationale handel på en måde, der fremmer anstændigt arbejde for alle, som udtrykt i ILO-erklæringen fra 2008 om social retfærdighed for en retfærdig globalisering.
2. Parterne minder om ILO-erklæringen fra 2008 om social retfærdighed for en retfærdig globalisering og bemærker, at krænkelse af grundlæggende principper og rettigheder på arbejdet ikke kan påberåbes eller på anden måde anvendes som en legitim komparativ fordel, og at arbejdsmarkedsstandarder ikke bør anvendes til handelsbeskyttelsesformål.
3. I overensstemmelse med ILO's statut og ILO's erklæring om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdet og opfølgningen heraf, der blev vedtaget i Genève den 18. juni 1998 af Den Internationale Arbejdskonference på dens 86. samling, respekterer, fremmer og gennemfører parterne hver især principperne vedrørende de grundlæggende rettigheder på arbejdspladsen, som er omfattet af de grundlæggende ILO-konventioner, nemlig:
 - a) foreningsfrihed og reel anerkendelse af retten til kollektive forhandlinger
 - b) afskaffelse af alle former for tvangsarbejde¹

¹ Parterne bekræfter betydningen af at ratificere protokollen af 2014 til konventionen om tvangsarbejde af 1930, der blev vedtaget i Genève den 11. juni 2014 af Den Internationale Arbejdskonference på dens 103. møde.

c) reel afskaffelse af børnearbejde og

d) afskaffelse af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og ansættelse.

4. Parterne ser med tilfredshed på beslutningen fra den 110. internationale arbejdskonference, hvor sikkerhed og sundhed blev føjet til de grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen. Handelsudvalget kan senest på sit første møde vedtage en afgørelse om at ændre stk. 3 i overensstemmelse hermed for at afspejle denne tilføjelse.

5. Hver af parterne bestræber sig fortsat og vedvarende på at ratificere de grundlæggende ILO-konventioner, hvis de ikke allerede har gjort dette¹.

6. Parterne udveksler regelmæssigt på passende vis oplysninger om deres respektive fremskridt med hensyn til ratificeringen af ILO-konventioner eller -protokoller.

7. Hver part gennemfører effektivt de ILO-konventioner, som henholdsvis New Zealand og medlemsstaterne har ratificeret, og som er trådt i kraft.

8. Under behørig hensyntagen til nationale forhold og vilkår fremmer hver part gennem sin lovgivning og praksis ILO's strategiske mål, hvorigennem dagsordenen for anstændigt arbejde kommer til udtryk i erklæringen fra 2008 om social retfærdighed med henblik på en retfærdig globalisering, navnlig med hensyn til:

a) anstændige arbejdsvilkår for alle, bl.a. med hensyn til løn, arbejdstid, andre arbejdsvilkår og social beskyttelse og

¹ Parterne bemærker, at alle medlemsstater har ratificeret de grundlæggende ILO-konventioner.

- b) social dialog om arbejdsmarkedsspørgsmål mellem arbejdsmarkedets parter og relevante statslige myndigheder.

9. Hver part skal:

- a) vedtage og gennemføre foranstaltninger og politikker vedrørende sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, herunder erstatning i tilfælde af arbejdsskade eller sygdom og
- b) opretholde en effektiv arbejdstilsynsordning.

10. Hver part minder om sine forpligtelser i henhold til stk. 7, for så vidt den har ratificeret relevante ILO-konventioner vedrørende stk. 9, litra a) eller b).

11. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af arbejdsmarkedsforanstaltninger og -politikker, på bilateralt og regionalt plan og i internationale fora, hvor det er relevant, herunder i ILO. Dette samarbejde kan omfatte områder såsom:

- a) gennemførelse af grundlæggende, prioriterede og andre ajourførte ILO-konventioner
- b) anstændigt arbejde, herunder de indbyrdes forbindelser mellem handel og fuld og produktiv beskæftigelse, tilpasning af arbejdsmarkedet, grundlæggende arbejdsstandarder, anstændigt arbejde i globale forsyningskæder, social beskyttelse og social inklusion, social dialog og ligestilling mellem kønnene
- c) styrkelse af beskyttelsen af arbejdstagerrettigheder for sårbare grupper i hver part og

- d) virkningerne for handel og investeringer af arbejdsmarkedslovgivning og -standards, eller virkningerne af handels- og investeringslovgivning for arbejdsmarkedet.

ARTIKEL 19.4

Handel og ligestilling mellem kønnene

1. Parterne anerkender behovet for at fremme ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders økonomiske indflydelse og for at fremme et kønsperspektiv i parternes handels- og investeringsforbindelser. Desuden anerkender de kvinders vigtige nuværende og fremtidige bidrag til økonomisk vækst gennem deres deltagelse i økonomisk aktivitet, herunder international handel. Parterne understreger derfor, at de agter at gennemføre denne aftale på en måde, der fremmer og styrker ligestilling mellem kønnene.
2. Parterne anerkender, at inklusive handelspolitikker kan bidrage til at fremme kvinders økonomiske indflydelse og ligestilling mellem kønnene i overensstemmelse med verdensmål 5 i FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling og målene i den erklæring om handel og styrkelse af kvinders økonomiske indflydelse, der blev vedtaget på WTO's ministerkonference i Buenos Aires den 12. december 2017.
3. Parterne understreger betydningen af at indarbejde et kønsperspektiv i forbindelse med fremme af inklusiv økonomisk vækst og den centrale rolle, som kønsorienterede politikker og integration af kønsaspektet kan spille i denne henseende. Dette omfatter fremme af kvinders deltagelse i økonomien og den internationale handel, herunder ved at sikre lige rettigheder og kvinders muligheder for deltagelse på arbejdsmarkedet.

4. Parterne fremmer hver især offentlighedens bevidsthed om og gennemsigtighed i deres love, bestemmelser og politikker på ligestillingsområdet, herunder deres indvirkning på og relevans for inklusiv økonomisk vækst og handelspolitik.
5. Parterne gentager deres forpligtelser i henhold til artikel 19.2 (Ret til at regulere og beskyttelsesniveauer) i forbindelse med deres respektive love, der har til formål at sikre ligestilling mellem kønnene og lige muligheder for kvinder og mænd.
6. Hver part skal effektivt opfylde sine forpligtelser i henhold til de FN-konventioner, som den er part i, og som omhandler ligestilling mellem kønnene eller kvinders rettigheder, herunder konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder, som blev vedtaget af De Forenede Nationers Generalforsamling den 18. december 1979, med særlig fokus på dens bestemmelser om afskaffelse af diskrimination imod kvinder i det økonomiske liv og på beskæftigelsesområdet. I den forbindelse gentager parterne deres respektive forpligtelser i henhold til artikel 19.3 (Multilaterale arbejdsstandarder og -aftaler), herunder forpligtelserne vedrørende effektiv gennemførelse af ILO-konventionerne vedrørende ligestilling mellem kønnene og vedrørende afskaffelse af diskrimination med hensyn til beskæftigelse og erhverv
7. Parterne samarbejder om handelsrelaterede aspekter af ligestillingspolitikker og -foranstaltninger, bl.a. aktiviteter for kvinder, herunder arbejdstagere, erhvervskvinder og iværksættere, så de kan få adgang til og drage fordel af de muligheder, der skabes ved denne aftale. Med henblik herpå letter parterne samarbejdet mellem relevante interessenter, herunder wāhine Māori¹ i New Zealands tilfælde.

¹ Udtrykket "wāhine Māori" henviser til kvinder fra det oprindelige folk fra New Zealand.

8. Det i stk. 7 omhandlede samarbejde omfatter spørgsmål af fælles interesse som f.eks.:
- a) udveksling af oplysninger og bedste praksis vedrørende indsamling af kønsopdelte data og kønsbaserede analyser af handelspolitikker
 - b) udveksling af erfaringer og bedste praksis vedrørende udformning, gennemførelse, overvågning, evaluering og styrkelse af politikker og programmer, der har til formål at øge kvinders deltagelse i økonomiske aktiviteter, herunder international handel
 - c) fremme af kvinders deltagelse, lederskab og uddannelse, navnlig på områder, hvor kvinder traditionelt er underrepræsenteret, såsom naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik (STEM) samt innovation, e-handel og andre områder med tilknytning til handel
 - d) fremme af finansiell inklusion, finansiell forståelse og adgang til handelsfinansiering og uddannelse og
 - e) udveksling af oplysninger og erfaringer med hensyn til foranstaltninger vedrørende licenskrav og -procedurer, kvalifikationskrav og -procedurer eller tekniske standarder vedrørende tilladelse til levering af en tjenesteydelse, der ikke diskriminerer på grund af køn.

9. I erkendelse af betydningen af det arbejde med handel og ligestilling, der udføres på multilateralt plan, samarbejder parterne i internationale og multilaterale fora, herunder i WTO og OECD, om at fremme handels- og ligestillingsspørgsmål og forståelse heraf, herunder, hvor det er relevant, gennem frivillig rapportering som led i deres nationale rapporter i forbindelse med deres handelspolitiske undersøgelser i WTO-regi.

ARTIKEL 19.5

Multilaterale miljøaftaler og international miljøforvaltning

1. Parterne anerkender betydningen af international miljøforvaltning, navnlig den rolle, som De Forenede Nationers Miljøprogram (i det følgende benævnt "UNEP") og dets øverste styrende organ, De Forenede Nationers Miljøforsamling (i det følgende benævnt "UNEA") samt multilaterale miljøaftaler spiller som et svar fra det internationale samfund på globale eller regionale miljøudfordringer, og understreger behovet for at fremme det gensidigt understøttende forhold mellem handels- og miljøpolitikker.
2. I lyset af stk. 1 gennemfører parterne hver især effektivt de multilaterale miljøaftaler, protokoller og ændringer, som de har ratificeret, og som er trådt i kraft.
3. Parterne udveksler regelmæssigt og på passende vis oplysninger om deres respektive situationer med hensyn til at blive part i multilaterale miljøaftaler, herunder protokoller og ændringer heraf.

4. Parterne bekræfter, at de hver især har ret til at indføre eller opretholde foranstaltninger til fremme af målene i multilaterale miljøaftaler, som de er part i. Parterne minder om, at foranstaltninger, der vedtages eller håndhæves for at gennemføre disse multilaterale miljøaftaler, kan være berettigede i henhold til artikel 25.1 (Generelle undtagelser).

5. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af miljøpolitikker og -foranstaltninger bilateralt, regionalt og i internationale fora, hvor det er relevant, herunder i De Forenede Nationers Politiske Forum på Højt Niveau for Bæredygtig Udvikling, UNEP, UNEA, multilaterale miljøaftaler, OECD, FAO og WTO. Dette samarbejde kan omfatte områder såsom:

- a) politikker og foranstaltninger til at fremme det gensidigt understøttende forhold mellem handel og miljø, herunder:
 - i) udveksling af oplysninger om politikker og praksis for at fremme overgangen til en cirkulær økonomi og
 - ii) fremme af initiativer, der bidrager til en cirkulær økonomi, herunder ved at fjerne hindringer for handel og investeringer
- b) initiativer vedrørende bæredygtig produktion og bæredygtigt forbrug, herunder initiativer til fremme af grøn vækst og forureningsbekæmpelse
- c) initiativer til fremme af handel med og investeringer i miljøvenlige varer og tjenesteydelser, herunder ved at tackle relaterede toldmæssige og ikketoldmæssige hindringer

- d) virkningerne for handel og investeringer af miljølovgivning og -standarder, eller virkningerne af handels- og investeringslovgivning for miljøet og
- e) andre handelsrelaterede aspekter af multilaterale miljøaftaler, herunder gennemførelse.

ARTIKEL 19.6

Handel og klimaændringer

1. Parterne anerkender betydningen af en hurtig indsats for at bekæmpe klimaændringer og deres virkninger og handelens rolle i forfølgelsen af dette mål i overensstemmelse med De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer, som blev udfærdiget i New York den 9. maj 1992 (i det følgende benævnt "klimakonventionen"), formålet med og målene i Parisaftalen og i overensstemmelse med andre multilaterale miljøaftaler og multilaterale instrumenter på klimaområdet.
2. I medfør af stk. 1 gennemfører parterne hver især effektivt klimakonventionen og Parisaftalen, herunder forpligtelser med hensyn til nationalt bestemte bidrag.
3. En parts forpligtelse til effektivt at gennemføre Parisaftalen i henhold til stk. 2 omfatter en forpligtelse til at afholde sig fra enhver handling eller undladelse, der i væsentlig grad tilsidesætter Parisaftalens genstand og formål.

4. Hver part skal i medfør af stk. 1:

- a) fremme det positive samspil mellem handels- og klimapolitikker og -foranstaltninger og derved bidrage til overgangen til en ressourceeffektiv og cirkulær lavemissionsøkonomi og til klimarobust udvikling
- b) gøre det lettere at fjerne hindringer for handel med og investering i varer og tjenesteydelser af særlig betydning for modvirkning af og tilpasning til klimaændringer såsom vedvarende energi og energieffektive produkter og tjenesteydelser, f.eks. ved at nedbringe toldmæssige og ikketoldmæssige hindringer eller vedtage politiske rammer, der fremmer anvendelsen af de bedste tilgængelige løsninger og
- c) fremme emissionshandel som et effektivt politisk redskab til effektiv reduktion af drivhusgasemissioner og fremme den miljømæssige integritet i udviklingen af internationale CO₂-markeder.

5. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af klimaændringspolitikker og -foranstaltninger bilateralt og regionalt, herunder med tredjelande, og i internationale fora, hvor det er relevant, herunder i klimakonventionen, Parisaftalen, WTO, Montrealprotokollen om stoffer, der nedbryder ozonlaget, som blev udfærdiget i Montreal den 26. august 1987 (i det følgende benævnt "Montrealprotokollen"), Organisationen for International Civil Luftfart og Den Internationale Søfartsorganisation (i det følgende benævnt "IMO"). Dette samarbejde kan omfatte områder såsom:

- a) politisk dialog og samarbejde vedrørende gennemførelsen af Parisaftalen, herunder for så vidt angår midler til at fremme modstandsdygtighed over for klimaændringer, vedvarende energi, lavemissionsteknologier, energieffektivitet, bæredygtig transport, udvikling af bæredygtig og klimarobust infrastruktur, emissionsovervågning og emissionstiltag i forhold til tredjelande, alt efter hvad der er relevant
- b) politiske og tekniske udvekslinger vedrørende udvikling og gennemførelse af national og international CO₂-prissætning, herunder emissionshandel, og fremme af effektive standarder for miljømæssig integritet i forbindelse med gennemførelsen heraf
- c) støtte til IMO's udvikling og indførelse af ambitiøse og effektive foranstaltninger til reduktion af drivhusgasemissioner, som skal gennemføres af og for skibe, der er involveret i international handel og

- d) støtte til en ambitiøs udfasning af ozonlagsnedbrydende stoffer og udfasning af hydrofluorcarboner i henhold til Montrealprotokollen gennem foranstaltninger til kontrol af produktionen og forbruget af og handelen med disse stoffer og indførelse af miljøvenlige alternativer hertil, ajourføring af sikkerhedsstandarder og andre relevante standarder og gennem bekæmpelse af ulovlig handel med stoffer, der reguleres af Montrealprotokollen.

ARTIKEL 19.7

Handel og reform af subsidier til fossile brændstoffer

1. Parterne minder om verdensmål 12.C om at rationalisere ineffektive subsidier til fossile brændstoffer, der tilskynder til unødvendigt forbrug, herunder ved at udfase subsidier til skadelige fossile brændstoffer, Glasgowklimaaftalen, der blev vedtaget i Glasgow den 13. november 2021, og WTO's ministererklæring om subsidier til fossile brændstoffer, der blev vedtaget i Genève den 14. december 2021, og som tilskynder til bestræbelser på at opfylde dette mål.
2. Parterne erkender, at subsidier til fossile brændstoffer kan fordreje markederne, stille vedvarende og ren energi ringere og være i strid med målene i Parisaftalen.
3. I medfør af stk. 1 og 2 har parterne et fælles mål om at reformere og gradvis reducere subsidier til fossile brændstoffer og bekræfter på ny deres tilsagn om at arbejde for at nå dette mål i overensstemmelse med de nationale forhold, samtidig med at der fuldt ud tages hensyn til de berørte befolkningsgruppers specifikke behov.

4. Parterne styrker deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af politikker og foranstaltninger vedrørende subsidier til fossile brændstoffer på bilateralt niveau og i internationale fora. I erkendelse af, at WTO kan spille en central rolle i forbindelse med reformdagsordenen for fossile brændstoffer, skal parterne samarbejde om og tilskynde de øvrige WTO-medlemmer til at fremme reformer og forfølge nye former for subsidier til fossile brændstoffer i WTO, herunder gennem øget gennemsigtighed og rapportering, der vil gøre det muligt at evaluere de handelsmæssige, økonomiske og miljømæssige virkninger af subsidieordninger for fossile brændstoffer.

ARTIKEL 19.8

Handel og biologisk mangfoldighed

1. Parterne anerkender betydningen af at bevare og på bæredygtig vis udnytte den biologiske mangfoldighed og handelens rolle i forfølgelsen af disse mål i overensstemmelse med de relevante multilaterale miljøaftaler, som de er part i, herunder konventionen om den biologiske mangfoldighed, som blev udfærdiget i Rio de Janeiro den 5. juni 1992 (i det følgende benævnt "konventionen om den biologiske mangfoldighed") og protokollerne hertil, konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter, som blev udfærdiget i Washington D.C. den 3. marts 1973 (i det følgende benævnt "CITES"), og de afgørelser, der er vedtaget i henhold hertil.
2. Hver part skal i medfør af stk. 1:
 - a) gennemføre foranstaltninger til bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter, herunder med hensyn til tredjelande, hvis det er relevant

- b) fremme langsigtet bevaring og bæredygtig anvendelse af arter, der er opført på CITES-listen, og optagelse af dyre- og plantearter i tillæggene til CITES, hvis de opfylder kriterierne for opførelse på listen, og foretage regelmæssige undersøgelser, som kan føre til en henstilling om at ændre tillæggene til CITES for at sikre, at de på passende vis afspejler bevaringsbehovene for arter, der er genstand for international handel
- c) fremme handel med produkter, der stammer fra bæredygtig udnyttelse af biologiske ressourcer, med henblik på at bidrage til bevarelsen af den biologiske mangfoldighed og
- d) træffe passende foranstaltninger til at bevare den biologiske mangfoldighed, hvis den er under pres fra handel og investeringer, navnlig for at forebygge udbredelsen af invasive ikkehjemmehørende arter.

3. Parterne anerkender betydningen af at respektere, beskytte, bevare og opretholde viden, innovation og praksis hos oprindelige folk og lokalsamfund med en traditionel livsstil, som bidrager til bevarelse og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed, og den rolle, som international handel spiller med hensyn til at støtte denne.

4. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af politikker og foranstaltninger vedrørende biologisk mangfoldighed, på bilateralt og regionalt plan og i internationale fora, hvor det er relevant, herunder i konventionen om den biologiske mangfoldighed og CITES. Dette samarbejde kan omfatte områder såsom:

- a) initiativer og god praksis vedrørende handel med produkter og tjenesteydelser, der stammer fra bæredygtig udnyttelse af biologiske ressourcer, med det formål at bevare den biologiske mangfoldighed

- b) handel og bevarelse og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed, herunder udvikling og anvendelse af regnskabsmetoder for naturkapital og økosystemer, værdiansættelse af økosystemer og økosystemtjenester og dertil knyttede økonomiske instrumenter
- c) bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter, herunder gennem initiativer til at mindske efterspørgslen efter ulovlige produkter fremstillet af vilde dyr og planter og initiativer til at øge informationsudvekslingen og samarbejdet
- d) adgang til genetiske ressourcer og rimelig og retfærdig fordeling af fordelene ved udnyttelsen heraf i overensstemmelse med målene i konventionen om den biologiske mangfoldighed og
- e) udveksling af oplysninger og ledelseserfaringer vedrørende flytning, forebyggelse, sporing, kontrol og udryddelse af invasive ikkehjemmehørende arter med henblik på at øge indsatsen for at vurdere og håndtere risici og negative virkninger af invasive ikkehjemmehørende arter.

ARTIKEL 19.9

Handel og skove

1. Parterne anerkender betydningen af bevarelse og bæredygtig forvaltning af skove for at sikre, at de nuværende og fremtidige generationer har adgang til skovenes miljømæssige funktioner og økonomiske og sociale muligheder, og den rolle, som handel spiller i forfølgelsen af dette mål.

2. Hver part skal i medfør af stk. 1:

- a) bekæmpe ulovlig skovhugst og tilknyttet handel, herunder med hensyn til tredjelande, ved hjælp af lovgivning eller andre foranstaltninger
- b) fremme bevarelse og bæredygtig forvaltning af skove og handel med skovprodukter, der er fældet i overensstemmelse med hugstlandets lovgivning, og fra bæredygtigt forvaltede skove og
- c) udveksle oplysninger med den anden part om handelsrelaterede initiativer vedrørende bæredygtig skovdrift, skovbevarelse, skovforvaltning, initiativer til bekæmpelse af ulovlig skovhugst og andre relevante politikker af fælles interesse.

3. I erkendelse af, at skovrydning er en vigtig årsag til global opvarmning og tab af biologisk mangfoldighed, udveksler parterne viden og erfaringer om, hvordan forbruget af og handelen med produkter fra skovrydningsfrie forsyningskæder kan fremmes med henblik på at minimere risikoen for, at varer, der er forbundet med skovrydning eller skovforringelse, markedsføres.

4. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af bæredygtig skovforvaltning, minimering af skovrydning og skovforringelse, skovbevarelse, ulovlig skovhugst og om skovenes og træbaserede produkters rolle i forbindelse med at modvirke klimaændringer og i forbindelse med den cirkulære økonomi og bioøkonomi, på bilateralt og regionalt plan og i internationale fora, alt efter hvad der er relevant.

ARTIKEL 19.10

Handel og bæredygtig forvaltning af fiskeri og akvakultur

1. Parterne anerkender betydningen af bevarelse og bæredygtig forvaltning af havets biologiske ressourcer og havets økosystemer og af at fremme ansvarlig og bæredygtig akvakultur og den rolle, som handel spiller i forfølgelsen af disse mål.
2. Parterne erkender, at utilstrækkelig fiskeriforvaltning, fiskerisubsidier, der bidrager til overkapacitet og overfiskning, samt ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri (i det følgende benævnt "IUU-fiskeri") truer fiskebestandene, indkomstmulighederne for personer, der udøver ansvarligt fiskeri, og bæredygtigheden inden for handel med fiskevarer, og bekræfter, at der er behov for en indsats for at bringe denne praksis til ophør.

3. Hver part skal i medfør af stk. 1 og 2:

- a) gennemføre langsigtede bevarelses- og forvaltningsforanstaltninger for at sikre bæredygtig udnyttelse af levende marine ressourcer på grundlag af den bedste tilgængelige videnskabelige dokumentation, anvendelse af forsigtighedsprincippet og internationalt anerkendt bedste praksis¹ i overensstemmelse med relevante FN-aftaler og FAO-aftaler med henblik på at:
 - i) forebygge overfiskning og overkapacitet
 - ii) minimere bifangst af ikkemålarter og ungfisk og
 - iii) fremme genopretningen af overfiskede bestande
- b) deltage konstruktivt i arbejdet i de regionale fiskeriforvaltningsorganisationer (i det følgende benævnt "RFFO'er"), hvori de er medlemmer, observatører eller samarbejdende ikkekontraherende parter, med henblik på at opnå god fiskeriforvaltning og bæredygtigt fiskeri, f.eks. gennem fremme af videnskabelig forskning og vedtagelse af bevarelsesforanstaltninger baseret på den bedste tilgængelige videnskab, styrkelse af overholdelsesmekanismer, gennemførelse af periodiske præstationsvurderinger og vedtagelse af effektiv kontrol, overvågning og håndhævelse af RFFO'ernes forvaltning og

¹ De relevante aftaler fra De Forenede Nationer og FAO omfatter De Forenede Nationers havretskonvention af 1982, FAO-aftalen af 1995 om fremme af fiskerfartøjers overholdelse af internationale bevarelses- og forvaltningsforanstaltninger på det åbne hav, De Forenede Nationers aftale af 1995 om gennemførelse af bestemmelserne i De Forenede Nationers havretskonvention af 10. december 1982 vedrørende bevarelse og forvaltning af fælles fiskebestande og stærkt vandrende fiskebestande, FAO's aftale om havnestatsforanstaltninger, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri fra 2009 og FAO's adfærdskodeks for ansvarligt fiskeri.

- c) gennemføre en økosystembaseret tilgang til fiskeriforvaltning for at sikre, at fiskeriets negative indvirkning på det marine økosystem minimeres, og fremme den langsigtede bevarelse af havskildpadder, havfugle, havpattedyr og andre arter, der anerkendes som truede i relevante internationale aftaler, som de er part i.
4. Parterne anerkender, at IUU-fiskeri truer fiskebestandene og ansvarlige fiskeres indkomstmuligheder, og anerkender betydningen af en samordnet national, regional og international indsats for at bekæmpe IUU-fiskeri i overensstemmelse med nationale og internationale instrumenter¹ og ved at anvende relevante bilaterale og internationale rammer.
5. Til støtte for bestræbelserne på at bekæmpe IUU-fiskeri og bidrage til at forebygge, afværge og standse handel med produkter fra arter, der er høstet på grundlag af denne praksis, støtter parterne hver især overvågnings-, kontrol-, tilsyns-, overholdelses- og håndhævelsesordninger, herunder ved at vedtage, gennemgå eller om nødvendigt revidere effektive foranstaltninger med henblik på at:
- a) forhindre fartøjer, der fører deres flag, og deres statsborgere i at støtte eller udøve IUU-fiskeri, og reagere på IUU-fiskeri, når sådant fiskeri finder sted eller støttes, og

¹ Regionale og internationale instrumenter omfatter, efterhånden som de finder anvendelse, handlingsplanen for IUU-fiskeri fra 2001, Romerklæringen fra 2005 om IUU-fiskeri, der blev vedtaget i Rom den 12. marts 2005, aftalen om havnestatsforanstaltninger, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri, der blev udfærdiget i Rom den 22. november 2009, FAO's globale register over fiskerfartøjer, køle- og fryseskibe og forsyningskibe samt instrumenter, der opretter RFFO'er og vedtages af RFFO'er, der defineres som mellemstatslige fiskeriorganisationer eller -ordninger, alt efter hvad der er relevant, og som har kompetence til at indføre bevarelses- og forvaltningsforanstaltninger.

- b) tilskynde til sporbarhed, fremme elektronisk sporbarhed og certificering for at udelukke produkter fra IUU-fiskeri fra handelsstrømme og tilskynde til samarbejde og udveksling af oplysninger.
6. Parterne fremmer udviklingen af bæredygtig og ansvarlig akvakultur under hensyntagen til de økonomiske, sociale, kulturelle og miljømæssige aspekter heraf, herunder med hensyn til gennemførelsen af målene og principperne i FAO's adfærdskodeks for ansvarligt fiskeri.
7. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af fiskeri- og akvakulturpolitikker og -foranstaltninger på bilateralt og regionalt niveau og i internationale fora, alt efter hvad der er relevant, herunder i WTO, FAO, OECD, De Forenede Nationers Generalforsamling, RFFO'er og andre multilaterale instrumenter på dette område, med henblik på at fremme bæredygtige fangstmetoder og handel med fiskeprodukter fra bæredygtigt forvaltet fiskeri.

ARTIKEL 19.11

Handel og investeringer til støtte for bæredygtig udvikling

1. Parterne erkender, at følgende på meningsfuld vis kan bidrage til bæredygtig udvikling:
- a) handel med og investeringer i varer og tjenesteydelser, der vedrører miljøbeskyttelse, eller som bidrager til at forbedre de sociale vilkår, og

- b) anvendelse af gennemsigtige, faktuelle og ikkevildledende bæredygtighedsordninger eller andre frivillige initiativer.

2. Med henblik herpå minder parterne om deres tilsagn i henhold til artikel 2.5 (Afskaffelse af told) om at afskaffe told på miljøvarer med oprindelse i den anden part. Disse varer bidrager til at nå miljø- og klimamålene ved at forebygge, begrænse, minimere eller afhjælpe miljøskader på vand, luft og jord og ved at bidrage til udbredelsen af teknologier, der bidrager til at modvirke klimaændringer. Bilag 19 (Miljøvenlige varer og tjenesteydelser) indeholder en vejledende liste over sådanne miljøvarer¹.

3. Parterne minder endvidere om deres forpligtelser vedrørende miljøtjenesteydelser og fremstillingsaktiviteter i henhold til kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser), herunder bilagene til nævnte kapitel. Disse tjenester og aktiviteter bidrager til at nå miljø- og klimamål ved at forebygge, begrænse, minimere eller afhjælpe miljøskader på vand, luft og jord og ved at støtte omstillingen til en cirkulær økonomi. Bilag 19 (Miljøvenlige varer og tjenesteydelser) indeholder en vejledende liste over sådanne miljøtjenesteydelser og fremstillingsaktiviteter².

4. I medfør af stk. 1 fremmer og letter hver part handel med og investeringer i:

- a) miljøvenlige varer og tjenesteydelser

¹ Denne liste over miljøvarer er ikke udtømmende og berører ikke den tilgang til opførelse på listen af miljøvarer, som enten New Zealand eller Unionen måtte anvende i andre forhandlinger.

² Denne liste over miljøtjenesteydelser er ikke udtømmende og berører ikke den tilgang til opførelse på listen af miljøtjenesteydelser, som enten New Zealand eller Unionen måtte anvende i andre forhandlinger.

- b) varer, der bidrager til forbedrede sociale forhold og
 - c) varer, der er omfattet af gennemsigtige, faktuelle og ikkevildledende garantiordninger for bæredygtighed, såsom fair og etiske handelsordninger og miljømærker.
5. De i stk. 4 omhandlede initiativer med henblik på fremme og lettelse kan omfatte:
- a) bevidstgørelsesforanstaltninger og oplysningskampagner og offentlige uddannelseskampagner
 - b) vedtagelse af politiske rammer, der kan bane vejen for anvendelsen af de bedste tilgængelige teknologier
 - c) tilskyndelse til anvendelse af gennemsigtige, faktuelle og ikkevildledende bæredygtighedsordninger, særligt for SMV'er
 - d) håndtering af relaterede ikketoldmæssige hindringer og
 - e) henvisning til relevante internationale standarder som f.eks. ILO-konventioner og -retningslinjer eller multilaterale miljøaftaler.
6. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af spørgsmål, der er omfattet af denne artikel, på bilateralt og regionalt plan og i internationale fora, hvor det er relevant, herunder gennem udveksling af oplysninger, bedste praksis og opsøgende initiativer.

ARTIKEL 19.12

Handel og ansvarlig forretningsskik og styring af forsyningskæden

1. Parterne anerkender betydningen af ansvarlig forretningsskik og virksomhedernes sociale ansvar, herunder ansvarlig styring af forsyningskæden, og handelens rolle i forfølgelsen af dette mål.
2. Hver part skal i medfør af stk. 1:
 - a) fremme relevante internationale instrumenter såsom OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, ILO's trepartserklæring om principper for multinationale virksomheder og socialpolitik, FN's Global Compact-initiativ og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder, herunder ved at støtte udbredelsen og anvendelsen heraf, og
 - b) fremme virksomhedernes sociale ansvar, ansvarlig forretningsskik, herunder ansvarlig styring af forsyningskæden, ved at tilvejebringe understøttende politiske rammer, der tilskynder virksomhederne til at indføre relevant praksis.

3. Parterne anerkender nytteværdien af internationale sektorspecifikke retningslinjer for virksomhedernes sociale ansvar og for ansvarlig forretningsskik og fremmer fælles arbejde i denne henseende. Med hensyn til OECD's due diligence-retningslinjer for ansvarlige forsyningskæder for mineraler fra konfliktramte områder og højrisikoområder og tillæggene hertil gennemfører parterne hver især også foranstaltninger for at fremme udbredelsen af disse retningslinjer. Som medlemmer af Komitéen for Verdens Fødevarer sikkerhed i FAO skal parterne også fremme kendskabet til "principperne for ansvarlig investering i landbrug og fødevarer systemer" og de "frivillige retningslinjer for ansvarlig forvaltning af jordbesiddelser, fiskeri og skove i forbindelse med den nationale fødevarer sikkerhed".

4. Parterne skal i fællesskab styrke deres samarbejde om handelsrelaterede aspekter af spørgsmål, der er omfattet af denne artikel, på bilateralt og regionalt niveau og i internationale fora, hvor det er relevant, herunder gennem udveksling af oplysninger, bedste praksis og oplysningsinitiativer.

ARTIKEL 19.13

Videnskabelige og tekniske oplysninger

1. Hver part skal ved udarbejdelsen og gennemførelsen af foranstaltninger, som har til formål at beskytte miljøet eller arbejdsmarkedsforholdene, og som kan påvirke handelen eller investeringerne, tage hensyn til tilgængelige videnskabelige og tekniske oplysninger samt relevante internationale standarder, retningslinjer eller anbefalinger.

2. Hvis der er risiko for alvorlig eller uoprettelig skade på miljøet eller på sikkerheden og sundheden på arbejdspladsen, må en part ikke anvende manglen på fuld videnskabelig sikkerhed i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet¹ ikke anvendes som en begrundelse for ikke at træffe passende foranstaltninger til at forebygge sådanne skader.

3. De i stk. 2 omhandlede foranstaltninger skal ikke anvendes på en sådan måde, at de udgør et middel til vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af den internationale handel.

ARTIKEL 19.14

Gennemsigtighed

Med henblik på at danne grundlag for udviklingen og gennemførelsen af sådanne foranstaltninger giver hver part, i det omfang det er muligt og hensigtsmæssigt, interesserede personer og interessenter en rimelig mulighed for at fremsætte bemærkninger til:

- a) foranstaltninger, der har til formål at beskytte miljøet eller arbejdsvilkårene, og som kan påvirke handel eller investeringer og
- b) handels- eller investeringsforanstaltninger, der kan påvirke beskyttelsen af miljøet eller arbejdsvilkårene.

¹ Det præciseres, at forsigtighedstilgangen i forbindelse med gennemførelsen af denne aftale på Unionens territorium henviser til forsigtighedsprincippet.

ARTIKEL 19.15

Udvalget om Handel og Bæredygtig Udvikling

1. Denne artikel supplerer og præciserer artikel 24.4 (Specialudvalg).
2. Udvalget om Handel og Bæredygtig Udvikling har med hensyn til dette kapitel følgende opgaver:
 - a) udføre de opgaver, der er omhandlet i artikel 26.13, stk. 3, litra b)
(Overholdelsesforanstaltninger)
 - b) bidrage til Handelsudvalgets arbejde med spørgsmål, der er omfattet af dette kapitel, herunder med hensyn til emner, der skal drøftes med de nationale rådgivningsgrupper, der er omhandlet i artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper) og
 - c) behandle alle andre spørgsmål vedrørende dette kapitel, som parterne måtte aftale.
3. Udvalget om Handel og Bæredygtig Udvikling offentliggør en rapport efter hvert af sine møder.
4. Hver part tager behørigt hensyn til meddelelser og udtalelser fra offentligheden om spørgsmål vedrørende dette kapitel. En part kan, hvor det er relevant, underrette de nationale rådgivningsgrupper, der er nedsat i henhold til artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper), samt den anden parts kontaktpunkt, der er udpeget i henhold til artikel 19.16 (Kontaktpunkter), om sådanne meddelelser og udtalelser.

ARTIKEL 19.16

Kontaktpunkter

Hver part skal ved denne aftales ikrafttrædelse udpege et kontaktpunkt for at fremme kommunikationen og koordineringen mellem parterne om ethvert anliggende vedrørende dette kapitel og underrette den anden part om kontaktoplysningerne for kontaktpunktet. Parterne underretter straks hinanden om enhver ændring af disse kontaktoplysninger.

KAPITEL 20

MAORI HANDEL OG ØKONOMISK SAMARBEJDE

ARTIKEL 20.1

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

- a) ved Aotearoa New Zealand forstås New Zealand, der er part i denne aftale. Aotearoa ("den lange hvide sky") er et maori-udtryk, der henviser til New Zealand

- b) "te ao Māori": maori-verdensanskuelse baseret på en holistisk tilgang til livet
- c) "mātauranga Māori": traditionel maori-viden, der vedrører te ao Māori
- d) "tikanga Māori": maori-protokoller, skikke og normal praksis
- e) "kaupapa Māori": en tilgang, der er forankret i en maori-verdensanskuelse
- f) "maoriers sociale relationer": whakapapa eller familierelationer, og opbygning af stærke relationer, som er centrale værdier i maori-verdensanskuelsen og afgørende for, hvordan maorier forholder sig til omverdenen
- g) "velfærd" fra et te ao Māori-perspektiv: den afbalancering og sammenkobling af en lang række faktorer, der er nødvendige for, at enkeltpersoner og grupper virkelig kan klare sig godt og trives; herunder taha tinana (krop), taha hinengaro (sind), taha wairua (ånd), whenua (land), whakapapa (genealogi) og kaitiakitanga (hensyn). Det kan også omfatte miljømæssige, økonomiske og kulturelle aspekter
- h) "tāonga": yderst værdifuld eller værdsat genstand, bestanddel, naturressource eller besiddelse, som kan være materiel eller immateriel
- i) "Mānuka": maori-udtryk, der udelukkende anvendes om træet *Leptospermum scoparium*, der dyrkes i Aotearoa New Zealand, og produkter, herunder honning og olie, der stammer fra dette træ. Mānuka (og de stavemæssige variationer som "Manuka" og "Maanuka") er kulturelt vigtige for maori som en tāonga og som traditionel medicin og

j) "wāhine Māori": indfødte kvinder fra Aotearoa New Zealand.

ARTIKEL 20.2

Baggrund og formål

1. Parterne anerkender, at Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi er et grundlæggende dokument af forfatningsmæssig betydning for Aotearoa New Zealand.
2. Parterne anerkender betydningen af international handel med hensyn til at muliggøre og fremme maori-velfærd og de udfordringer, der kan være for maorier ved at få adgang til de handels- og investeringsmuligheder, der følger af den internationale handel.
3. Formålet med dette kapitel er at fortsætte det gensidige samarbejde for at bidrage til Aotearoa New Zealands bestræbelser på at muliggøre og fremme maoriernes økonomiske ambitioner og velfærd.
4. Parterne anerkender betydningen af, at samarbejdet i henhold til dette kapitel gennemføres for så vidt angår Aotearoa New Zealand i overensstemmelse med Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi, og i givet fald med baggrund i te ao Māori, mātauranga Māori, tikanga Māori og kaupapa Māori.

5. Parterne anerkender den værdi, som maori-tilgange på grundlag af te ao Māori, matauranga Māori, tikanga Māori og kaupapa Māori kan bidrage med til udformningen og gennemførelsen af politikker og programmer i Aotearoa New Zealand, som beskytter og fremmer maoriernes handelsmæssige og økonomiske ambitioner.
6. Parterne anerkender værdien af maoriernes øgede deltagelse i international handel og internationale investeringer, herunder digital handel. Dette omfatter fremme af maoriernes sociale relationer på grundlag af te ao māori, matauranga maori, tikanga maori og kaupapa maori for så vidt angår Aotearoa New Zealand.
7. Parterne anerkender værdien af at styrke de mellemfolkelige forbindelser, der kan opstå som følge af de muligheder, som dette kapitel skaber for begge parter.

ARTIKEL 20.3

Internationale instrumenter

1. Parterne noterer sig:
 - a) FN's deklaration om oprindelige folks rettigheder, der blev vedtaget i New York den 13. september 2007, og deres respektive holdninger til denne deklaration

- b) de Forenede Nationers Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kulturs (UNESCO's) konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed, der blev vedtaget i Paris den 20. oktober 2005
- c) FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling
- d) deres rettigheder og forpligtelser i henhold til konventionen om den biologiske mangfoldighed og
- e) de vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework (ramme med fokus på beskyttelse, respekt og afhjælpning), der blev godkendt af Menneskerettighedsrådet i dets resolution 17/4 af 16. juni 2011.

ARTIKEL 20.4

Bestemmelser i denne aftale til fordel for maorier

Ud over dette kapitel er der specifikke bestemmelser i andre kapitler i denne aftale, der har til formål at øge maoriernes deltagelse i handels- og investeringsmuligheder, der følger af denne aftale, og som for så vidt angår Aotearoa New Zealand bidrager yderligere til maoriernes mulighed for at udøve deres rettigheder og interesser i henhold til Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi. Disse bestemmelser omfatter:

- a) Kapitel 2 (National behandling og markedsadgang for varer), herunder Mānuka, Mānuka-honning, Mānuka-olie og andre varer af interesse for maorier

- b) Kapitel 7 (Bæredygtige fødevarer-systemer), herunder samarbejde om traditionel viden, deltagelse i og lederskab inden for fødevarer-systemer i overensstemmelse med de nationale forhold i henhold til artikel 7.4 (Samarbejde om at forbedre fødevarer-systemernes bæredygtighed)
- c) Kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser)
- d) Kapitel 12 (Digital handel)
- e) Kapitel 14 (Offentlige udbud)
- f) Kapitel 18 (Intellectuel ejendomsret)
- g) Kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling), herunder wāhine Māori i henhold til artikel 19.4 (Handel og ligestilling mellem kønnene)
- h) Kapitel 21 (Små og mellemstore virksomheder)
- i) Kapitel 24 (Institutionelle bestemmelser), herunder maori repræsentation i Aotearoa New Zealands tilfælde i de nationale rådgivningsgrupper i henhold til artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper) og civilsamfundsforummet i henhold til artikel 24.7 (Civilsamfundsforum) og
- j) Kapitel 25 (Undtagelser og generelle bestemmelser), herunder vedrørende Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi i henhold til artikel 25.6 (Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi).

ARTIKEL 20.5

Samarbejdsaktiviteter

1. Parterne anerkender, at samarbejdsaktiviteter i henhold til dette kapitel gennemføres inden for de eksisterende rammer, der er fastsat i partnerskabsaftalen, og med forbehold af de ressourcer, der er til rådighed for hver part¹.
2. For at nå de mål, der er fastsat i dette kapitel, kan parterne koordinere samarbejdsaktiviteter med maorier for så vidt angår Aotearoa New Zealand og eventuelt andre relevante interessenter. Disse samarbejdsaktiviteter kan omfatte:
 - a) samarbejde om at forbedre maori-ejede virksomheders evne til at få adgang til og drage fordel af de handels- og investeringsmuligheder, der skabes ved denne aftale
 - b) samarbejde om at udvikle forbindelser mellem EU-ejede og maori-ejede virksomheder med særligt fokus på SMV'er for at lette adgangen til nye og eksisterende forsyningskæder, realisere og styrke mulighederne for digital handel og lette samarbejdet mellem virksomheder om handel med maori-produkter
 - c) støtte videnskabelige og forsknings- og innovationsmæssige forbindelser mellem Unionen og maori-samfundene i henhold til aftalen om videnskabeligt og teknologisk samarbejde mellem Det Europæiske Fællesskab og New Zealands regering² og

¹ Det præciseres, at dette kapitel ikke pålægger parterne retlige eller finansielle forpligtelser til at undersøge, indlede eller afslutte individuelle samarbejdsaktiviteter.

² EUT L 171 af 1.7.2009, s. 28.

d) samarbejde og udveksle oplysninger og erfaringer om geografiske betegnelser.

3. I forbindelse med de samarbejdsaktiviteter, der er omhandlet i stk. 2, kan hver part opfordre relevante interessenter og, for så vidt angår Aotearoa New Zealand maorier, til at fremsende synspunkter og deltage i overensstemmelse med Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi.

4. Alt samarbejde skal ske på anmodning fra en part på indbyrdes aftalte vilkår for hver samarbejdsaktivitet.

ARTIKEL 20.6

Institutionel ordning

1. I overensstemmelse med artikel 24.2, stk.1, litra b), (Handelsudvalgets funktioner) fører Handelsudvalget tilsyn med og letter gennemførelsen og anvendelsen af bl.a. dette kapitel.

2. I overensstemmelse med artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper) rådgiver hver parts nationale rådgivningsgruppe¹ den pågældende part om spørgsmål, der er omfattet af denne aftale, herunder spørgsmål, der er omfattet af dette kapitel, og kan fremsætte henstillinger om gennemførelsen af dette kapitel.

¹ For så vidt angår Aotearoa New Zealand omfatter den nationale rådgivningsgruppe maori-repræsentanter.

3. I overensstemmelse med artikel 24.7 (Civilsamfundsforum) fører civilsamfundsforummet¹, der samler uafhængige civilsamfundsorganisationer, der er etableret på parternes territorier, herunder medlemmer af de nationale rådgivningsgrupper, en dialog om gennemførelsen af denne aftale, herunder om gennemførelsen af dette kapitel.

4. Det blandede udvalg, der er nedsat i henhold til partnerskabsaftalens artikel 53, stk. 1, overvåger udviklingen i de overordnede forbindelser mellem parterne og udveksler synspunkter og fremsætter forslag om alle spørgsmål af fælles interesse, herunder spørgsmål, der ikke er omfattet af denne aftale.

ARTIKEL 20.7

Ikkeanvendelse af tvistbilæggelse

Kapitel 26 (Tvistbilæggelse) finder ikke anvendelse på dette kapitel.

¹ For så vidt angår Aotearoa New Zealand omfatter civilsamfundsforummet maori-repræsentanter.

KAPITEL 21

SMÅ OG MELLEMSTORE VIRKSOMHEDER

ARTIKEL 21.1

Mål

Parterne anerkender SMV'ernes betydning for parternes bilaterale handels- og investeringsforbindelser og bekræfter deres tilsagn om at give SMV'erne bedre muligheder for at drage fordel af denne aftale.

ARTIKEL 21.2

Udveksling af oplysninger

1. Parterne opretter eller vedligeholder hver især et digitalt medie som f.eks. et SMV-specifikt websted, der giver offentligheden i Unionen og New Zealand let adgang til oplysninger vedrørende denne aftale, herunder:

a) et resumé af denne aftale og

- b) oplysninger af særlig interesse for SMV'er, der omfatter:
 - i) en beskrivelse af bestemmelserne i denne aftale, som den enkelte part anser for at være af relevans for begge parter SMV'er, og
 - ii) alle yderligere oplysninger, som parten anser for at være nyttige for SMV'er, der er interesserede i de muligheder, som denne aftale giver.

2. Hver part giver via det digitale medie, der er omhandlet i stk. 1, adgang til:

- a) aftalens tekst, inklusive alle bilag, navnlig toldtariffer og produktspecifikke oprindelsesregler
- b) den anden parts tilsvarende digitale medie og
- c) oplysninger fra partens egne offentlige myndigheders og andre relevante enheders websteder, som denne part anser for nyttige for personer, der er interesserede i at handle, investere eller gøre forretninger i denne part.

3. Oplysningerne i stk. 2, litra c), skal, hvor det er relevant, omfatte følgende:

- a) toldforskrifter og -procedurer for import, eksport og transit samt relevante formularer, dokumenter og andre relaterede oplysninger

- b) sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger som krævet i kapitel 6 (Sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger)
- c) tekniske forskrifter og andre anliggender som krævet i kapitel 9 (Tekniske handelshindringer)
- d) regler om offentlige udbud, en database med bekendtgørelser om offentlige udbud og andre relevante oplysninger i henhold til kapitel 14 (Offentlige udbud)
- e) bestemmelser og procedurer vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder som krævet i kapitel 18 (Intellektuel ejendomsret)
- f) procedurer for virksomhedsregistrering og
- g) andre oplysninger, som parterne anser for at være nyttige for SMV'er.

4. Hver part giver via det digitale medie, der er omhandlet i stk. 1, eksempelvis via et internetlink på et websted til en søgbar database eller lignende, adgang til følgende produktspecifikke og generiske oplysninger om deres marked:

- a) toldsatser og kontingenter, herunder mestbegunstiget nation, satser for nationer, der ikke er mestbegunstigede, samt præferencetoldsatser og toldkontingenter
- b) punktafgifter

- c) afgifter (moms eller omsætningsafgift)
- d) told eller andre gebyrer, herunder andre produktspecifikke gebyrer
- e) oprindelsesregler som omhandlet i kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer)
- f) toldgodtgørelse, udsættelse eller andre former for lempelser, der reducerer, refunderer eller fritager for told
- g) de kriterier, der anvendes til at fastlægge toldværdien af varen
- h) andre toldmæssige foranstaltninger
- i) oplysninger, der er nødvendige for importprocedurer, og
- j) oplysninger vedrørende ikketoldmæssige foranstaltninger eller forskrifter.

5. Parterne skal regelmæssigt, eller efter anmodning fra den anden part, ajourføre de oplysninger, der er gjort tilgængelige i henhold til denne artikel, for at sikre, at de er ajourførte og korrekte.

6. Parterne skal sikre, at de oplysninger, der er omhandlet i denne artikel, præsenteres på for SMV'erne på en letanvendelig måde. Parterne tilstræber at gøre oplysningerne tilgængelige på engelsk.

7. En part må ikke opkræve et gebyr for adgang til de oplysninger, der er omhandlet i denne artikel, af en person fra en af parterne.

ARTIKEL 21.3

SMV-kontaktpunkter

1. Parterne udpeger hver især et kontaktpunkt for SMV'er, der er ansvarligt for at varetage de funktioner, der er anført i denne artikel, og meddeler den anden part kontaktoplysningerne for dette kontaktpunkt. Parterne underretter straks hinanden om enhver ændring af disse kontaktoplysninger.
2. SMV-kontaktpunkterne skal:
 - a) sikre, at SMV'ernes behov tages i betragtning ved gennemførelsen af denne aftale, således at begge parter SMV'er kan drage fordel af aftalen
 - b) sikre, at oplysningerne i artikel 21.2 (Udveksling af oplysninger) er ajourførte og relevante for SMV'er. En part kan via kontaktpunktet for SMV'er foreslå yderligere oplysninger, som den anden part kan medtage i de oplysninger, der skal gives i overensstemmelse med artikel 21.2 (Udveksling af oplysninger)
 - c) undersøge anliggender af interesse for SMV'er i forbindelse med gennemførelsen af denne aftale, herunder:
 - i) udveksle oplysninger og i givet fald samarbejde om at bistå Handelsudvalget i dets opgave med at overvåge og gennemføre de SMV-relaterede aspekter af denne aftale og

- ii) bistå andre udvalg, kontaktpunkter og arbejdsgrupper, der er nedsat ved denne aftale, når de behandler spørgsmål af relevans for SMV'er
 - d) regelmæssigt rapportere om deres aktiviteter, i fællesskab eller individuelt, til behandling i Handelsudvalget og
 - e) behandle alle andre spørgsmål, der opstår under dette kapitel vedrørende SMV'er, som parterne måtte aftale.
3. SMV-kontaktpunkterne skal mødes, når det er nødvendigt, og udøve deres aktiviteter ved personligt fremmøde eller gennem andre passende kommunikationskanaler, som kan omfatte elektronisk post, videokonferencer eller andre midler.
4. Når det er relevant, kan SMV-kontaktpunkterne i forbindelse med udøvelsen af deres aktiviteter søge at samarbejde med eksperter og eksterne organisationer.

ARTIKEL 21.4

Ikkeanvendelse af tvistbilæggelse

Kapitel 26 (Tvistbilæggelse) finder ikke anvendelse på dette kapitel.

KAPITEL 22

GOD REGULERINGSPRAKSIS OG GODT REGULERINGSSAMARBEJDE

ARTIKEL 22.1

Generelle principper

1. Parterne kan frit fastlægge deres tilgange til god reguleringspraksis og godt reguleringssamarbejde i henhold til denne aftale på en måde, der er i overensstemmelse med deres egne retlige rammer, praksis og grundlæggende principper¹, der ligger til grund for deres reguleringsmæssige forvaltningssystemer.
2. Intet i dette kapitel må fortolkes således, at det pålægger en part at:
 - a) afvige fra nationale procedurer for udarbejdelse og vedtagelse af reguleringsforanstaltninger
 - b) træffe foranstaltninger, der risikerer at kompromittere eller underminere mål for den offentlige politik i en bestemt reguleringsforanstaltning
 - c) træffe foranstaltninger, der underminerer eller forhindrer rettidig vedtagelse af reguleringsforanstaltninger med henblik på at nå sine mål for den offentlige politik, eller
 - d) opnå et bestemt reguleringsmæssigt resultat.

¹ For Unionen omfatter sådanne principper dem, der er indeholdt i og afledt af TEUF.

3. Parterne kan hver især frit fastlægge deres reguleringsmæssige prioriteter og udarbejde og vedtage reguleringsmæssige foranstaltninger med henblik på at opfylde disse reguleringsmæssige prioriteter og sikre de beskyttelsesniveauer, som parten finder passende.

ARTIKEL 22.2

Definitioner

Med henblik på dette kapitel anvendes følgende definitioner:

a) "reguleringsmyndighed":

i) på Unionens vegne, Europa-Kommissionen og

ii) på New Zealands vegne, New Zealands udøvende regering

b) "reguleringsforanstaltninger": medmindre andet er fastsat i dette kapitel:

i) for Unionen:

A) forordninger og direktiver, som fastsat i artikel 288 i TEUF, og

B) delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter, som er omhandlet i henholdsvis artikel 290 og 291 i TEUF

ii) for New Zealand:

- A) lovforslag fremsat af regeringen, der kan blive til offentlige love vedtaget af New Zealands parlament, undtagen med henblik på artikel 22.9 (Regelmæssig evaluering af gældende reguleringsforanstaltninger) og 22.10 (Adgang til reguleringsforanstaltninger), hvor det forstås som statslige retsakter vedtaget af New Zealands parlament og
- B) forskrifter udstedt ved ministeriel bekendtgørelse.

ARTIKEL 22.3

Anvendelsesområde

1. Dette kapitel finder anvendelse på reguleringsforanstaltninger udstedt eller iværksat af en parts reguleringsmyndighed for så vidt angår ethvert forhold, der er omfattet af denne aftale.
2. Det præciseres, at dette kapitel ikke finder anvendelse på reguleringsmyndigheder og reguleringsforanstaltninger, reguleringsmæssig praksis eller reguleringsmæssige fremgangsmåder i medlemsstaterne.

ARTIKEL 22.4

Gennemsigtighed i processer og mekanismer

1. Reguleringsmyndigheden i hver af parterne skal vederlagsfrit offentliggøre beskrivelser af de generelle processer og mekanismer, hvorefter den reguleringsmyndighed formulerer, udarbejder, vurderer og evaluerer dens reguleringsforanstaltninger. Dette skal ske via et digitalt medie.
2. De beskrivelser, der er omhandlet i stk. 1, skal henvise til relevante retningslinjer, regler eller procedurer, herunder retningslinjer, regler eller procedurer vedrørende offentlighedens muligheder for at fremsætte bemærkninger.

ARTIKEL 22.5

Intern koordinering af den lovgivningsmæssige udvikling¹

I medfør af artikel 22.4 (Gennemsigtighed i processer og mekanismer) skal hver parts reguleringsmyndighed opretholde interne processer eller mekanismer for intern koordinering, konsultation og evaluering med henblik på udarbejdelse eller udvikling af reguleringsforanstaltninger. Sådanne processer eller mekanismer skal bl.a. have til formål at:

- a) fremme god reguleringspraksis som den, der er fastsat i dette kapitel

¹ Det præciseres, at en part kan overholde artikel 22.5 (Intern koordinering af reguleringsudviklingen) og artikel 22.9, stk. 1 (Regelmæssig evaluering af gældende reguleringsforanstaltninger) gennem enhver kombination af særskilte eller kombinerede processer eller mekanismer.

- b) afdække og forhindre unødigt overlapning og uoverensstemmende krav i partens reguleringsforanstaltninger
- c) sikre overholdelse af internationale handels- og investeringsforpligtelser og
- d) fremme overvejelserne om virkningerne af de reguleringsforanstaltninger, der er under udarbejdelse eller udvikling, som kan omfatte dem, der påvirker SMV'er.

ARTIKEL 22.6

Tidlig information om planlagte reguleringsforanstaltninger

1. Parterne skal hver især mindst en gang om året opstille en liste over planlagte væsentlige¹ reguleringsforanstaltninger², som den med rimelighed forventer at vedtage inden for et år, og gøre disse lister offentligt tilgængelige.
2. For hver væsentlig reguleringsforanstaltning, der er omhandlet i stk. 1, bør hver parts reguleringsmyndighed så tidligt som muligt offentliggøre:
 - a) en kort beskrivelse af dens anvendelsesområde og mål og

¹ Hver parts reguleringsmyndighed kan afgøre, hvad der forstås ved "væsentlige" reguleringsforanstaltninger i forbindelse med dette kapitel.

² For New Zealands vedkommende forstås ved "reguleringsforanstaltninger" i denne artikel forskrifter, der er udstedt ved ministeriel bekendtgørelse, jf. artikel 22.2 (Definitioner), litra b), nr. ii), punkt B).

- b) den anslåede tidsplan for dens vedtagelse, herunder mulighederne for offentlige høringer.

ARTIKEL 22.7

Offentlig høring

1. I forbindelse med udarbejdelsen eller udviklingen af væsentlige reguleringsforanstaltninger skal hver parts reguleringsmyndighed i det omfang, det er muligt og hensigtsmæssigt:
 - a) gøre tilstrækkelige oplysninger om disse væsentlige reguleringsforanstaltninger offentligt tilgængelige, f.eks. ved at offentliggøre udkastet til reguleringsforanstaltninger eller høringsdokumenter, således at enhver person har mulighed for at vurdere, om og hvordan vedkommendes interesser ville blive væsentligt påvirket
 - b) give enhver person rimelig mulighed for på et ikkediskriminerende grundlag at fremsætte bemærkninger og
 - c) tage modtagne bemærkninger i betragtning.
2. Med henblik på at give oplysninger og modtage bemærkninger vedrørende offentlige høringer stiller hver parts reguleringsmyndighed oplysninger til rådighed for offentligheden ved hjælp af digitale midler, fortrinsvis via en særlig elektronisk portal.

3. Hver parts regulerende myndighed bestræber sig på at offentliggøre et sammendrag af resultaterne af høringerne og af de modtagne kommentarer, undtagen i det omfang det er nødvendigt for at beskytte fortrolige oplysninger eller tilbageholde personoplysninger eller upassende indhold.

ARTIKEL 22.8

Konsekvensanalyse

1. Hver parts reguleringsmyndighed bekræfter sin intention om, i overensstemmelse med de respektive regler og procedurer, at gennemføre en konsekvensanalyse af væsentlige reguleringsforanstaltninger, der er under udarbejdelse.
2. I forbindelse med gennemførelsen af en konsekvensanalyse fremmer hver parts reguleringsmyndighed afdækning og overvejelse af:
 - a) behovet for en reguleringsforanstaltning, herunder arten og betydningen af det problem, som reguleringsforanstaltningen skal afhjælpe
 - b) alle gennemførlige og passende reguleringsmæssige og ikkereguleringsmæssige muligheder, herunder muligheden for at undlade at regulere, som gør det muligt at nå partens mål for den offentlige politik
 - c) i det omfang, det er muligt og relevant, de potentielle sociale, økonomiske og miljømæssige virkninger af løsningsmodellerne, såsom eventuelle indvirkninger på international handel og investeringer eller indvirkningen på SMV'er, og

- d) hvilket forhold der er mellem de løsningsmodeller, der overvejes, og eventuelle relevante internationale standarder, herunder grunden til eventuelle afvigelser, hvor det er relevant.

3. Med hensyn til eventuelle konsekvensanalyser, som en parts reguleringsmyndighed har foretaget i forbindelse med en reguleringsforanstaltning, rapporterer den pågældende reguleringsmyndighed om de faktorer, den har taget i betragtning i sin analyse, og opsummerer de relevante konklusioner. Oplysningerne gøres offentligt tilgængelige, senest når den reguleringsforanstaltning, som de vedrører, gøres offentligt tilgængelig.

ARTIKEL 22.9

Regelmæssig evaluering af gældende reguleringsforanstaltninger

1. I medfør af artikel 22.4 (Gennemsigtighed i processer og mekanismer) skal hver parts reguleringsmyndighed opretholde processer eller mekanismer til fremme af regelmæssig evaluering af gældende reguleringsforanstaltninger.
2. Hver parts reguleringsmyndighed bestræber sig på at sikre, at der med regelmæssige evalueringer, hvor det er relevant, tages hensyn til:
 - a) om der er mulighed for at nå dens mål for den offentlige politik på en mere effektiv og virkningsfuld måde¹ og

¹ Det præciseres, at dette kan omfatte, hvorvidt unødvendige regelmæssige byrder, herunder for SMV'er, kan reduceres.

- b) om de reguleringsforanstaltninger, der er under evaluering, sandsynligvis fortsat vil være egnede til formålet.
3. Hver parts reguleringsmyndighed offentliggør i det omfang, det er muligt og hensigtsmæssigt, alle planer for og resultaterne af en sådan regelmæssig evaluering.

ARTIKEL 22.10

Adgang til reguleringsforanstaltninger

Hver part sikrer, at gældende reguleringsforanstaltninger offentliggøres i et udpeget register eller via en digital portal, der er offentligt tilgængelig, søgbar, gratis og ajourføres regelmæssigt.

ARTIKEL 22.11

Reguleringssamarbejde

1. Parterne anerkender værdien af at skabe en enkel mekanisme til at afdække potentielle muligheder for at indgå i et reguleringssamarbejde mellem dem.
2. Parterne kan foreslå en reguleringssamarbejdsaktivitet til den anden part. Den fremsender sit forslag til den anden parts kontaktpunkt, der er udpeget i overensstemmelse med artikel 22.12 (Kontaktpunkter for reguleringssamarbejde).

3. Forslagene kan bestå af:

- a) bilaterale udvekslinger af oplysninger om tilgange til reguleringssamarbejde eller
- b) uformelt samarbejde mellem reguleringsmyndighederne.

4. Den anden part skal besvare forslaget inden for en rimelig frist.

5. Hvor det er relevant, og hvis reguleringsmyndighederne er enige herom, kan gennemførelsen af en reguleringssamarbejdsaktivitet varetages af hver parts relevante afdelinger, styrelser eller agenturer.

ARTIKEL 22.12

Kontaktpunkter for reguleringssamarbejde

Straks efter datoen for denne aftales ikrafttrædelse udpeger hver part et kontaktpunkt, der er ansvarligt for at koordinere reguleringssamarbejdet i henhold til artikel 22.11 (Reguleringssamarbejde), og underretter den anden part om kontaktpunktets kontaktoplysninger. Parterne underretter straks hinanden om enhver ændring af disse kontaktoplysninger.

ARTIKEL 22.13

Ikkeanvendelse af tvistbilæggelse

Kapitel 26 (Tvistbilæggelse) finder ikke anvendelse på dette kapitel.

KAPITEL 23

GENNEMSIGTIGHED

ARTIKEL 23.1

Mål

1. I erkendelse af den indvirkning, som deres respektive reguleringsrammer kan have på handelen og investeringerne mellem dem, sigter parterne mod at skabe forudsigelige reguleringsrammer og effektive procedurer for økonomiske aktører, navnlig SMV'er.
2. Parterne bekræfter deres forpligtelser med hensyn til gennemsigtighed i henhold til WTO-overenskomsten og bygger videre på disse forpligtelser i dette kapitel.

ARTIKEL 23.2

Definitioner

I dette kapitel forstås ved "administrativ afgørelse" en afgørelse eller foranstaltning, der har retsvirkning for en bestemt person, vare eller tjenesteydelse i en konkret sag, og som omfatter undladelse af at træffe en administrativ afgørelse, når dette kræves i henhold til en parts lovgivning.

ARTIKEL 23.3

Offentliggørelse

1. Hver part sikrer, at dens alment gældende love, forskrifter, procedurer og administrative afgørelser for så vidt angår spørgsmål, der er omfattet af denne aftale, straks offentliggøres via et officielt udpeget medie og om muligt via elektroniske midler eller på anden måde gøres tilgængelige således, at enhver person kan få kendskab til dem.
2. Hver part skal i det omfang, det er muligt og hensigtsmæssigt, redegøre for formålet med og begrundelsen for de alment gældende love, forskrifter, procedurer og administrative afgørelser, der er omhandlet i stk. 1.

3. Hver part fastsætter i det omfang, det er muligt og hensigtsmæssigt, en rimelig frist mellem offentliggørelsen og ikrafttrædelsen af love og forskrifter vedrørende ethvert spørgsmål, der er omfattet af denne aftale.

ARTIKEL 23.4

Forespørgsler

1. Hver part opretholder passende mekanismer til besvarelse af forespørgsler fra enhver person vedrørende love eller forskrifter angående spørgsmål, der er omfattet af denne aftale.

2. Efter anmodning fra en part giver den anden part straks oplysninger og besvarer spørgsmål vedrørende gældende eller planlagte love eller forskrifter angående ethvert spørgsmål, der er omfattet af denne aftale, medmindre der indføres en særlig mekanisme i henhold til et andet kapitel i denne aftale.

ARTIKEL 23.5

Administrative procedurer

1. Parterne forvalter hver især alle alment gældende love, forskrifter, procedurer og administrative afgørelser på et hvilket som helst område, der er omfattet af denne aftale, på en objektiv, upartisk og rimelig måde.

2. Når der indledes administrative procedurer vedrørende bestemte personer, varer eller tjenesteydelser fra den anden part vedrørende anvendelsen af alment gældende love, forskrifter, procedurer eller administrative afgørelser, jf. stk. 1, skal hver part:

- a) tilstræbe, i overensstemmelse med dens lovgivning, at give personer, der er direkte berørt af en administrativ procedure, rettidig meddelelse, herunder en beskrivelse af sagens art, en angivelse af den retsmyndighed, hvorunder sagen indledes, og en generel gennemgang af de spørgsmål, som sagen omfatter, og
- b) give sådanne personer rimelig mulighed for at fremlægge oplysninger og argumenter til støtte for deres synspunkter forud for enhver endelig administrativ afgørelse, for så vidt det er muligt under hensyn til tidshorisont, sagens art og offentlighedens interesse.

ARTIKEL 23.6

Prøvelse og klage

1. Hver part skal oprette eller opretholde domstole, voldgiftsretter eller forvaltningsdomstole eller tilsvarende procedurer med henblik på omgående prøvelse og, hvis det er berettiget, afhjælpning af administrative afgørelser vedrørende ethvert forhold, der er omfattet af denne aftale. Hver part sikrer, at dens domstole, voldgiftsretter eller forvaltningsdomstole gennemfører prøvelses- og klageprocedurer på en ikkediskriminerende og upartisk måde. Disse instanser skal være upartiske og uafhængige af den myndighed, der har fået overdraget administrative håndhævelsesbeføjelser.

2. Hver af parterne skal sikre, at sagens parter ved sådanne instanser eller i sådanne procedurer som omhandlet i stk. 1 har ret til:

- a) en rimelig mulighed for at underbygge eller forsvare deres respektive synspunkter, og
- b) en afgørelse baseret på bevismateriale og forelagte aktstykker eller, hvis det kræves efter partens lovgivning, de af den administrative myndighed indsamlede aktstykker.

3. Hver af parterne skal, med forbehold af yderligere prøvelse eller klage i henhold til deres love, sikre, at den afgørelse, der er omhandlet i stk. 2, litra b), gennemføres af den myndighed, der har fået overdraget administrative håndhævelsesbeføjelser.

ARTIKEL 23.7

Sammenhæng med andre kapitler

Bestemmelserne i dette kapitel supplerer de specifikke regler i andre kapitler i denne aftale.

KAPITEL 24

INSTITUTIONELLE BESTEMMELSER

ARTIKEL 24.1

Handelsudvalg

1. Parterne nedsætter hermed et handelsudvalg bestående af repræsentanter for begge parter, der skal føre tilsyn med virkeliggørelsen af denne aftales mål. Hver part kan indbringe spørgsmål vedrørende gennemførelsen, anvendelsen og fortolkningen af denne aftale for Handelsudvalget.
2. Handelsudvalget træder sammen senest seks måneder efter datoen for denne aftales ikrafttrædelse. Derefter mødes Handelsudvalget en gang om året, medmindre andet aftales mellem parternes repræsentanter, eller uden unødigt forsinkelse efter anmodning fra en af parterne.
3. Handelsudvalgets møder skal finde sted skiftevis i Bruxelles og Wellington, medmindre andet er aftalt af parternes repræsentanter. Handelsudvalget kan træde sammen ved personligt fremmøde eller ved hjælp af andre passende kommunikationsmidler som aftalt mellem parternes repræsentanter.

4. Handelsudvalgets formandskab varetages i fællesskab af den newzealandske minister, der har ansvar for handel, og det medlem af Europa-Kommissionen, der har ansvar for handel, eller af deres respektive stedfortrædere.

ARTIKEL 24.2

Handelsudvalgets funktion

1. Handelsudvalget har til opgave:
 - a) at overveje, hvordan handel og investeringer mellem parterne kan styrkes yderligere
 - b) at føre tilsyn med og lette gennemførelsen og anvendelsen af denne aftale
 - c) at føre tilsyn med, vejlede og koordinere arbejdet i alle specialudvalg og øvrige organer, der nedsættes ved denne aftale, og anbefale dem enhver nødvendig foranstaltning
 - d) at tage stilling til ethvert forslag om ændring af denne aftale
 - e) at søge passende måder og metoder til at forebygge eller løse problemer, der måtte opstå inden for områder, der er omfattet af denne aftale, eller til bilægge tvister, der måtte opstå vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af denne aftale, dog med forbehold af kapitel 26 (Tvistbilæggelse)

- f) i tilfælde af et tredjelandes tiltrædelse af Unionen at undersøge eventuelle virkninger af en sådan tiltrædelse for denne aftale og tage stilling til eventuelle nødvendige tilpasnings- eller overgangsforanstaltninger i tilstrækkelig god tid inden tiltrædelsesdatoen og
- g) at behandle og drøfte andre spørgsmål end dem, der er omhandlet i litra a) -f), og som vedrører et område, der er omfattet af denne aftale.

2. Handelsudvalget kan:

- a) beslutte at nedsætte specialudvalg eller andre organer end dem, der er nedsat i henhold til artikel 24.4 (Specialudvalg), opløse sådanne specialudvalg eller andre organer og fastlægge eller ændre deres sammensætning, funktion og opgaver
- b) tildele ansvarsområder til specialudvalg eller andre organer, der er nedsat i henhold til denne aftale
- c) delegere visse af sine beføjelser eller ansvarsområder til et specialudvalg med undtagelse af de beføjelser og ansvarsområder, der er omhandlet i dette stykkes litra a) eller d)
- d) anbefale parterne eventuelle ændringer til denne aftale
- e) vedtage afgørelser om fortolkning af bestemmelserne i denne aftale

- f) vedtage afgørelser om ændring af denne aftale indtil udgangen af det fjerde år efter denne aftales ikrafttrædelse, forudsat at sådanne ændringer er nødvendige for at rette fejl eller afhjælpe udeladelser eller andre mangler, undtagen i forbindelse med dette kapitel
- g) vedtage afgørelser som omhandlet i denne aftale eller fremsætte henstillinger i overensstemmelse med artikel 24.5 (Afgørelser og henstillinger)
- h) kommunikere om spørgsmål, der vedrører denne aftale, med alle interesserede parter, herunder den private sektor, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets organisationer
- i) vedtage afgørelser om ændring af denne aftale i overensstemmelse med artikel 27.1, stk. 3 (Ændringer), i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 24.3 (Ændringer vedtaget af Handelsudvalget) og
- j) træffe alle andre foranstaltninger, som parterne måtte aftale, i forbindelse med udøvelsen af sine opgaver.

3. Handelsudvalget underretter regelmæssigt Det Blandede Udvalg, der er nedsat i henhold til partnerskabsaftalen, om sine aktiviteter og om sine specialudvalgs eller andre organers aktiviteter, alt efter hvad der er relevant, på det blendede udvalgs ordinære møder.

ARTIKEL 24.3

Ændringer vedtaget af Handelsudvalget

Handelsudvalget kan træffe afgørelser om at ændre følgende dele af denne aftale om nødvendigt i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i de kapitler, bilag eller tillæg, der er anført nedenfor, samt i overensstemmelse med artikel 27.1, stk. 3 (Ændringer)¹:

- a) Bilag 2-A (Toldafviklingsplaner) til kapitel 2 (National behandling og markedsadgang for varer)
- b) Kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer) og bilag 3-A (Indledende bemærkninger til produktspecifikke oprindelsesregler), bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler), herunder tillæg 3-B-1 (Oprindelseskontingenter og alternativer til de produktspecifikke oprindelsesregler i bilag 3-B), bilag 3-C (Oprindelseserklæringens ordlyd) og bilag 3-D (Leverandørerklæring omhandlet i artikel 3.3, stk. 4 (Kumulation af oprindelse)) til kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer)
- c) Bilag 6-B (Regionale betingelser for planter og planteprodukter), bilag 6-C (Ækvivalensanerkendelse af SPS-foranstaltninger), bilag 6-D (Retningslinjer og procedurer for revision eller kontrol), bilag 6-E (Certificering) og bilag 6-F (Importkontrol og -gebyrer) til kapitel 6 (Sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger)

¹ Det præciseres, at når der i denne artikel henvises til bilag, har Handelsudvalget også beføjelse til at ændre tillæg til disse bilag, selv om disse tillæg ikke udtrykkeligt er anført i denne artikel.

- d) Bilag 9-A (Accept af overensstemmelsesvurdering (dokumenter)), bilag 9-B (Motorkøretøjer og udstyr eller dele dertil), bilag 9-C (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 5, litra b), for regelmæssig udveksling af oplysninger om sikkerheden ved nonfoodprodukter og dermed forbundne forebyggende, restriktive og korrigerende foranstaltninger), bilag 9-D (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 6, til regelmæssig udveksling af oplysninger om foranstaltninger, der er truffet vedrørende andre ikkeoverensstemmende nonfoodprodukter end dem, der er omfattet af artikel 9.10, stk. 5, litra b)) og bilag 9-E (Vin og spiritus) til kapitel 9 (Tekniske handelshindringer)
- e) det instrument for gensidig anerkendelse, der er omhandlet i artikel 10.39, stk. 5 (Gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer) i kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser)¹
- f) Artikel 10.9, stk. 1) (Resultatkrav) og bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger) og bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger) med henblik på at integrere discipliner om resultatkrav med hensyn til etableringen af eller aktiviteterne hos en leverandør af finansielle tjenesteydelser forhandlet i henhold til artikel 10.9, stk. 11 (Resultatkrav) i kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser)
- g) Bilag 13 (Liste over energivarer, kulbrinter og råmaterialer) til kapitel 13 (Energi og råmaterialer)
- h) Bilag 14 (Markedsadgangsforsiktelser ved offentlige udbud) til kapitel 14 (Offentlige udbud)

¹ Det præciseres, at Handelsudvalget har beføjelse til ved en afgørelse at vedtage et sådant instrument som et bilag til denne aftale samt til at ændre eller tilbagekalde den, efter at den er vedtaget.

- i) Bilag 18-A (Produktkategorier) og bilag 18-B (Lister over geografiske betegnelser) til kapitel 18 (Intellectuel ejendomsret)
- j) Artikel 19.3, stk. 3 og 4 (Multilaterale arbejdsstandarder og -aftaler) til kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling)
- k) Bilag 24 (Handelsudvalgets forretningsorden) til kapitel 24 (Institutionelle bestemmelser)
- l) Bilag 26-A (Forretningsorden) og bilag 26-B (Adfærdskodeks for panelmedlemmer og mæglere) til kapitel 26 (Tvistbilæggelse) og
- m) andre bestemmelser, tillæg eller bilag, for hvilke muligheden for en sådan afgørelse udtrykkeligt er omhandlet i denne aftale.

ARTIKEL 24.4

Specialudvalg

1. Der nedsættes herved følgende specialudvalg:
 - a) Udvalget om Handel med Varer, som behandler spørgsmål, der er omfattet af kapitel 2 (National behandling og markedsadgang for varer), kapitel 5 (Handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter) og kapitel 9 (Tekniske handelshindringer)

- b) Udvalget om Sundheds- og Plantesundhedsforanstaltninger, som behandler spørgsmål, der er omfattet af kapitel 6 (Sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger) og kapitel 8 (Dyrevelfærd)
 - c) Udvalget om Bæredygtige Fødevarer, som behandler spørgsmål, der er omfattet af kapitel 7 (Bæredygtige fødevarer)
 - d) Udvalget om Vin og Spiritus, som behandler spørgsmål, der er omfattet af bilag 9-E (Vin og spiritus)
 - e) Udvalget om Handel og Bæredygtig Udvikling, som behandler spørgsmål, der er omfattet af kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling) og
 - f) Udvalget om Investeringer, Tjenesteydelser, Digital Handel, Offentlige Udbud og Intellectuel Ejendomsret, herunder Geografiske Betegnelser, som behandler spørgsmål, der er omfattet af kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser), kapitel 11 (Kapitalbevægelser, betalinger og overførsler), kapitel 12 (Digital handel), kapitel 14 (Offentlige udbud) og kapitel 18 (Intellectuel ejendomsret).
2. Det Blandede Toldsamarbejdsudvalg fungerer i Handelsudvalgets regi som et specialudvalg, der behandler spørgsmål, der er omfattet af kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer), kapitel 4 (Told- og handelslettelser) og af bestemmelserne om grænsekontrol og toldsamarbejde i kapitel 18 (Intellectuel ejendomsret) og eventuelle yderligere toldrelaterede bestemmelser i denne aftale.

3. Medmindre andet er fastsat i denne aftale eller aftalt mellem parternes repræsentanter, træder specialudvalgene sammen en gang om året eller uden unødigt ophold efter anmodning fra en af parterne eller efter anmodning fra Handelsudvalget. Møderne skal finde sted skiftevis i Den Europæiske Union eller i New Zealand eller ved ethvert andet passende kommunikationsmiddel, som parternes repræsentanter er blevet enige om. Specialudvalgene fastsætter selv deres mødeplan og dagsorden.
4. Specialudvalgene består af repræsentanter for hver part, og formandskabet varetages i fællesskab af repræsentanter for hver part på et passende niveau.
5. Hvert specialudvalg kan selv fastsætte dets egen forretningsorden, men hvis dette ikke er tilfældet, finder Handelsudvalgets forretningsordenen anvendelse med de fornødne ændringer.
6. Med hensyn til spørgsmål vedrørende deres kompetenceområde, jf. stk. 1, har specialudvalgene beføjelse til at:
 - a) overvåge og evaluere gennemførelsen og anvendelsen af denne aftale
 - b) behandle og drøfte tekniske spørgsmål, der opstår i forbindelse med gennemførelsen af denne aftale, med forbehold af kapitel 26 (Tvistbilæggelse)
 - c) vedtage afgørelser, hvis denne aftale indeholder bestemmelser herom, eller fremsætte henstillinger

- d) forestå det forberedende arbejde, der er nødvendigt for at støtte Handelsudvalgets funktioner, herunder når sidstnævnte skal vedtage afgørelser eller henstillinger og
- e) udgøre et forum, hvor parterne kan udveksle oplysninger, drøfte bedste praksis og udveksle erfaringer med gennemførelsen.

7. Med hensyn til spørgsmål vedrørende deres kompetenceområde, jf. stk. 1, skal specialudvalgene:

- a) underrette Handelsudvalget om tidsplanen og dagsordenen for deres møder i tilstrækkelig god tid i forvejen
- b) aflægge rapport til Handelsudvalget om resultaterne og konklusionerne af hvert af deres møder og
- c) varetage enhver opgave og ethvert ansvar, som Handelsudvalget uddelegerer til dem.

8. Det forhold, at der findes eller nedsættes et specialudvalg, er ikke til hinder for, at en part kan indbringe et spørgsmål direkte for Handelsudvalget.

9. Når et specialudvalg mødes, skal hver af parterne sikre, at alle de kompetente myndigheder for hvert emne på dagsordenen er repræsenteret, således som hver part anser for det hensigtsmæssigt, og at alle spørgsmål kan drøftes på et passende ekspertiseniveau.

ARTIKEL 24.5

Afgørelser og henstillinger

1. Afgørelser, der vedtages af Handelsudvalget eller i givet fald af et specialudvalg, er bindende for parterne og for alle de organer, der er nedsat i henhold til denne aftale, herunder de paneler, der er omhandlet i kapitel 26 (Tvistbilæggelse). Parterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at gennemføre Handelsudvalgets afgørelser. Henstillinger er ikke bindende.
2. Handelsudvalget eller i givet fald et specialudvalg vedtager sine afgørelser og fremsætter sine henstillinger ved konsensus.

ARTIKEL 24.6

Nationale rådgivningsgrupper

1. Parterne skal hver især nedsætte en national rådgivningsgruppe senest et år efter datoen for denne aftales ikrafttrædelse. Den nationale rådgivningsgruppe rådgiver den berørte part om spørgsmål, der er omfattet af denne aftale. Dette omfatter en afbalanceret repræsentation af uafhængige civilsamfundsorganisationer, herunder ikkestatslige organisationer, erhvervs- og arbejdsgiverorganisationer samt fagforeninger, der er aktive inden for økonomi, bæredygtig udvikling, sociale anliggender, menneskerettigheder, miljø og andre anliggender. For så vidt angår New Zealand omfatter den nationale rådgivningsgruppe maori-repræsentanter. Den nationale rådgivningsgruppe kan indkaldes i forskellige sammensætninger for at drøfte gennemførelsen af forskellige bestemmelser i denne aftale.

2. Hver part mødes med sin nationale rådgivningsgruppe mindst én gang om året. Hver part tager hensyn til synspunkter eller henstillinger fra dens nationale rådgivningsgruppe om gennemførelsen af denne aftale.
3. For at øge offentlighedens kendskab til de nationale rådgivningsgrupper kan hver part offentliggøre listen over organisationer, der deltager i dens nationale rådgivningsgruppe, og offentliggøre kontaktpunktet for denne gruppe.
4. Parterne fremmer samspillet mellem deres respektive nationale rådgivningsgrupper.

ARTIKEL 24.7

Civilsamfundsforum

1. Parterne fremmer tilrettelæggelsen af et civilsamfundsforum med henblik på at føre en dialog om gennemførelsen af denne aftale og aftaler på det første møde i Handelsudvalget de operationelle retningslinjer for afholdelsen af Civilsamfundsforummet.
2. Civilsamfundsforummet bestræber sig på at træde sammen i forbindelse med mødet i Handelsudvalget. Parterne kan også befordre deltagelsen i Civilsamfundsforummet ved hjælp af virtuelle midler.

3. Civilsamfundsforummet er åbent for deltagelse af uafhængige civilsamfundsorganisationer, der er etableret på parternes territorier, herunder medlemmer af de nationale rådgivningsgrupper, som er omhandlet i artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper). Hver part skal bestræbe sig på at fremme en afbalanceret repræsentation, herunder ikkestatslige organisationer, erhvervs- og arbejdsgiverorganisationer og fagforeninger, der er aktive inden for økonomi, bæredygtig udvikling, sociale anliggender, menneskerettigheder, miljø og andre anliggender. For så vidt angår New Zealand omfatter Civilsamfundsforummet maori-repræsentanter.

4. Parternes repræsentanter, der deltager i Handelsudvalget, deltager i givet fald i et møde i Civilsamfundsforummet for at fremlægge oplysninger om gennemførelsen af denne aftale og indlede en dialog med civilsamfundsforummet. Dette møde ledes af formændene for Handelsudvalget eller eventuelt af deres stedfortrædere. Parterne offentliggør i fællesskab eller hver for sig alle formelle erklæringer, der fremsættes i Civilsamfundsforummet.

KAPITEL 25

UNDTAGELSER OG ALMINDELIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 25.1

Almindelige undtagelser

1. Med henblik på kapitel 2 (National behandling og markedsadgang for varer), kapitel 4 (Told- og handelslettelser), afdeling B (Liberalisering af investeringer) i kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser), kapitel 12 (Digital handel), kapitel 13 (Energi og råmaterialer), kapitel 17 (Statsejede virksomheder) og artikel XX i GATT 1994, herunder noter og supplerende bestemmelser hertil, indarbejdes i og gøres til en del af denne aftale med de fornødne ændringer.
2. Med forbehold af kravet om, at sådanne foranstaltninger ikke anvendes på en måde, der udgør en vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling mellem lande, hvor lignende forhold gør sig gældende, eller en skjult begrænsning af liberalisering af investeringer eller handel med tjenesteydelser, må intet i kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser), kapitel 11 (Kapitalbevægelser, betalinger og overførsler), kapitel 12 (Digital handel), kapitel 13 (Energi og råmaterialer) og kapitel 17 (Statsejede virksomheder) fortolkes således, at det forhindrer en af parterne i at indføre eller håndhæve foranstaltninger:
 - a) som er nødvendige af hensyn til den offentlige sikkerhed eller den offentlige sædelighed eller af hensyn til opretholdelse af den offentlige orden¹

¹ Undtagelserne vedrørende den offentlige sikkerhed og den offentlige orden må kun påberåbes, hvis der består en reel og tilstrækkelig alvorlig trussel mod en grundlæggende samfundsinteresse.

- b) som er nødvendige for at beskytte menneskers, dyrs eller planter liv eller sundhed
 - c) som er nødvendige for at sikre overholdelse af love eller forskrifter, der ikke er uforenelige med bestemmelserne i denne aftale, herunder bestemmelser om:
 - i) forebyggelse af vildledende og svigagtig praksis eller følgerne af misligholdelse af kontrakter
 - ii) beskyttelse af enkeltpersoners privatliv i forbindelse med behandling og videregivelse af personoplysninger og beskyttelse af fortroligheden af personlige optegnelser og konti
 - iii) sikkerhed.
3. Det præciseres, at parterne er enige om, at i det omfang sådanne foranstaltninger på anden måde er uforenelige med et kapitel eller en afdeling som omhandlet i denne artikels stk. 1 og 2:
- a) omfatter de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel XX, litra b), i GATT 1994 og denne artikels stk. 2, litra b), miljøforanstaltninger, som er nødvendige for at beskytte menneskers, dyrs eller planter liv og sundhed
 - b) finder artikel XX, litra g), i GATT 1994 anvendelse på foranstaltninger vedrørende bevarelse af levende og ikkelevende udtømmelige naturressourcer, og

- c) kan foranstaltninger, der træffes for at gennemføre multilaterale miljøaftaler, falde ind under artikel XX, litra b) eller g), i GATT 1994 eller denne artikels stk. 2, litra b).

4. Før en part træffer de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel XX, litra i) og j), i GATT 1994, giver denne part den anden part alle relevante oplysninger med henblik på at finde en løsning, der er acceptabel for parterne. Hvis der ikke opnås enighed senest 30 dage efter afgivelsen af oplysningerne, kan parten træffe de relevante foranstaltninger. I tilfælde af ekstraordinære og kritiske omstændigheder, der kræver øjeblikkelig handling eller forhindrer forudgående underretning eller undersøgelse, kan den part, der agter at træffe foranstaltningerne, straks træffe de forholdsregler, der er nødvendige for at afhjælpe situationen. Den pågældende part underretter straks den anden part herom.

ARTIKEL 25.2

Undtagelser af sikkerhedshensyn

Intet i denne aftale må fortolkes således, at:

- a) det af en part kræves, at den meddeler eller tillader adgang til oplysninger, hvis videregivelse den betragter som stridende mod sine væsentlige sikkerhedsinteresser, eller

- b) en part afskæres fra at træffe foranstaltninger, som den anser for nødvendige af hensyn til beskyttelsen af sine væsentlige sikkerhedsinteresser, som:
 - i) vedrører produktion af eller handel med våben, ammunition og krigsmateriel eller handel og transaktioner med andre varer og materialer, tjenesteydelser og teknologi og økonomiske aktiviteter, der udøves direkte eller indirekte med henblik på at forsyne et militært anlæg
 - ii) vedrører fissions- og fusionsmaterialer eller materialer, af hvilke disse udvindes, eller
 - iii) foretages i krigstid eller anden krisetilstand i internationale forbindelser, eller
- c) en part afskæres fra at træffe foranstaltninger som følge af sine forpligtelser i medfør af De Forenede Nationers pagt for at opretholde international fred og sikkerhed.

ARTIKEL 25.3

Skattemæssige bestemmelser

- 1. Med henblik på denne artikel anvendes følgende definitioner:
 - a) "direkte skatter": alle skatter på indkomst eller kapital, herunder skatter på fortjeneste ved afhændelse af ejendom, ejendomsskatter, arveafgifter, skatter på gaver, skatter på lønninger udbetalt af virksomheder samt skatter på kapitaltilvækst

- b) "bopæl": skattemæssigt hjemsted og
- c) "skatteaftale": en aftale om undgåelse af dobbeltbeskatning eller andre internationale aftaler eller ordninger, som udelukkende eller hovedsagelig vedrører beskatning, som EU-medlemsstater, Unionen eller New Zealand deltager i.

2. Intet i denne aftale må påvirke rettigheder og forpligtelser, som New Zealand eller Unionen eller dens medlemsstater har i henhold til en skatteaftale. Skulle nærværende aftale på et givet område være uforenelig med en sådan skatteaftale, har sidstnævnte aftale forrang i det omfang, der er uforenelighed. For så vidt angår en skatteaftale mellem Unionen eller dens medlemsstater og New Zealand, afgør de relevante kompetente myndigheder i henhold til nærværende aftale og nævnte skatteaftale i fællesskab, om skatteaftalen er uforenelig med nærværende aftale¹.

3. Artikel 10.7 (Mestbegunstigelsesbehandling) og 10.17 (Mestbegunstigelsesbehandling) finder ikke anvendelse på en fordel, der indrømmes af en part i henhold til en skatteaftale.

¹ Det skal præciseres, at dette ikke berører kapitel 26 (Tvistbilæggelse).

4. Med det forbehold, at sådanne foranstaltninger ikke må anvendes på en måde, der udgør en vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling mellem lande, hvor de samme forhold gør sig gældende, eller en skjult begrænsning af handel og investeringer, må intet i denne aftale fortolkes således, at det forhindrer en part i at vedtage, opretholde eller håndhæve foranstaltninger, der:

- a) har til formål at sikre en retfærdig eller effektiv¹ pålæggelse eller opkrævning af direkte skatter eller
- b) der skelner mellem skattepligtige, som ikke befinder sig i samme situation, særlig med hensyn til deres bopælssted eller med hensyn til det sted, hvor deres kapital er investeret.

¹ Foranstaltninger, der har til formål at sikre en retfærdig eller effektiv pålæggelse eller opkrævning af direkte skatter, omfatter foranstaltninger, der træffes af en part i henhold til dens skattesystem, og som:

- i) finder anvendelse på ikkebosiddende tjenesteydere i erkendelse af, at ikkebosiddendes skattepligt fastslås efter det beskatningsgrundlag, der stammer fra eller er beliggende på partens territorium, eller
- ii) finder anvendelse på ikkebosiddende for at sikre pålæggelse eller opkrævning af skatter på partens territorium, eller
- iii) finder anvendelse på ikkebosiddende eller bosiddende for at forhindre skattesvig og -unddragelse, herunder fuldbyrdelsesforanstaltninger, eller
- iv) finder anvendelse på forbrugere af tjenesteydelser, der leveres i eller fra den anden parts territorium, for at sikre pålæggelse eller opkrævning af skatter hos sådanne forbrugere fra kilder på partens territorium, eller
- v) sondrer mellem tjenesteydere, der er skattepligtige af globale skattegrundlag, og andre tjenesteydere i erkendelse af forskellen mellem dem hvad angår arten af beskatningsgrundlaget, eller
- vi) fastslår, tildeler eller fordeler indkomst, fortjeneste, gevinst, tab, fradrag eller kredit for bosiddende personer eller filialer eller mellem forbundne personer eller filialer af samme person med henblik på at sikre partens skattegrundlag.

ARTIKEL 25.4

Restriktioner i tilfælde af alvorlige betalingsbalanceproblemer og udefra kommende finansielle vanskeligheder

1. Har en part alvorlige betalingsbalanceproblemer eller udefra kommende finansielle vanskeligheder eller en risiko herfor, kan den indføre eller opretholde beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til kapitalbevægelser, betalinger eller overførsler¹.
2. Midlertidige beskyttelsesforanstaltninger, der vedtages eller opretholdes i henhold til stk. 1, skal:
 - a) være i overensstemmelse med artiklerne i overenskomsten om Den Internationale Valutafond
 - b) ikke være mere vidtrækkende, end hvad der er nødvendigt til at håndtere de omstændigheder, som er beskrevet i stk. 1
 - c) være midlertidige og afskaffes gradvist, efterhånden som de i stk. 1 angivne omstændigheder forbedres
 - d) undgå at forårsage unødvendig skade på den anden parts handelsmæssige, økonomiske og finansielle interesser og
 - e) være ikkediskriminerende, således at den anden part ikke behandles mindre gunstigt end enhver ikkepart i lignende situationer.

¹ Det præciseres, at alvorlige betalingsbalanceproblemer eller udefra kommende finansielle vanskeligheder, eller trussel herom blandt andre faktorer kan være forårsaget af alvorlige vanskeligheder vedrørende penge- og valutapolitikker, eller trussel herom.

3. Hvad angår handel med varer kan en part indføre midlertidige beskyttelsesforanstaltninger for at beskytte dens finansielle stilling over for udlandet eller betalingsbalancen. Enhver midlertidig beskyttelsesforanstaltning, der vedtages eller opretholdes i henhold til dette stykke, skal være i overensstemmelse med GATT 1994 og forståelsen vedrørende betalingsbalancebestemmelserne.

4. Hvad angår handel med tjenesteydelser kan en part indføre midlertidige beskyttelsesforanstaltninger for at beskytte dens finansielle stilling over for udlandet eller betalingsbalancen. Enhver midlertidig beskyttelsesforanstaltning, der vedtages eller opretholdes i henhold til dette stykke, skal være i overensstemmelse med artikel XII i GATS.

ARTIKEL 25.5

Midlertidige beskyttelsesforanstaltninger

1. I særlige tilfælde af alvorlige vanskeligheder for gennemførelsen af Unionens økonomiske og monetære union, eller trussel herom, kan Unionen indføre eller opretholde midlertidige beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til kapitalbevægelser, betalinger eller overførsler for en periode på højst seks måneder.

2. Eventuelle midlertidige beskyttelsesforanstaltninger, der indføres eller opretholdes i henhold til stk. 1, skal begrænses til det omfang, der er strengt nødvendigt, og må ikke udgøre et middel til vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling mellem New Zealand og et tredjeland i tilsvarende situationer.

ARTIKEL 25.6

Waitangitraktaten/Tiriti o Waitangi

1. Forudsat at sådanne foranstaltninger ikke anvendes som et middel til vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling af personer fra den anden part eller som en skjult begrænsning af handel med varer, handel med tjenesteydelser og investeringer, er intet i denne aftale til hinder for, at New Zealand vedtager foranstaltninger, som landet anser for nødvendige for at indrømme maorier en gunstigere behandling på områder, der er omfattet af denne aftale, herunder i forbindelse med opfyldelsen af landets forpligtelser i henhold til Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi.
2. Parterne er enige om, at fortolkningen af Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi, herunder med hensyn til arten af de rettigheder og forpligtelser, der følger heraf, ikke er omfattet af denne aftales bestemmelser om tvistbilæggelse. I andre sammenhænge finder kapitel 26 (Tvistbilæggelse) anvendelse på denne artikel. Unionen kan kun anmode om nedsættelse af et panel i henhold til artikel 26.5 (Nedsættelse af et panel) for at afgøre, om en foranstaltning som omhandlet i stk. 1 er uforenelig med dens rettigheder i henhold til denne aftale.

ARTIKEL 25.7

Fremlæggelse af oplysninger

1. Intet i denne aftale må fortolkes således, at det kræves, at en part giver fortrolige oplysninger, hvis videregivelse vil vanskeliggøre håndhævelse af loven eller på anden måde være i strid med samfundsmæssige interesser, eller som vil skade individuelle offentlige eller private virksomheders legitime kommercielle interesser, medmindre et panel kræver udlevering af sådanne fortrolige oplysninger i forbindelse med tvistbilæggelsesprocedurer under kapitel 26 (Tvistbilæggelse). I sådanne tilfælde skal panelet sikre, at fortroligheden beskyttes fuldt ud.
2. Parterne behandler de oplysninger, som den anden part har forelagt Handelsudvalget og specialudvalgene og udpeget som fortrolige, som sådanne.

ARTIKEL 25.8

Fritagelser fra WTO

Hvis en rettighed eller forpligtelse i henhold til denne aftale er en gentagelse af en rettighed eller forpligtelse i WTO-overenskomsten, kan en foranstaltning, der er truffet i overensstemmelse med en fritagelse, der er vedtaget i henhold til artikel IX i WTO-overenskomsten, anses for at være i overensstemmelse med den gentagne bestemmelse i nærværende aftale.

KAPITEL 26

TVISTBILÆGGELSE

AFDELING A

MÅL OG ANVENDELSESOMRÅDE

ARTIKEL 26.1

Mål

Målet med dette kapitel er at etablere en effektiv og velfungerende mekanisme til undgåelse og bilæggelse af tvister mellem parterne vedrørende fortolkningen og anvendelsen af denne aftale og sundhedsaftalen med henblik på at nå frem til en indbyrdes aftalt løsning, hvor det er muligt.

ARTIKEL 26.2

Anvendelsesområde

1. Med forbehold af stk. 2 finder dette kapitel anvendelse på enhver tvist mellem parterne om fortolkningen og anvendelsen af denne aftale og af sundhedsaftalen (i det følgende benævnt "de omfattede bestemmelser").
2. De omfattede bestemmelser omfatter alle bestemmelser i sundhedsaftalen og i denne aftale med undtagelse af:
 - a) Afdeling B (Antidumping- og udligningstold) og C (Globale beskyttelsesforanstaltninger) i kapitel 5 (Handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter)
 - b) Kapitel 15 (Konkurrencepolitik)
 - c) Artikel 16.6 (Konsultationer)
 - d) Kapitel 20 (Maori handel og økonomisk samarbejde)
 - e) Kapitel 21 (Små og mellemstore virksomheder)
 - f) Kapitel 22 (God reguleringspraksis og reguleringssamarbejde) og

- g) bestemmelser i Waitangitraktaten/te Tiriti o Waitangi med hensyn til fortolkningen heraf, herunder med hensyn til arten af de rettigheder og forpligtelser, der følger deraf.

AFDELING B

KONSULTATIONER

ARTIKEL 26.3

Konsultationer

1. Parterne tilstræber at løse tvister som omhandlet i artikel 26.2 (Anvendelsesområde) ved loyalt at indlede konsultationer med det formål at nå frem til en indbyrdes aftalt løsning.
2. En part fremsætter ønske om konsultationer ved at fremsende en skriftlig anmodning til den anden part, hvori anføres den anfægtede foranstaltning, og de omfattede bestemmelser, som efter dens opfattelse finder anvendelse.
3. Den part, som anmodningen om konsultationer indgives til (i det følgende benævnt "den indklagede part"), besvarer anmodningen hurtigst muligt og senest 10 dage efter datoen for indgivelsen heraf. Medmindre parterne aftaler andet, afholdes der konsultationer senest 30 dage efter datoen for indgivelsen af anmodningen om konsultationer, og de finder sted på den indklagede parts territorium. Konsultationerne anses for at være afsluttet senest 30 dage efter datoen for indgivelsen af anmodningen eller senest 90 dage efter denne dato for så vidt angår tvister i henhold til kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling), medmindre parterne er enige om at fortsætte konsultationerne.

4. Konsultationer om hastende spørgsmål, herunder om letfordærlige varer eller sæsonvarer eller sæsonbetonede tjenesteydelser, som hurtigt mister deres handelsværdi, indledes senest 15 dage efter indgivelsen af anmodningen om konsultationer. Konsultationerne anses for at være afsluttet inden for denne frist på 15 dage, medmindre parterne enes om at fortsætte dem.
5. Hver part skal under konsultationerne afgive tilstrækkelige faktuelle oplysninger til at muliggøre en fuldstændig undersøgelse af, hvorledes den anfægtede foranstaltning kunne påvirke anvendelsen af denne aftale og sundhedsaftalen. Hver part bestræber sig på at sikre, at personale fra deres kompetente offentlige myndigheder med ekspertise på det område, der er genstand for konsultationerne, deltager.
6. I tvister vedrørende bestemmelserne i kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling), der vedrører de multilaterale aftaler eller instrumenter, der er omhandlet i kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling), tager parterne hensyn til oplysninger fra ILO eller relevante organer eller organisationer, der er oprettet i henhold til multilaterale miljøaftaler, for at fremme sammenhængen mellem parternes og disse organisationers eller organers arbejde. Når det er relevant, søger parterne rådgivning hos disse organisationer eller deres relevante organer eller andre eksperter eller organer, som de anser for hensigtsmæssige. Hver part kan, hvis det er hensigtsmæssigt, indhente synspunkter fra de nationale rådgivningsgrupper, der er omhandlet i artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper) eller anden ekspertrådgivning.
7. Konsultationerne, og især de oplysninger, der er angivet som fortrolige, og de holdninger, parterne indtager under konsultationerne, er fortrolige og berører ikke parternes rettigheder i et eventuelt videre sagsforløb.

8. En foranstaltning, der foreslås af en part, men som endnu ikke er gennemført, kan gøres til genstand for konsultationer i henhold til denne artikel, men kan ikke gøres til genstand for panelprocedurer i henhold til afdeling C (Panelprocedurer) eller mægling i henhold til afdeling D (Mægling).

AFDELING C

PANELPROCEDURER

ARTIKEL 26.4

Indledning af panelprocedurer

1. Den part, der har anmodet om konsultationer, kan anmode om nedsættelse af et panel, hvis:
 - a) den indklagede part ikke svarer på anmodningen om konsultationer senest 10 dage efter indgivelsen af anmodningen
 - b) konsultationerne ikke afholdes inden for de frister, der er fastsat i henholdsvis artikel 26.3, stk. 3 og 4 (Konsultationer)
 - c) parterne enes om ikke at gennemføre konsultationer, eller

d) konsultationerne afsluttes uden en indbyrdes aftalt løsning.

2. Anmodningen om nedsættelse af et panel (i det følgende benævnt "panelanmodningen") fremsættes ved skriftlig anmodning til den anden part og til ethvert eksternt organ, der er bemyndiget i henhold til stk. 4, hvis det er relevant. Den klagende part skal i sin panelanmodning anføre den anfægtede foranstaltning og forklare, hvordan denne foranstaltning udgør en overtrædelse af de omfattede bestemmelser på en måde, der er tilstrækkelig til klart at redegøre for retsgrundlaget for klagen.

3. Hver part sikrer, at panelanmodningen straks offentliggøres.

4. Handelsudvalget kan beslutte at overdrage ansvaret for bistand til paneler i henhold til dette kapitel, herunder administrativ og juridisk bistand, til et eksternt organ. Handelsudvalgets afgørelse skal også omhandle de omkostninger, der er forbundet med overdragelsen.

ARTIKEL 26.5

Nedsættelse af et panel

1. Et panel sammensættes af tre panelmedlemmer.

2. Senest 15 dage efter datoen for indgivelsen af panelanmodningen konsulterer parterne i god tro hinanden med henblik på at nå til enighed om panelets sammensætning.

3. Når parterne ikke til enighed om panelets sammensætning inden for den i stk. 2 omhandlede frist, skal hver part udpege en paneldeltager senest 10 dage efter udløbet af fristen i stk. 2:

- a) fra den pågældende parts delliste, der er udarbejdet i henhold til artikel 26.6 (Lister over panelmedlemmer) eller
- b) for så vidt angår tvister i henhold til kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling) fra den pågældende parts delliste på tvistbilæggeslisten, der er udarbejdet i henhold til artikel 26.6, stk. 1, litra b) (Lister over panelmedlemmer).

Hvis en part ikke udpeger et panelmedlem fra sin delliste inden for den frist, der er fastsat i stk. 3, udvælger den klagende parts medformand for Handelsudvalget panelmedlemmet ved lodtrækning senest 10 dage efter udløbet af den frist, der er fastsat i stk. 3, fra dellisten for den part, der ikke har udpeget et panelmedlem. Handelsudvalgets medformand fra den klagende part kan uddelegere denne lodtrækning.

4. Når parterne ikke til enighed om panelets formand inden for den frist, der er fastsat i stk. 2, udvælger den klagende parts medformand for Handelsudvalget panelets formand senest 10 dage efter udløbet af denne frist ved lodtrækning:

- a) fra den pågældende parts delliste over formænd, der er udarbejdet i henhold til artikel 26.6 (Lister over panelmedlemmer) eller
- b) for så vidt angår tvister i henhold til kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling) fra den pågældende parts delliste over formænd på tvistbilæggeslisten, der er udarbejdet i henhold til artikel 26.6, stk. 1, litra b) (Lister over panelmedlemmer).

Handelsudvalgets medformand fra den klagende part kan uddelegere denne lodtrækning.

5. Panelet anses for at være nedsat 15 dage efter, at de tre udvalgte panelmedlemmer har godkendt deres udpegelse i overensstemmelse med punkt 10 i bilag 26-A (Forretningsorden), medmindre parterne aftaler andet. Hver part offentliggør straks datoen for nedsættelsen af panelet.

6. Er en af de i artikel 26.6 (Liste over panelmedlemmer) omhandlede lister ikke oprettet, eller indeholder en af disse lister ikke et tilstrækkeligt antal navne eller kun navne på personer, der ikke er til rådighed på det tidspunkt, hvor en paneldeltager skal vælges i henhold til stk. 3 eller 4, udvælges paneldeltagerne ved lodtrækning blandt de personer, som formelt er foreslået af en part eller begge parter i henhold til bilag 26-A (Forretningsorden).

ARTIKEL 26.6

Lister over panelmedlemmer

1. Handelsudvalget vedtager på sit første møde efter denne aftales ikrafttrædelse:
 - a) en liste over personer, der er villige og i stand til at fungere som panelmedlemmer, og

b) en særskilt liste over personer, der er villige og i stand til at fungere som panelmedlemmer i tvister i henhold til kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling) ("tvistbilæggelseslisten").

2. Hver af de lister, der er omhandlet i stk. 1, litra a) og b), skal bestå af følgende dellister:

a) en delliste over personer udarbejdet efter forslag fra Unionen

b) en delliste over personer udarbejdet efter forslag fra New Zealand og

c) en delliste over personer, som ikke er statsborgere i nogen af parterne, og som skal varetage formandshvervet i panelet.

3. Hver af de dellister, der er omhandlet i stk. 2, litra a), b) og c), skal omfatte mindst tre personer. Den delliste, der er omhandlet i stk. 2, litra c), skal højst omfatte seks personer.

Handelsudvalget sørger for, at listen altid omfatter dette antal personer.

4. Handelsudvalget kan opstille en supplerende liste over personer med ekspertviden inden for specifikke sektorer, der er omfattet af denne aftale. Sådanne supplerende lister skal, såfremt parterne er enige herom, anvendes med henblik på at sammensætte panelet i overensstemmelse med proceduren i artikel 26.5 (Nedsættelse af et panel).

ARTIKEL 26.7

Krav til panelmedlemmer

1. Hvert panelmedlem skal:
 - a) have påvist ekspertviden inden for jura, international handel og andre anliggender, der er omfattet af denne aftale,
 - b) være uafhængige af og må ikke være tilknyttet eller modtage instruktioner fra nogen af parterne
 - c) handle efter deres egen overbevisning og må ikke modtage instruktioner fra nogen organisation eller regering i spørgsmål vedrørende tvisten og
 - d) overholde bilag 26-B (Adfærdskodeks for panelmedlemmer og mæglere).
2. Formanden skal endvidere have erfaring med tvistbilæggelsesprocedurer.
3. Uanset stk. 1, litra a), og stk. 2 skal hvert panelmedlem på tvistbilæggelseslisten have specialiseret viden om eller ekspertise inden for:
 - a) arbejdsmarkeds- eller miljølovgivning
 - b) spørgsmål, der behandles i kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling), eller

c) bilæggelse af tvister, der opstår i forbindelse med internationale aftaler.

4. Med hensyn til tvistens genstand kan parterne i konkrete tilfælde aftale at fravige kravene i stk. 1, litra a).

ARTIKEL 26.8

Panelets funktion

Panelet:

- a) skal foretage en objektiv vurdering af den sag, det har fået forelagt, herunder en objektiv vurdering af sagens omstændigheder, anvendeligheden af og overensstemmelsen med de omfattede bestemmelser
- b) skal i sine afgørelser og rapporter fremlægge de faktiske konstateringer, anvendeligheden af de omfattede bestemmelser og rationalet for alle sine konstateringer og henstillinger og
- c) bør regelmæssigt føre konsultationer med parterne og give passende muligheder for at nå frem til en indbyrdes aftalt løsning.

ARTIKEL 26.9

Mandat

1. Medmindre parterne aftaler andet senest fem dage efter datoen for nedsættelsen af panelet, er panelets mandat:

"på baggrund af de relevante omfattede bestemmelser, som parterne henviser til, at behandle det spørgsmål, der henvises til i panelanmodningen, at drage konklusioner om anvendeligheden af de omfattede bestemmelser og den anfægtede foranstaltnings overensstemmelse med disse bestemmelser og at aflægge rapport i overensstemmelse med artikel 26.11 (Foreløbig rapport) og artikel 26.12 (Endelig rapport)."

2. Enes parterne om et andet mandat end det, der er omhandlet i stk. 1, skal de meddele det aftalte mandat til panelet inden udløbet af fristen i stk. 1.

ARTIKEL 26.10

Beslutning om sagens hastende karakter

1. Hvis en part anmoder herom, skal panelet senest 10 dage efter nedsættelsen heraf beslutte, om sagen vedrører spørgsmål af hastende karakter.

2. Finder panelet, at tvisten vedrører spørgsmål af hastende karakter, halveres de frister, der er fastsat i afdeling C (Panelprocedurer) i dette kapitel, bortset fra de frister, der er omhandlet i artikel 26.5 (Nedsættelse af et panel) og artikel 26.9 (Mandat).

ARTIKEL 26.11

Foreløbig rapport

1. Panelet fremlægger en foreløbig rapport for parterne senest 90 dage efter datoen for nedsættelsen af panelet. Finder panelet, at denne frist ikke kan overholdes, skal panelets formand underrette parterne skriftligt derom med angivelse af årsagerne til forsinkelsen og datoen for, hvornår panelet agter at fremlægge sin foreløbige rapport. Panelet må under ingen omstændigheder fremlægge sin foreløbige rapport senere end 120 dage efter datoen for nedsættelsen af panelet.
2. Hver part kan indgive en skriftlig anmodning til panelet om at genbehandle bestemte punkter i den foreløbige rapport senest 10 dage efter indgivelsen heraf. En part kan fremsætte bemærkninger til den anden parts anmodning indtil seks dage efter indgivelsen af anmodningen.

ARTIKEL 26.12

Endelig rapport

1. Panelet fremlægger sin endelige rapport for parterne senest 120 dage efter datoen for nedsættelsen af panelet. Finder panelet, at denne frist ikke kan overholdes, skal panelets formand meddele parterne skriftligt derom med angivelse af årsagerne til forsinkelsen og datoen for, hvornår panelet agter at fremlægge sin endelige rapport. Panelet må under ingen omstændigheder fremlægge sin endelige rapport senere end 150 dage efter datoen for panelets nedsættelse.
2. Den endelige rapport skal indeholde en drøftelse af eventuelle skriftlige anmodninger fra parterne vedrørende den foreløbige rapport som omhandlet i artikel 26.11, stk. 2 (Foreløbig rapport) og klart omhandle parternes bemærkninger.

ARTIKEL 26.13

Efterlevelseshandlinger

1. Den indklagede part skal træffe de foranstaltninger, som er nødvendige for straks at efterleve konklusionerne og henstillingerne i den endelige rapport med henblik på at efterleve de omhandlede bestemmelser.

2. Den indklagede part meddeler senest 30 dage efter fremlæggelsen af den endelige rapport den klagende part, hvilke foranstaltninger den har truffet, eller som den agter at træffe for at efterleve rapporten.
3. For så vidt angår tvister under kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling) gælder desuden følgende:
 - a) den indklagede part underretter senest 30 dage efter fremlæggelsen af den endelige rapport sin civilsamfundsmekanisme, der er oprettet i henhold til artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper), og den anden parts kontaktpunkt, der er oprettet i henhold til artikel 19.20 (Kontaktpunkter), om de foranstaltninger, den har truffet, eller som den agter at træffe for at efterleve rapporten, og
 - b) Udvalget om Handel og Bæredygtig Udvikling skal føre tilsyn med gennemførelsen af disse foranstaltninger. De nationale rådgivningsgrupper, der er omhandlet i artikel 24.6 (Nationale rådgivningsgrupper), kan fremsætte bemærkninger til Udvalget om Handel og Bæredygtig Udvikling i denne henseende.

ARTIKEL 26.14

Rimelig frist

1. Er øjeblikkelig efterlevelse ikke mulig, indgiver den indklagede part senest 30 dage efter fremlæggelsen af den endelige rapport en meddelelse til den klagende part om den rimelige frist, der er nødvendig med henblik på efterlevelsen. Parterne bestræber sig på at nå til enighed om længden af den rimelige frist til efterlevelse.

2. Når parterne ikke til enighed om, hvad der kan betragtes som en rimelig frist, kan den klagende part, tidligst 20 dage efter datoen for indgivelsen af meddelelsen henhold til stk. 1, skriftligt anmode det oprindelige panel om at fastsætte en rimelig frist. Panelet fremlægger sin afgørelse for parterne senest 20 dage efter datoen for indgivelsen af denne anmodning.
3. Den indklagede part skal give den klagende part skriftlig meddelelse om, hvor langt den er kommet med at efterleve den endelige rapport, senest 30 dage inden udløbet af den rimelige frist.
4. Parterne kan aftale at forlænge den rimelige frist.

ARTIKEL 26.15

Evaluerings af efterlevelse

1. Den indklagede part skal, senest på datoen for udløbet af den rimelige frist, give den klagende part meddelelse om enhver foranstaltning, den har truffet for at efterleve den endelige rapport.

2. Er parterne uenige om eksistensen af eller overensstemmelsen mellem de omfattede bestemmelser og eventuelle efterlevelseshenstillinger, kan den klagerende part skriftligt anmode det oprindelige panel om at træffe afgørelse i sagen. Denne anmodning skal indeholde den anfægtede henstilling, og der redegøres for, hvordan denne henstilling udgør en tilsidesættelse af de omhandlede bestemmelser på en måde, der er tilstrækkelig til klart at redegøre for retsgrundlaget for klagen. Panelet fremlægger sin afgørelse for parterne senest 54 dage efter datoen for indgivelsen af denne anmodning.

ARTIKEL 26.16

Foreløbige retsmidler

1. Den indklagede part indleder, hvis den klagerende part anmoder herom, konsultationer med den klagerende part for at nå til enighed om en gensidigt acceptabel kompensation, hvis:
 - a) den indklagede part giver den klagerende part meddelelse om, at det ikke er muligt at efterleve den endelige rapport
 - b) den indklagede part undlader at give meddelelse om hvilke efterlevelseshenstillinger, der er truffet inden for den i artikel 26.13 (Efterlevelseshenstillinger) omhandlede frist eller før datoen for udløbet af den rimelige frist
 - c) panelet finder, at der ikke er truffet henstillinger for at efterleve rapporten, eller

d) panelet finder, at den foranstaltning, der er truffet for at efterleve rapporten, ikke er i overensstemmelse med de omfattede bestemmelser.

2. For så vidt angår tvister i henhold til kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling) finder denne artikel anvendelse, hvis:

a) der opstår en situation som omhandlet i stk. 1, litra a), b) eller c), og der i den endelige rapport i henhold til artikel 26.12 (Endelig rapport) konstateres en overtrædelse af:

i) artikel 19.3, stk. 3 (Multilaterale arbejdsstandarder og -aftaler) eller

ii) artikel 19.6, stk. 3 (Handel og klimaændringer), hvis panelet i sin endelige rapport finder, at den indklagede part har undladt at afholde sig fra enhver handling eller undladelse, der i væsentlig grad skader Parisaftalens genstand og formål eller

b) der opstår en situation som omhandlet i stk. 1, litra d), og der i efterlevelseshøjesterets afgørelse i henhold til artikel 26.15 (Evalueringsafgørelse) konstateres en overtrædelse af:

i) artikel 19.3, stk. 3 (Multilaterale arbejdsstandarder og -aftaler) eller

ii) artikel 19.6, stk. 3 (Handel og klimaændringer), hvis panelet i dets afgørelse finder, at den indklagede part har undladt at afholde sig fra enhver handling eller undladelse, der i væsentlig grad skader Parisaftalens genstand og formål.

3. Hvis den klagende part under de omstændigheder, der er omhandlet i stk. 1 og 2, vælger ikke at anmode om konsultationer vedrørende kompensation, eller hvis parterne ikke når til enighed om kompensation senest 20 dage efter indledningen af konsultationer om kompensation, kan den klagende part give den indklagede part skriftlig meddelelse om, at den har til hensigt at suspendere anvendelsen af forpligtelserne i henhold til de omfattede bestemmelser. I denne meddelelse specificeres omfanget af den påtænkte suspension af forpligtelser.
4. Den klagende part kan suspendere forpligtelserne 10 arbejdsdage efter datoen for indgivelsen af den i stk. 3 omhandlede meddelelse, medmindre den indklagede part indgiver en skriftlig anmodning i henhold til stk. 6.
5. Suspensionen af forpligtelserne må ikke overstige det omfang, der svarer til den annullation eller forringelse, som overtrædelsen har forårsaget.
6. Hvis den indklagede part finder, at det meddelte omfang af suspension af forpligtelser overstiger det omfang, der svarer til den annullation eller forringelse, der er forårsaget af overtrædelsen, eller at betingelserne i stk. 2 ikke er opfyldt, kan den inden udløbet af den frist på 10 dage, der er fastsat i stk. 4, indgive en skriftlig anmodning til det oprindelige panel om at træffe afgørelse i sagen. Panelet meddeler parterne sin afgørelse om omfanget af suspensionen af forpligtelser eller om, hvorvidt betingelserne i stk. 2 ikke er opfyldt, senest 30 dage efter datoen for anmodningen herom. Forpligtelser suspenderes ikke, før panelet har meddelt sin afgørelse. Suspension af forpligtelser skal ske i henhold til afgørelsen.

7. Suspension af forpligtelser og kompensation som omhandlet i denne artikel skal være midlertidig og må ikke anvendes efter:

- a) at parterne er nået til enighed om en gensidigt acceptabel løsning i henhold til artikel 26.26 (Indbyrdes aftalt løsning)
- b) at parterne er nået til enighed om, at efterlevelseshenrettelsen bringer den indklagede part i overensstemmelse med de omfattede bestemmelser, eller
- c) at eventuelle efterlevelseshenrettelser, som panelet anser for ikke at være i overensstemmelse med de omfattede bestemmelser, er blevet trukket tilbage eller ændret, så den indklagede part bringes i overensstemmelse med disse bestemmelser.

ARTIKEL 26.17

Prøvelse af eventuelle efterlevelseshenrettelser efter vedtagelsen af midlertidige retsmidler

1. Den indklagede part skal give den klagende part meddelelse om enhver henrettelse, den har truffet med henblik på efterlevelse enten efter suspensionen af forpligtelser eller efter anvendelsen af midlertidig kompensation. Den klagende part skal, undtagen i de i stk. 2 omhandlede tilfælde, afslutte suspensionen af forpligtelser senest 30 dage efter indgivelsen af meddelelsen. I tilfælde, hvor der er blevet anvendt kompensation, og med undtagelse af de i stk. 2 omhandlede tilfælde, kan den indklagede part afslutte anvendelsen af en sådan kompensation senest 30 dage efter indgivelsen af sin meddelelse om, at forholdene er bragt i overensstemmelse.

2. Når parterne ikke til enighed om, hvorvidt den meddelte foranstaltning bringer den indklagede part i overensstemmelse med de omfattede bestemmelser senest 30 dage efter datoen for indgivelsen af meddelelsen, kan hver af parterne skriftligt anmode det oprindelige panel om at træffe afgørelse i sagen, idet suspensionen af forpligtelser eller kompensationen i modsat fald bringes til ophør. Panelet fremlægger sin afgørelse for parterne senest 46 dage efter datoen for indgivelsen af denne anmodning. Finder panelet, at de trufne efterlevelseshandlinger er i overensstemmelse med de omfattede bestemmelser, bringes suspensionen af forpligtelser eller kompensationen til ophør. Hvis det er relevant, tilpasser den klagende part omfanget af suspensionen af forpligtelser eller af kompensationen i lyset af panelets afgørelse.

3. Finder den indklagede part, at det omfang af suspension af forpligtelser, som den klagende part har gennemført, er større end det omfang, der svarer til den annullation eller forringelse af fordele, som den manglende efterlevelse har forårsaget, kan den skriftligt anmode det oprindelige panel om at afgøre spørgsmålet.

ARTIKEL 26.18

Udskiftning af panelmedlemmer

Hvis et panelmedlem under en tvistbilæggelsesprocedure i henhold til denne afdeling ikke er i stand til at deltage, trækker sig tilbage eller skal udskiftes, fordi den pågældende ikke overholder bilag 26-B (Adfærdskodeks for panelmedlemmer og mæglere), finder proceduren i artikel 26.5 (Nedsættelse af et panel) anvendelse, og eventuelle stedfortrædende panelmedlemmer har alle de oprindelige panelmedlemmers beføjelser og opgaver. Fristen for fremlæggelse af panelets rapport eller afgørelse forlænges med den tid, der er nødvendig for at udpege det nye panelmedlem.

ARTIKEL 26.19

Forretningsorden

1. Panelets procedurer er underlagt denne afdeling og bilag 26-A (Forretningsorden).
2. Panelets høringer skal være åbne for offentligheden, medmindre andet er fastsat i bilag 26-A (Forretningsorden).

ARTIKEL 26.20

Suspension og afslutning

1. Efter anmodning fra begge parter skal panelet til enhver tid suspendere sit arbejde i en af parterne aftalt periode på højst 12 på hinanden følgende måneder.
2. Panelet genoptager arbejdet før suspensionsperiodens udløb på skriftlig anmodning fra begge parter eller ved suspensionsperiodens udløb på skriftlig anmodning fra en af parterne. Den anmodende part indgiver meddelelse herom til den anden part. Genoptager panelet ikke sit arbejde ved suspensionsperiodens udløb i overensstemmelse med dette stykke, bortfalder panelets myndighed, og tvistbilæggelsesproceduren afsluttes.
3. Suspenderes panelets arbejde, forlænges de relevante frister i denne afdeling med den periode, hvori panelets arbejde var suspenderet.

ARTIKEL 26.21

Ret til at søge og modtage oplysninger

1. Panelet kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode parterne om relevante oplysninger, som det finder nødvendige og passende. Parterne skal hurtigt og fyldestgørende besvare enhver anmodning om sådanne oplysninger fra panelet.
2. Panelet kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode alle andre kilder om oplysninger, som det finder hensigtsmæssige. Panelet har også ret til at indhente ekspertrådgivning, hvis det finder det hensigtsmæssigt, og på de vilkår og betingelser, som parterne eventuelt måtte blive enige om.
3. Med hensyn til spørgsmål vedrørende overholdelse af multilaterale aftaler og instrumenter, der er omhandlet i kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling), bør udtalelser fra eksterne eksperter eller oplysninger, som panelet anmoder om, omfatte oplysninger og rådgivning fra ILO eller relevante organer eller organisationer, der er oprettet i henhold til multilaterale miljøaftaler.
4. Panelet tager amicus curiae-indlæg fra fysiske personer fra en part eller juridiske personer, der er etableret på en parts territorium, i betragtning i overensstemmelse med bilag 26-A (Forretningsorden).
5. Alle oplysninger eller udtalelser, som panelet indhenter i henhold til denne artikel, videregives til parterne, og parterne kan fremsætte bemærkninger hertil.

ARTIKEL 26.22

Fortolkningsregler

1. Panelet skal fortolke de omfattede bestemmelser efter sædvanereglerne for fortolkning af folkeretten, herunder dem, der er kodificeret i Wienerkonventionen om traktatretten, som blev udfærdiget i Wien den 23. maj 1969.
2. Panelet tager ligeledes hensyn til relevante fortolkninger i rapporter fra WTO-paneler og appelinstansen, som er nedsat af WTO's tvistbilægelsesorgan.
3. Panelets rapporter og afgørelser kan ikke udvide eller begrænse parternes rettigheder og forpligtelser som fastsat i denne aftale.

ARTIKEL 26.23

Panelets rapporter og afgørelser

1. Panelets drøftelser er fortrolige. Panelet bestræber sig på i videst muligt omfang at udarbejde rapporter og træffe afgørelser ved enstemmighed. Hvis dette ikke er muligt, træffer panelet afgørelse ved flertalsafstemning. Oplysninger om panelmedlemmernes dissens må under ingen omstændigheder offentliggøres.
2. Panelets rapporter og afgørelser godkendes betingelsesløst af parterne. De skaber hverken rettigheder eller forpligtelser for fysiske eller juridiske personer.

3. Hver part gør panelets rapporter og afgørelser samt sine egne indlæg offentligt tilgængelige, under forudsætning af at fortrolige oplysninger beskyttes.

4. Panelet og parterne skal behandle alle oplysninger, som en part forelægger panelet i henhold til punkt 34-36 i bilag 26-A (Forretningsorden) som fortrolige.

ARTIKEL 26.24

Valg af værneting

1. Opstår der en tvist vedrørende en påstået uoverensstemmelse mellem en bestemt foranstaltning og de omfattede en forpligtelse i henhold til denne aftale og en i det væsentlige tilsvarende forpligtelse i henhold til enhver anden international handelsaftale, som begge parter deltager i, herunder WTO-overenskomsten, kan den klagende part vælge det værneting, hvor tvisten skal bilægges.

2. Når en part har valgt værneting og indledt tvistbilæggelsesprocedurer i henhold til denne afdeling eller en anden international handelsaftale, kan denne part ikke indlede tvistbilæggelsesprocedurer i henhold til den anden aftale angående den i stk. 1 omhandlede bestemte foranstaltning, medmindre det valgte værneting af proceduremæssige eller kompetencemæssige grunde ikke når frem til en afgørelse.

3. Med henblik på denne artikel:

a) anses tvistbilæggelsesprocedurerne i denne afdeling for at være indledt, når en part anmoder herom i henhold til artikel 26.4 (Indledning af panelprocedurer)

- b) anses en tvistbilæggelsesprocedure i henhold til WTO-overenskomsten for at være indledt, når en part anmoder om nedsættelse af et panel i henhold til artikel 6 i forståelsen vedrørende tvistbilæggelsesprocedurer, og
- c) anses tvistbilæggelsesprocedurer i henhold til enhver anden handelsaftale for at være indledt i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i den pågældende aftale.

4. Intet i denne aftale er til hinder for, at en part suspenderer forpligtelser, der er godkendt af WTO's tvistbilæggelsesorgan eller godkendt i henhold til tvistbilæggelsesprocedurerne i en anden international handelsaftale, som tvistens parter deltager i. En part kan ikke påberåbe sig WTO-overenskomsten eller nogen anden international handelsaftale for at forhindre den anden part i at suspendere forpligtelser i henhold til dette kapitel.

AFDELING D

MÆGLING

ARTIKEL 26.25

Mægling

Parterne kan benytte sig af mægling i forbindelse med en foranstaltning, hvis parten finder, at foranstaltningen har en negativ indvirkning på handelen og investeringerne mellem parterne. Mæglingsproceduren er fastsat i bilag 26-C (Regler for mæglingsproceduren).

AFDELING E

FÆLLES BESTEMMELSER

ARTIKEL 26.26

Indbyrdes aftalt løsning

1. Parterne kan til enhver tid finde frem til en indbyrdes aftalt løsning på enhver tvist som omhandlet i artikel 26.2 (Anvendelsesområde).
2. Findes der frem til en indbyrdes aftalt løsning i løbet af panel- eller mæglingsproceduren, skal parterne i fællesskab meddele den aftalte løsning til panelets formand eller mægleren. Panel- eller mæglingsproceduren afsluttes ved en sådan meddelelse.
3. Enhver indbyrdes aftalt løsning, som parterne måtte nå frem til, gøres tilgængelig for offentligheden.
4. Hver part træffer de nødvendige foranstaltninger for at gennemføre den indbyrdes aftalte løsning inden for den aftalte frist.
5. Den gennemførende part skal senest ved udløbet af den aftalte frist skriftligt give den anden part meddelelse om enhver foranstaltning, som den har truffet for at gennemføre den indbyrdes aftalte løsning.

ARTIKEL 26.27

Frister

1. Alle frister, der er fastsat i dette kapitel, regnes i kalenderdage fra dagen efter den handling, de vedrører, medmindre andet er angivet.
2. Alle frister, der er omhandlet i dette kapitel, kan ændres efter aftale mellem parterne.
3. For så vidt angår afdeling C (Panelprocedurer) kan panelet til enhver tid foreslå parterne at ændre en frist som fastsat i dette kapitel med angivelse af begrundelsen for et sådant forslag.

ARTIKEL 26.28

Omkostninger

1. Parterne afholder deres egne udgifter til deltagelse i panel- eller mæglingsproceduren.
2. Parterne deler ligeligt udgifterne til organisatoriske aspekter, herunder panelmedlemmernes og mæglerens vederlag og udgifter, medmindre andet fremgår af bilag 26-A (Forretningsorden). Panelmedlemmernes og mæglernes vederlag fastsættes i overensstemmelse med WTO-standarderne.

3. Handelsudvalget kan vedtage en afgørelse, der fastsætter parametre eller andre detaljer om panelmedlemmers og mægleres vederlag og godtgørelse af deres udgifter, herunder eventuelle omkostninger i forbindelse med procedurer. Indtil der er truffet en sådan afgørelse, fastsættes panelmedlemmers og mægleres vederlag og godtgørelse af deres udgifter og eventuelle omkostninger i forbindelse hermed i overensstemmelse med punkt 10 i bilag 26-A (Forretningsorden).

ARTIKEL 26.29

Ændringer til bilagene

Handelsudvalget kan ændre bilag 26-A (Forretningsorden) og 26-B (Adfærdskodeks for panelmedlemmer og mæglere).

KAPITEL 27

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 27.1

Ændringer

1. Parterne kan skriftligt enes om at ændre denne aftale.
2. Ændringer træder i kraft den første dag i den anden måned, eller på en hvilken som helst anden senere dato, som måtte være aftalt mellem parterne, efter den dato, på hvilken parterne giver hinanden skriftlig meddelelse om, at deres respektive retlige krav og procedurer for ikrafttrædelsen af disse ændringer er blevet gennemført.
3. Handelsudvalget kan ændre denne aftale ved afgørelse, jf. artikel 24.3 (Ændringer foretaget af Handelsudvalget). Handelsudvalgets afgørelse skal enten indeholde datoen for ændringernes ikrafttrædelse eller, hvis en parts nationale system kræver det, fastsætte, at sådanne ændringer træder i kraft, efter skriftlig meddelelse om, at parternes eventuelle udestående retlige krav og procedurer er blevet afsluttet.

ARTIKEL 27.2

Ikrafttrædelse

1. Denne aftale træder i kraft den første dag i den anden måned efter den dato, på hvilken parterne har givet hinanden skriftlig meddelelse om, at de har gennemført deres respektive gældende retlige krav og procedurer for aftalens ikrafttrædelse. Parterne kan ved aftale fastsætte en anden dato for denne aftales ikrafttrædelse.
2. De i stk. 1 omhandlede meddelelser sendes til Generalsekretariatet for Rådet for Den Europæiske Union og New Zealands udenrigs- og handelsministerium.

ARTIKEL 27.3

Opsigelse

1. Denne aftale forbliver i kraft, medmindre den opsiges i henhold til stk. 2.
2. En part kan meddele den anden part, at den agter at opsiges aftalen. En meddelelse til Unionen sendes til Generalsekretariatet for Rådet for Den Europæiske Union og en meddelelse til New Zealand sendes til New Zealands udenrigs- og handelsministerium. Opsigelsen af denne aftale får virkning seks måneder efter datoen for indgivelsen af meddelelsen, medmindre parterne aftaler andet.

ARTIKEL 27.4

Opfyldelse af forpligtelser

1. Hver af parterne har det fulde ansvar for overholdelsen af alle bestemmelser i denne aftale.

2. Hver af parterne sikrer, at alle nødvendige foranstaltninger træffes for at gennemføre denne aftales bestemmelser, herunder at disse bestemmelser overholdes på alle forvaltningsniveauer og af personer, der udøver delegeret statslig myndighed. Hver part opfylder forpligtelserne i denne aftale i god tro.

3. Denne aftale er en del af den fælles institutionelle ramme, der er omhandlet i partnerskabsaftalens artikel 52, stk. 1. En part kan træffe passende foranstaltninger vedrørende denne aftale i tilfælde af en særligt alvorlig og betydelig overtrædelse af en af de forpligtelser, der er beskrevet i partnerskabsaftalens artikel 2, stk. 1, eller artikel 8, stk. 1, der truer den internationale fred og sikkerhed, således at en umiddelbar reaktion er nødvendig. En part kan også træffe sådanne passende foranstaltninger i forbindelse med denne aftale i tilfælde af en handling eller undladelse, der i væsentlig grad skader formålet med Parisaftalen. Sådanne passende foranstaltninger træffes efter proceduren i partnerskabsaftalens artikel 54.

ARTIKEL 27.5

Myndighed, til hvilken der er uddelegeret opgaver

Medmindre andet er fastsat i denne aftale, sikrer hver part, at når en juridisk person, herunder en statsejet virksomhed, en virksomhed indrømmet særlige rettigheder eller privilegier eller et udpeget monopol, udøver en reguleringsmæssig, administrativ eller anden statslig myndighed, som parten har uddelegeret til en sådan person, handler den pågældende person i overensstemmelse med partens forpligtelser i henhold til denne aftale.

ARTIKEL 27.6

Ingen direkte virkning

1. Intet i denne aftale skal fortolkes således, at der overføres rettigheder eller forpligtelser på personer ud over de rettigheder og forpligtelser, som er opstået mellem parterne i henhold til folkeretten.
2. En part må i sin nationale lovgivning ikke give adgang til søgsmål over for den anden part med den begrundelse, at en foranstaltning truffet af den anden part er uforenelig med denne aftale.

ARTIKEL 27.7

Love og forskrifter og ændringer heraf

Når der i denne aftale henvises til en parts love og forskrifter, skal disse love og forskrifter forstås således, at de omfatter ændringer hertil, medmindre andet er angivet.

ARTIKEL 27.8

Integrerende dele af denne aftale

1. Bilag, tillæg, erklæringer, fælles erklæringer og fodnoter til denne aftale skal udgøre en integrerende del heraf.

2. Hvert af bilagene til denne aftale, herunder tillæg hertil, udgør en integreret del af det kapitel, der henviser til det pågældende bilag, eller hvortil der henvises i det pågældende bilag. Det præciseres, at:

- a) bilag 2-A (Toldafviklingsplaner) og tillæggene hertil udgør en integrerende del af kapitel 2 (National behandling og markedsadgang for varer)
- b) bilag 3-A (Indledende bemærkninger til produktspecifikke oprindelsesregler), bilag 3-B (Produktspecifikke oprindelsesregler) og tillæggene hertil samt bilag 3-C (Teksten til udtalelsen om oprindelse), 3-D (Leverandørerklæring som omhandlet i artikel 3.3, stk. 4 (Kumulation af oprindelse)), 3-E (Fælles erklæring vedrørende Fyrstendømmet Andorra) og 3-F (Fælles erklæring vedrørende Republikken San Marino) udgør en integrerende del af kapitel 3 (Oprindelsesregler og oprindelsesprocedurer)
- c) bilag 6-A (Kompetente myndigheder), 6-B (Regionale betingelser for planter og planteprodukter), 6-C (Ækvivalensanerkendelse af SPS-foranstaltninger), 6-D (Retningslinjer og procedurer for revision eller kontrol), 6-E (Certificering) og 6-F (Importkontrol og -gebyrer) udgør en integrerende del af kapitel 6 (Sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger)

- d) bilag 9-A (Accept af overensstemmelsesvurdering (dokumenter)), 9-B (Motorkøretøjer og udstyr eller dele dertil) og tillæg hertil, 9-C (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 5, litra b), for regelmæssig udveksling af oplysninger om sikkerheden ved nonfoodprodukter og relaterede forebyggende, restriktive og korrigerende foranstaltninger), 9-D (Ordning omhandlet i artikel 9.10, stk. 6 til regelmæssig udveksling af oplysninger om andre foranstaltninger vedrørende ikkeoverensstemmende nonfoodprodukter end dem, der er omfattet af artikel 9.10, stk. 5, litra b),) og 9-E (Vin og spiritus) samt tillæggene hertil udgør en integrerende del af kapitel 9 (Tekniske handelshindringer)
- e) bilag 10-A (Eksisterende foranstaltninger), bilag 10-B (Fremtidige foranstaltninger), bilag 10-C (Forretningsrejsende i etableringsøjemed, virksomhedsinternt udstationerede og forretningsrejsende på kortvarigt ophold), bilag 10-D (Liste over aktiviteter for forretningsrejsende på kortvarigt ophold), bilag 10-E (Leverandører af kontraktbaserede tjenesteydelser og selvstændige erhvervsdrivende), bilag 10-F (Bevægelighed for fysiske personer i forretningsøjemed) og tillæggene hertil udgør en integrerende del af kapitel 10 (Liberalisering af investeringer og handel med tjenesteydelser)
- f) bilag 13 (Liste over energivarer, kulbrinter og råmaterialer) udgør en integrerende del af kapitel 13 (Energi og råmaterialer)
- g) bilag 14 (Markedsadgangsforsiktelser ved offentlige udbud) udgør en integrerende del af kapitel 14 (Offentlige udbud)

- h) bilag 18-A (Produktkategorier) og bilag 18-B (Lister over geografiske betegnelser) udgør en integrerende del af kapitel 18 (Intellectuel ejendomsret)
- i) bilag 19 (Grønne varer og tjenesteydelser) udgør en integrerende del af kapitel 19 (Handel og bæredygtig udvikling)
- j) bilag 24 (Handelsudvalgets forretningsorden) udgør en integrerende del af kapitel 24 (Institutionelle bestemmelser)
- k) bilag 26-A (Forretningsorden), 26-B (Adfærdskodeks for panelmedlemmer og mæglere) og 26-C (Regler for mæglingsproceduren) udgør en integrerende del af kapitel 26 (Tvistbilæggelse) og
- l) bilag 27 (Fælles erklæring om toldunionen) udgør en integrerende del af kapitel 27 (Afsluttende bestemmelser).

ARTIKEL 27.9

Autentiske tekster

Denne aftale udfærdiges i to eksemplarer på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, irsk, italiensk, kroatisk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk og ungarsk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede befuldmægtigede underskrevet denne aftale.

Udfærdiget i [...], den [...].

På Den Europæiske Unions vegne

På New Zealands vegne